



75169



**Liber yfagoge iobānici
adtbegni galieni cum
libro pbilareti de
pulsibus et li
bro Theo
phili de
vrinis.**





Incipiunt ysagoge iobānici ad tegni galieni.

Edicina diuiditur in duas partes: scz in theorica et practica. Quarū theorica in tria: scilz in cōplectationē rerū naturalū et nō naturalū: et earū q̄ sunt cōtra naturā: ex quib⁹ egritudis et sanitatis et neutralitatis et suarū causarum et significationum scia pcedit: qñ extra cursum naturālē quatuor hūiores excrescunt: ex qua occasione vel ex qua significatione egritudo habeat. **De rebus naturalibus.**

Res vero naturales sunt septē: scz elementa: cōmixtionēs: cōpositiones: mēbra: virtutes operationes: et spūs. Et alij addiderūt his alia q̄ttuor. sc. crates: colores: figuras: et distātia inter masculū et feminam.

De quattuor elementis.

Elemēta sūt quattuor. sc. ignis: aer: aqua: et terra. Ignis calidus et siccus. Aer calid⁹ et humid⁹: aqua frigida et humida: terra frigida et sicca.

De cōmixtionibus.

Quoniam cōmixtiones sunt nouē: octo inēq̄les: et vna eq̄lis. De inēq̄lib⁹ vō q̄ttuor sūt simplices: hoc est calidū et frigidū: et hūidū et siccū. Et q̄ttuor ex his cōposite. sc. calidū et hūidū: calidū et siccū: frigidū et hūidū: frigidū et siccū. Eq̄lis vō est qñ cū moderatione corpus incolumedicatur.

De humoribus.

Cōpositiones sūt q̄ttuor. sc. sāguis: flegma: colera rubra et colera nigra. Sāguis ē calid⁹ et hūid⁹: flegma frigidū et hūidū. Colera rubra calida et sicca. Colera nigra frigida et sicca.

De flegmate.

Flegmatis aut quinqz sunt modi. Est aut flegma salū calidus et siccus ceteris: infectum humore colerico. Et est flegma dulce pertinens ad caliditatem et humectationem infectus sanguineo. Est et acre pertinens ad frigiditatem

et siccitatem infectum melancolico. Est etiam flegmavitræum quod nascitur ex magna frigiditate et coagulatione: sicut in seminibus naturali calore destitutis. Et est aliud frigidum et humidum illud vero saporem non habet sed propria retinet frigiditatem et humiditatem. De colera rubea. l

Q Colera rubea quinque modis constat. Est colera rubea clara vel pura naturaliter et substantialiter calida. cuius origo est ab epate. Alia est citrina: cuius exordium est a compositione aquosi flegmatis: et colere rubee pure: ideoque est calida minus. Alia est vitellina similis vitellis ouorum que nascitur ex commixtione flegmatis coagulatis et colera rubei clare: que est minus calida. Alia est colera prasiua admodum prasiu viridis: cuius origo magis est a stomacho quam ab epate. Est et alia eruginosa ad modum viridi eris et vatur in modum veneni: que nascitur ex nimia adustione: que propriam habet colorem propriamque eius virtutem et maliciam.

De colera nigra.

Q Colera nigra duobus modis constat. Uno modo est naturalis in modum fecis sanguinis et eiusdem perturbationis: et cognoscitur esse a coloribus nigris cum interius vel superius extra manet: et iste modus est veraciter frigidus et siccus. Est et alius modus extra naturalem cursum: cuius origo est de visione colerice commixtionis: et hic veraciter appellatur niger: et est calidior et leuior a superiori modo habens in se inpetum periculis: et qualitatem putrosam.

De modis membrorum.

Membrorum modi sunt quattuor eorum enim sunt quedam principalia et sunt quasi materia et fundamenta: scilicet cerebrum: cor: par: et testiculi. Et sunt alia quedam que predictis principalibus descriunt: ut sunt nervi qui cerebro ministrant. Arterie que descriunt cordi: vene que de seruiunt epati. Et vasa spermatica que descriunt testiculis et illis sperma ministrant. Sunt vero de membris alia propria virtutem habentia: unde eadem in membra reguntur et eorum qualitas constat. Et sunt ossa: et cartilaginee: et membrane:

que sunt inter coram et carnem: et musculi: et pinguedo: et caro. Alia sunt que propria virtute enixa: tamen principium habent et vigorem a principalibus fundamentis: ut est stomachus: renes: intestina: omnesque lacerti: hec cum sua virtute propria appetunt cibum et mutant: et operantur suos actus secundum naturam: habent et alias proprias virtutes decurrentes a principalibus fundamentis: de quibus principalibus constat sensus et vita cum voluntario motu.

De numero virtutum et divisione.

Virtutis itaque trina fit participatio. Est virtus animalis. Et spiritualis et naturalis. Virtus siquidem naturalis una est que ministrat: altera cui ministratur. Sed naturalis virtus cui ministratur modo generat: modo nutrit: modo pascit. Virtus autem que ministrat et non ministratur ei: modo appetit: et retinet: et digerit: et expellit que deseruiunt pascendi virtuti: quoadmodum pascens virtus nutritibili. Et generati virtuti deseruiunt alie due: Una que immutat cibum: altera que informat: que in se differunt. Nam prior virtus immutat cibum et ministrat virtuti generanti sine informatione. Secunda vero immutat et ministrat generanti virtuti cum informatione: sed informatione virtutis operationes sunt quinque. Assimilativa: concava perforabilis: aspera: et levis.

De virtute spirituali.

De virtute spirituali duo preecedunt: unum operativum: aliud ab hoc operativum: operativa virtus est que cor dilatat et arterias: et iterum constringit. Ab operativa vero hec nascuntur: ira: indignatio: victoria: dominatio: astutia: et sollicitudo.

De virtute animali.

Vidua virtus tria complectitur. Est una virtus animalis que ordinat et componit et discernit. Secunda que movetur voluntario motu. Tertia que sensibilis vocatur. De ordinativa et discretiva et compositiva virtute hec preecedunt. Sensus in fronte. Cogitatio vel ratio in cerebro. Memoria in occipite. Virtus vero voluntarie mobilis locum quibus cetera membra moventur movet: que voluntario motu

momentur. Virtus itaq; sensibilis constat visu: auditu: gustu: tactu: & odoratu.

De operationibus.

Operationes duobus modis sunt. Sunt operationes quarum vna queque singulariter quod suum est perficit vt est cibi appetitus per caliditatem & siccitatem. Digestio per caliditatem: & humectationem: retentio per frigiditatem & siccitatem: Expulsio per illud quod est frigidum & humidum. Sunt & composite que a duobus componuntur: vt est desiderium: & deportatio. Nam desiderium virtute duplici componitur. Quarum vna est que appetit: altera que sentit. Stomachus enim suam mansionem sentit. Deportatio vero duplici virtute vel amplius componit. vna q; expellit: altera que attrahit vel sentit: altera que appetit.

De spiritibus.

Spiritus igitur sunt tres. Primus naturalis qui sumit principium ab epate. Secundus vitalis a corde. Tertius animalis a cerebro. Horum primus ab epate per venas que non habent pulsum in totum corpus diffunditur. Secundus a corde per arterias in totum corpus dirigitur. Tertius vero per nervos in totum corpus a cerebro dirigitur: q; in septima pte rerum naturalium. In spiritu cognoscuntur.

De numero etatum.

Quattuor sunt etates. s. adolescentia: iuuentus: senectus: & senium. Adolescentia complexionis videlicet calide & humide est: in q; crescit & augetur corpus vsq; ad. xxv. vel. xxx. perueniens annus: hanc iuuentus sequitur que calida est & sicca: pfecta sine diminutione virium corpus conservans que. xxxv. vel. xl. anno finitur: huic succedit senectus frigida & sicca: in qua quidem minui & decrescere corpus incipit: tamen virtus non deficit: quinquagesimo quinto anno vel sexagesimo pfecta: huic succedit senium collectioe stagnantis humoris frigidi & humidissimi: in quo virtus apparet defectus. q; suos annos vix termino metitur.

De colore cutis & divisione.

Quod color cutis duobus modis fit: aut enim hanc interiora subministrant: aut exteriora deducunt. Ab interioribus autem duobus modis accidit: vel ex habundantia: seu ab equalitate humorum. Ab equalitate est ille: qui est compositus ex albedine et rubore. Ab inequalitate vero procedit niger: citrinus: rubeus: glaucus: et albus color. Color namque rubeus: et niger: et citrinus: significant colorem et citrinus significant humorem corpori dominantem. Citrinus vero solus significat coleram rubeam: niger vero solus coleram nigram: rubeus solus habundantiam sanguinis. Abus namque et glaucus habundantem frigiditatem corpori dominantem: sed glaucus ex melancolia: albus ex flegmate sui causam habere significat. Ab exterioribus nempe colores adveniunt sicut ex frigore scoris: et ex calore ethiopibus: et ex alijs multis accidentibus. Sunt et alij spirituales vel spirituales colores: aut ex timore: aut ex ira: aut ex tristitia: vel alijs animi motibus.

De coloribus capillorum.

Quod pilorum colores sunt quattuor. scilicet niger: rubeus: glaucus et canicinus: niger fit ex habundantia colerici icest vel combustionis multa sanguis: rubeus a nimietate caloris non adustum: unde spiritus sunt rubei capilli. Glaucus ex habundantia melancolie. Canicinus vero fit ex nimia defectu caloris naturalis: et ex defectu putridi flegmatis hoc plurimum fit in senibus.

De tunicis oculorum.

Oculorum tunicę sunt septem. et huiusmodi tres. Prima tunica dicitur retina. Secunda secundaria. Tertia scleros. Quarta tertia aranea. Quinta vena. Sexta cornea. Septima pıstictiva. Duorum vero primus est vitreus. Secundus cristalinus. Et tertius albugineus qui est ante vena tunicam.

De coloribus oculorum.

Oculorum colores sunt quattuor. scilicet niger: subalbidus: varius: et glaucus. Nigredo fit ex defectu visibilis spiritus: vel ex perturbatione ipsius: aut ex penuria cristalini humoris: vel quia plurimus recedit iterum ipse cristalinus humor: aut ex humorum habundantia: qui est similis albugini oui: aut ex perturbatione ipsius: aut ex habundantia qualitas vici humoris. Subalbedo fit ex septem rebus superioribus contrariis. id est ex habundantia spiritus visibilis: vel claritate ipsius: aut ex magnitudine cristalini humoris et eminentia ipsius: aut ex minorantia albuginei humoris: et claritate ipsius: et

defectionē qualitatis vuci humorū: varius vero color et glaucus fit: si cōueniūt cū rebus que accidunt nigredini et subalbedini. Varius vero color significat spiritus visibilē magis habūdare et clarescere in sua varietate. Glaucus vero color significat spiritū visibilē minus habūdare et subigressere in sua glaucedine.

¶ De modis qualitatis corporis.

Quod qualitatis corporis quinque sunt scilicet crassitudo nimia: et extenuata macies: sintbesis: squaliditas: et equalitas. Crassitudinis due sunt species. scilicet habūdantia carnis: et pinguedo: habūdantia carnis fit ex habundantia caloris et humorū. Pinguedo fit ex frigiditate et humiditate intensa. Pinguedinis diminutio vel extenuata macies fit ex caliditate et siccitate intensa. Sintbesis fit ex frigiditate et siccitate intensa. Squaliditas nepe fit ex frigiditate: et intensa humiditate: aut simul vtriusque intensis. Equalitas itaque fit ex humorum equalitate: corporis hec sunt forme.

De distantia inter masculū et femina.

Masculus a femina differt in eo quod hic calidior et siccior est: illa vero est econtrario frigidior et humidior.

Incipit tractatus rerū nō naturalium.
et primo de aeris mutatione.

Aeris mutatio fit quinque modis: aut enim fit ex anni temporibus et ex ortu stellarū et occasu ventis: terris et earum fumositatibus.

De temporibus anni.

Anni tempora sunt quattuor. scilicet ver equale calidū et humidū. Estas calida et sicca. Autūnus frigida et sicca: Et hyems frigida et humida. Ex stellis immutatur aeris natura. Nam cum appropinquaret sol stellis vel ipse illi calidior fit aer quidem is a se separatis frigiditas aeris mutat

.i. aut augetur aut minuitur.

De numero vëtorū et eorū qualitātibus.

Quanti quattuor sunt. .i. subsolanus: fauonius: septētrio: et auster. Quorum vnus habet virtutē frigidā et siccā alter calidā et humidā: ceteri vero duo equalis virtutis sūt. Quorum vni scz subsolano caliditas et siccitas: alteri vero fauonio frigiditas et humiditas attribuuntur. Et auster paulo calidior et humidior: septētrio vero frigidior et siccior.

De modis terrarū et earū qualitātibus.

Terrarū modi sunt quattuor. altitudo profunditas: vicinitas montiū et maris: equalitas terrarū seu locorū quibus terre a se differunt: altitudine et pfunditate: qm altitudo frigiditatē: profunditas huic cōtrariū reddit: propinquitatē mōtiū eueniūt hoc qm si ipi fuerint a pte meridiana terra erit frigida. Nam montes calidis meridiani obstant venti: Septētrionales venti frigidis eam expetunt flatibus. Si vero septētrio mōtes habuerit superiori terre contraria erit vicinitate maris. Qm meridies calidus et siccus: septētrio frigidus et siccus terrā prebet. Preterea terre sui naturae inter se differūt. Nam si fuerit terra petrosa: frigida et sicca. si vero pignis et crassa calida et humida: lutea autē frigida et humida erit: immutatur quoqz aer fumositatē videlicet paludum sine putredinis alicuius. Unde sunt morbi ac pestes in hominibus.

De exercitio corporis.

Exercitiū immutat corpus: quia quādo equale est equalē prestat calorem: cum vero amplius sit magis calefacit Sed postea infrigidat et desiccāt. Sciositate corp⁹ immutatur: qz si in equalis est et frigiditatē facit et hūmectationē in equalē: si vero equalis equaliter.

De diuisione balnei.

Balnea autē dulcis sunt aque aut non dulcis. Sed dulcis aque balneum remollit. Calidum calefacit: et frigi-

dū in frigidat. Nō dulcis vero aq̄ balneū desiccāt corp⁹ qđ si ex aqua saluvel amara siue sulphurea fuerit: calefacit et desiccāt. Si vero a luminosa ⁊ gipsea in frigidat et desiccāt.

De modis ciborum.

Modi ciborū sunt duo. Est enī cibus bonus qui bonū gignit humorē et est malus qui malū gignit humorē. Bonū autē gignit qui bonū sanguinē creat: ⁊ equalē in comixtione ⁊ opere: vt est panis mūdus recens ⁊ fermētat⁹: ⁊ caro aialis agni et hedulina. Malus autē contraria operatur: vt est panis opīrus non recēs: ⁊ bouina ⁊ byrrina caro vetusta. Preterea bonū malūq; humorē creatiū ciborū duo sunt modi grauis: atq; leuis. Grauis est caro porcina: ⁊ bouina. Leuis pullorū: vel pisciū: caro mediocriū magis mobiliū ⁊ mīn⁹ pinguiū et scamosorū. Est et olcorū genus quod malū generat hūorē: scz colerā rubeā: vt est nasturciū sinapis: et aleū. Sūt que generāt melācolia: sicut lēs: caulis: caro caprina vet⁹: ⁊ bubulina. Et sunt q̄ generant fleg. vt est caro porcellorū: et agnorū: portulaca: et atriplex. Preterea grauis cibus gignit flegma: et colerā nigrā: cibus leuis coleram rubeā: et vterq; malus.

De modis potationum.

Modi potationū sunt tres. Est pot⁹ qui nihil aliud est qđ pot⁹ vt aqua. Est et ali⁹ qui est pot⁹ et cibus vt vinum. Et est aliud pot⁹ duob⁹ pertinēs superiorib⁹: vt potio que datur cōtra morbi vitiū aliquod: vt melicratū: vel mulsa: vel conditū. Cib⁹ vero hui⁹ vtilitatis ē qz reparat integritatē corporis recto ordine: pot⁹ vero hāc vtilitatē prestat qz reportat cibū per corp⁹. Sed illi⁹ potus quē potioni diximus pertinere: corporis naturā ad se conuertit.

De somno.

Somn⁹ corporis naturā imutat. Prius qz in frigidat exteri⁹: ⁊ calefacit interi⁹. Qui si plūxus fuerit: in frigidat et humectat. Vigilijs quoq; immutat corp⁹: qz extrinsecus calefaciūt: intrinsecus autē in frigidat et exsiccant.

De coitu.

Quod si hoc præstat corpori: siccat corpus: & minuit naturalē virtutē: ideoq; infrigidat: multo tēns vero ex multa concussione corpus calcfacit.

De accidentibus anime.

Sunt quedam accidentia anime que faciūt intra corp⁹ aliquod: sicut q̄ cōmouent naturalē calorem ab interiori pte ad superiorē seu superficiē cutis. Aut impetuosē vt ira aut lenitē cū suauitate vt delitice: & gaudiū. Sunt autē q̄ ad se caliditatē cōtrahūt & celāt. Aut impetuosē vt terror vel timor. Aut lenitē vt angustia. Et sunt que commouent naturalem virtutem intus & extra vt est tristitia.

Incipit tractatus rerum contra naturā.

Morbi ergo cōtra naturā sunt: morbi: morbi causa: & accidentia morbi sequētia. Morbus est qui principaliter corpori nocet nullo mediatore qui eum adiunet: vt calor in febre succedente.

De febribus.

Febriis est calor innaturalis cursum supgrediens nature pcedens a corde in arterias suoq; ledens effectui: cuius sunt tria genera: vnū in anima: & dicitur effimera. Aliud dicitur moribus que putrescūt: & putrida nūcupant. Tertium ledit mēbra solida: & ipsa est ethica. Quarū effimera nascitur ab accidenti occasione. Putrida quoq; a putridis reb⁹: cuiusmodi sunt simplices atq; singulares: & sunt quattuor. Primus modus est qui fit de putredine sanguis cōburens ytrāq; partem interiorē & exteriorē: vt est synochus. Secundus q̄ fit de putredine colere rubee: vt est triticus. Tertius fit ex putredine flegmatis: vt est quotidianus. Quartus vero q̄ fit ex putredine melancolic: qui intermissis duobus diebus affligit infirmum: & dicitur quartanus.

De modis & speciebus febrium.

Modi præterea febriū ex putredine accidentiū tres sūt. Est febris q̄ quotidie minuitur vt perangustic⁹. I. de crescens. Et est que auggetur vt angustic⁹ donec recedat. Est qui in eodem statu permanet donec iterum re-

cedat vt omothen⁹. Continua febris de putredine venarū fit declinans quidem extra venas in aliquibus corporis partibus. Horripilatio fit in febribus ex infusione putredinis in sensibilibus membris mordens et infrigidans. Ideoq; horripilatio fit in febribus illis que habent anesim. i. inter paulatīonem q; putredines extra venas sunt.

De modis apostematum.

Apostematū autē q̄tuor sūt modū multiplices. Aut enī fiunt ex sanguine et dicuntur flegmones: aut ex colera rubra et dicuntur herispile. aut ex flegmate quod est coagulatum: et dicuntur vndinie vel cimate. i. tumor: aut ex colera nigra et dicuntur cācri flegmonū. Ex sanguine signa sūt hec rubor duritia: pulsus: dolor: calor: et tumor. Ex colera flegmonū signa sūt hec calor: rubor mixt⁹: citrino color: magnitudo doloris cum punctione: et velox augmētatio. Ex flegmate flegmonis signa sunt hec: albedo: mollicies: vt si digitus impresseris quasi signum facit foraminis: et est sine dolore. Ex colera nigra flegmonis signa sunt hec: durities ingēs: cum nigredine absq; sensu.

De re naturali in humano corpore.

In humano corpore vna queque res naturalis si pp: ias naturam retinuerit facit sanitatem: si vero eam diuulserit: aut facit egritudinē aut neutrum.

De generibus egritudinum.

Genera egritudinum sunt tria: scilicet consimile: officiale: et vniuersale. Est quedam egritudo consimilis similibus membris contingens que similia sortiuntur vocabula cū eadem passione: vt est caput dolens. Et est officialis egritudo que accidit officialibus membris: sicut sunt pedes: manus: lingua: dentes: et. que nomina sibi sumunt ex sibi accidēte in firmitate vt podagra pedi: et ciragra manū: vel que nomina sumunt ex membris quibus accidunt: vt ciragra: et podagra. Et est deniq; vniuersalis egritudo que sociatur supradictis duabus vt est membrorū semētio et paralisis.

De egritudinibus similibus.

Egritudines ergo que partium habent similitudinem octo sunt: quattuor simplices: et quattuor composite. Simples sunt aut ex sola caliditate: aut ex humiditate: aut frigidityte: aut siccitate. Ex his inter se iunctis sunt quattuor composite: scilicet fri. et humi. fri. et sic. ca. et humidu ca. et sic. Paru octo p singulas duo modi sunt egritudinis autem fit ex qualitate simplici: aut ex humoris alterius comixtione. Ex simplici vero qualitate contigit infirmitas que solidis accidit membris que grece ethica dicitur egritudo calida que ex humore accidit est febris ex putredine: vt superius dictu est. Egritudo frigida que sine aliquo humore accidit est: vt aliorum ex nimia frigiditate acris seu nris: et est egritudo que cum aliquo humore frigido accidit: vt paralisis que fit in toto corpore: aut in parte. Orbis humectati morbi est qui fit proprie vt non indigeat alterius humorum admixtione: vt est frigidum vulnus vel vacuum: vel fetidissimum cum tabiditate corporis quemadmodum inflata caro hydropicorum: vacuo squalore torpens. Orbis vero humidus est alios trahens ad se humores: vt hydropisis. Orbis siccus est cum humore: vt cancer durus et siccus.

De morbo in officiali membro.

Orbi in officialibus membris accidentes quattuor sunt: ipsi sunt qui accidunt in plasmatione. i. forma creature: et in quantitate membrorum: et in naturalis numeri similitudine et in membrorum positione. Orbis officialium in forma hominis quinque modis sunt Orbis inconuenientia vt est feda: capitis longitudo. In coeuntibus vt si manu pedumque coeuntibus carne repletur. In poris vt eorum strictura. aut largitas. In asperitate vt gutturis: aut pulmonis carnalium asperitas. In leuitate: veluti matricis lenitas vel stomachi.

De morbo in quantitate membrorum.

Orbi in quantitate membrorum fiunt ex habundantia spermatis cum membra crescunt amplius quam decet: sicut videmus fieri in magno capite: et in lingua grossa: aut vltia pulcritudine: et indeceti: vt paru caput: stomachus: et par.

numero mēbrorū fiunt : aut ex augmēto aut ex dīminutiōe. Secūdum augmētum quidē: aut ex cursu nature: vt superflus digitus: aut extra cursum: vt lombrici: ascarides: veruce: et acrocorines. I. magne carnis additiōes: vel verruce magis late: vel porri: fm dīminutiōē vero: aut vniuersaliter vt oīz digitorū abscisio: aut p̄ticulariter: vt vn⁹ digit⁹.

De morbo in situ membrorum.

In positione membrorū fiunt morbi aut propter membri motionem de loco suo: aut ex dīpositiōe vicini mēbri: vt sunt digiti et labia: que conglutinātur: vel adherēt et nō separātur: aut q̄ separantur et nō conglutinantur. S3 separatio adherentis membri: vniuersaliter fit: aut in mēbris consimilibus: aut officialibus. Consimilibus mēbris vt ossibus: et n̄ ruis: carne: venis: lacertis: et cute: quod si acciderit ossi: fractura dicitur. Si carni ex recentī tempore: plaga dicitur. Si vero ex vetere: non tantū plaga sed putrida plaga nūcupatur. Quod si venis: neruis: et arterijs: alio atq; alio nomine nūcupatur. Si autē euenerit medijs lacertis conussio: siue contractio nūcupatur. Si vero in cute: excoziatio dicitur. Que si inueterauerit putrida plaga nūcupatur. In officialibus vero membris perpetua fit separatio: vt ē manus: vel pedis abscisio.

De qualitatibus corporum.

Quod ponis qualitates sunt tres sc3 sanitas: egritudo: et neutralitas. Sanitas est temperamētū pficiens vel custodiēs res naturales fm cursum nature. Infirmitas est intēperātia extra cursum nature: naturā ledēs: vnde fit lesiōis effect⁹ sensibilis. Neutrū quidē est qd nec sanū nec infirmū dicit. S3 neutralis qualitas trib⁹ modis constat: vt si i vno corpore simul pueniāt infirmitas et sanitas. In diuersis mēbris: vt est in corpe cecū: et claudī: siue in corpe scis: cui nec vnū mēbrū remanet quod nō malū fiat et patiat et si corpus hoīs aliquib⁹ bonis sanū fuerit: alijs vero infirmū: vt eorū q̄ estate infirmātur: hyeme sani sunt. Qui autē frigidioris nature fuerint: hyeme infirmātur: estate sani sunt. Et q̄ humi

dam naturā habuerit: in pueritia infirmatur: in iuuentute et in senectute sanatur. Qui vero sicā habuerit naturā i puericia sanus est: in iuuentute aut et senectute infirmatur. In tribus inuenitur reb⁹ sanitas et infirmitas et neutrum: aut in corpore in quo triū qualitātū vnaqueq³ reputur: aut in causa faciēte illas: et regente: et conseruante: aut in significatiōibus eas significantibus.

De modis occasionum.

Occasionis vero duo sunt genera: vnū est naturale: et ē aliud extra cursum nature. Occasiones aut naturales aut faciūt sanitatē: aut conseruāt. Occasiones cōseruantes pertinet ad sanitatē. Faciētes vero: pertinet ad infirmitatē expellēdam. Occasiones nō naturales aut q̄ vltra naturā pcedūt: alie pertinet ad infirmitatē: alie ad neutralitatem. Sed egre occasionēs faciūt infirmitatē: et sunt res easdem infirmitates cōseruantes. Ille vero que p̄nēt nec ad sanitatē nec ad infirmitatē: cōstituit neutrum: atq³ cōseruat.

De occasionib⁹ sanitatis et egritudinis vel infirmitatis.

Omnib⁹ occasionū societate habentū cū sanitate et infirmitate sex modi sunt: quorū vn⁹ ē aer: q̄ hūanū corpus circūdat: cib⁹: et potus: et mot⁹: et quies: sompn⁹: et vigilie: inanitio: et repletio: et accidētia aie: que oia si cū moderatiōe decenti fuerint et in q̄ritate: qualitate: tpe: ope: et ordine: custodiūt sanitatē ab accidētibus: qđ si contra hoc aliquid fuerit: accidunt infirmitates: et pmanēt. Quod diu occasionū infirmitatē faciētū sunt tres. Nam alie sūt q̄ vocātur primitiue q̄ exterius accidunt corpⁱ: vt calor: et frigus. Sūt et accidētia que admoūentur intrinsec⁹ in corp^e: vt repletio: et inanitio. Sūt et alie q̄ vocātur cōiuncte: que cū adsunt: adest infirmitas: et abentib⁹ hūc infirmitas abest: vt putredo i febrib⁹.

De diuersitate egritudinū.

Egritudinū fm aliā diuisionē modi sunt duo. Primitiue: aut p̄prie. Que communiter accidunt aut accidentia liter: vt percussio: combustio: morsus: deceptio: et cetera res nociue. Aut necessario: vt alia superius memorata:

que vt dictū est sunt socia sanitati ⁊ infirmitati. Que vero p
pe sunt egritudines: aut sunt in cōsimilibus mēbris ⁊ cōser-
uant egritudinē aut officialibus: aut in cōtinua diuisione.

De modis morboꝝ ex calore pcedentiū.

Quadi morboꝝ ex caliditate procedentiū quinqꝫ sunt
Primus fit ex cōmōtione spīrit⁹: aut ex cōmōtione
corporis. Ex cōmōtione spūs vt ira. Ex cōmōtione corporis
vt labor vel supbia. Secundus vt est cōcursus visibilis calidi
tatis cum effectu: vt hypāthasis. i. expositio ad solē. Tertius
ex caliditate corpori adueniēte cum potestate quādo recipit
caliditatē ex vsu acruminū. Quartus fit ex interclusionē po-
rorū: vt ex frigiditate hyemis. Quintus fit ex putredine hu-
morū vt in febribus.

De causis frigidorū morboꝝ.

Occasiones frigidorū morboꝝ octo sunt. Prima ē
occursus frigoris visibilis cum effectu: vt frigiditas
nīua. Secūda vt frigiditas opij adueniens fortiter huma-
no corpori. Tertia ex habūdantia ciborū corpori aduenien-
te atqꝫ replēte ⁊ extingūte naturalē calozē. Quarta ex par-
uitate ciborū vnde calor naturalis exstinguitur. Quinta vero
ex habūdantia frigoris vel humoris frigidi poros obturan-
tis vnde naturalis calor minuitur. Sexta ex dissolutione et
apertione corporū ad dissoluendū ⁊ euacuandū naturalem
calozē. Septima ex cōmōtione ⁊ exercitio nimio vnde fit
multa dissolutio humorū ⁊ euacuatio et sudor vnde cor-
pus attēnuatur. Octaua fit ex requie ⁊ occasione multa.

De causis siccorū morboꝝ.

Siccorū morboꝝ occasiones sunt quattuor. Prima
est occursus aliene siccitatis visibilis ac manifeste cuꝫ
effectu vt veneni siccitas. Secūda vero ex aduētū sicce rei
in corpore cum fortitudine vt acetū: sal: sinapis. Tertia parui-
tas cibi ⁊ potus. Quarta cōmotio nimia ⁊ exercitiū.

De causis morboꝝ humidorū.

Occasiones morboꝝ humidorū quattuor sunt. Prima
vt occursus rei afferētis humorē cum effectu vt bal-

noī. Secūda vt ingressio rei afferentis humorē cum virtute in corpore vt recētes pisces. Tertia autē vt nimietas cibi ⁊ potus. Quarta sicut requies ⁊ otium.

De modis morborum.

Quod morborū ex innaturali malicia cum aliquo humore decurrentiū ad infirma loca quattuor sūt. Pri- mus est virtus mēbrī impellētis: et debilitas mēbrī sublinē- tis. Secūdus multitudo hūioris. Tertius debilitas virtutis nutriētis. Quartus largitas vicē pororū.

De malicia egritudinis.

Malicia egritudinis ingreditur ⁊ supuenit in consimi- le mēbrū naturale quinq; modis: aut cōtingit in vtero materno: aut in tēpore natiuitatis: aut cū cōstringitur fascia: aut ex malo nutrimento: siue ex aliqua infirmitate adue- niente in p̄dictis tēporibus vel postea. Si tēpore cōceptionis in vtero debilitatur aliqđ cōsimile mēbrū sit ex habūdāria spermatis: aut ex paruitate ⁊ indigētia cōuenientis qualita- tis spermatis: vt si fuerit grossum ⁊ pingue: vel aquosum ⁊ tenue. Quando vero nascitur infans debilitatur aliqđ in cō- mēbrū si egressus fuerit non equa sed mala egressione: vt su- pinus: aut super genua incuruus. Cum igitur fascia cōstrin- gitur in cōuenienti cōstrictione duplicatus debilitatur. Quā- autē nutritur male ⁊ incōuenienter lac suggēdo vel accipiē- do debilitatur. His vero tēporib⁹ vel postea infirmitate ac- cidēte egritudinis maliciā p̄simili mēbro supuenit ex cuius- libet nerui incisione. Et si passus fuerit ex aliquo accidētī: si- ue debilitatē: seu vulnus: vel apostema.

De egritudine mēbrorū cōsimiliū.

Ingredit egritudo cōsile mēbrū naturale septē modis: aut ex obstetrice: si culpā habuerit cum tenet infantem: vel si pernūserit ambulare ante debitū tēpus seu cōgruum: vel ex medico: si cōfracta ⁊ colīsa mēbra ignorāter consiliue- rit ⁊ cōstrinxerit: ex infirmo: si ea cōmouerit a medico com- posita anteq̄ solidētur ⁊ firma sint: ex fractura: vt si super musculum vertebri quod in femore est euz torquatur coxa:

aut ex concussione: vt si cōprimatur nasus et accidet vt fiat chim⁹: aut ex malo humore qui accidit de prosi: siue ex paruitate humoris accidente p^risicis.

De modis constrictionis pororum.

Constrictio pororum fit tribus modis vel occasionebus: aut ex constrictione attenuatoria: aut ex carnositate: siue ex coartatione. Constrictio vero fit aut ex nimietate virtutis retinētis: aut ex debilitate virtutis expellentis: aut ex abundantia frigoris: aut ex abundanti constrictione comprimēte aliquā partem loci: vt sepe fit ex ligatura constricta: aut ex abundantia siccitatis. Ex carnositate vero constringuntur pori: vt si acciderit aliquod apostema et fiat carnositas: aut si pars cuenerit aliquod vulnus. Ex coartatione vero cum deciderit aliquid in poris: vt humor siue lapis seu coagulatus sanguis: aut aliqd latitans in eis: vt superflua caro et scabies. **A**rgitas quoq; pororum quattuor fit modis: aut ex multa cōmōtione impellentis virtutis: aut ex debilitate retinētis: aut ex abundantia colorum et humorum aut ex medicamētis aperientibus. **A**cuitas accidit duobus modis: videlicet deintus et de foris: sed intus ex humore viscoso liquefacto. Foris vero ex eā liquefacta: cum vnguēto. **A**speritas autem duobus modis fit deintus: et de foris. Intus namq; ex superfluo humore et acuto. Foris vero ex fumo et puluere.

De superfluitate mēbrorum in numero.

Superfluitas mēbrorum in numero accidit duob⁹ modis. **M**em superfluitas si fuerit naturalis erit ex supfluo humore naturali et bono: vel ex abundantia virtutis informatiue: que si fuerit extra cursum naturalem erit ex humore non naturali et inconuenienti: aut ex abundantia virtutis vel debilitate.

De diminutione membrorum.

Diminutio membrorum in numero duobus similiter fit modis: aut interius aut exterius. Interius ppter diminutionem humorum. **E**xteri⁹ ex combustionē ignis: aut

ex frigore: siue putredine: siue incisione. Putredo autē acci-
dit: aut ex potione mortificāte: aut putredinē faciēte. aut ex
cōstrictione ⁊ retentione illius humoris qui soluitur.

De magnitudine membrorum.

Magnitudo mēbrorū tribus modis fit: aut ex multitu-
dine humorū: aut ex abundantia virtutis: aut ex com-
mixture vtrorūq. Paruitas fit tribus modis similiter: aut
ex debilitate virtutis: aut ex incisione: vel cōbustione ignis: vel
ex frigore nimis.

De cōmōtione membri.

Cōmōtio mēbru de suo loco duobus modis fit: aut ex
cōmōtōe volūtaria aut ex hūore vicino eqtati dissolue-
ti mēbru ⁊ lubricū faciēti. mēbru vel os egredit a sua iūctura
⁊ mutatur duobus modis. Sicut aut ex iunctura in qnō cō-
uenit separatio: aut ex sepāratione vbi non conuenit iunctu-
ra. Si ex coniunctione hoc fuerit sine sepāratōe: aut erit ex
humore acuto patiētis: aut ex accidenti vulnere: aut spasmō
Si vero fuerit ex separatione vbi non conuenit cōiunctio:
aut ex grosso humore: aut ex accidētivulnere aut ex spasmō.

De separatione iuncture.

Separatio iuncture duobus modis fit: aut intrinsecus
aut extrinsecus. Intrinsecus vero fit aut ex humore acu-
to ⁊ incidenti: aut ex ventositate pingui dissēdente vel dissipa-
nte. Extrinsecus vero fit aut cū scissura: aut fractione: aut
exercitio nimio: aut incisione vt ensis: aut quod dissēdit vt sa-
nis: aut quod contundit vt lapis.

De modis ⁊ numero significationum.

Genera significationum sunt tria. Alia enim significāt
sanitatem. Alia egritudinē. Alia neutrā. Quarū signi-
ficationū vnū quodq. genus in duo p̄tuitur: sunt enim q. signifi-
cāt de officialib⁹ mēbris: ⁊ sunt q. significāt de cōsimilib⁹ mē-
bris. Cōsimiliū p̄tū significationū duo sūt mōi: alieci sūt sub

stantiales: alie accidentales. Substantiales vero vt est calor frigiditas: siccitas: et humectatio. Accidentales aut quedam significant aut per tactum vt durum: molle: quedam per visum vt coloratum: quedam per perfectionem virtutum vt sunt operationes plene et perfecte.

De signis officialium membrorum.

Significationum membrorum egritudinis officialium duo sunt modi similiter. scilicet substantiales: et accidentales. Substantiales significationes quattuor sunt: ars: modus: numerus: et positio. Accidentales significationes similiter quattuor sunt bonum: malum: perfectum: et imperfectum.

De generibus significationum.

Genera significationum perfecti sui genus tria sunt quedam sunt que significant preteritam rem que iam abiit et dicuntur cognitina: vel agnitina: vt videntes corpus humidum agnoscimus quia sudor precessit. Alia significant presentiam quam a galieno dicuntur demonstratina: et agnoscuntur per significationes: veluti cum innuitur pulsus magnus et citatus intelligimus quod significat calorem superantem. sunt et alia que significant futurum et antecedit agnitio: vt cum viderimus labium inferius citari precipimus vomitum accidere: qui postquam acciderit vocatur precessio significatina. Sed inter significationes et accidentia distat: quoniam est diuisio cum augmento inter eas. Quod si vnā quāque diuisionū scrutari volueris vnā habet habitudinem sed infirmo hec sunt accidentia: me dico autem significationes.

De signis accidentium et numero.

Accidentia ergo significatina tria sunt: aliud cum est virtus operatina mutata sicut indigestio. Aliud autem corporis qualitas mutata vt icteritia: aliud ens a corpore vt nigra vrina.

De virtutis operatiue immutatione.

Virtutis operatiue immutatio triplex est. Aut cum ex toto est: sicut indigestio. aut ex parte sicut oculorum obscuritas: vel tarda digestio. aut de qualitate in qualitatem: velud de bo-

Johannici

na digestionē in fumosam vel acidā: vel q̄si sicut musca: vel si-
gna in oculis apparētia: aut ex prēvisus vel obscuritas.

De modis mutatiois q̄litas.

Qualitatis mutatio corpis significatio q̄rtuor mōis fit
aut enī p visum sicut icteritia vel morphea: et nigredo
lingue: et filia: aut p odoratū: vt hānelit⁹ fetid⁹: vel sudor: vel
polip⁹: vel hirc⁹: et filia: aut p gustū: vt saluz. amarū: vel acci-
dū: aut p tactū vt molle: et durū.

De exeuntibus a corpore.

Exiens a corpore biptita est significatio: vna cū sonitu: al-
tera sine sonitu. Eū sonitu vt ovis ruct⁹: vel itestinoz ru-
git⁹ vel p anū vērus. Eius vō q̄ est sine sonitu innaturali tri-
plici habet. Alia quātitate vt lienteria. Alia q̄litate vt vrina
nigra. Alia vtraq; vt sanguis fluxus.

De motione membrorum.

Membroz mutatoz significatio bisarie diuidit: intri-
secus videlicet et extrinsec⁹. Intrinsec⁹ sex modis. Alia
enī a mutatioe opatine virtutis i mēbro. Alia ab exeuntib⁹
corpore. Alia ex dolore in mēbro vicino pertinenti. Alia
ex proprio loco. Alia ex innaturali semotione de loco. Alia
ex patiētibus indito. Extrinsecus fit tribus modis. Aut per
visum vt albū vel nigrū. Aut p tactū vt durū et molle: calidū
et frigidū. Aut p vtrūq; vt magnū: vel puū: plus vel minus.

De occasionibus egritudinum.

Occasiones egritudinū sunt tres. Nature mutatio: offi-
cialis mēbri incōueniēs habitudo: iūcture separatio.

De operatione medicine.

Operatio medicine hz triplicē effectū: aut enī custodit
sanitatē secūdū multitudinē suā. Aut ex ifirmitate fa-
cit sanitatē: aut ecōtrario.

De regimine sanitatis.

Regendorum sanorum triplex est modus. egrotare pa-
rati: incipientes infirmari: et defecti ifirmari paratos
Supradictorū sex competente moderatione regiminis inci-
pientibus infirmari: duplicem curam adhibemus. Aut enī

chimi superabundantiam trahimus: aut nature defectio-
nem reparando: predictorum sex que sunt necessaria adhi-
beri precipimus. Defectorum alij infantes: alij senex: alij ex
infirmirate pualescentes.

De diuisione medicine in generali

Omnis medicina aut e vltis: aut pticularis. Vltis e sex
precedentiu recta ordinatio. Particularis p cōtra-
riū fit triplex: alia enim in cōsimilibus mēbris: alia in officia-
libus membris: alia in iuncturarum separatione. Assimila-
tūa membra mutata reddimus similitudinē: et in sua quā-
litate stare colligando compescimus. Concaua si pretermo-
dum ampliata. fuerint ad sui modum constringimus et ge-
tem inducimus: si minus contrarium. In largis autem simi-
liter additio contraria cause: vnde vitum acciderit forami-
na strictiora suo modo facimus. Si defectu contentiue vir-
tutis contigerit fomentis et captaplasmate mollimus. Quod
si de expulsua est defectu: dyaforeticis: et confortatiuis. Si
de stiptica causa mollificatione. Si de sicca humectatione
Si de constrictione solutione. Ea vero que de naturali dis-
positōe fuerint mutata: suo loco restituim⁹: si de apostema-
te apostema maturado: sanam⁹: si de naturali iūctura: cā aut
apperitino medicamine aut cirurgia disiungimus: si de q̄li-
bet nascentia: ipsam delcimus: si de asperitate lenitate: si de
lenitate asperitate.

De ablatione superfluitatis.

Superfluitatem in numero: aut tollemus ex parte: vt
scrophulas: aut ex toto vt cancrum: separationem in
numero sanamus: si ex abundātia sanguinis fit: in omni eta-
te tollimus: si ex spermate in puericia tantū sanamus: parui-
tatem mēbrorum motibus et fomētis admodum augmen-
tamus: magnitudinē vero comprimendo quiete mutamus
et minuius.

De mutatione membrorum.

Mutatio membri de suo loco reddimus loco p̄prio du-
obus modis: aut enī separatū iūgimus: aut iūctus se

Iohanna

paramus. Necessaria ad separatorum iuncturam quattuor sunt: separata iungere: iuncturam custodire: ne rescindat: defendere: naturam loci custodire.

De sufficientia et diuisione medicine.

Omnis enim medicina est aut eorum sex modis quam supra diximus temperata exhibitio: aut portio: aut chirurgia. Operatio medicine huius triplicem effectum habet: ut ea que oritur: aut naribus: auribus: siue ano: siue vulua itromittamus. Foris ut epithima: capta plasmata: emplastra: et similia que foris operantur. Medicina interioris operatio in tria diuiditur: aut enim soluit ut farinata: aut comprimunt ut coctana: aut mutat qualitatem: ut aqua frigida in febribus. Eius autem effectus quadruplex est: aut enim minuit abundantiam ut forinata: aut replet inopiam ut carnem vel sanguinem: aut constringit solutum ut stipticum: aut mutat qualitatem ut frigida aqua in febribus.

De chirurgia.

Chirurgia duplex est: in carne: et in osse. In carne ut icidere: suere: coquere. In osse ut solidare: aut innectere aut reddere.

De specierum cognitione.

Specierum cognitio quinque modis fit: qualitatis: quantitatis: temporis: ordinis: boni mali ve discretio.

**Libri ymaginarum Iohanna
nici cum dei laude finis.**

Incipit liber phila reti de pulsibus.

Intentionē habemus in presenti conscriptione de pulsum negotio cōpendiosam exponere traditionē et dicere primū quid sit pulsus: et quē utilitas pulsus: et quid est arteria et quare dicatur arteria: et vnde exoritur.

Quid est pulsus.

Incipiendū a primo Pulsus est motio cordis et artēriarū quę sū dyascolē et sissolē fit ad infrigidationem caloris innatī: et egestionem vel eiectionem humorum superfluitatum.

Quot sunt efficientia pulsum.

Efficientia pulsum sunt tria: virtus faciens motionē: utilitas inducens: et instrumētum obediēs.

Quid est arteria.

Arteria est corpus oblongum rotūdum ad instar canalis: duabus thunicis consistens: a corde incipiens et in omne corpus diuisum: aerem et spiritū vitalem continens.

Vnde dicitur arteria.

Arteria dicitur a paratopyr: id est seruare aerem vitalem.

Vnde oritur arteria.

Hec vero a sinistra auricula cordis quę dicitur adortī exoritur: quę scinditur dupliciter. Et hec quidē fert deorsum per interiora: et diuiditur in dextram et sinistram: ad coras et vsq; ad pedes et digitos. Altera vero rursus fertur sursum et diuiditur similiter in dextram et sinistram: in

manus et caput: et que quidem ad caput fertur facit arterias que dicuntur parotide: que vero in dextram et sinistram. Intrinsecus fertur tendit ad brachia: et cubitos et usque ad extremos manuum digitos. Intentione vero habet patiens conscriptio: ad pulsuum motionem: et cognitiones: et causas exponere.

Quotiens mutatur pulsus.

Multipliciter: ab hijs enim que sunt secundum naturam: et que contra naturam: et que non natura: velut crassibus virorum et mulierum: et etatibus et alijs coniugatis: huius omnium enim hijs quidem marces: he vero femine: et hominum ipsorum: hijs quidem calidiores sunt secundum crassum: hijs vero frigidiores: et hijs quidem graciles natura: hijs vero pingues et carnosum. Et viri quidem mulieribus omnino calidiores et fortiores sunt secundum naturam sunt. Oberto igitur pulsus in eis velocior et vehementior sunt mulierum ut frigidarum: tardiores et leuior. In utrisque vero horum: dico autem viris et mulieribus intensa crassi intenditur et pulsus: in calidiori quidem maior et velocior sunt: calidum enim velociter mobile. In frigidiori vero minores et tardiores: frigidum enim tarde mobile: habitudines vero in utrisque inveniuntur: velut gracile et carnosum. In gracilioribus enim multum subiacet tactui pulsus: in pinguibus vero et carnosum: humiliores. Considerandum ergo est: ad coniugata velut regiones: et tempora: et etates: particulares constitutiones: et est dicere in temporibus quattuor anni quidem existentibus: vere: estate: autumno: et hyeme: horum duo sunt bene temperata: vere et autumno: dissipata vero: hyeme: et estate. Oberto ergo vere et autumno pulsus sunt magni et fortes valde propter temperamentum qualitatis: manifestum est quoniam secundum etates proportionantur. In estate enim velociores et spissiores sunt secundum unamquamque etatem necessitatem inducente: propter continentis nos exterius caliditatem aeris. In hyeme vero rariores et tardiores pulsus sunt propter aeris continentis frigiditatem.

Libet pulsuum

tem: aut constructionem. Similiter autem et in vnaquaq; regione sibi illius crasin et pulsus commutatur. Calidior siquidem magnos et veloces facit pulsus. Frigidior est e contrario. Dicamus autem de etatibus. Si igitur etates differentes sunt: et pulsus earum differentes mouebuntur: puerorum siquidem pulsus veloces sunt et leues et spissi: secundum vero magnitudinem et fortitudinem medijs: veloces quidem quoniam sibi substantiam abundat in eis naturalis calor spissi propter abundantem in eis sibi quantitatem caliditatem: leues vero quoniam imperfecte sunt in eis virtutes. Dicimus enim quoniam leues ex imbecillitate virtutum fiunt. Senum vero e contrario tardiores et rariores: quantum ad pueros propter imbecillitatem et frigiditatem que in eis est. Augmentorum vero magni et fortissimi eo quod fortes in eis magis virtutes sunt. Similiter autem et secundum temporis qualitatem commutantur crasses et pulsus. sicut enim predictum est continens mutat contentum ad propriam eius crasin. In pregnantibus vero mulieribus sunt parui: spissi: et veloces: parui vero eo quod grauatur virtus ex fetu: spissi vero et veloces propter inducentem necessitatez pregnantis et fetus. In somno vero sunt pulsus minores et leniores: manifestum est quoniam fit naturali calore ingrediente profundum. In superuenientibus vero crasibus ad superuenientia mutantur et pulsus. Similiter autem et in gracilibus ut quando sibi naturam virtus patitur aut sibi substantiam alicuius principalis partis: aut ab aliquo faciente vel grauante eam. Etiam igitur ad ea que non natura. Nec vero sunt gignasce: balnea cibi multi: vini potatio: et aque multe potatio. Similiter in his que preter naturam: hoc est causis egritudinibus accedentibus similiter secundum predicta considerare oportet. Sciendum enim quoniam que secundum naturam et que non natura: si immoderate fiant in id quod preter naturam est vertuntur pulsus.

Quot sunt obseruanda in cognitione pulsus.

Quam ergo ad egrotum ingredieris quem nunquam vidisti attende prius quidem si masculus aut femina est: et si masculus considera pulsum masculi: si vero femina: semine: deinde naturam laborantis et etatem eius. et post hoc tempus anni: et regionem: et comparans omnia: et coniectans qualem pulsum laborantem habere oportuit quando sanus erat: tunc cognosces diligenter magnitudinem preter naturam facte conuersionis pulsus.

Quot sunt genera pulsuum.

Genera pulsuum sunt decem. Primum genus. Secundum quantitate trium dimensionum consideratur: scilicet secundum longitudinem: latitudinem: et profunditatem. Conuenienter igitur iste augmentatus secundum tres dimensiones transcendens modum dicitur magnus pulsus. Secundum genus pulsuum est secundum quantitatem motionis arterie diastolis et systolis: in quo consideratur velox: tardus: et mediocris. Tertium genus pulsuum secundum genus virtutis: in quo consideratur fortis: debilis: et mediocris: frequentia enim accipiens magnitudinem facit validum: quando vero dominatur virtus causarum: tunc magis fit validus pulsus: et contrario. Quartum genus pulsuum secundum consistentiam arterie corporis. Dico autem arterie corporis: in quo consideratur durus mollis et mediocris. Quintum genus pulsuum secundum quantitatem quietis: in quo spissus et rarus consideratur. Breue enim tempus quietis significat spissum. longum vero rarum. Sextum genus pulsuum propter equalitatem et inequalitatem que consideratur in vno pulsu vel in pluribus: in vno quidem ut in caprisante: que vero in pluribus fit: dicitur confusus inequalitas: vbi vero inequalitas: ibi fit inordinatio ut in omnibus. aut enim decidit vna percussio: aut incidit: et hoc fit grauata et afflicta virtute aliqua causa. Septimum genus secundum plenam ordinationem: et inordinationem est. Inordinatio

Libet pulsuum

enī ab equali pulsu facit inequalē: ⁊ inequalis fm periodos ordinatus fit: ⁊ iste rursus cōsideratur fm vnā pcussionem: et fm plures redditiones. Octauū genus pulsū fm plenus et vacuū: hoc est fm arterie figurā: omīe enī vas aut plenum aut vacuū. Nonum genus pulsū fm cōcordiam in quo mēsuratur proportio tēporis ad tēpus vnde cognoscūtur deficientes ⁊ incidentes. Decimū genus pulsū cōsideratur fm calorem qui redditur per totum corpus arterie in quo cōsideratur qualitas suppositę materie corporis per tactū veluti dissemperata ⁊ mordax.

De causis ⁊ differentijs pulsuum.

Octis ergo decem generibus pulsuum dicamus breuiter paucas causas ⁊ differentias eorum. Si quis enī ad diligentiam eorū peruenire voluerit: sciat quod. xvi. libri sunt de pulsuum negotio. Ego enī longitudini parcēs: in paucis capitulis paucas quāsdā differentias ⁊ causas pulsuum in breui dicam.

Propter quam causam pulsant arterie.

Pulsant arterie vt seruetur moderatus fm naturā calor cordi et omnibus partibus.

Quid differt saltus a pulsu.

Saltus a pulsu differt: quoniam quidem propter incidētem spiritum fit saltus in omni corpore: pulsus vero in operatione virtutis mouetur ⁊ in solis arterijs.

Quid differt pulsus magnus a valido.

Pulsus magnus a valido differt: quoniam quidem fm trēs dīmensiones magnus cōsideratur: validus vero fm motionem: tenorē enī virtutis significat.

Quid differt pulsus spissus a veloci.

Pulsus spissus a veloci differt fm cōtinuum ⁊ discretū. Spissum enī cōtinuum dicimus: velocē vero discretū veluti si currat aliquis velotius ⁊ stet.

Quid differt rarus pulsus a tardo.

Rarus pulsus a tardo differt quoniam rarus ex infirmitate magis virtute fit. Rari enī pulsus difficiliores

tardus ex solo defectu fieri potest caloris: rarus autē maiorem defectum significat virtutis.

Quot differentie pulsū fiunt in dyastole.

Octo fiunt pulsus differentie in dyastole. scilicet magnitudo paruitas: valitudo: debilitas: velocitas: tarditas: duritia et mollicies.

Quot sunt indicatiua pulsus.

No intellectus et sensus: sensus quidem indicat presentia: intellectus facta et futura.

Quot sunt efficientis cause pulsus.

Ne virtus faciens et mouens corpus vasie: et utilitas propter quam mouetur.

Quot modis consideratur moderatus et immoderatus pulsus.

Quadrupliciter: scilicet secundum magnitudinem: secundum velocitatem: secundum valitudinem: et secundum spissitudinem.

Quid differt pulsus inequalis ab inordinato.

Quoniam inequalis quidem in vno pulsu consideratur. et in pluribus: aut enim secundum vnam dyastolem et systolem aut secundum plura congregata: que dicitur consistens in equalitas in multitudine pulsum considerata: immoderatus vero fit secundum ritum. scilicet numerum: ut si post tres magnos et vnum paruum sequantur duo magni.

Quid differunt deficientes pulsus ab incidentibus.

Quia deficientes ex infirmiori magis virtute fiunt: aggrauata enim et deficiente deficiunt: Incidentes vero pugnante et resistente: continet, enim seipiam virtus excitans volens repellere contraria: et videntur esse contrarij deficientes incidentibus.

Quid differt spasmosus a ramoso.

Quoniam in spasmoso quidem tenditur arteria: ad instar corde tense: in ramoso vero transfertur dextera et sinistra.

Et quomodo fiunt fluctuantes pulsus.

Et abundantia contenti: magis humoris infundentes

Liber pulsuum Philareti

corpus arterie: sicut yposarca in ydropisis.

Quid differt capisans a bis pulsante.

Secundū q capisans quidem in vna dyastole differēter motiones facit: vt capra sursum saliens bis saltat pedib⁹ in aere: hic vō fit coacta virtute grauata ab aliqua causa tribulante eam: bis pulsans vero bis: ⁊ scdm idem pulsat percussione: hic vero fit ppter duriciem corporis arterie: repercutiente em ⁊ rursus currente violenter spiritu in scdm venit pcussione: vt in incude malleus.

Quid differt vermiculosus a formicante.

Quoniam vermiculosus quidem plurimū conuertitur et venit ad melius et manifestam magis habet inequalitatem: formicans vero non contenta iam virtute: sed dissoluta et deleta fit et mortem significat. Et hec vobis de pulsu ad presens sufficiant.

Explicit liber pulsum Philareti.

Sequitur liber de vrinis.

Incipit liber vinarum Theophili.

OE vinarum differentia negotium multi verum medicorum aggressi sunt scribere. Quorum primus omnium fuit ypocras chous: cuius libris insueumus. Post huiusmodi vero tempora, Galienus mirabilis medicus aggressus est et scripsit. De hinc post huc magnus medicus sophista. Qui ergo viri laudabiles digni sunt: quoniam primi studuerunt aliquid utile inuenire in vita. Nullus tamen horum virorum perfectam et non diminutam doctrinam fecit. Nam ypocrates chous de vinis exponens: aliud alibi in suis tractatibus sparsim tangens genera: et species: et differentias vinarum: et ex eis cognitiones in futuri partium dispositionibus preter naturam: et in sanis corporibus: et in acutis egritudinibus minus habentem doctrinam relinquit. Et similiter etiam post eum galienus in tractatu suo per ycriseos componens et docens valde multa et in determinata et obscura relinquit secundum genera: et species: et differentias. Consequenter his superveniens magnus medicus vero ratione in expertus. vero rem aggressus est: et ipse de his artem secundum divisionem incipiens: et differentias earum et species conscribere: et pronostica signa que ex eis fiunt: aut futura sunt fieri multa pretermittens. Imperfectam et ipse disciplinam tradidit: ut multa querantur ab his que postea facti sunt medicis: et nullo modo solutionem valentes inuenire: querere coguntur aliam doctrinam et non vane: quia ex his que didicerunt discernunt observare et antumare vel conijcere ex ipsis manifestis obscuras res et intellectus. Nam vinarum apta inspectio manifesta facta non appareret et patientes loco cognoscit: et quod dispositi sunt: et fini qualem crasim eorum singulorum: aut secundum naturam dispositi sint: aut preter naturam constituti sint: aut dispositi extra naturam. Eius enim que sanguinis operatur

virtutis quomodolibet scdm opus propriam impediten-
tius nō fallax vinarum diligens inspectio nata est esse. Igi-
tur optimū nobis est de vrinis volentibus tractare inuoca-
re xpm dñz nostruz verū adiutorē: ⁊ duces fieri in huiusmo-
di doctrina: vt mereamur nō diminuta: ⁊ inde fraudatam
hanc perficere. *Oporet igitur nos diffinire quid est ipsa vri-
na: deinde manifestare locum in quo nascitur. De hinc locū
in quo discernitur: ⁊ deinde sic incipere doctrinam fm gene-
ra: ⁊ species ⁊ differentias earum.*

Diffinitio vrine.

Qrina est colamentū sanguinis ⁊ aliorū humorū: hanc
aut alij supfluitatem sero similē vocauerūt: alij aquo-
sam. alij putredinem sanguinis: de nobus ergo nulla fit con-
reptio. Nascitur igitur vrina in ramosa vena circa simā epa-
tis expansa: in qua sanguinē virtus faciens opus suū pficit.
Est autem generatio eius talis sanguine formato ⁊ pturba-
tione facta in eo. Quodcūq; quidem leue est ⁊ superiora pe-
tens qđ ex colera rubea supfluitas natum est esse accipit illū
susceptrix cisti fellis per suum meatum posita prope epar.
Terrenum autem velud fecē sanguinis trahit splen p suum
meatum: relinquitur ergo aquosa supfluitas cuz sanguine:
hanc accipientes renes per mediā kilim. i. pfundam venam
formant illud in vrine constitutionem. Dicit autem aliquis
et merito: vt quid fellis receptaculo: ⁊ splene ex cimis epatis
recipientibus sanguinis supfluitates nōne ⁊ lombi prope
positi acceperunt aquosi supfluitatem: ⁊ dicimus propter
magnam necessitatē. hoc natuta retinuit. Nam ramosa vena
que sanguinē operatur in cūa epatis posita confert per ra-
mos suos chili venē iuxta curuaturas epatis explicate per
quosdam meatus angustos ⁊ rotundos. Sanguine ergo fm
constitutionem pingui existente: et non valente angustas si-
ne impedimēto vias pertransire: opus fuit adesse cū ea aquo-
sam supfluitatem: vt subtilitate aquose supfluitatis facil-
le cum ea transiret sanguis ad chilim venam: quoniā dum
impellitur aquosa supfluitas ad ramam chili venę que

adiacet spine dorsi a sursum vsq; deorsum: et per ipsum ꝛ ꝑ
 meatus lomborum: ꝛ dexter ꝛ sinister fm laudā litterā gre-
 corum positi in impositione sua trahunt per ipsos meatus
 a chili vena lombi huius superfluitatem. Deinde sic formā-
 tes illam: ꝛ in vine essentiaz transmutantes ꝑ ꝛ vinales me-
 tus transmittunt ad vine susceptricē citum. Et siquidem sin-
 cerus ꝛ purus sanguis et perfectus fuerit manifestū est quo-
 niam et eius superfluitas talis erit. Si vero scđm aliquem
 casum sanguinis operans virtus impedita fuerit opus suū
 perficere huiusmodi sit aquosa superfluitas quam et vrinam
 vocamus. Propter hoc ergo aliquando quidē inbriles vri-
 ne ꝛ albe apparent. Aliquando autem pingues et albe cru-
 diore sanguine facte: ꝛ imperfecta sanguinem operante dige-
 stione facta ꝛ veluti crudiorē. Alia autem superincenso ꝛ ve-
 lut feruente sanguine talis et eius superfluitas fiat. Itaq; ꝑ
 pter huiusmodi causas ꝛ vine fm species immutantur.

De notificatione naturalis vine.

Quiamus igit de ea q̄ est fm naturā. Urina que est ex
 perfecta creatione sanguinis facta qualem oporteat
 esse ꝛ diffiniamus bonam vrinam que ꝛ scđm naturam exi-
 stens nominatur vt excedentem. Hanc autem minus habē-
 tem non scđm naturam: sed ꝑter naturam reputemus: est
 ergo eius diffinitio talis. Que est scđm naturam vrina bona
 Est sicut dicit ꝑocrates, albam ꝛ planam ꝛ equalē ꝑpo-
 stasim habens. Manifestum quidem est quoniam cōsequen-
 te substantia moderata et colore oportuno: q̄ sit diffinitio
 diffiniens perfecta.

De substantia vine.

Urina est bona substantia quidem moderata: ꝑpostasi
 vero alba ꝛ plana ꝛ equali colore vero ruffa: aut sub-
 ruffa: ꝛ ruboris paululum participans ꝑpter limpiditūdinē
 et tempus similiter consequens. Galienus quidē subruffam
 et subrubeam bonam esse dicit: magnus vero ruffam: ꝛ sub

ruffam. Nos autem ex contemperantia vtrorumque fecimus. Quęcunq; autem secundū aliquod istorum quattuor: aut habundat: aut minus habet hanc sibi naturam dicimus nō esse. De coloribus ergo et hypostasibus non presentis est dicere temporis: procedens enim sermo docebit. Secundum vero presens tempus dicamus de effusione: quoniam omnis vrina sibi substantiam ipsa effusio est. Substantia enim vrine humiditas est: hanc humiditatem multi sapientum medicorum effusionem vocauerunt: quoniam quidem in membris effusus est in ea inspicitur vel percipitur. Huiusmodi autem effusio nis differentie prime due sunt: subtilitas: et pinguedo: et ex his mixtis est contemperantia: ipsa autem contemperantia que sibi naturam esse non diuiditur. Subtilis igitur aut mingitur tenuis et manet tenuis: aut mingitur tenuis: et fit luculenta et pinguis et est prior quidem indigesta vltimē luculenta vero facta et in pinguedinem transmutata digestionis principius significat accipere. Similiter autem et pinguis diuiditur dupliciter: aut mingitur pinguis et manet talis: aut mingitur quidem pinguis: residens vero fit tenuis. et monstrat quidē prior perturbationem in corpore factā validā humorum: secundario turbationē quā determinari: sanguinis vero operationis digestionem resurgere: iungamus igitur colori substantiā et determinemus ea quę ex ipsis fiunt complexionis signa et in sanis hominibus: et quomodolibet egrotantibus. Et quoniam albus color precedit alios colores: et tenuis effusio precedit alios in effusione qualitates: componamus prius tenuē et albam substantiam.

De tenui et alba vrina vel de vrina cum tenui substantia et albo colore.

Tenuis ergo et alba substantia vrine multa significat. Vrina ergo veniens multum tenuis et alba in sanis homi-

Etiopibili

nibus: multam potationem significat cum largo cibo: et maxime si est vinum exile et leue. Urina vero talis in pueris mala. nam vrine aquose in pueris pessime sunt. Urina talis veniens significat debilitatem virtutis: vt in senectute que est fini naturam significat et debilitatem ex diuturna egritudine que appellata est a sapientibus medicorum ex egritudine senectus. Urina tenuis et alba et multum micta et similis dyabeti significat quam sapientes medicorum sanidam vocauerunt: et quidam sapientum maxime in vrinis dyariarum vocauit. Alij autem dyspatio non fini naturam habente se hominem sed preter naturam dispositio apparet fini calidam distemperantiam lomborum. Infinita ergo attractio lomborum preter naturam dispositio talis vrina venit. Urina tenuis et alba multum micta in febribus amphumerinis deficientem febrem significat per huiusmodi humores: et in ea que fini naturam frigiditatis distemperantia epatis: tenece et albe minguntur vrine: et propter emphrazim veniunt similes vt in nefreticis: et vt in quartanis in principijs. Urina tenuis et alba in ydropicis. venit propter habundantem causam. Urina tenuis et alba in lesis collum et caput et humeros grauatis: storsum et liphthomiam significat. Significare autem in futuro tempore hypocras in pterito sicut dicitur tit. Sudor multus ex somno sine manifesta causa factus significat quasi corpus plurimo cibo vti. Urina multa in febribus acutis tenuis et alba veniens getem significat. Urina tenuis et alba veniens in fine earum que valde acuntur febrium discessum fore significat: in eas que sunt sub frenibus partes. Urina similiter veniens in causam febrem significat frenesim. Nam causam febrem a multitudine rubei fellis factam: in non colorata superius lata fellea supfluitate existente excelsum locum capitis occupauit: et si quidem in anteriore cerebri loco flegmonem facies in his que in eo sunt miringis frenesim facit: et si quidem propter aliquam causam: vt in fluxu sanguinis per narces: aut propter sudorem multum in capite factus vrina subtilis et alba veniente quietem significat. Si enim ta-

Liber vinarum

lis existēs vīna adest et frēnesis permānet: ita dispositus moritur. Tempus igitur est enarrare de colorū differentiā et dicere quot sunt et quales et cum quali effusione possunt cōpleri: aut omnes: aut quidam.

De coloribus vinarum significantibus indigestionem.

Est igitur de coloribus primis albus et huius latitudo in eo contenta est. Cristallus enim et nix et calix et aqua purissima quidem alba sunt sed non in summo omnia: imperfectior autem huius coloris lacteus qualis est ex ipsa decoctione deinde remissior hec glaucus ut cornu lucidum aut ictidones. i. corne tunice oculorum. deinde hoc glauco adhuc remissior lazopos qualia camelorum vellera subalbida aut ut lapis onichinus hi ergo colores albi sunt qualitatē et secundum magis et minus sunt. Si vero infectione aliqua recipiat fellis alba vīna: sunt primam quidem ratione subpallida sit ut decoctio semicrude carnis. Si vero permāneat tempore aliquo decoctio infectionem maiorem faciens perficit colorem pallidum significans habundantius sel priore aquosam vīnam suscepisse. Post hunc autem ponitur subruffus similis auro a celtica venienti. Deinde vero ruffus ut est sunt veritatem curison aurum. deinde subruffus remissior parus deinde rubeus qui assimilatur vero croco. deinde hypericon factum ab ipso aquoso sanguine ut ex albo colore splēdore adueniente quem tinctorēs flammam nominant qui vero est galienum finicon dicitur id est similis datilloz coloris maturorum. Supponere enim vel sponere suppositionem in coloribus omnibus non omnes consueverunt similiter arbitrari. Alii enim sponunt. alij supponunt. Eridon vero sicut ipse sanguis purus et sine dolo. Nam intentior hoc et remissior non est sanus sed notus. In opo autem ut vinum nigrum: aut profundior ut purpureus sanguis: sicut est color epatis. kyanos ut putrefactus sanguis ex felle rubeo: et superadustus et in colore ut garus et itericorum vīne. Regula autem huiusmodi talis est coloris sunt galienus albo splendidum adueniens et in nigrum

plurimum incidens lalanō facit. Sufcus vero ex albo et nigro conuinctis inuicem fit sicut roisgadja. Clorō vero id est color viridis vt caulis virens et vt gramen: latitudo antez in eo cōsideratur. Nam violaceus et smaradinus: et ysothodis omnia sunt clora id est viridia secundū magis et minus. Nec omnia a calore plurimo facta sunt. Deluthinon vero profundū est fusco vt plumbum: et qui sunt ex accidentibus plagis corpori: et qui ex cassationibus inigrantes colores: hic antez aut a frigore fit: aut a plaga. Post hunc autem magis iudicans aliquādo quidem frigiditatem: aliquando calorem: si vero ex viridi precedentem calorem. si vero ex luido frigiditatem. Est autem nigredo super illa genera omnium colorum: et nigredo latitudinem multam habens secundum magis et minus: multa enim nigra alijs, intentiora et dissimilia sunt. Et de coloribus quidem sufficiens doctrina est collecta a disciplinis antiquorum philosophorum et medicorum. Dozunt vero colorum qui possunt coniungi cum pingui effusione et tenui: et que ex his signata siue in infante corporibus siue in egrotantibus procedens sermo docebit. Quoniam autem de coloribus docentes predicimus ab albo mundissimo distantia et lacteum: et glaucum: et larpops non vt aliquem colorum inconiugatam pretermittamus cum tenui effusione coniugamus et ea quid significāt exponamus.

Tenuis lactea et alba vrina.

In principijs febriū huiusmodi veniens mala qm̄ cronicitatē febrium seu egritudinis significat. In declinationibus vero si multa: solutionē significat.

Tenuis glauca et larpops vrina.

Quoniam igitur tenuis substantia et alba indigesta est: manifestum est ex his qui ante nos fuerunt sapientibus: colores autem hī conuenientes ei qui proximi sunt albo et ipsi indigestionem significant: non enim colorati sunt aliqua inbecillitate naturalis coloris: igitur tenuis cum his coloribus consistens: indigestionem significat.

Tenuis pallida et subpallida vrina.

P Rincipiū digestionis huiusmodi vrine significat. Nam substantiā quasi difficiliorem naturalis caloris nō potuit dēpsare. Colorem vero quasi faciliorem in principio digestionis mutauit.

Tenuis subruffa et ruffa vrina.

H Ec melior a priori: significat cū huiusmodi vrina naturalem calorem cōualuisse eo quod plurimū colorem vrine concessit: qm̄ nō potuit materiā dēpsare vocamus et hanc indigestam: et vrina talis veniens in ydropicis periculosa est quemadmodum aquosa utilis.

Tenuis hypoxāthos et xāthos. i. subrubea et rubea.

E Sto tenuis quidem vt ponebatur sz ypoxanthos aut xāthos: hec tales fm̄ substantiā quidē indigeste: fm̄ colores non solum extra naturā extiterunt sed et materie indigentiam demonstrant: abstinent enim aliquo adolescente fm̄ naturam et fm̄ etatem propter indigentiam materie vrine apparēt ypoxāthe aut xanthē: eo qd̄ abundet in profundo color quidem preter naturam abundantia fellic generans quoniam multo calore in sel mutatur sanguis et maxime prolongatur causa in tempore estimo in quo et tertiane plurimū superueniunt: et enim eorum vrine xanthē sunt ppter has causas et vigilie et sollicitudo et labor rubeas ostendūt Et de complexionibus tenuis substantie cū quibus coloribus possit cōponi sufficiāt que dicta sunt: reliquum est vt in descriptione: propter manifestationem exponamus eas sic: Tenuis enim alba. Tenuis lactea. Tenuis glauca. Tenuis kaupos. Tenuis ypoxanthos. Tenuis xanthos. Tenuis pallida. Tenuis subpallida. Tenuis ruffa. Tenuis subruffa.

De coloribus vrine cum grossa substantia.

Q uoniam autem omnes complexionēs tenuis substantie cum quibus possunt coniungi coloribus sufficienter fecimus: et quid significant dicimus: et descriptione eas exposuimus: transeamus ad complexionēs pinguis substantie et dicamus cum quibus coloribus possunt coniungi.

De pingui alba.

Milis complexio constat et monstrat crudum humorem plurimum abundare in vasis et diuersas differentias flegmatis: vt est vitreum flegma: et salum: et sine equalitate: huius vrina pinguis multa et alba veniens in egritudinibus acutis liberat apostemata in articulis nata: hijs qui dolebant cos: et hijs qui quodammodo in egritudine laboriosa crant: et hijs qui diu fuerant in multitudine pinguium humorum.

De vrina pingui et lactea.

Et huiusmodi constat: et si in fine talis venit lithiasim vesice aut renum significat.

De pingui karopos et glauca vrina.

Hec complexio constat et si inturbata manet demonstrat tales humores multos in corpore esse. Si vero turbate huiusmodi vrine fuerint quales subfugalia: demonstrat capitis dolore: aut presentem aut futurum. Quomodo autem appareat: si turbate iam sunt et clare residere manifestatur exteriori igne probare. Et calefacte cum ampullas in superficie demonstrabunt. Aliter autem pinguis existens eadem substantia si accidit febribus tribos esse: hanc sequens multitudo vrine tenet solutionem febris significat.

De pingui sububea vrina.

Milis constat et si est ypostasis huiusmodi diurnitorem egritudinem declarat et laudabilem vel sanabilem.

De pingui rubea vrina.

Milis constat et declarat multum humorem sanguineum esse in corpore: quemadmodum in sinochis: et in acutis febribus talis paulatim micta periculum significat. Similiter autem huiusmodi vrina. In talibus febribus si turbulenta micta est cum surditate et capitis et colli et hypochondriarum dolore ictericum fore ante septem dies significat.

De pingui inepos vrina.

Et huiusmodi constat: et si euenierit in febre caufon capite dolente et circidolente fit crisis et fert crifim.

De vrina pingui kianos.

In aliis constat et in fanis fuperueniens fignificat laborem vie: aut curfum multum fignificat factum cēfenioribus vero fuperueniens quib⁹ ex multo tēpore tales fuit a malis humorib⁹ inmutari veficāvt in pluribus fignificat. In fine vero fi tales facte in lithiafin conftituuntur: ftranguariam fignificat futuram.

De vrina pingui viridi.

In aliis constat: et in fine febris huiusmodi vniens icterici ani fignificat.

Pinguis limda vrina.

In aliis vrina in febribus et non refidens peracrufficiū. i. mēthe alienatū fignificat. Fignificat aut et aliud in febre cum caufon talis vrina apparet ftranguariam futurā fignificat.

Pinguis nigra vrina.

Et ea cōplexio cōftat ⁊ declarat purgationē melācolici humoris vt in decimatione quarranarij: et folutione melancolic: et propter frigiditatē vniūt tales: et ppter exuftionem fanguinis. Et talibus vero caufis dempfata fubftantia fignificat tales colores cuz dempfitate fubftantie fieri. Quoniam vero vera eft ratio q⁹ tres differentie nigre vrine pingulores funt ea que fm naturam eft vrina fm fubftantiā: et hinc manifeflum eft q⁹ quarranario folutio et melācolico humore per vrinas exeūte: vrine pingues apparent ⁊ nigre: fimiliter et dum egritudo melancolica folutione. Et p vrinas exit caufa que fecerat melancoliā: qm̄ vero melancolicus humor terrenus et pinguis et niger eft propter hoc et vrinas facit et nigras et pingues. Similiter et q⁹ ex aduftione fanguinis facit nigre funt: quēadmodum predictum eft: dēpfitatez poffederunt fubftantie eo q⁹ eam que in vafis ex humiditate exhaurit aduftio et frigiditas manifefte dēpfat materiam: ratione conftictionis. Fignificant autem tales vrine in febre fpafmum ex ficcitate: fignificāt autem

tales et aliud: in febribus enim acutis tales venientes cum sudore capitis et colli et dorsi et cum suspirio male sunt: propter exustionem. Significat autem et aliud: talis enim veniens in febribus acutis cum fetore nihil mali habente vesica: mortem significat. De complexionibus ergo tenuis substantie cum quibus coloribus possumus constare prescriptimus: et significata earum diximus: et causas propter quas facta sunt manifestauimus: et in descriptione eas exposuimus hoc modo: et in pingui substantia conponentes et coniungentes eos qui cum ea possunt colores conuenire conuenienter scripsimus: et significata eorum diligentius inuestigauimus: et causas eorum enarrauimus. Reliquum vero est ut per descriptionem eas apponamus.

Pinguis alba: pinguis lactea: pinguis
glauca et haropos: pinguis subruffa: pin-
guis viridis: pinguis liuida: pinguis ni-
gra: pinguis lianos.

Relinquitur ergo de mediocri substantia dicere: et ma-
nifestare cum quibus coloribus possit conuenire. Ea
enim est fmi natura substantia: cum hac igitur substantia
Salienus dicit in perycriseon subruffum: et subrubeum co-
sistunt: magnus vero ruffum: et subruffum: nos autem viros
tantos et tales reprehendere veremur: tamen ab utrisque pre-
termissa complebimus conuenientemque mixtionem medio-
cri substantie contingentes commisceamus ita: quoniam cum
mediocri substantia potest aliquis colorum conuenire exce-
ptis subruffo et subrubeo in medio habentibus ruffum. Iste
ergo colores sunt mediocris substantie scilicet subrubeus: ruf-
fus et rubicundus. Et ut sit manifesta ratio reliquum est ut
in descriptione exponamus ita hoc.

Pinguis albus: pinguis lacteus: haro-
pos pinguis subrubeus: pinguis iopos
pinguis chianos: pinguis viridis: pinguis
liuidus.

Quam hic ergo conuenienter exposuerimus: et conuenientem ordinem in his que scripta sunt seruauerimus et in descriptione ea manifestauerimus et clara omnibus discantibus fecerimus: de hypostasibus disputemus ostendentes que bona hypostasis et que est ab hac siue intensa siue remissa et que ex ea aut eis possunt perfici et que periculosae et minores harum et que ad sanitatem conuenientes hic composituri et hypostasum et substantie et coloribus mixtas ut perfectum terminum assignemus. Innouemus christum verum deum nostrum ducem fieri ut huius commixtionis nihil pretermittamus.

Hic determinat de hypostasi in generali.

Incipiamus igitur bone hypostaseos ex expositione: melius autem a sapientissimo hypocrate hanc dicere: et neque adiectionem: neque ablationem aliquam faciamus: appositio enim et defectus non secundum naturam. Est ergo dicto sapientis hypocratis de ea que secundum naturam hypostasi.

Hic determinat de hypostasi in speciali.

Quina autem bona est quando et alba hypostasis fuerit et leuis et equalis secundum omne tempus: et ita vir sapiens et medicus breuitatis existens ex contento diffinitionem protulit: continens substantias et colorem quasi particularia. Nos autem ab eo pretermissa apponimus ut omnes appropinquantes littere non quaecumque habeant gaudium multorum: cum intellectus non perfectam diffinitionem audientes et quasi incipientem summum expositorem opinatur. Est ergo perfecta diffinitio eius: secundum naturam urine talis.

Hic ponit diffinitionem completam hypostasis et hyposi.

Quina bona est et laudabilis cum alba hypostasis fuerit et leuis et equalis per omne tempus: secundum substantiam

an vero moderatam : et colore ruffo et fubruſſo et parum
aliquid participans ruboris: et quia diffinitio ita ſignifica-
uit inſpicere oportet in yrina hec quattuor : hypoftaſim: co-
lorem: ſubſtantiam: et tempus. Dicamus autem vnūquod-
q; in vnoq; eorum quale oportet eſſe.

**Hic declarat hypo-
ſtaſim naturale pe-
nes ſuas ꝑditiones.**

Que quidem ergo ſint naturam hypoftaſis. hꝫ alba co-
lorem et inferiore locum. et eſt leuis et indiuiſa et e-
qualis in multas dies talis permansens hoc enim eſt equale
in tempore ſeruatum. Quicunq; ergo ex his quattuor hu-
iuſmodi quidem que ſint naturam ſedimenti conuertuntur
in contrarium ſive vnum ſive duo hoc tale non ſint naturam
quemadmodum ante compositionem ſuperius de ſubſtan-
tijs et coloribus ſecimus et ſic nunc omnia. cum hypoftaſis
Componentes exordiri habeamus conuerſemus autem ex
his que obſeruantur in hypoftaſi omnium vltimum quideꝫ
eſt equale et tribus ſint naturam manentibus inequale ſit
quartum.

**Quid ſignificat alba
hypoftaſis et continua
et equalis.**

Quiſmodi infirmitateꝫ virtus digeſtiue ſignificat nō
eniz omnino potuit digerere natura ſed relinquit vnū
indigeſtum eo quod omnibus diebus digeſtio non ſit ſed alā
quando quidem digeſtum ſedimen: aliquando vero indige-
ſtum. Rurſus igitur conuerſamus et continuum vt ſint cō-
uerſa illa duo in vnum vt non ſit hypoftaſis continua necq;
equalis.

**Quid ſignificat alba hy-
poſtaſis et nō continua
et non equalis.**

O E priori minus digesta et deficientibus fm digestio-
nem duobus: non solum enim equale amisit: sed et
leue: vt non sit continua sed discreta: incidit autem continu-
um sedimen spiritus incidens pinguis: et non dimittens il-
lud esse equale: propter has igitur causas reliquum sedime-
ntum ab his duobus minus digestum vno est: vertamus autem rur-
sus in principio quod concessum est.

*Quid significat alba hypostasis non co-
tinua et equalis.*

E St sedimen non leue sed diuisum: equale vero: hoc
tale malum: eo qd multus spūs fit: et non possit a natu-
ra dyasoresin habere vt sit digestus.

*Quid significat alba
hypostasis non conti-
nua et inequalis.*

R eus autem est vrina non continua et inequalis: hic
melior prior: non enim quotidie dissipatur: quemad-
modum equalis: aliquādo tamē dispergitur: aliquādo vero
non: et propterea declarat minorem esse spiritum diuellentē
continuitatē. Hoc aut ostendamus in exemplo deficientis pul-
sus: si enim deficiens pulsus vsq; ad multos dies idem per-
manet: malus est qd quotidie permutari: hoc enim est
inequale igitur: melius est diuisum inequale diuiso equa-
liet qd stupor est audientibus: et de hac quidem complexio-
ne tanta sufficiant.

*Quid significat continuus
encorima.*

S it igit sedimen albus quidē: trāsmittet aut a loco suo vt sit
in medio qd vocatur encorima a nro: dēpto qd ē pēdere. Est vō
et continuus et equalis hoc mediocris idigestus nō valuit cū natura

digerere ut inferiorem acciperet locum. hoc enim est dige-
rum. sed participatione alicuius spiritus incidentis elua-
tur illud circa mediam regionem.

Quid significat alba nubes et continua et equalis.

Si vero multus spiritus fuerit impellitur secundum et su-
per mediam feretur regionem occupans superiores
superficiem et vocatur nubes quasi a metaphora nubium
ea nubes que superiorem locum occupat alba existens in-
feretur acutis spumosos colericos humores significat et
aliter si in febre continua alba vana nubes spumosas ha-
bens malum valde: significat enim dextras hypocum do-
lere. Si in febre caussa nigras nubes habet in quartana-
rium transmutari significat. Si vero non omnino fuerit spi-
ritus ad inferiorem accipit locum et demonstrat perfectam
digestionem que est secundum naturam hypostasium itaque et quocumque
de hypostasi sunt totidem. de encorinate. et de nube dicta
oportet arbitrari: huiusmodi enim positione sola tri-
ferentia itaque manifestum est: quoniam ex loco amplius nihil
dicimus quam mensuram signatorum: et significatorum: per
mutetur igitur alba: color est hypostasi et fit niger.

Quid significat alba hypostasi non continua
et equalis hoc docet cognitionem malam hy-
postasi secundum magis et minus.

Hec tale malum si fuerit quiddam in nube nigrum: mi-
nus malum: si vero in encorinate maius malum si ve-
ro in hypostasi perfecte malum.

Quid significat alba nubes non continua et inequalis.

Similiter et in alba si enim alba et continua et equa-
le fuerit hypostasis bonum: si vero nubes maius bo-
num: si vero encorinissima manifestum: et melius bonum: et de
trium quidem positione sufficienter dictum est.

Monificatio hypostasis a parte coloris.

Quoniam autem diximus de tempore et substantia et
loco reliquum apponamus de colore: erat autem secundum
naturam color secundum albe hoc igitur non fit alba sed ni-

Liber vltimū

gra: aut limū: aut pallidus: aut subruffū: aut rubeū: aut viride.

Quid significat rubeū aut subruffum sedimē.

Subrubeus ergo ab aquoso sanguine fit vt superius dictū est: et significat indigestionem sed non mortem. rubeus vero factum a sincero sanguine significat digestionem: et siquidē fuerit moderatum neq; abundantiam habens neq; indigentiam siue sine periculo est maxime: quoniam igitur: neq; subrubeum adducit periculum materie familiare est proprium vero materie aquosi sanguinis proximi existens sanguini: vt amicum corpori non adducit periculum quoniam vero indigestionem significat propter hoc et tēpus expectare oportet. Et hoc manifestum est quod sequitur tempus humorum: hi quidem sanguine sunt prius: vt flegma et liquor: hi vero post sanguineū et colorem rubeū et melancolic⁹ humor: sincerus vero sanguinis in medio amborum est: quoniam igitur subruffum apparet vrina significat ab aquoso sanguine habere colorem: aquosus vero sanguis proprie est sincero sanguinis: et ppter hoc indigestionem significat. non enim perfectum appositū natura aquosa colorem: manifestum est igitur quoniam nequaquā digestus est. Indiget ergo tempore natura ad digestionem aquosi sanguis rubeum verum sedimē et crisin futuram in. vii. die significat. si enī in quarta die superius nubes habet vrina rubea et alia digestiōis signa. vii. die manifestum: quoniam egritudo indicabitur: q; ergo significat subruffum et rubeum dictum est.

Quid significat sedimē limidum.

Rigiditatem et mortificationem manifestat virtutis est autē dicere et aliter: in acutis enim febrib⁹ vrina limida hypostasim habens in superuenienti die non sine periculo.

Quid significat sedimē viride.

Viride vero significat calorem plurimum: et chachoticum egritudinis.

Quid significat sedimē subnigrum.

Subnigra urina deficit a perfectō nigro: in febre enim causon urina subnigra encorūmata habens excelsa insaniā significat: et omnes fluxus sanguinis plurimum sup-
pūciens crisis cum rigore et sudore.

Quid significat sedimen nigrum.

Nigrum aliquando quidem indicat frigiditatem: aliquādo vero calorem: determinemus illud ita. Si quidem precesserit liuidum deinde sic factum est nigrum: frigidam habet significationem: si vero viride precesserit: secutum autem est nigrum: manifestum est quoniam a calore factum.

Hic docet quādam cautelam.

Quoniam autem albus color bone ypostasis creditur esse signum: nosse oportet quoniam albus color multoties deludit artificem: quasi alba ypostasis bona sit: cum non sit. sed crudus humor albus in sedimine apparet: et post album decipit artificem quasi ypostasis bona sit. Sed hoc quidem odore discernitur: fetidum enim est. Sed et lombis ulceratis et vesica: aut epate: aut aliqua particula: per urinas euacuatis: pus emittitur quemadmodum dicit ypocrates. Si sanguinem migit quis: aut pus lomborum: aut renū: aut vesice ulcerationem significat: et rursum: quibus scilicet in virgali virga pustule nascuntur his sanie facta: et erupta solutio fit.

De sedimine crudi humoris.

Manifestum quoniam sanies per eandem viam euacuata est: crudus vero humor ex inequali substantia determinatur sediminis: non enim est continuū ipsum sedimē crudi humoris: sed velut dissolutum in minima velut harenas

hec quidem dicta sumvt non decipiat medicus colore sed discernat, ypostasim ⁊ a sanie ⁊ a crudo humore. Si enī sanguinē ⁊ pus migat ⁊ squamas ⁊ odor, grauis est: aut lombo rū aut renū aut vesice vicerationē significat: hec qdem dicimus vt non decipiat artifex: sed ⁊ harenosa in yuinis sedimīna ⁊ diuturnavefica aut lombos lithiasim habere significat ⁊ aliter si sanguinē mingat: lomborū ⁊ vesice significat vicerationē hoc quidē dicimus vt non decipiat artifex, inspectio ne sediminis facti ⁊ a sanie ⁊ a crudo humore: ⁊ quatuor qdem differentias sediminis exposuimus ⁊ colorem: ⁊ locus ⁊ substantiā: ⁊ tempus: reliquum est vt hoc fm ptes qtuor demonstremus in descriptione sic.

Alba hypostasis continua equalis.

Alba hypostasis continua inequalis.

Alba hypostasis non continua inequalis.

Alba hypostasis nō cōtinua inequalis.

Hec sunt quatuor differentie descriptionis sediminis. Quoniam autē sedimen dicim⁹ tres hñe locos: ⁊ significata eorū dicim⁹: ⁊ i descriptōe ei⁹ quēadmodū ⁊ apparēs ratio manifestat: aut enim inferiorum locum habet ⁊ hypostasis nominatur: aut medium ⁊ eneorima dicitur: aut superiorem ⁊ nephilis vocabitur. Et causas omnium propter quas acceperunt locos ⁊ signa vel significata eorum diximus: et descriptionem eius que inferiorem locū accipit hypostasis differentias exposuimus ad eundē modū: ⁊ in media ypostasi que eneorima vocatur faciamus eiusdem differentias. In descriptione dicamus ita.

Album eneorima continuum equalē.

Album eneorima cōtinuum inequale.

Album eneorima nō cōtinuū inequale.

Album eneorima nō cōtinuū equalē.

Iste ergo eneorimatis differentie sunt quas ⁊ in descriptione exposuimus: pcedēs sermo docebit significata vniuscuiusq; differentie qd significet: scđzbo tertiā differentiā sediminis superiorē locū tenētis que ⁊ nubes noiatur: ⁊ hui⁹

differentias in descriptione exponamus: et quid significet subsequenti ratione dicemus: et significata huiusmodi non pretermittentur. Est igitur et eius descriptio sic.

Alba nubes non continua equalis.

Alba nubes non continua et inequalis.

Alba nubes continua equalis.

Alba nubes continua inequalis.

Et de complexionibus quidam differentiarum trium ypostaseon dicimus nihil pretermittentes et in descriptione exposuimus.

Diversitas videtur a parte corporis.

Quoniam humanum corpus ex tribus consistit: scilicet ex spiritibus humoribus et exterreis. id est firmis partibus: humida vero corpus constituunt: sunt humores et eorum superfluitates: quęcunque quidem ex putrefactione humoribus per vias exeunt sufficienter exposuimus: dicamus igitur nunc quę ex ipsis partibus firmis corporis mingunt ut perfecta et non minus habens de urinis doctrina fiat: et enim earum partium meliores quedam sunt liquefactę in olei substantiam: aut in aliquam aliam formam assimilantur. Quoniam ergo pinguedo et caro molliora firmitatis partium sunt et humidiora. Primum quidem resoluit pinguedinem et omnium firmitatis partium solubiliorem: deinde carnem: pinguedine ergo liquefacta in olei substantia transmutat calidum: et quoniam eadem non simul resolvitur: sed habet quoddam principium resolutionis et ascensum et statum temporum eius cognitionem dicamus.

Quid significat urina oleaginosa et de differentijs oleaginarum urinarum.

Prinipium quidem oleaginarum urinarum est cum olei colorem habentes: augmentum vero apparet ut oleum: status vero est quia sunt oleagine: ergo olei colorem habentes principium liquefactionis declarantes quasi equos apparent: quę vero apparent ut oleum tempore aug-

mento facte mixtionē pfectiorem olei ad vrinā habent: olea
gine vero facte que in statu sunt vrine tote oio: ⁊ in colore et
in substantia velut oleum sunt. Urina in febre oleagina subni
gra veniēs incētione ex spasmō ⁊ mortē significat. Quā aſt
pinguedo vniuerſalis eſt ſcōm plures diuiditur partes: aut
enī ſcōm lombos ⁊ circūuoluitur: ⁊ quaſi operit. i. cooperit
eos. aut ſm oēs corporis partes circa lombos piguedine re
ſoluta ⁊ per vrinās exiunt magis ſimul exitus fiet q̄ ea que
i toto corpore eſt piguedine: eo qđ hec qđē ppe vrinales mea
tus ſit. Hec vero lōge ab hīs. ypocras vero diſcrete conſide
rans ſcripſit ita in amphoriſmīs. Quibuscūq; pingue ſedi
mē ⁊ multū hīs nefreticā ſignificat: manifeſtum qm̄ lombo
rum pinguedine reſoluta: ⁊ aliter vrina in cauſon pingue ypo
ſtaſin habens: mortem ſignificat ſine febre vero ſenib⁹ hoc
tale factū perapligiam ſignificat. i. ſolutionem partis. Et de
oleaginis quidem vrintis ex liquefactione pinguedinis factis
ſufficiant que dicta ſunt.

Quid ſignificant petaloīdes in vrina.

Quoniam igitur ſolide partes corporis habēt in ſeip
ſis ex longitudine et latitudine ⁊ profunditate: que
cūq; vero in latitudine dilacerantur vel in ſupficie radūtur:
quaſi quedam petula in vrinis apparentia: veſice vicij talia
ſunt demōſtratiua: denominationem autem habent ex his
que ſunt ſimilia petalis: que ex detritis triticiis ſunt: ſcōm ve
ro ſupra dictum modum et ex lombis determinant. Si enī
fuerit febris et vrina petaloīdes ſubſtantiam habens: totus
patitur corpus: ſi vero non ſit febris veſice paſſio eſt: hec p
diſtentionem et indiſtentionem terminatur. Si enim cum indi
ſtentione totius corporis malū eſt: ſi vero ſit diſtentione veſice
malum eſt.

Quid ſignificant furfuree ypoſtaſes.

Quando vero febris occupat corpus ſm profunda va
ſorū ypoſtaſes furfuree ſiunt et groſſiores: de petaloī
dibus ſunt. Et tales igitur vrine predictis ypoſtaſibus ſm
eundem modum ſignificatiue ſunt et veſice paſſionem eſſe

et totius corporis. Si enim adsit febris totius corporis malum: si vero non vesice et si quid indigestum sit totius: si vero digestum vesice sicut yprocras dicit: quibuscumque in pingui urina fursurea conueniunt: hijs vesica scabit.

Quid significant crinoides.

Si vero occupet febris solum tres dimensiones corporis scilicet longitudinem latitudinem et profunditatem: huius fursureis grossiores sunt et vocantur crinoides: scias autem hoc tale fieri: si aliquis subleuans molam tritici molentem in grossiores partes tritici operatur: tales grossiores partes tritici crinoides nominantur: ex hijs igitur et que in urina apparent denominationem acceperunt: sunt autem huius crinoides urine aut propter liquefactionem solidorum vehementem aut propter effusionem sanguinis. Sed si quidem albe fuerint: solidorum effusio: si vero rubee sanguinis quemadmodum dicit yprocrates: in febribus acutis urina colerica crinoides et albam hypostasim habens malum: et aliter: in febribus diuturnis urina crinoidem hypostasim habens alijs salutaribus existentibus discessum significat. Urina in febribus encorima crinoidem habens: diuturnam significat egritudinem. Et de grossioribus quidem hypostasibus que in urinis sunt et apparent sufficiant premissa.

Quid significant fetide urine et diuerse.

Fetida vero urina: differentias significat. Urina mali odoris et mordax: humorum putredinem significat: et rursum in febribus urina aquosa et alba et multa cum albis encorimatibus fetida peracopin sedat id est inanem: et aliter urina in acutis febribus pinguis nigra et fetida vesica nihil mali habere mortem significat: significat vero putredinem: et mortificationem nature. Et de huiusmodi quidem urinis sufficiunt que dicta sunt.

De sediminibus et coloribus et substantiis simul coniunctis.

Quia autem prius et substantie tenuis et pinguis cum coloribus compositiones fecimus: nunc coniungamus effusionem et sedimen cum competentibus coloribus et quid significat horum singulum apponamus: et quoniam sedimen

scdm substantiam est pingue: manifestus autē qm̄ a digestio-
ne tale factum est: aut ex abūdantia pinguiū ⁊ crudorū hu-
morū. Ceterū sedimē hoc cū tenui substantia cōuenire nō po-
test. Iungam⁹ igitur ipsam effusione pingue cum hypostasi:
et cum colore rubeo ⁊ subrubeo. In cōpositionibus in his
indigestionē significātes colores cōuenire nō possunt. Inci-
piamus: ergo cōpositionē facere cum subrubeo colore: qm̄
hoc ab aquoso sanguine: sit hic vero ex perfecto: oportet an-
tem cognoscere qm̄ quidā colores cōiuncti in substantijs effu-
sionis: ipsi etiā in ypostasibus: nō tñ pfecti quidā in substantijs
sunt: sed in ypostasibus imperfecti.

Quid significat sedimē pingue subrubecum
cum pingui substantia vrine.

Hec cōplexio cōstat quēadmodū supius dictū ē: ⁊ signi-
ficat longitudinē egritudinis: vel vt si sit vrina subru-
bea: ⁊ ypostasis subrubea ⁊ cōtinua ⁊ equalis sedimen pin-
gue ⁊ rubecum cum pingui substantia vrine.

De sedimine pingui nigro cum pingui sub-
stantia vrine et nigra.

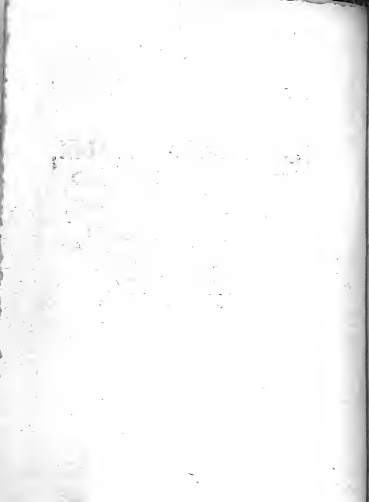
Et ea cōstat cōplexio: ⁊ significat multitudinēz sangui-
nis: ⁊ ex substantia ⁊ ex sedimine.

De sedimine nigro et pingui cū substantia pingui.

Et hec cōpositio cōstat et mōstrat aduersionē: ⁊ fin sub-
stantiā ⁊ sedimē: similiter autē ⁊ cū colorib⁹ cōtigētib⁹
cōiungi substantiē ⁊ sedimē: eadē significata declarātur sup-
fluitas ⁊ idigētie: excepta mediocritate vtrorūq; substantiē
⁊ sediminis: cum scdm naturā coloribus scz cūz ruffo ⁊ sub-
ruffo: ⁊ cū hec significant pfectā digestionē: ⁊ in substantia
et in sedimine: ⁊ in colore. Et de vinarū quidē disciplina et
scdm genera ⁊ spēs ⁊ differentias cōueniēter exposuimus.

Expletus est liber vinarum Theophili.
Deo gratias.

**Libri afforismorum dñi
ypocratis a domino
Theodoro gaza me
dico e greco in la
tinuz de nouo
translatorũ.**



Incipiunt libri afforismorum domini ypocratis a dño Theo doro gaza medico e greco in la tinum de nouo translatorum .

Ita brevis ars longa occasio preceps. Experi
mentū fallax. Iudicium difficile est. Nec solū
seipm officio fungētem exhibere oportet. Sed
etiā egrum et affidentes et exteriora. ij.

In perturbationibus ventris et vomitibus spontiuis.
Si tale purgatur quale purgari oportet: res bene cedit
et facile fertur. Sin minus cōtra. Similimodo cōceptacu
lorum inamitio si fiat qualis fieri oportet res bene cedit et fa
cile fertur. Sin minus cōtra. Igitur et tēpus et terrā et eta
tem et genera morborum in quibus oportet nec ne conspica
ri officium est. iij.

Habitūs ad letariū ad modum boni tuti non sunt si ad
summū deuenērūt: non cū in eodē subsistere possunt
aut quiescere quod si non quiescunt nihil proficere in melius
possunt restat igitur hīs de causis: vt in deterius labantur.
Quāobrem soluere habitū expedit sine mora: vt denuo refi
ci corpus incipiat. Nec idcirco cōpressiones in extremū du
cende sunt. Neud cū tutum hoc est: sed pro cius qui corrigi
tur natura ducendum: vt tolleretur omnino euacuationes. In
extremū deducte cum periculo sunt: rursusq; recreationes
extreme ad periculum agunt. iiij.

In enis exquisitaq; victus ratio in affectibus tum diu
turnis oibus: tum etiā acutis quibus non competat
grauis molestiaq; est. Itemq; victus qui in extremū tenuita
tis deuenit grauis est. Nam sacietas quoq; in extremum
acta molestia est. v.

Liber primus

In tenui victus ratione egri peccant: quo fit vt maiore afficiantur detrimento: quicquid em̄ cōmittitur grauius obuenit q̄ in aliquotulum pleniore. Sic igitur et sanis tuta nō est illa ad modum tenuis diligens exquisitaq; ratio victus ob eam rem q̄ difficilior errorem qui cōmittitur ferūt. Ita fit vt tenuis et diligēs victus periculosior maxima ex parte sit eo qui paulo plenior precipiatur. vi.

Summis morbis summa diligentissime remedia adhibenda sunt. vij.

Quod si morbus peracutus est: statim et labores summi fatigant et tenuissimo victu vti necesse est: vbi nō ita est: sed plenius agere licet. Tantū indulgendū est cibo q̄to morbus ipse sit summo lenior. viij.

Quam vero morbus consistit suo vigore: tūc tenuissimo victu vti necesse est. ix.

Quod diligendum etiā est an eger possit eo victu quē preceperis durare ad consistendi vigore vsq; egrotationis et ille ve potius deficiat: nec durare possit ea ipsa victus ratione: an morbus ante deficiat atq; hebetescat. x.

Quibus igitur consistentia iuxta est hīs tenuis victus iuxta precipiendus est: quibus autem consistendi vigor postea futurus est: hīs in eo ipso vigore et paulo ante cibo substrahendus est. Tempore vero superiore vberius agendum est vt eger sufficiat. xi.

In accessionibus abstinendum est: assumere em̄ cibum nocuum est: et quibus per circuitum veniūt accessiōes hīs in ipsa accessione abstinendum est. xij.

Accessiones vero cōditionesq; indicantur a morbis et anni tēporibus atq; etiam circuitū successiuis incrementis siue quotidie siue vno interposito die: siue etiā per interualla ampliora eueniunt: nec nō ex his que superueniunt iudiciū accipi potest. Verbigratia in morbo costali si scra tio purulēta statim inter initia existit breuē egritudine fore ostēdit. Sin postea puruit lōgā quictiā vrina. aluus. sudor morbos aut difficile: aut facile: aut nullo pacto indicari sin

ri ve posse aut breues aut longos fore significabit.

xij.

Senes facillime ieiunium tolerant: mox qui firma etate sunt. Ad iuues adollescentes omniū minime pueri: corūq; ipsorū qui animo sunt propensiores.

xiii.

Qui increscunt plurimū caloris inati obtinēt itaq; plurimo cibo indigent. Alioquin corpus assumitur: senibus vero parum caloris inest: et ob eam rem paucis egene fomentibus quippe qui a multis oppressi extingantur: hinc etiam febres non eque acute senibus accidunt: corpus enim eorum frigidum est.

xv.

Antres hyeme et vere natura calidissimi sunt et sopni longissimi. Itaq; p ea tempora cibi clari copiosi vti debent. Caloris enī natui copia magna inest: vt cibus pinde plenior regatur. Argumēto etates sūt et athlete

xvi.

Actas omnis febricitantibus humilidus pficit: sed p cipe pueris et his qui ita viuere cōsueuerūt

xvii.

Et quibus nam semel aut bis assumēdū sit et plura vti an pauciora particulatim animaduertendū. Epon etia etati et cōsuetudini impartiendū aliquid est.

xviii.

Quos estate et autūpno difficillime ferunt. Hyeme facillime mox vere.

xix.

Qui per circuitus accessionum exacuūtur his nihil est dandū nec assumere quicq; cogendū: sed adiectioni subtrahendū est ante iudicationem.

xx.

Que iudicantur aut iudicata sunt integre non mouere neq; nouare vel medicamentis: vel alijs incitamentis: sed finire debes.

xxi.

Que euacuanda sunt eo duci debent qua maxime natura comode tendit.

xxii.

Quocōcta euacuare mouereq; nō cruda opz: nec i principio nisi turgēt. Sz magna ex pte nō turgēt.

xxiii.

Oiectiones non copia estimande sunt: sed eo qd talia desiciuntur: alia desici oportet et facile eger fert. Itaq; vbi ad anime defectionem vsq; ducendū est: ita agēdū modo eger durare possit.

xxiiii.

Libër secundus

In affectibus acutis raro et inter initia vtendum me-
dicamento euacuatorio est: idq; adhibitis diligenter ex-
amine faciendum est. xv

Si quale purgari oportet tale purgatur prodest et fa-
cille fertur. Si contra difficulter.

Incipit liber secundus afforismorum dñi ypocra-
tis a domino Theodoro gaza medico e greco in
latinum nuper transductoruz.

In quocūq; morbo sompn⁹ laborē affert letalis est. Et
si iuuat letalis non est. ij.

Ubi sompnus delitum tollit bene est. iij.

Sompnus aut vigilia si alterutrum modum exerce-
rit malū est. iiij.

Non sarietas non fames non aliud quicūq; bonus est qđ
naturam excedit. v.

Uassitudines sponte eueniētes morbos pnunciāt. vj.

Quicūq; parte corporis aliqua laborātes laborē ipm
magna ex parte nō sentiūt his mēs egrotat. vij.

Que longo temporis spatio extremantur lente reficienda
sunt. Que breui breuiter. viij.

Si quis a morbo cibum assumens non corroboratur
plus cibi qđ satis sit assummi significatur. Et vero si
nō assumētī ita euenit: euacuatiōe opus esse sciēdū est. ix.

Corpoza quacūq; purgare libuerit fluida co facies. x.

Corpoza impura qđ magis nutris co magis offendis. xi.

Potū qđ cibo expleri facilius est. xij.

Que per morbos relinquuntur ab iudicatione faciunt
recidiuam. xij.

Quibus iudicatio instat his nox difficilis est que acces-
sionē precedit: subsequens autē nox facilior magna ex
parte accidere solet. xiiij.

In proflumijs alui mutationes deuectionum iuuant nō
in praua mutantur. xv.

Qui fances egrotant aut tubercula in corpore oriuntur excretiones considerandæ sunt. nā si bilioſe ſunt corpus egrotat: ſi ſimiles ſanis corpus alere tutū eſt. xvi

Qui fames eſt: laborandum non eſt. xvij

Qui plus cibi præter naturam ingeſtū eſt: morbi id facir: patet hoc ex ipſa curandi ratione. xviij

Eorum que vniuerſim atq; celeriter alunt: ſecretiones quoq; celeriter fiunt. xix

Morborum accutoꝝ predictiones nō ad modum tute ſunt neq; mortis neq; ſalutis. xx

Quibus iuuenibus adhuc alius humida eſt his ſenſcentibus ſicca. Contra quibus iuuenibus adhuc alius ſicca eſt his ſenſcentibus humectatur. xxi

Amen vini potio ſoluit. xxij

Quicunq; morbi ex repletionē fiunt euacuatione curantur: quicunq; euacuatione repletionē. Eodemq; modo ceterorum contraria: remedio ſunt. xxiij

Morbi accuti intra quartum decimum diem iudicari ſolent. xxiij

Oes quartus ſeptimi iudex eſt. Octauus principius alterius ſeptenarij exorditur. Undecimus etiam conſiderandus eſt. Quartus eſt ſecundi ſeptenarij eſt. Item decimus ſeptimus conſiderandus eſt. Quartus eſt a quarto decimo ⁊ ſeptimus ab undecimo eſt. xxv

Quartane eſtine breues magna ex parte ſunt. Autumpnales longe præſertiz que ad hyemē attigerint. xxvi

Aebriem conuulſioni ſuperuenire melius eſt q̃ conuulſionem febri. xxvij

His que non ex ratione leuant conſitenduz non eſt: nec picmetu omittendum ſolvere ea que præter rationem incidunt mala: hec enim magna ex parte infirma ſunt nec pſeuerare aut in morari diutius ſolent. xxviij

Aebriatanti non ad modum leuiter ſi per ſummā corporis formam ſi corpus preſtat nec vllō modo collabitur aut contra ſi magis conſumitur q̃ ratio poſtulat vicioſa. a liij

Liber secundus

sum est. Alterum enim longitudinē morbi alterum imbecillitatem significat. xxix

Quam morbi incipiunt si quid mouendum est mouet. Cum consistunt et vigent quiescere melius est. xxx

Omnia cum incipiunt et finiunt leuiora sunt. Cum consistant grauiora. xxxi

Si cui ab egrotatione bene assumenti cibuz corpus nihil proficit: signum est viciosum. xxxij

Omnes fere qui sese male habent principio bene assumētes cibū nec quicquid proficientes in fine medicina erigant. At vero qui principio vehementer inedia exigentes postea bene assunt hī melius euadunt. xxxijj

In quouis morbo mente constare et cibum appetere bonum est: contrarium vero vitio datur. xxxijj

Per morbos minus hī periclitantur quoz nature morbus cōuenit: aut etati: aut habitui: aut tempori: quā qui bus non cōuenit aliqua ex his ratione. xxxiij

In quauis egritudine partem vmbilici et huium ventrem esse pleniorē melius est ad modū extenuari atq; tabescere viciosum est. Ad inferas etiaz purgationes hoc idē tutum non est. xxxiij

Qui salubri corpore sunt sceleriter per euacuationes oppressi dissolunt atq; etiā q̄ p̄uo cibo vtunt. xxxvi

Qui corpore bene constant difficulter ad vsum veniūt medicamentozum. xxxviij

Potus et cibus paulo deterior modo suauior sit quā qui melior: sed insuauior ante ponendus est. xxxix

Seniores magna ex parte minus egrotant quā iuuenes. Attamen qui longi his acciderint morbi magna ex parte insanabiles tota vita comittantur. xl

Rucedines et grauedines maioribus ad modum natura cum quoque nequeunt. xli

Qui sepe et multum exoluantur sine causa manifesta hī de repente moriuntur. xlii

Sapor attonitus vehemens solui non potest: leuis non

de facili potest.

Qui strangulatur et evertuntur citra mortem si ore spumant non reficiuntur. xliij.

Qui obesi ad modum sunt ex natura celerius moriuntur quam qui graciles. xliij

Qui morbo comministiali laborat: si iuuenis est liberari mutatione potissimum. etatis. loci. victus. et vite munere potest. xlv

Si dolor genitus non eodem in loco infestat quivementior est alterum leniorem obscurat. xlv

Olores et febres accidunt magis cum conficitur pus: quam ubi coactum iam est. xlvij

In omni corporis motu cum fatigari incipit cessasse prout lassitudinis lenatio est. xlvij

Qui assueverunt ferre labores etiam si invalidi sunt aut senes. facilius ferant: quam qui non sunt assueti quamvis robusti et iuvenes. xlix

Quecumque longo tempore assuecta sunt etiam si deteriora sint minus infestare solent: quam que insuecta sunt. Igitur ad insuecta quoque mutasse conveniet. li

Nimis repentem. evacuari. aut replere. aut calefacere aut refrigerare. aut alio quovismodo corpus mouere tutum non est. Atque namque omne institum nature est. Contra paulatim lentem agere tutum est. Denique de alio transire in aliud prestat. lij

Si cum omnia ratione feceris non id puenit quod ratio postulat: noli in aliud transire dum maneat quod principio visum est. lij

Quorum alius est humida hic quam diu iuvenes sunt melius degunt quam quibus sicca est. At in senectute deterius. Siccatum tamen alius magna ex parte his qui senescunt. liij

Magnitudo corporis in iuuenta quidem formam liberalem affert nec in iocunda. Sed in senectute visu difficilis est atque deterius enadit quod, peccius est.

Libër tertius

Incipit liber tertius aforismorum yppocratis
a domino theodoro gasanuper egreco in latinu
transductorum.

Temporū mutationes potissimū pariunt morbos ma
gnesq; temporū mutationes aut frigoris: aut estus:
reliqua ex ratione grauius incidunt.

Naturarum alie ad estatem alie ad hyemē bene male ve
se habent.

Et morbis alij ad alia tempora loca et victus genera be
ne male ve sese habent eodēq; mō etates.

Et tempora quotiens eadem die modo estus modo
frigus existit morbos autūpnales expectari opz.

Astri hebetant auditum caliginē obducunt: corpora
diffundunt: pigrioraq; faciunt. Caput aggrauāt vbi tē
pestas ita preualuerit: affectus eiusmodi existunt. Et si tem
pus aquilonum est tussis: fauces: alui durē: difficultatis vrinē
dolores orificij costarum et pectorum accidunt: vbi tempe
stas ita ex superit affectus eiusmodi expectato.

Quotiens estas fit similis verū sudorū copiam in febrī
bus expectare oportet.

Per squalores febres acute fieri solent et si magna ex
parte talis sit annus qualem fecerit conditiones: mor
bos quoq; tales expectare magna ex pte oportebit.

In temporibus nature legitimis cūq; tempesta tem
pestiue redduntur morbi constātes sinceri et faciles su
beunt. Et vero iniquis in constātes et iudicatu difficiles ex
sunt.

Per autūpnū morbi acutissimi et exitiosissimi acci
dunt: magna ex parte ver saluberrimum est minimeq;
exitiosum.

Autūpnus tabidis malus est.

Quod ad temporū attinet rationem. Si hyems ca
lida et aquilonia fuerit ver pluuium australeq; febres
acutas fieri estate necesse est: et lipitudines et intestinorū dis

Affectionum

ficultrates maxime mulieribus et his qui humidam habent naturam. xij

Quibus autem per nubes fiunt magna ex parte febres longe: alii fluores: putredines. xij

Si hyems australis pluuia et trepida fuerit: ver calidum aquil lentius: mulieres quarum partus iuxta ver pperant abortum ex qualibet causa facient. Que autem pepererint imbecilles ac moribidos edent infantes: ita ut aut statim pereant aut tennes atque valitudinarij uiuant. Ceteris difficultates intestinorum et lipitudines aride accident senioribus vero distillationes que cito interimant. xiiij

Si estas calida aquilentaque fuerit autumpnus pluuius aut struusque: dolores capitis: tussis. rancedines: grauedines exi sunt. Tabes etiam nonnullos inuadit. xv

At si autumpnus aquilonus sit et siccus viris natura humidis et mulieribus proderit: reliquis accident lipitudines aride et febres acute et grauedines: nonnullos etiam attrahilis exercebit. xvi

Quod conditionum anni calores salubriores quod in totum dixerim: per hyemes minusque mortiferi sunt. xvij

Quibus per hyemes magna ex parte consistunt febres longe: alii fluentes: putredines: attonitis angrine per calores tabitudines: lipitudines: articulorum dolores: stillicidia urine difficultates intestinorum. xviij

Quod conditionum quotidianarum aquilones corpora dissipatiora: contentiora: mobilia: coloratioque faciunt. Auditum etiam adiuuant. Sed alium exsiccant. Oculos mordent et si in pectore dolor aliquis preest acrius excutatur. xix

Austri corpora dissoluunt et humefaciunt: caput aggrauant auditum obtundunt: vertigines mouent oculis et corporibus afferunt tarditatem: alios etiam humefaciunt. xx

Per tempora anni pueri qui etate his proximi sunt vere atque prima estate optime degunt. Et maxime valent. Senes estate et autumpno aliquamdiu: reliquo

Liber tertius

autumpni tempore et hyeme qui media sunt etate melius valent. xxj

Quibus quidem omnibus temporibus omnibus accidere solet. Sed nonnulli certis quibusdam et ouitur et irritatur. xxij

Quere enim atrebiles: furores: pmitiales: profusiones sanguinis angine: tusses: grauedines: lepre: impectigines: vertiligines: pustule vlcerosae plurime: tubercula: articulorum dolores. xxij.

Etate nonnulli ex his ac febres continuæ: et ardores: et terciane plurime: vomitiones: etiam alui per fluxus: oculorum et aurium dolores oris vlcera genitalium putredines et sudamina. xxiij

Autumpno magna pars estiuorum atque etiam febres quartane: terroneæ: lientes: aquæ inter cutem tabes: stillicidia vrine: leuitates intestinorum: coxendices: angine: anhelationes voluuli: comitiales: atrebiles: furores. xxv

Hyeme costales: pulmonicæ: grauedines: rancedines: tusses dolores: laterum: pectorum: lomborum: capitis dolores: vertigines: attoniti. xxvi

Per etates hec accidunt paruis et recens natis puerulis vlcera: oris vomitus: insomniæ: pauores: inflammationes umbilici: humores aurium. xxvij

Paulo etate ppgredientibus cum dentire incipiunt: gingivarum purigines: febres: conuulsiones: alui fluxus maxime cum caninos edunt. Et his potissimum pueris qui corpulentissimi sunt et aluos habent asstrictas. xxviij

Adulcioribus tam tonsille vertebre in occipitio: siue laxatio in partes interiores: anhelationes: calculi: lumbi: cliterrentes: ascaride: verruci: satiricæ: strumæ: et reliqui accessus sed precipue quæ enumerant. xxix

Adolentibus iam et pubescentibus magna eorum pars accidunt: atque etiam febres diuturne potius: et sanguinis e naribus profusiones. xxi

Parissimi vero affectus puerilis etatis indicantur siue finiuntur: aut intra quadagesimum diem: aut intra

Afforismorum

septimum mensium: aut intra septimum annum: aut cum ad pubertatem itur. Qui autem perdurarint nec solui potuerit pubescere aut femine cum mēstrua erumpunt bi constenscere assolent. xxi

Hollescentibus sanguinis screationes: tabes: febres acutę: commutiales. ⁊ reliqui morbi. Sed p̄cipue que numerari accidunt. xxxiij

Qui hanc excesserunt etatem his anhelationes costales: pulmonis: obliuarij: delitia: ardores: bilares: alui fluores longi difficultates intestiuorum: leuitates intestiuorum maris. xxxiij

Senioribus difficultates spirandi distillationes: tussis: stillicidia vrine. difficultates vrine: articulorū dolores renū dolores: vertigines atoniti: mali habitus pigricijs corporis totius: insomni: alui oculorum ⁊ aurium humiditates: hebetudines oculorum: grauitates aurium. xxxiiij

Incipit liber quartus afforismorum domini hy pocrat̄is a domino theodoro gaza nuper e greco in latinum transductorum.

Quierem vtero gerentem purgabis medicamento: si materia turget. quarto mēse ⁊ ad septimū vsq; s3 eas minus. a recentiore aut ⁊ ab auctiore cauebis. ij

In medicamentorum vsu si talia ducuntur ex corpore qualia vel sponte exeant vtile est. Si contra cohibenda sunt. iij

Si qualis purgari oportet tale purgatur: p̄dest ⁊ facile fertur Si contra difficulter. iij

Estate potius supra hyeme infra ducendum medicamenti est. v

Sub cane ⁊ añ canē medicamētōꝝ vsus difficilis est. vi

Quicillentos ⁊ ad vomitum faciles purgandos supra curabis cauendo hyemem. viij

Qui autē ad euomendū difficiles sunt ⁊ corpore mediocriter cōstant infra purgabis cauendo estatem. viij

Liber quartus

Mibi obnoxios caue ne vnq̃ ad supernas ducas cu-
cuationes. ix

A vero attrabili cōmotos plenius infra: cadēq; ratio-
ne contraria asseres. x

Ita valde acutis statim ⁊ die primi euacuādus est si ma-
teria turget. Super se dere enī in eīsmodi morbis ma-
lo est. xi

Quos tormina vmbilicum fatigat ⁊ labor atq; lomborū
dolor īfestat: nec medicamento aut vllō alio modo solui cru-
ciatus pōt hīs in aquā intercutē siccā decūbī. xij

Quorum alui scuitate intestinorum īfestantur. Pre-
berno tēpore eos supra purgarē malū est. xij

Qui non de facili supra varatrum purgantur eorū corpora
ante potionem humectāda sunt cibo pleniorē q̃teq;. xij

Eni qui varatrum biberit ad corporis motionēs ma-
gis: ad sompnos quietesq; minus ducit: o: motione cor-
pus turbat iudicio est navigatio. xv

Qui libuerit vt varatrum amplius ducat corpus mo-
uebis. Contra cum sistēdum censueris sompnum mo-
ueris nec quicq; mouebis. xvi

Atratrum periculosus hīs est qui corpore integro sunt
facit enī cōuulsiones. xvi

Si quis non febrilis inedia exigit ⁊ cordis dolore aut ca-
liginosa vertigine īfestat ac oris amaritudinē sentit purga-
tione se egere p̃te supiore significat. xvij

Olores qui supra p̃cordia īfestant purgationes su-
pra: qui infra: infra requirunt. xix

Qui in medicamentorum potione non sitiunt cum purgā-
tur: hī nō desinunt priusq; sitiant. xx

Si tormina acciderunt non febricitanti ⁊ genuū grauitas
⁊ lomborū dolor purgatiōe infra opus esse significat. xxi

Oiectiones nigre modo sanguinis atri sponte veniē-
tes siue cum febre siue sine febre pessime sunt ⁊ q̃ plu-
res sunt prauī colores: eo peius. Sed si ex medicamento ta-
les egeruntur melius est ⁊ quo plures non prauī colores sunt

eo melius.

xxij

In quocumq; morbo incipiente si attrabile vel supra vel infra exierit: letale est.

xxiij

Quicunq; ex morbis acutis aut diuturnis vulnerib⁹ aut alio quouismodo extenuati attrabilem sanguinem atro simulē emiserint postmodum moriuntur.

xxiij

Difficultas intestinorū si ab attrabile icepit: letalis ē.

xxv

Sanguis supra emissus qualiscunq; est malus est: infra autem bonus est.

xxvi

Si difficultate intestinorum laboranti earumcule exeunt letale est.

xxvij

Quibus p febres alicunde large exierit: his in recreatione alui humide reducuntur.

xxviij

Quibus deiectiones biliose exeunt surditate superueniente finiuntur. Et quibus surditas pcesserit desinit si deiectiones sequuntur biliose.

xxx

Quibus febricitantib⁹ die sexto frigora accidunt his difficile iudicatur.

xxx

Quibus accessiones veniunt si febris quacūq; hora dimiserit: eadē altero die repetit: his difficile iudicaf.

xxxi

Qui p febres lassantur: his in articulos et maxillas potius muni accessus decubunt

xxxiij

Quibus cōualescentibus a quavis egritudine pars aliqua corporis dolore vexat: his cā in pte ascenditur.

xxxiij

Qui in si priusq; egrotassent pte aliqua sui corporis p doluerint: eodem morbo decumbit.

xxxiij

Si febricitanti nullo tumore faucū strāgulatio accidit subito: letale est.

xxxv

Si febricitanti collū puertitur ut vix deuorare possit sine vilo colli tumore: mortiferū est.

xxxvi

Sudores febricitanti si statim iceperit bono sūt. Et tertio die et quarto: et septio: et nono: et vndecimo: et quārtodecimo: et vicesimo: et vicesimo quāto: et vicesimo septio: et tricesimo et tricesimo quāto: his cū sudorib⁹ morbi iudicant: q aut nō ita veniunt: laborē significāt et lōgitudinē morbi et recidivā.

xxxvij

Sedores frigidi si cum febre acuta acciderit: mortem significant si cum mitiore: longitudo morbi xxxviij

Et qua parte corporis sudor est: ibi morbum esse significatur. xxxix.

Et qua pte corporis frigus aut calor est: ibi morbus est. xl.

Abi toto in corpore mutatio sit: et modo corpus frigidum modo calefcit aut colorem alium ab alio recipit: longitudo morbi significatur. xli.

Sper sompnum sudoris copia sine causa manifesta evenit. vsus cibi plenioris significatur. Sed si non per cibum id accidit: inanitione corp⁹ egere significatur. xliij.

Sudor multus modo frigidus modo calidus assidue fluens frigidus magis: calidus minus morbum significat. xliij.

Quicquid non intermittentes tertio die vehementiores res redduntur: magis periculose existunt: sed si quouismodo intermittunt securitatem inesse significatur. xliij.

Quos febres longe exercent: hijs vel accessus in articulos vel dolores decumbunt. xlv.

Quos febres diurne habent: hijs in articulos ascenditur si labor accidit. Quibus autem in articulos ascenditur si labor ex febre: hijs cibo plenior utuntur. xlv.

Srigor accidit per febrem continuam: ego iam debili letale est. xlvij.

Excreationes in febribus non inter paulatim linde: aut cruenta: aut fetide omnes sunt male: sed si bene excernuntur salutare sunt: deiectiones etiam et vrine inuadunt quod comode exeat. Et si nihil comode per ea loca excernitur malum est. xlvij.

In febribus non inter paulatim si exteriora friget: interiora vruntur et sitiunt: letale est. xlix.

In febre non inter paulata si labrum: aut oculus: aut supercilium: aut nasus peruerit: si visus si auditus defecerit: ego iam debili: quicquid ex hijs accidit: mors in propinquum est. l.

Quibus in febre non inter paulata difficultas spirandi cum delirio accidit letale est. li.

Per febres accessus nisi p̄m̄is soluantur indicatiōibus morbi longitudinē iudicat. liij

Quibus in febribus aut in alijs morbis oculi ex volentibus lacrimant: nullū est periculum: sed quibus iniectis: periculosus est. liij

Quibus per febres lentore dentes opplentur: his febres in-
cidunt vehementes. liiij

Quibus tussis sicce leuiter irritantur in febrib⁹ arduis: hi
nō admodum siti afficiuntur. liij

Febres q̄ p̄ accessum inquinū accidunt male sunt nisi gene-
re cphūnere hoc est dyarie cōtinentur. liij

Febriçtanti si sudor accedit: febre nō intermittente malum
est morbus enī progatur: plusq; humiditatis inesse signifi-
catur. liij

Qui cōuulsione aut distensione tenet: si accidit febris mor-
bum leuat. liij

Qui ardore tenetur si frigus acciderit soluet eo malo. liij

Febres tertiane septenis circuitibus iudicantur quod
longissimum est. liij

Quibus per febres aures obsurduerint: his sanguis e nari-
bus fusus: aut alius p̄turbata soluit morbum. liij

Quibus per febres morbus regius ante septimum accidit
mali est. liij

Febria nisi die pari desieri solet recidinare. liij

Quibus per febres quotidie frigus accidit: febres quoti-
die soluantur. liij

Quibus per febres morbus regius die septimo aut quarto
decimo acciderit: bono est: nisi alia obdurnerint. nam si hoc
ita accidit: non bene est. liij

In febribus si circa alium calor: vehemens ac dolor v̄e-
triciuli vexat male est. liij

In febribus acutis si cōuulsiones aut viscerū dolores ve-
hementes acciderint: male erit. liij

In febribus si paiores per sompnum aut cōuulsiones ac-
cidant malum est. liij

Illi febribus spiritus subsistens malo est: quoniam cõu-
sionem significat. lxxv

Quibus vrine crasse: grumose ⁊ pauce sunt non sine fe-
bre: si tenues copiose pderint: pderunt maxime vero
tales erunt hijs q̄ statim aut breui sedimẽ habeant. lxx

Quibus vrina turbulenta qualis iumentorũ est: his dolor
capitis vel adest vel aderit. lxx

Quibus septimo die indicantur ad salutẽ: his vrina quar-
to die rubeculã habet rubicundã ⁊ reliq̄ ex ratione. lxxi

Quibus vrina perlucida alba emittitur malo est: delirio
potissimũ talis evenit. lxxij

Quibus plia suspensa murmurat: si lomborũ dolor acces-
serit: his alui ad modũ humectatur: nisi flatus crũpat: aut
vrine copia prodeat: idq̄ in febribus lxxij

Quibus in articulos abscessurũ est: his exiit abscessum
vrina crassa copiosa alba: qualis in febribus laboriosis quar-
to die nõnullis exire incipit: sed si sãguis quoq̄ eruperit bre-
ui admodum leuabuntur. lxxiij

Si sanguis aut pus effluit per vrinã ex vlceratione aut
renũ aut vesice significat. lxxv

Quibus cum vrina crassa caruncule exigue aut veluti capi-
lamẽta exeunt ex renibus his excernitur. lxxvi

Quibus vrina crassa fursurea quedam exeunt: his vesica
scabie affecta est. lxxvij

Quicq̄ sponte sanguinem mignant his venulã ruptas
esse in renibus significatur. lxxviij

Quibus in vrina decident arenosa: his calculo vesica la-
borat. lxxix

Si quis sanguinẽ mingit ⁊ grumos ⁊ guttatim emittit vi-
nam ac dolore ad ventrem imũ ⁊ pectinem vt semen vicis
vesice laborat. lxxx

Si quis sanguinẽ aut pus aut scamulas mingit ⁊ cum gra-
ue olẽtia in vrina exulceratio vesice significatur. lxxxi

Quibus in vrinario meatu tubercula oriũtur: his supura-
tione facta ⁊ eruptione leuatur dolor. lxxxij

Afforismorum

Quctio noctu copiose facta exiguam fore defectionem significat.

Incipit liber quintus afforismorum domini ypo-
cratis a domino theodoro gaza e greco nuper in
latinum transductorum.

Convulsio a varatro letalis est.

Convulsio a vulnere letalis est.

Sanguis multe profusionis convulsio aut singultus superne
necnon malo est.

Ex purgatione convulsio aut singultus superueniens malus est.

Si convulsus quisquam obmutuerit convulsus emoritur: nisi pre-
hensus a febre sit: aut cum ad eam venerit horam qua crapu-
la soluitur facultatem recipiat loquendi.

Qui ad attentionem prebentur intra quartum diem intereunt
Si tamen hos dies evaserint convalescent.

Convulsiones quibus ante pubertatem accidunt: quibus an-
no vicesimo quinto commoruntur

Convulsiones nisi intra quattuordecimum diem repurgantur in
supurationem vertuntur.

Maxime etas obnoxia est ab anno decimo
octavo ad trigessimum quintum.

Qui tabe infestatur: si quod despuat et extussit graviter olet
et capilli defluunt letale signum ostendit.

Qui angina evaserint: his in pulmones acceditur et intra
septimum diem moriuntur. si tamen hos dies evaserint: supurantur.

Qui per tabem capilli defluunt: hi alui fluctione sup-
veniente moriuntur.

Qui spumantem sanguinem despuat: his solum pulmonem educit

Male detentis fluxio alui accedens letalis est

Qui a costali supuratur si intra quadragimum diem corruptio
facta est repurgetur levatur: alioqui transeat in tabem.

Calida si in modica sit detrimeta hec infert corporis effemi-
nationem: nervorum incontinentiam: mentis torpedinem: sanguinis
profusionem: anime defectionem quibus more sequitur.

Rigida convulsiones: distentiones: liuores: algores: febres

Rigida ossibus: dentibus: nervis: cerebro: medule dor-
sali inimica est. Valida cōtra amica est. xx

Que perfrixerint calefaciēda sunt exceptis his que sangui-
nem pfundant, xxi

Rigida vlceribus mordax est cutē obdurat: dolorem insu-
perabilem mouet liuorem trahit algores febiles conuulsio-
nes distensionesq; inuehit. xxii

Nunquā per distensionem sine vlcere inueni bene cor-
porato estate media frigide aque larga perfusio reuo-
cat calorem: calor aut mala hec tollit. xxiii

Valida suppuratoria vulnerum omnium est summum
securitatis iudicium prestat cutem mollit: extenuat do-
lorem: leuit rigores: conuulsiones: distensiones mittigat capi-
tis autem grauitatem soluit: ossibus fractis plurimum pdest
sed precipue his que exuta sunt eorumq; maxime his que vl-
cera habent: capitis ⁊ que ab algore vel moriuntur vel vlce-
rantur: nec non repentibus comesis: sed: genitali vterovscice
opitulatur: his calor amicus ⁊ decretorius est frigus inimi-
cum atq; interimens. xxiiii

Ubi frigide vbi sanguis profunditur: attramen non qua-
effluat sed iuxta inijcienda est. Quinetiam vbi inflammatio-
nes sunt aut inflammina ad rubrum cruentum ve tendentia
sanguine recenti. Nam veteribus quidem nigredinem af-
fert: ignem etiam sacrum non exulceratum iuuat: exulcera-
tum ledit. xxv

Rigida qualis nix aut glacies pectori nimica sunt: rufles
mouent ⁊ sanguinē ⁊ destillationem. xxvi

Morores articulorum ⁊ dolores sine vlcere atq; etiaz
podagricos dolores ⁊ conuulsa aqua frigida large ef-
fusa magna ex parte leuat: soluit dolorem: extenuat: torpor in
mediocris dolorem mittigat. xxvii

Aqua q cito salescit ⁊ cito frigescit leuissima est. xxviii

Qui noctu bibere cupiūt: his admodū sitientib⁹ si obdor-
micrunt bono est. xxix

Mēstrua ducuntur suffitu aromatorū que sepe vel ad alios

vſas recipere nifi caput tentarent.

xxix

Mulierem vtero gerentē purgabis medicamēto ſi materia turget quarto menſe ⁊ ad ſeptimū vſq; ſed ea minus a recentiore autem ⁊ ab auctiore cauebis.

xxx

Mulieri grauide capi ab aliq morbo acuto letale eſt.

xxxi

Mulier p̄gnans ſanguinem iuſſo ex vena abortū facit: et magis ſi fetus auctior eſt.

xxxij

Mulieri ſanguinē enomenti ſi menſtrua eruperint: leuatio mali contingit.

xxxij

Mulieri mēſtruis deficiētib⁹ ſi ſanguis e naribus fluxit bono eſt.

xxxij

Mulieri p̄gnantis ſi alius nimis fluxit periculum faciendi abortum iminet.

xxxiv

Mulieri quā vitia vteri infeſtāt aut que difficulter parit: diſſeruitamentū ſupuenit bonum eſt.

xxxvi

Si mulieri menſes decoloros nec ſemper eodem tpe pueniunt purgatione opus eſſe ſignificat.

xxxvij

Si mulieri vtero graui inanie ſubito extenuantur abortio ſequitur.

xxxvij

Mulieri grauide geminis ſi altera māma extenuet alterum amittit ⁊ ſi dextra māma extenuata eſt marem: ſi ſiniſtra feminam amittit.

xxxix

Si mulier non p̄gnans non puerpera habet lac: mēſtruas deſecerunt.

x

Quibus mulierib⁹ ſanguis in vbera colligitur infaniam indicat.

xli

Si noſſe libuerit an mulier grauida ſit muſſum e bibendū dabis cū ictura cubitū eſt: poſt deinde ſi venter torquet grauida eſt: ſi minus non eſt.

xlij

Multer ſi marē gerit pbe colorata ē ſi feminā ōcolor ē.

xlij

Si mulieris p̄gnas vterū ignis ſacer iſteſtat letale ē.

xlij

Que p̄ter naturam tenues vterum gerunt abortum faciunt donec craceſcant.

xlv

Mulieres que mediocriter corpulente abortū faciūt ſecūdo mēſe aut tertio ſine cauſa manifeſta: his acetabula vteri ple-

a mucoris sunt: ita ne futura cōtinere possint. Sed p suo pō
dere pūpat elabaturq; partus necesse sit. xli

Que p̄ter naturā crasse concipere nequeunt: his vte-
ri os ab omento cōprimis: itaq; impleri donec exte-
nuentur non possunt. xliij

Si vterus in cora positus suppuratur liciamētum re-
cipiat necesse est. xliiij

Etus qui mares sunt pte vteri dextra continentur: qui fe-
mine magis in sinistra. xliix

Si secūda procidit sternutatorio posito: nares ⁊ os ap-
prehendimus. l

Si mēstrua sistere placet cucurbitulam magnā appo-
ne ad mammas. li

Que vterum gerunt: his vulua se comp:ūit. liij

Quāterū grāuide si lac effluit e mammis fetum imbeci-
lem esse significat. At si māmē sunt firme ac solide fetū
esse validiorē significatur. liij

Que abortū facture sūt: his mamme extenuant. Sed
si denuo durescant dolor in māmīs fatigabit aut in
coris aut in oculis aut in genib⁹ itaq; nō faciet abortū. liiij

Quibus vteri os durū ē: his cōpressuz id eē necesse ē. lv

Que vterū gerentes a febribus capiunt: valdeq; extenuāt
sine cā manifesta hec difficulter pariunt ⁊ cū periculo: aut
abortum facientes periclitantur. lvi

Si p̄sumio mulieris conuulsio: aut anime d̄secctio super-
uenit: malo est. lvij

Si mēstrua in modice fiunt morbi accidunt. Et si non
fiunt morbi matricarij accidunt. lvij

Quāterū aut recti intestini inflāmatiōe vrine stillicidiū ac-
cidit. renib⁹ ē purulētis vrine stillicidiū segtur. lix

Si mulier nō cōcipit ⁊ scire placet an concipere possit ve-
ste obuolutā suffices infra. Nam si odor trāsmitti p os ad na-
res videbitur nō esse sua culpa sterilē cognosces. lx

Si mulierī grāuide mēstrue purgationes p̄deunt fieri
non pōt vt fetus bene valeat. lxi

S mulieri menstrue purgatōes n̄ pdeūt: nec horroz aut febris supneit et fastidia accidunt: quidā eē arbitraf. lxij

Quieres que pte humidos habent vteros cōcipere ne quunt: que etiam frigidos spissosq; habent non concipiunt: fetus enī extinguitur. Necnō sicci et admodum calidi concipere non possunt: genitale enī semē corrūpitur ppter inopiā alimēti: que autē modice tēperatos obtinent vteros: hec valent fecunditate. lxij

Pri modo vel naribus euenit: aut enī ppter corpis laxitatem diffiatur euanesceitq; spiritus: ne semen genitale transmitti possit: aut ob spissitudinē humor non foras discedit: aut ppter frigiditatem foueri non patit vt ad enī colligat locum aut ppter nimium calorem hoc idē accidit. lxiiij

LAc febricitanti dari aut caput dolenti malū est et quibus ylia suspensa murmurant et his qui sitibūdi sūt: nocet etiam quibus per febres accutas biliose deiectiones prodeunt: et quibus sanguinis multi deiectio facta est. Et ompe- tit tale confectis nisi admodū februant: dandum etiam in fe- bus longis ruffibundis: si nec vllum ex p̄dictis vigeret: et p- ter rationē eger consumitur. lxx

Quibus tumores in vulneribus apparent: hū nō ma- xime conuelluntur neq; insaniunt: sed deletis tumo- ribus alijs de repente conuulsiones a tergo et distentiones ac- cidunt: alijs ante insania aut lateris dolor acutus et vomica aut difficultas intestinoꝝ si tumores sunt rubicūdi. lxxi

Si in vulneribus validis et pranis tumor non apparet: ma- lum est magnum. lxxij

Tlms molle et cedēs bonū ē crudū et renitēs malū. lxxij

Olētī pte capis posteriorē frōtis venā surrectam incidisse prodest. lxxix

Quilibet frigora ichoant a lōbis et p dorsū ad caput de- ueniūt: viris etiā in pte posteriore corpis poti⁹ q̄ d pte vbi- gratia cubitoꝝ aut femoꝝ cuq; et rara ē qd pil⁹ declarat. lxx

Quia aquartanis capiātur nō admodū conuulsionibus ca- piūtur, et si atea capiebātur: qrtana superueniēte liberat. lxxx

Liber sextus

Quorum cutis obtenditur calida et sicca hī sine sudore moriūtur. Contra quorum cutis laxa solutaq; est: hī ebulliunt cum sudore. lxij

Qui regio laborant hī non admodum inflantur.

Incipit liber sextus afforismorum domini
ypocratis a dño Theodoro gaza e greco in la
tinum nuper transductorum.

In longis leuitatibus intestinorum ructus acidus sapu
uens qui non extitit prius signū est bonū ij

Quibus nares humēt aut genitura hī valitudinarij de
gunt: quibus econtrario est: melius valent. iij

In longis difficultatibus intestinorum fastidiosē inedic ma
le sunt: et peiores si accedunt cum febre. iij.

Uulnera obglabrata praua sunt. v

Olores aut pectores aut cores: aut cuiusuis mēbris an mal
tum infestent animaduertendum est. vj.

Uitā renū et vesice senioribus difficulter sanātur. vj

Olores ventris si suspensi sunt leuius: si non suspensi gra
uius manifestat viij

Ulcera aque inter cutem que in corpore fiunt non facile sa
nantur. ix

Pustule late non admodum puriunt. x

Olenti caput et uehementer laboranti pus aut aqua aut
sanguis effusus per nares aut aures egritudine tollit xi

Uitij attrēbilis et renū si mariscesupuerint bñ erit. xiij

Artificis diuturnis sanato: nisi vna seruetur periculū
vel aque inter cutē vel tabitudinis iminet. xiij

Singulienti si sternutamenta superuenerint: tollunt sin
gultum. xiiij.

Ab aqua inter cutem detentus si aqua p venas in ventrem
defluerit morbo soluetur. xv

Aluore alui diutino detento vomitus sponte superue
niens tollit fluorem.

Effluuium

Qualis aut pulmonia detento si alui fluoz superuenit
malo est. xviij

Ippiente deprehendi alui fluore bonu est. xviij

Si vesica precipitur: aut cerebrum: aut cor: aut precordia:
aut aliquod ex tenuioribus intestinis: aut venter aut iecur le
tale est. xix.

Cum incisum os est aut cartilago aut quae particula te-
nuis aut preputium nec augeri neque calefcere potest. xx

Si sanguis praeter naturam in ventrem transfunditur: sup-
puretur necesse est. xxi

Si varices aut mariscae insaniendi superuenerint: insania
soluetur. xxij.

Quicunque rupta de dorso ad cubitum descendunt sangui-
ne detracto soluantur. xxij.

Si inestitia et metus longo tempore tenent attrabilis: in
vitio est. xxiiij.

Si quod intestinum extenuioribus scissus est nunquam calefcit xxv

Ignem sacrum deforis verti introsum non bene est: in-
terius foras bene est. xxvj.

Qui per ardores contremiscunt: hijs delirium affert so-
lutionem. xxvij

Qui suppurati aut aqua inter cutez laborantes vruntur:
aut secantur: omnes intereunt: si pus aut aqua vniuersa
effluerit. xxviij

Epadones neque podagra laborant neque calui efficiunt. xxix

Mulier podagra nunquam laborat: nisi mestrua defecerit xxx

Puer podagra non laborat antequam concubere incipiat. xxxi

Olores oculorum soluit aut meri potio: aut balneum
aut fomentum: aut vena incisa: aut medicamentum
e potu. xxxij.

Qui vitio linguae balbutiunt: hijs maxime ab alui profusio-
ne longa capiuntur. xxxij.

Qui accida ructant: non admodum costali morbo labo-
rant. xxxiiij.

Qui calui sunt hijs varicee grades non fiunt: quibus aut

Liber sextus

caluis varices supuenerit his capilli dnuo subnascunt. xxv

Aqua inter cutē laboranti si tussis supuenit malū ē. xxvi

Oiffultatē vrine venaicisa soluit: icidē de s̄ interiorē. xxvii

Ab angina detento si tumor in collo extitit: bonū est: foras em morbus discedit. xxviii

Quibus canceri occulti fiunt: eos nō curari melius est: qui enim curantur scelerius pereunt: qui non curantur diutius durant. xxix

Conuulsio fit vel inanitione vel repletionē eodemq; modo singultus. xl

Quorum illa dolores fatigant sine inflāmatione: his sebris supueniens soluit dolorem. xli

Quibus suppuratū quid in corpe aditū nō innotescit id ppter crassitudinē vel puris vel loci delitescit. xlii

Aequatis secur effici durum male est. xliii

Lenosis qui a difficultate intestinorum capiūtur si ea ipsa difficultas longa est aqua inter cutem superueniet aut leuitas intestinorū atq; ita interimentur. xliv

Quibus p̄ stillicidum vrine superuenerit voluulus intra septimum diem moriuntur. nisi febre superueniente vina effluat satis. xlv

In vlceribus annuis aut etiā diuturnioribus os discedere cicatriceq; effici canas necesse est. xlvi

Si gilbi ex hannelitu aut tussi efficiuntur ante pubertatem intereunt. xlvii

Si leuandi sanguine sunt aut medicamento purgandis verno tēpore vel cultello soluenda est vena: vel medicamentū adhibendum est. xlviii

Si lenosis difficultas intestinorū supueniēs bonū est. xlix

Podagrīci morbi inflāmatione sedata intra quadraginta diem desistunt. l

Quibus cerebrū pcisus ē his febrem et bilis vomitum superuenire necesse est. li

Quibus bene valētibus dolores subito accidunt capitis statiq; obmutescūt et s̄erunt intra septimum diem pereunt

nisi febris prebendat.

Oculorū suspectiōes etiā p sompnū observasse pssitū est
nā si qd candide ptis inspicit palpebris nō vndiqz sibi
cōmissis: nec alui finor aut medicamenti potio in cā est: pra
sum hoc signum: letaleqz admodū est.

Oliria q cum risu accidunt tutiora sunt q̄ que serio.
In affectibus acutis qui affligant euz febre suspiria luctuo
sa mala sunt.

Podagrīci morbi de cautūpno magna ex pte mouēt.
A tribularijs morbis in picula hec decubū stuporē corpis
aut cōmulsionē aut furorē indicant aut cecitatem.

Stupores attoniti potissimū veniūt a quadragesimo ad se
ragesium annum.

Si ommentum decidat putrescat necesse est.

Quibus a coxendice infestatis coxa recedit ⁊ redit: his
mucorēs ea in pte gignuntur.

Quibus a coxēdici infestatis diutina recesserit coxa: his
crus cōtabescit: ⁊ claudicat nisi aduratur.

Incipit septimus liber dñi hypocratis affo
rismorū e grēco in latinū nuper a domino theo
doro gaza translatorum.

In morbis acutis frigus partium extremarum: malum
est.

In osse egrotante caro linīda malum est.

Avomitu singultus ⁊ oculorū rubor malum est.

Horror a sudore non bonum est.

Ab infania difficultas intestinoꝝ aut aqua inter cutes aut
mentis alienatio bonum est.

In morbo diuturno iedia ⁊ diectiōes sinecef malo sunt.

Ex multa portione rigor aut deliriū malū est.

Avomice ruptiōe iterna resolutio aut vomitio aut aie defe
ctio evenit.

Asanguis pfusione mētis p̄motio aut p̄nulsio malū ē.

Avolumulo vomit⁹ aut singultus aut mētis commotio: aut
cōmulsio malum est.

A costali pulmonia malum est.	xij
A pulmonia delirium malum est.	xiii
P er cussus vehemētes pulsio aut disēctio malum est.	xiiii
I n capitis ictu stupor aut mētis cōmorio malū est.	xv
A sanguinis sputo puris sputum malum.	xvi
A puris sputo tabes ⁊ fluor cunq; salina subsistit: moriatur.	xvii
A iccoris inflammatione singultus malum est.	xviii
A b insonia cōsulio aut mētis cōmorio malū ē.	xix
A b ossis exutione ignis accidit sacer.	xx
A b igne sacro putredo aut suppuratio seq̃tur.	xxi
A forti vlcerū pulsu sanguinis pfusio scquitur.	xxii
A ventris dolore diuturno suppuratio segtur.	xxiii
A deiectione sincera sequitur difficultas intestinorū.	xxiiii
A b ossis percussione stupor ⁊ deliriū incidet.	xxv
C onulsio ex medicamenti potione letalis est.	xxvi
I n vētris dolore forti algor ptiū extremarū malū ē.	xxvii
S i mulieri vterum gerenti tentia acciderit ab ortum patietur.	xxviii
Q uodcumq; os aut cartilago precipiditur in corpore inerecere non potest.	xxix
A ituita alba detento si alui fluoz supuenerit vehemēs egritudinem tollet.	xxx
Q uibus per alui fluorem deiectiones spumant his pituita a capite defluit.	xxxi
Q uibus febricitantibus vrine sedimentum speciem fari ne crassioris refert lōgā egritudinē fore significat.	xxxii
Q uibus sedimen biliosum desuper renue est: acutus significat morbum.	xxxiii
Q uibus vrina deducta disiectaq; est: his pturbatio vehemens in corpore est.	xxxiiii
Q uibus vrina bulat his fore morbum renalem ⁊ longum significat.	xxxv
Q uibus sedimen pingue congestumq; est: his renale viriū acutum iudicatur.	xxxvi

Afforismorum

Quibus igitur vitio renali detentis predicta accidunt: si-
gna eos dolores circa musculos spine fatigant: qui si locis ex-
terioribus accidunt ascessus quoque futuros eodem estimato.
Sed si interioribus magis laboratur intus accessus fore ex-
pecta. xxxvij. xxxviij.

Comitio sanguinis sine febre salutaris est: cum febre malo
est: curandum accerbis et refrigerantibus. xxxix.

Inflationes in ventrem superiorem suppuratur ultra
dies viginti. xl.

Si quis sanguinem migit et grumos atque vrine sticci-
dio affligitur et dolore femorum ventris: ymi pecti-
nisque infestatur morbum circa vesicam esse significatur. xli.

Si lingua subito incotinens facta est aut pars aliqua corpo-
ris sapore elanguit: vitium hoc esse atteribilis certum est. xlii.

Si mesticia et metus longo tempore et attrabilis vitio est. xliij.

In natu maioribus per purgationem singultus superue-
nit non bono est. xliiij.

Si febris ortum non ex bile trahit: calide copia capiti affu-
sa tollit febrem. xlv.

Mulierem fieri ambidextram natura non patitur. xlvj.

Si suppurati aduruntur: si pus effluit purum et album eva-
dunt: si cruetum seculum et fetidum pereit. xlvij.

Non iecur suppuratum aduritur si pus effluit purum et al-
bum evadunt: hijs enim pus conclusum in membrana est: sed si
qualis murca est tale effluxit intereunt. xlvij.

In oculorum doloribus sanguinem detrahe cum puri vini por-
tionem exhibueris et ex calida aqua multa dilueris. xlix.

Qui aqua inter cutem laborat si atussi tenetur desperan-
dus est. l.

Elucidium et difficultatem vrine potio vini et detra-
ctio sanguinis tollit: icidende sunt vene interiores. li.

Ab agina detento si tumor aut rubedo pectoris superuenit
bono est. lii.

Quibus cerebrum sphacellatum hoc est cideratum est: intra ter-
tiu die moriuntur. Et si ab hijs diebus evaserit restituetur. liij.

Liber septimus

Sernutamentū fit ex capite cerebro calefacto aut hū
mefacta pte capitis inani. Aliter cū vbi cōtētus erūpit
et cū strepitus: qm̄ p angustia exitus datur. liij

Quī dolore iecoris ad modū cōsiliantur: his febris sup
ueniens leuat dolorem. lv

Quibus sāguinē trahi pdest: his vere detrahēdū est lvj

Quibus inter vētriculū ⁊ venas pituita cōstituta infert dolo
rē vt pote q̄ ad alterutrū vētrē exitu careat: his pituita per
venas in vesicā delapsa morbus leuatur. lvij

Quibus iecur aqua repletū in omētum errūpit: his vētr
aqua impletur: atq; ita moriuntur. lvij

Pindicationem occitationem horrore vnum p par
tingestum tollit egritudinem. lix

Quibus tubercula in vinarīo meatu oriuntur: his supura
tione facta ⁊ eruptione leuatur dolor. lx

Quorum cerebrum concussum aliqua ex causa est: eos repē
te obmutescere necesse est. lxi

Quibus humidis fames afferenda est: fames enim
corpora reddit sicciora. lxij

Ubi in toto corpore mutatio fit: ⁊ mō corp⁹ frigescit: modo
calescit: aut calorem alium ab alio recipit: longitudo morbi
significatur. lxij

Sudoris copia calidi aut frigidi assidue fluētis humorem
deduci robusto supra: debili infra significat. lxiii

Quicūq; nō intermittētes tertio die vehementiores reddū
tur magis periculo se existunt: sed si quouis modo intermit
tuntur. securitatez inesse significatur. lxv

Quibus febres diutine habēt: his ī articulos absceditur. Si
labor accidit: quibus aut in articulos absceditur: si labor ex
febre accidit: hū cibo pleniorē vtuntur. lxvi

Quibus tubercula diutina aut in articulos dolores ex fe
bre decumbunt. lxvij

Si cibum febricitanti des: vt vires sano sic morbum egro
dederis. lxviij.

Que p vesicā excernuntur cōspiciēda sunt an talia sint qua

Na exiunt sanis.

lxxix.

Quod non in deiectionibus si stare sinas nec moueas subsistit
quasi strigmenta si pauca sunt parum morbi contractum est: si multa
multum: his alium purgasse conducit. Quod si alio non purgata da
bis sorbitiones nocetis et quod plura dederis eo magis nocet. lxx

Excressiones in febribus non interpellatis liuide cruetur bi
liosae fetide male sunt omnes: at si bene excrenitur bene est
et quod tamen per ventrem tum per vesicam et quacumque se cedens aliquid
substitit non purgatum malo est. lxxi

Corpus efficere fluidum oportebit quicquid euacuandum sensueris:
suscipere firmari alium: si infra solum necesse est. lxxii

Sompnus aut insompnia si alterutrum ultra debitum fiat:
morbus accidet. lxxiii

In febribus non interpellatis si exteriora frigent interiora
ra vruntur et sitiunt letale est. lxxiiii

In febre non interpellata si labrum aut oculus aut supercilium
aut nasus puertit: si visus si auditus defecerit egro iam debili
quicquid ex his accidit mors in propinquo est. lxxv

A pituita alba aqua inter cutem sequitur lxxvi

A bilis profusio difficultas intestinorum. lxxvii

A difficultate intestinorum leuitas intestinorum accedit. lxxviii

A sideratione abscessus accidet ossis. lxxix

A sanguinis vomitione tabes et puris purgatio supra a ta
be fluxio de capite: a fluxione profusio alui: a profusione alui
astrictio purgationis superioris: ab astrictione mors. lxxx

A sanguinis spuro puris sputum et fluor cumque salua substitit
moriuntur. lxxxi

Qualiscumque aut per vesicam aut per alium aut per carnem excressio fit
quicquid oino corpus excedit naturam: si parum excedit parua est
egritudo: si multum magna: si admodum multum letalis est.

Diui Hippocratis medici afforismorum finis: a domino
theodoro Gaza medico nuper e greco in latinum
translatum.

Deo gratias.

1872-1873

1872-1873

1872-1873

1872-1873

1872-1873

1872-1873

1872-1873

1872-1873

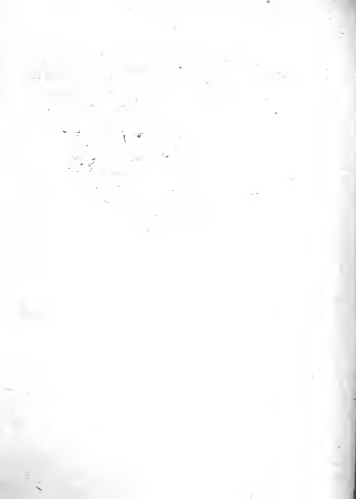
1872-1873

1872-1873

1872-1873

1872-1873

Afforismi dñi ypocratis cum
tribus libris pronosticoꝝ
eiusdez. Et quattuor
regiminis scutoꝝ
Et q̃ttuoꝝ tegni
Baliemi.



Incipit liber primus afforismorum domini yppocratis.

Ita brevis ars vero lo

ga. Tempus autem acutum. Experimentum fallax. Iudicium autem difficile. Opus autem non solum se ipsum probare faciente que opus Sed etiam egrotantem et presentes: et ea que extrinsecus sunt. ij.

In perturbationibus ventrum et vomitibus que sponte fiunt: si quidem alia: oportet purgari purgetur. Et confert: et bene ferunt. Si vero non pertrahunt. Sic et inanitio siquidem qualem opus fieri fiat: et perfert: et bene ferunt. Si vero non pertrahunt. Et ostendit igitur opus et tempus: et regionem: et aetates: et egritudines: in quibus opus: aut non. iij.

In exercitiis ad summum bone habitudines sunt fallaces si in ultimo fuerint. Non enim possunt manere in eodem: neque quiescere. Qui vero non quiescunt: neque possunt in melius addere: relinquitur ergo ad prius hominum igitur causa bona habitudine solvere confert: et non tarde: ut rursus principium nutrimenti accipiat corpus. Neque compressiones ad ultimum ducere. Fallax enim est. Sed qualis natura fuerit sustinens ad hoc ducere. Similiter et inanitiones ad ultimum ducentes sunt fallaces: et iterum resumptiones in ultimo existentes fallaces. iiij.

Tenuis et certe diete in diuturnis. si passionibus et in acutis egritudinibus quibus non perveniunt difficiles ad ultimum tenuitatis que adducuntur diete difficiles. Et iterum resumptiones in ultimo existentes difficiles. v.

In tenuibus dietis peccant egrotantes: et ideo magis leduntur. Et enim petri quod tunc sit magnus sit magis in tenuibus dietis: quam in grossioribus. Propter hoc et in sanis fallaces sunt valde certe perstante diete: quoniam peccantia difficilius ferunt. Propter hoc igitur tennes et certe diete fallaces sunt: apostoli parum solidioribus. Ut ad ultimas egritudines ultime curationes ad perfectionem sunt potentes. viij.

Ubi vero secundum acumen egritudo continuos et ultimos labores habet: ultima et tenuissima dieta necessarium est uti. Et autem non: sed pervenit grossius reficere: et tamen sub coalescere quod egritudo mollior fuerit ultimus. viij.

Quando in statu est egritudo: tunc tenuissima dieta necessarium est vti.

Quoniam contemplari oportet igitur egrotantes: si sufficiat dieta ad statum egritudinis: et vtrum ille deficiat prius et non sufficiat dieta: aut egritudo deficiat et obtrundatur.

Quibus ergo continuus est status: continuo et tenuiter reficere oportet. Quibus vero posterior status ad id ante id parum afferendum. Prius vero uberius reficiendum ut sufficiat egrotans.

In paroxysmis subtrahere cibum oportet: apponere enim lesio est. Et quaecumque secundum circuitus exacuntur an exacerbationibus subtrahere oportet.

Paroxysmos vero et consistentias declarant, egritudine: et tempora anni et circuitum ad invicem incrementa siue quotidie: siue preter dies siue per amplius tempus fiant. Sed ex post apparentibus quemadmodum in pleuretico sparium subrubrum si continuo appareat inchoantem quidem abbreviat, si vero posterius appareat: prolongat. Et vrinę egestiones et sudores et descriptas et encritas longas et breves egritudine apparentia declarant.

Senes facillime ferunt ieiunium. secundo consistentes. Minus vero pueri: horum vero omnium: maxime infantes: horum vero ipsorum quicunque sunt: animosiores existentes.

Qui crescant plurimum habent innatum calorem: plurimum igitur indigent nutrimento. Si vero non consumitur corpus. Senibus vero paucus calor uest: propter hoc igitur. paucis fomētis indigēt: a multis cibis enim extinguit calor. Propter hoc igitur et febres senibus similiter non febres acute sunt: frigidum enim corpus habent.

Quoniam hieme et vere calidissimi sunt natura: et seniles longissimi. In his ergo temporibus oblationes plures dāde sūt. Et enim inat calor est multus: nutrimento igitur ampliori indiget signum et etates et athlete.

Humide diete omnibus febricitantibus cōferāt: maxime vero pueris et alijs sic affuctis refici.

Quibus semel: aut bis: aut amplius: aut minus: aut per partem
 Quod autem vero est aliquid tempore: et hore: et regionis: et etatis: et consuetudini.

xviiij

Et state vero: et autumno cibos grauissime ferunt: in hyeme vero facile. Vere vero secundo.

xix

In his quibus in circuitibus exacuuntur: nihil dare: neque cogere: sed auferri ex appositis ante crism.

xx

Et quorum crasis sit et quorum facta est equaliter non mouere: neque nouum facere: neque farmaciam neque aliam puocationibus: sed sinere.

xxi

Que ducere oportet unde cognoscitur maxime reperit. idem ducere per conuenientes regiones.

xxii

Ogesta medicari: et mouere non cruda: neque in principibus nisi sint furiosa: multatio non sunt furiosa.

xxiii

Que egeruntur non multitudinem considerare oportet: sed quomodo egeruntur. Et si quia oportet purgari purgetur: et cōfert: et bene ferunt. Et ubi oportet usque ad defectionem ducere. Et hoc facere si sufficiat egrotans.

xxiiii

In peracutis passionibus raro et in principibus farmaciam uti. Et hoc prius bene disiudicantes facere.

xxv

Si quia oportet purgari purgetur: et cōfert: et bene ferunt. Si vero contrarium importune.

Explicit primus liber.

Incipit secundus liber afforismorum domini hypocratis.

In quo morbo sompnus laborē prestat mortale. Si vero sompnus fuerit non mortale.

ij

Ubi decipienda sompnus sedat bonum: ubi vero prestat malum.

iii

Sompnus et vigilie utraque modo magis facta malum.

iiii

Non plenitudo: non indigentia: neque aliud quodcumque magis natura fuerit nihil bonum.

v

Labores spontanei narrat morbos.

vi

Qui cumque dolentes aliquid corporis plurimum dolore non sentiunt his mens egrotat.

vii

Quæcūq; multo tempore extenuantur corpora tarde re-
uerſi cōſueuerūt. Que vō modico modice. viij

Si ex egritudine cibū accipiens quis non conualeſcat ſignū
eſt q̄ corp⁹ plurimo cibo vtitur. Si vero nō accipienti hoc
ſit: ſignificat qm̄ corp⁹ inanitione indiget. ix

Corpora vbi q̄s vult purgare: opz fluxa facere. x

Non pura corpora q̄rūcūq; nutrices: magis ledes. xi

Facilius eſt repleti potu q̄ cibo. xij

Que relinquitur in morbis poſt criſin: ſubuerſiones fac-
re cōſueuerunt. xij

Quibuſcūq; criſis ſit: his nox difficile eſt ante acumē: ſup-
ueniēs vero leuior: vt in pluribus. xij

In ventris fluxibus: mutationes egeſtionum iuuant; ſi non
ad mala tranſmutantur. xv

Ubi fauces egrotāt aut puſtule in corpore naſcūtur: cōſidera-
re opz egeſtiones. Si cū colerice fuerint corp⁹ egrotat. Si
vero ſanis ſimiles: certum eſt corpus nutrirī. xvi

Ubi indigentia: non opz laborare. xvi

Ubi cūq; cibus præter naturam intrat: hic egritudinem ſa-
cit. **M**anifeſtat vero ſanatio. xvii

Corum que nutriuntur copioſe et velociter: veloces ſecū-
ſus ſiunt. xix

Autorum morborum non oīno certē ſunt ſanitatē p-
nunciationes: neq; mortis. xx

Quibuſcūq; iuuenibus exiſtentibus ventres ſiunt humidī
his ſeneſcentibus exſiccantur. Quibus iuuenibus ventres
ſiunt ſicci: his ſenioribus factis humectantur. xxi

Potus indigentiam ſoluit. xxij

Ex plenitudine quecūq; egritudines ſiunt: euacuatio ſa-
nat. Et quecūq; ab euacuatiōe: plenitudo. Et aliorū
contrarietas. xxij

Acute egritudines in q̄tuordeciz dieb⁹ indicātur. xxiii

Septime quarta eſt indicatiua: et alterius ebdomade octa

na est principium. Contemplaria vero vndecima. hęc est cisi
quarta secunde ebdomade. Contemplaria vero rursus septi-
ma decima: hęc est cisi quarta a quarta decima septima ve-
ro: ab vndecima. xxv

E Struit vero quartane vt multũ sunt breues: autũpna
les vero lōge: maxime vero que ad hyemem coniungũ
tur. xxvi

R Ebrem in spasmo melius est fieri: quam spasmus in
febre. xxvii

Non secundam rationē alleuiatis nō oportet credere: neq;
vterivalede mala que fiũt irrationabiliter. Multa enĩ taliũ
incerta sũt: enōvalde pmanet neq; morari p̄suerũt. xxviii

Rcbucitantibus non fortiter: neq; omnino in superficiem
pmanere ⁊ nihil minuire corpus: aut tabescere: magis eo q̄
fm rationē sit malũ est: hoc enĩ lōgitudinē egritudinis signi-
ficat: hoc aut imbecillitatē v̄tutis significat. xxix

Inchoantibus morbis si quid videtur mouere moue. In sta-
tu vero habere silentiũ melius est. xxx

Circa principia ⁊ fines omnia imbecilliora: circa vero sta-
tus omnia fortiora. xxxi

Az egritudine vero bene reficienti ⁊ nihil addere corpus
malum. xxxii

P Lcrũq; omnes male se habentes fm principia: qui-
dem bene recipientes et nihil addentes in fine rursus
abstinent: fm principia quidē abstinentes fortiter. Posteri⁹
vero bene reficientes melius cōmutant. xxxiii

In omni egritudine confortari mēte: ⁊ bene se habere ad
oblationes bonũ. Contrariũ vero malum. xxxiiii

In morbis minus periclitantur egrotantes. Quibus
cũq; proprię nature: et crasis: et habitudinis: tempo-
ris: et regionis: et hore egritudo inest: magis q̄ quibus nō
propria fm aliquid horum inest. xxxv

In omnibus morbis ea q̄ circa vmbilicũ ⁊ pectinē sunt: spif-
situdinē habere melius est. Nimis vero tenue et tabefactũq;
xxxvi

Liber primus

Malum. Fallax enim huiusmodi ad inferiores purgatio-
nes. xxxvi

Sana habentes corpora pharmacijs purgati exoluntur.
Celerius vero malo cibo utentes. xxxvii

Sana habentes corpora pharmacijs uti difficile ē. xxxviii

Pariū deterioribus et potius delectabilioribus: meliori-
bus quidā in delectabilibus magis appetendis. xxxix

Senes iuuenibus plerūq; egrotant minus. Quocirca pro
eग्रitudines eis cronice sunt: multoties cōmoriuntur. xl

Branchi et corrisse in valde senibus nō maturatur. xli

Qui exoluntur frequenter et fortiter sine manifesta occa-
sione: repente moriuntur. xlii

Apoplexiam soluere fortē impossibile est: debilem vero nō
facile. xliii

Strangulorum et dissolutorū nondum mortuorū: non refe-
runt quibuscūq; spuma fuerit circa os. xliv

Quasi valde sibi naturam cito moriuntur: magis gra-
cilibus. xlv

Silenticorū iuuenibus alterationes mutationes ma-
xime etatis: horarū: locorū: facit et vitariū. xlvi

Olorum dolorū qui simul sunt: nō sibi eādē locum:
maior denigrat alterum. xlvii

Quasi generationem saniei: dolores et febres accidunt
magis: q̄ facta sanie. xlviii

In omni motiōe corporis cū ceperit quis dolere: quie-
scere statim remedium est. xlix

Assueti assuetos labores ferre: et si fuerint imbecilles
aut senes: insuetis et fortibus et iuuenibus facilius fe-
runt. l

Et multo tēpore consueta: et si fuerint deteriora insue-
tis minus molestari consueuerūt. Oportet igitur ad
consueta transmutare. li

Secundum multū et repēte enacuare: aut replere: aut
calcfacere: aut infrigidare: aut aliter quomodolibet
corpus mouere fallax est: et oīno nature inimicū. Paulatim

vero certū et ex alio ad aliud transire decet: nō aliter.

Omnia fm rationem faciētis: et non euenienti fm rationem: nō transire ad aliud: manente eo quod vltimū ē a principio.

Quicunq; ventres habent humidos iuuenes quidem exītes: siccos habentibus melius pmutant. In senectute vero deterius cōmutāt: siccantur cū vt in pluribus senescentibus.

In magnitudine vero corpis iuuenescere quidez decet: et nō in suauē. Senescere vō inutile: et per minouib⁹.

Explicit liber secundus.

Incipit tertius liber.

Utationes temporū

maxime generāt morbos: et in horis maxime mutationes aut frigiditates aut est⁹ et alia fm rationem sic.

Naturarum hec quidē ad estatem: hec vero ad hyemē: bene aut male nate sunt.

Ecgritudinē alie ad alias bñ nate sunt: aut male.

Etates qdā ad regiones: et horas: et dietas: bene aut male nate sunt.

In horis qñ eadē die aliquñ quidā estus: aliquñ vero frigus: autūnales egritudines expectare oportet.

Austrini flatus grauāt auditū: caliginosi caput grauātes: pigri: dissoluētes: qñ isti pualēt talia i morbis patiūtur egratantes. Si vero boreas fuerit: tussis: faringes: ventres duris: diarrhe: horrores: dolores: et pectorū et laterū: qñ isti preluunt talia in morbis expectare oportet.

Quam estas sit veri similis: sudores multos in febrib⁹ expectare oportet.

In siccis temporibus febres acute fiunt: et si quidē ann⁹ talis
existēs ampli⁹ fuerit: qualē cōstitutionē fecerit in pluri-
bus: et tales egritudines expectare oportet. ix

In moderatis temporibus si temporaliter temp⁹ se reddide-
rint: boni status et bone egritudinis determinationes fi-
unt. In moderatis vero maxime immoderate: et difficiles
determinationes. x

In autūno acutissime fiunt egritudines: et maxime mor-
tifere: vt in plurib⁹: verūvero sanissimū: et minime morti-
ferum. xi

Autūnus: ptificis malus. xij

O temporibus siquidē hyems sicca et borealis fue-
rit: verūvero pluviosum et austrinum: necesse ē es-
se febres acutas: et obtalmias: et dissenterias fieri: maxime
mulieribus: et humidis natura. xij

Si vero austrina hyems et pluviosa et tranquilla fiat: ver-
vero sicca et borealis: mulieres siquidē quibus part⁹ ad ver-
tinet: et omni occasione abortiūt. Si vero genuerint: morbi-
dos pueros: et imbecilles pariunt: vt aut statim resoluantur
aut morbi di et tenues viuant existentes. Alijs vero innio-
bus quidem dissenterie: et obtalmie sicce fiunt. Senioribus
vero catarrhi celeriter dissoluētes. xiii

Si vero estas sicca et borealis fiat: autūnus vero pluviosus
et austrinus: capitis dolores in hyeme: tussēs: branchie: et cor-
rise fiunt: quibusdam vero et ptisis. xv

Si vero autūnus borealis fuerit et inaquosus: humidis na-
tura et mulieribus confert: reliquis vero obtalmie fiunt sic-
cæ: et febres acute: et corrise diurne: quibusdam vero et me-
lancolie. xvi

Constitutiones anni vero omnino quidē sicce pluvia-
libus sunt saniores: et minus mortifere. xvii

Egritudines vero in pluvialib⁹ vt multū fiūt: et febres lō-
ge: et vētris fluxus: et putredines: et epilepsia: et appoplexia:
et squindæ. In siccis vero cōsumptiōes: ptisis: et obtalmie
arctice: strangurie: et dissenterie. xviii

Quotidianæ vero constitutiones boreales corpora constituunt quidē fortiora: et bene mobilia: et bñ colorata: et melius audientia faciūt: et ventres siccāt: et oculos mordēt ⁊ circa thoracē dolorē faciūt: ⁊ si quidē pri⁹ ē dolendū magis dolet. xix

Austine vero corpora dissoluit ⁊ humectāt: ⁊ capitis ⁊ audit⁹ grauitates faciūt: et vertigines in oculis: ⁊ corpe difficilem motum: et ventres humectant. xx

S cōm horā qdē veris ⁊ extreme estatis pueri et eorū affines etatib⁹: ⁊ bñ degūt ⁊ maxime sani sunt. Estate ⁊ autūno vsq; ad aliud quidē senes. Reliquo vero autumno ⁊ hyeme mediū etate. xxi

Etitudines quedam cōueniunt in oib⁹ horis fiunt: qdam vero maxime sūm: quedā earū fiūt: ⁊ exacutuntur. xxij

Quæ si qdē manie: ⁊ melācolie: et epilepsie: sanguinis fluxus: squinātes: corrise: branci: tusses: lepre: lichincis albi: rubores: ulcerosi plurimi: pustule: ⁊ artetice. xxiij

Estate vero qdā horū febres ptinues: ⁊ caisson: et tertiane plurime: ⁊ vomit⁹: et dyarrie: et oculorū et aurium dolores oris vlcerationes: et pudendorum putredines et desudationes. xxiij

Autūno vero et estiuorū multa et febres quartane: et errantes: et splenes: et ydropes: ⁊ ptisis: et vlcerationes: et strangurie: et henterie: et sciades: et squinātes: et anhelit⁹: et yct⁹: et epilepsie: et manie: et melācolie. xxv

In tempore pleuretide: periplemonie: corrise: branchi tusses: dolores pectorum: laterū: et lomborū: dolor capitis: vertigines et appoplexie. xxvi

In etatibus vero talia accidunt pueris quidem et non inter genitis vlcerationes oris: vomitus: tusses: faringes vmbilici: flegmones: vigilie: tumores: et aurium humiditates. xxvi

Qum vero dentes produciunt ginginarū puritus: febres spasmi: dyarrie: et maxime quādo produciūt caninos dentes et pinguisimū puerorū ⁊ duos pētres bñn⁹. xxvij

Libet quartus

Senioribus vero factis perithimia spondilia fm col-
lum intus impulsiones: asinata: lithiasis: lombicet-
rundi: ascarides: acrocardines: satbiriasis: scrophule: et alie
pustule. xxvii

Senioribus vero ad iuventutem accidentibus et horum
multa: et febres diurne magis: et ex naribus sangui-
nis fluxus. xxix

Pueris vero pueris passiones terminantur: hec qui-
dem in quadraginta diebus: hec vero in septem men-
sibus: hec vero in septem annis: hec vero ad iuventutem acci-
dunt. Quaeque vero permanent pueris et non solvuntur: cir-
ca iuventutem: aut feminis circa menstruum eruptionem
veterascere consueverunt. xxx

Adolecentibus vero sanguinis sputa: ptisis: febres acu-
te: epilepsie: et alie egritudines: et maxime predictae. xxxi

Altra vero hanc etatem asinata: pleuritides: periplo-
monia: litargie: frenesia: causalem: dyarriae diurne cole-
re: dissinterie: lienterie et hemorrhoides. xxxii

Senioribus dissine: catarrhi cum tussi: strangurie: dysurie: ar-
ticulorum dolores: menses: vertigines: apoplexie: ce-
cessie: puritus totius corporis: melancolie: vigilie: ventris et
harum humiditates: oculorum hebetudo: glaucositas et gra-
uitas auditus.

Explicit tertius liber afforismorum.

Incipit quartus.

Regnantes si venie pur

Purgare: a quarto mense usque ad septimum minimum vo-
ro has. Ab iora vero et seniores veteri opz. i

In farmacis talia ducere ex corpore qualia sponte ve-
niunt sunt valia. Quae vero contraria venientia desecere. ii

Si qualia oportet purgari purgantur: et confert: et bene
ferunt. Contraria vero graviter. iii

Purgare quidem estate superiora: hyeme vero infe-
riora.

Sub cane: et ante canē: moleste sunt purgationes. vj

Graciles et facile vomētes purgare iuperius: timētes
hremē. vij

Officile vero vomētes et medie carnosos inferius:
timētes estate. viij

Puſicos vero nientētes ad ſupiores farmacias. ix

Melantolicos vero inferius eadem ratione vehemen-
tius cōtraria apponētes. x

Edicari in valde acutis ſi expedit eadem die: differre
qñ in talibus malū eſt. xi

Quibusq; torſiones: et circa vmbilicū dolores: et lū-
bos et dolor nō ſolutus ſit: neq; farmacijs: neq; aliter
in ydropē ſiccā perficitur. xij

Quibus vētres licenterici hremē: ſuperius medicari
malum. xij

Abeleboros his qui nō facile ſurſum purgātur ante
ambitionem oportet prehumētare corpora plurimū
nutrimento: et requie. xij

Quam biberit quis heleborum ad motiones quidē cor-
pus magis oportet ducere. Ad ſompnos vero et imo-
bilitates minus. Declarat antea nauigatio: qñ motus cor-
pora turbat. xv

Quam volueris magis ducere heleborū moue: corp⁹. Et ſi
vero ſtatnere fac ſompnū et noli mouere. xvi

H eleborus periculofus eſt ſanas carnes habentibus: ſpaſ-
mum enim facit. xvij

Non febricitantibus exiſtentibus ſi fiat faſtidium et cor-
dis morſus et tenebroſitas oculor et os amaricatū: ſur-
ſum farmatia indigere ſignificat. xviij

Supra dyaphragina dolores ſurſum farmatia indigere ſi-
gnificat. Quicunq; vero inferius ſignificant inferius. xix

Quicunq; in farmacijs non ſitiant cum purgantur: non q-
ſcant: donec ſitiant. xx

Non febricitantibus exiſtētib⁹ ſi fiat ſtrophus: vel ge-
nū grauitas et lomborum dolor: deorſum farmatia m-

digeret significat.

Egestiones nigre vel qualis sanguis sponte venientes: et cum febre et sine febre pessime. Et quātiūq; fuerint colores plures magis malū. Si pharmaco vero melius: et q̄to plus fuerint colores non malum.

Egritudinibus quibuscunq; incipientibus: si fel nigrū aut sursum aut deorsum exierit mortale.

Quibuscunq; ex egritudinibus acutis. aut multū temporis aut abortibus: aut aliter extenuatis: si fel nigrum exierit: aut qualis sanguis niger: sequēti die morietur.

Dissinteria si a felle nigro inceperit mortale. Sanguis sursum quidem quāviscunq; malū: deorsum vero si niger exierit bonum.

Nigre egestiones si a dissinteria habito: ut intestinorum carnes egerantur mortale.

Quibuscunq; in febribus sanguinis fuit multitudo: vnde: cunq; in resumptionibus vērtes his humectantur.

Quibuscunq; felle egestiones sunt: surditate supueniēte quiescunt. Et quibuscunq; surditas felleis egestionibus superuenientibus quiescunt.

Quibuscunq; in febribus sextantis existētibus rigores fiūt discreti sunt.

Quibuscunq; exacerbationes fiunt si qua hora febris acciperit in crastinū eadem hora incipiat descripta.

Abortios in febribus circa articulos et circa maxillas maxime apostasce fiunt.

Quibuscunq; resurgentibus ex morbis si aliqd doluerit: ibi apostasce fiunt.

Si vero et prius doluerit aliquid ante egritudinem: illic cōfirmatur egritudo.

Si a febre habito tumore nō existente in faucibus suffocatio repente supuenerit: mortale.

Si a febre habito collū cōuertatur ut vix possit deglutire: minorē non existat in collo mortale.

Efforismati si ceperint sudores boni sunt tertiani: quitanis septeni: et quod nono die: et .xi. et .xiiij. et .xv. et .xx. et .xxi. et .xxiiij. et .xxv. et .xxx. et .xxxi. et .xxxiiij. et .xxxvij. et .xl. Isti ei sudores egritudines indicant. Qui vero ita non sunt: dolorē significāt et longitudinē egritudinis: et cōversionem. xxv.ij

Et rigidi sudores cū febre acuta quodē facti mortē significāt. Et molliorū do febre: lōgitudinē egritudinis significāt. xxv.ij

Et ubi in corpore sudor: ibi egritudinē narrat. xxix

Et ubi in corpore calidum vel frigidum: ibi egritudo re-
gnat. xl

Et ubi in toto corpore mutatiōes: et si corpus aut infrigi-
datur aut statim calidū fit: aut calor alter ex altero fit
significant longitudinem egritudinis. xli

Sudor multus ex somno sine aliqua manifesta cā factus si
gnificat quā corpus plurimo cibo vtitur. Si vero cibū non
accipienti hoc fiat: significat quā indiget euacuatiōe. xlii

Sudor multus frigidus: vel calidus: semp fluxus: frigidus
maiorē: calidus vero minorē egritudinē significat. xlii

Effores quęcūq; nō deficientes tertis die fortiorē fiunt pe-
riculose. Quęcūq; vērō sic defecerint: significant quomā nō
periculosē. xliiij

Quibuscūq; febres longe sunt: his dolores et pustule sūt
in articulis. xlv

Quibuscūq; ex febribus resurgentibus: aut pustule: aut do-
lores: sūt in articulis: hi āphorib⁹ cibis vtruntur. xlv

Si rigor incidit febre nō deficiente: iam debili existēte vir-
tute mortale. xlvij

Efforismati si in febribus non deficientibus lūide: vel
sanguineę et fetide: et fellē sunt: omnes male sunt. Ege-
ste vero bene: bene sunt: et secundū se cessum. et secundū n. vā-
nas. Si vero non aliquid vtilius egrediatur per hec loca: ma-
lum est. xlvij

Isi non deficientibus febribus: si quedam extra frigida
suerint: quę vero intus ardeant: et sitim habeant morta-
le. xlix

Ita non deficientibus vero febribus si labium aut oculi: aut supercilia: aut nasus distorqueatur: aut non rideat: aut non audiat. Jam debili existente corpore: quodcumque horum fiat: prope mors est.

Qui febre non deficiente diſina ſuperuenerit: et decipiente mortale eſt:

Ita febribus apoſtema non ſolutum ad ſimas criſes: longitudine egritudinis ſignificat.

Quibuscumque in febribus aut in alijs egritudinibus voluntarie oculi lachrymantur nihil inconueniens. Quibuscumque vero ſcđm voluntatem: inconueniens:

Quibus in dentibus in febribus limositates fiunt: fortiores et diuturniores fiunt febres.

Quibus plerumque tuiſes ſicce et modice prouocate in febribus utentibus: non valde ſitientes ſunt.

In bubonib⁹ febres facte oēs male: exceptis effimeris.

Ebricitati ſudor ſupueniens nō deficiente febre: malū: plon gatur eñ morbus: et humorē plurimū ſignificat.

Aſpafmo et thetאו habitu febriſ ſuperueniens ſoluit egritudinem.

A cauſone habitu rigore ſupueniente ſolutio ſit

Merciana vera ſi non indicatur in ſeptem periodis: longiſſima erit.

Quibuscumque aures in febrib⁹ ſurdeſcūt: ſanguis ex narib⁹ fluens: aut vter turbatur ſoluit egritudinē

Que indicatur in paribus diebus diſcreta ſunt: et amica conuerſionis.

Quibuscumque in febribus quotidie rigores fiunt: quotidie febres ſoluntur.

Quibuscumque in febribus icteritia ſuperuenerit: ante ſeptimum: diſcm malum

Quibuscumque in febribus in. vii. aut nono: aut. xi. aut. xii. die icteritia ſupuenit bonū: ſi non dextrum ypocōdrium durum fiat: ſi vero ſit: non bonum.

Ita febribus circa ventrem cauma forte: et cordis morbus:

malum

In febribus ex somnis timores: aut spasmi: malū.

lxxvi

In febribus spiritus offendens malum: spasmi enim significat.

lxxvij

In febribus acutis spasmi: et circa viscera doloris fortes: malum.

lxxviii

lxxix

Quibus vrine grosse: globose: pauce nō sine febribus multo veniēs: et his tenuis iuvat: maxime vero talia veniunt: quibus ex principio aut celer⁹ ypostases sunt.

lxxx

Quibus vrine in febribus cōturbate et cōuerse velut subungalium: his capitis dolores: aut adsunt: aut aderūt.

lxxxi

Quibus in septē terminatur: is rubem. habet quarta die: vna rubeam vel alia fm rationē.

lxxxij

Quibus vrine limpide aut albe male: maxime si in freneticis appareant.

lxxxiii

Quibus ypocistidia suspensa sunt et subrugientia libi dolore superueniente: ventris his humectantur: si non ventositates erumpant: aut vrine multitudo superueniat: in febrib⁹ vero sunt hec.

lxxxiiii

Quib⁹ spes ad articulos apostema conuerteri cruet ab apostemate: vrina grossa et multa et alba facta velut in laboriosis febribus. Et maxime si quartanis quibusdā incipit fieri. Si vō sanguis ex narib⁹ suat valde et celeriter soluit.

lxxxv

Sanguinem: aut pus. nūxerit: renū aut vesice vicerationem significat.

lxxxvi

Quibus in vrina grossa: quasi carniū frustra: vel sicut piluli sunt: his de renibus exeunt.

lxxxvij

Quibus in vrina pingui existente fursura mingūtur: his vesica stabit.

lxxxviii

Quicūq; sanguinem sponte mingunt: his de renibus venenrpturam significat.

lxxxix

Quibuscūq; in vrinis harenosa substant sedimīa: his vesica: aut a rene: lithiasin habent.

lxxx

Sanguinē mingunt: aut trōbos: et stranguriā habēt: et dolor incidit in pectinem: et sub ventre: et peritho-

bbb

neon: circa vesicam dolorem significat.

lxxxj

Sanguinem aut pus nungūt: aut scamas: et odor gra-
uis: vesice pleracionem significat.

lxxxij

Quibus in vrnali via pustule nascuntur: sanie facta et em-
pta solutio fit morbi.

lxxxij

Urina multa facta noctu: modicum secessum significat: et
econuerso.

Explicit liber quartus.

Incipit quintus liber afforismorum dñi ipo-
cratis.

spasmus ex beleboro mor-

tale.

In vulnere spasmus supueniens mortale.

ij

Sanguine multo fluente: spasmus innatus aut singultus
malum.

ij

Spasmus innatus et singultus post nimiam inanitionem
malum.

ij

Immoderata purgatione spasmus aut singultus innatus:
malum.

v

Ilebratus alius quis repente sine voce fiat: spasmo innato
moritur: si non febris acceperit eum: aut ante horam
scdm quam crapule soluitur locutus fuerit.

vi

Quicūq; a tetano apprehendūtur in quattuor diebus moriuntur.
Si vero hos effugerint: salui fiunt.

vij

Epilepsie quibus ante iuuentutez nascuntur mutatio-
nem habent. quibus vero post vigesimūquintū annū:
comoruntur vt plurimum.

vij

Quicūq; pleuretiaci facti in. xij. diebus non purgantur: hū
in empima transcut.

ix.

Petis fit maxime in etatib⁹ a. xvij. annis vsq; ad. xvj.
annum.

x

Quicūq; squinatam effugiunt: et ad pulmonem eis conuer-
titur in septem diebus moriuntur. Si vero hos effugerint:
empici fiunt.

xj

xj.

Quia ptiſi moleſtantur ſi ſputum qualecūq; expuunt
grauē ſerēt ſuper carbones effuſum ⁊ capilli a capite
deſcunt mortale. xliij

Quibuſcūq; ptiſicis capilli deſcunt: dyarria ſuperuenien-
temoriuntur. xliij

Quicuq; ſanguinem ſpumioſum expuunt: hiſ ex pulmone
eductio fit. xv.

Ptiſi habito dyarria ſuperueniēte mortale. xvi

Quicuq; ex pleuretide empiici ſiunt: purgētur in. xl. dieb⁹
a qua die ruptura ſit qeſcūt: ſi vero nō in ptiſum trāſeūt xviij

Quidā nocet hoc frequēter vtētib⁹. Carnium eſſemina-
tionē facit: neruorum incōtinentiā: mentis ſuporez
fluxum ſanguinis: ⁊ defectiones ſpīritus: quibuſdam vero
et mors ſequitur. xviij

Rigidum vero ſpasmus ⁊ tetanos ⁊ nigriores et februm
rigores. xix

Rigidum inimicum neruis: oſſibus: dētib⁹ cerebro. ſpīnali
medule. Calidum vero vtile ⁊ amicum. xx

Quicuq; inſrigidata ſunt recalcſacere oportz: exceptis qui-
buſcūq; ſanguinem manare futurum eſt. xxi.

Quicribus frigidum mordax: cutem indurat dolores
ſine ſanie facit: nigrores: rigores: ſpasmus tetanos: et
febres. xxij.

Et ſi autem vbi in tetano ſine vulnere iuuenē bene carnoſo:
clate media aque frigide multa inſuſio: caloris reuocationē
facit: calor vero hic liberat. xxij

Quidum ſanē faciens non in omni vulnere maximum
ſignum ad certitudinez cutem mollit: ⁊ attenuat ſine
dolore: rigorum tetanorum ⁊ ſpasmorum mitigatorum eſt.
Eorum vero que in capite ſunt ſoluit grauedinez. Plurimū
cōf. rē oſſium fracturis: magis vero denudatis: bonū autem
maxime in capite vulnera habentibus: ⁊ quecūq; a frigidita-
te oriūtur: aut vulnerātur: ⁊ herpetis vulneribus comeden-
tibus: ano pudēdo veſicæ: ⁊ matrici. Caliduz quidē determi-
nans: ⁊ amicu. Frigiduz vō cōtrariu: ⁊ occidens. xxiij

In his vero oportet frigido vti vnde sanguis fluere fur-
tus est: nō sup loca sed circa ea. Et quęcūq; flegmones
aut inflammationes in rubesci aut sub sanguineum colorē sunt
tendētes ex recenti sanguine: qm̄ veterata denigrat: et imma-
berisipilā non vulneratā: qm̄ vulnerate nocet. xxv

Rigida velud nix vel cristallus pectori minuta: tusses com-
mouētia sanguinē fluere faciētia: et catarrhos. xxvi

In articulis dolores et tumores sine vlceratione: poda-
gram et spasmodum: et horum plurima frigida aqua infusa
refrigerat et attenuat et dolorē soluit. Stupor cū mediocri
dolore minuit. xxvii

Aqua q̄ cito calefit et cito ifrigiditat leuissima est. xxviii

Quibuscūq; bibere desiderium est nocturnalde sitienti-
bus: si sup dormierint bonum. xxix

Meliebra educit calcfactio ex aromatib⁹. Multonēs
vero et ad alia vtilis esset: si non grauedinem capitis
faceret. xxx

Mulier in vtero habens flebotomata abortum facit: s; ma-
gis cuius maior est fetus. xxxi

Mulier in vtero habenti ab aliqua acutarū egritudine
accipi mortale. xxxii

Mulier sanguinem vomentī menstruis superuenientibus so-
lutio fit. xxxiii

Mulier menstruis deficientibus sanguinem ex naribus
fluere bonum est. xxxiiii

Mulier in vtero habenti: si venter multū fluat: periculū est
abortiendi. xxxv

Mulier q̄ amatricē molestatur: aut difficulter generat: ster-
nutatio superueniens bonum. xxxvi

Mulier menstrua habent sine colore proprio et non se-
cundum se semper facta: purgatione indigere signifi-
cat. xxxvii

Mulier in vtero habenti: si subito mānullę graciles fi-
ant: abortit. xxxviii

Mulier in vtero habenti si altera mānulla gracilis fiat ge-

minos habenti: alterum abortiet. Et si quidem dextra gra-
alis fiat masculi: si vero sinistra femina. xxxix

Si mulier q̄ neq; pregnant neq; generavit lac habet:
huius mēstrua defecerunt. xl

Mulieribus quibus ad māmillas sanguis convertitur: ina-
miam significat. xli

Mulierem si vis scire si concepit: mellicratum qñ dormitu-
ra est da bibere ei: et si quidem tortiones habuerit circa ven-
trem: concepit: si vero non minime. xlii

Mulier si quidē masculū concepit: bene colorata est: si vero
feminam: discolorata. xliii

Si mulierē pregnāti verisipilla sit i matrice: mortale. xliiij

Que præter naturam tenues existentes concipiunt: aborti-
unt anteq̄ grocescant. xlv

Quecunq; corporata moderate habentes abortiunt secū-
do mense: aut tertio: sine omni occasione manifesta: his q̄tuli
dones multilaginitibus pleni sunt: et non possunt p̄ grauedine
tenere fetū: sed abrumpuntur. xlii

Quecunq; existentes præter naturam crasse non concipiūt
his pinguedo os matricis obturat: et priusq̄ extenuetur: nō
concupiunt. xlii

Si matrix in vertebro posita fecerit sanicm: necesse est
cōmotum fieri. xliiij

Etus maris quidem in dextris: semine vero in sinistris ma-
gis. xlii

Ad matricis precipitationes obtalmicum apponens ap-
prehende os et nares. l

Mulierē in vtero habenti tenas non innatus abortire fa-
cit. li

Mulieris mēstrua si velis retinere: sitiam maiore ad mā-
millas appone. lii

Quecunq; in vtero habent: his concluditur os matri-
cis. lii

Mulierē in vtero habenti: lac ex mammillis multum flu-
ens: fetum significat debilem. Si vero vbera dura fue-
bbb iij

rint: sanum fetum significat.

Quicunq; corrupte sunt fetus. his vbera gracilia fiut.
Si vero rursus dura fiant. Et si dolor est in vberibus
aut in vertebis: aut in genib⁹: aut i oculis: nō corrūpūnt.

Quibuscunq; os matricis duruz est: his necesse est os ma
tricum concludi.

Quecunq; in vtero habētes a febribus accipiuntur: et for
titer calefaciuntur sine occasione manifesta generāt pericu
lose: et difficulter aut abortiunt periclitantes.

In fluxu muliebri spasmus: et animi defectio: si superueniat
malum.

Menstruis plurimis eueniētibus accidunt egritudines
et nō venientib⁹ a matrice accidunt egritudines.

In ano flegmones patienti: et matrice flegmonem habē
te: stranguria superuenit. In epate vero flegmones pati
entis: singultus superuenit. Et in renibus habentibus sanem
stranguria accidit.

Mulier si non conceperit: velis autem scire si concipiet: con
tegens vestimentis suffumigira de hoxum: et si quidem tran
sire videatur odor per corpus ad os et nares: cognosce qm̄ ea
nō ppter se nō generat.

Mulier i in vtero habenti si purgationes exeunt: impossibi
le est fetū sanum esse.

Si mulieri purgationes non exeunt: neq; febre neq; rigore
superueniente: angustie vero: abominationes: defectiones ani
mi ei acciderint: reputa hanc in vtero habere.

Quecunq; frigidas et demsas matricis habēt: nō con
cipiunt. Et quecunq; humidās habent matricis non
concipiūt: extinguitur cū in eis semen. Et quecunq; siccas
et magis ardentes non concipiunt. Indigentia cū nutrime
ti corrūpitur semē. Et quecunq; ex vtriusq; temperiē habent
moderate sūt huiusmodi generantes: anxietates: abomina
tio.

Similiter et in manibus aut enim propter raritatē cor
poris spiritus extra fertur vt non incidat semē: aut p

Afforismorum

pter debilitatem humidus diffunditur extra. Aut ppter frigida non calefit: ita vt cōgregetur ad hunc locum: aut ppter caliditatem ipsum hoc fit. lxxv

Si ac dare caput dolentibus malum est. Balum vero et febricitantibus: et quibuscumqueypocondria suspensa rugiunt: et sinulosia. Balum vero quibus fellei cecessus: et in acutis febribus: et in quibus sanguinis multa egestio facta est. Conuenit vero ptifis non valde febricitantibus. Dare vero et in febribus longis nullo predictorum signorum presente: extra rationem tabefactis. lxxvi

Quibus tumores in vulneribus apparent non valde spasmantur neque insanunt: his vero non apparentibus repente quibus quidem retro spasmi et tetani fiunt. Quibus vero in priori parte: mania et dolor lateris acutus: aut empuma: aut dissenteria si rubei sunt tumores. lxxvii

Si in vulneribus malis et fortibus existentibus tumor non appareat: magnum malum: laxa bona: cruda mala. lxxviii

Posteriora capitis dolentia: in fronte recta vena incisa iuuat. lxxix

Rigores mulieribus incipiunt ex lombis magis: et per dorsum ad caput: et viris retro magis quam in priori parte corporis: vel lud cubitorum: coxarum: et propter cutem raram: declarat vero pilus. lxxx

A quartanis haberi non valde a spasmis apprehenduntur: si vero apprehenduntur pus et spaciatur quartana: soluitur. lxxxi

Quibus circūdeditur cutis dura et sicca sine sudore finietur. Quibus vero laxa et rara cum sudore finient. lxxxii

Interici non valde sunt inflati.

Incipit sextus liber afforismorum.

IN diuturnis lieteriis

opiremia superneniens prius nō exiens
bonum signum. ij

Quibus nares humide naturaliter et
semē humidū cito infirmant. Qui-
bus vero contraria salubrius. iij

In diuturnis dissinterijs abstinentia malum : et cum scbie
pcius. iij

Circūfluentia vlcera male cōsuetudinis: malum. v

Dolores in laterib⁹ et pectorib⁹ et in alijs corpis par-
tibus si multum differunt ad discernendum : mali
sunt. vj

Nefretici et circa vesicam dolores : laboriose sanantur in
senibus. vij

Dolores et tumores fm ventrem existētes. Supiores
quidem leuiiores. Inferiores fortiores viii

Ydropici: q̄ vulnera in corpe nascūtur: nō facile sanant. et
Ute pustule nō valde pruriginose sunt. ix

Aput dolenti vel circūdolēti: sanies aut aqua aut san-
guis defluens fm aures et nares soluit egritudine. xi

Clancolicis et freneticis emorroides innate bonū. xij

Emorroides sananti antiquas si nō vna fuerit relicta: pe-
riculū est fieri ydropē: aut ptisimū: aut maniā. xiii

Singultu habito: sternutatio superueniens soluit egrit-
tudinem. xiv

Bydrope habito : fm venas in ventrem aqua fluente
solutio fit. xv

Dyarria habito diuturna: spontane⁹ vomitus superueni-
ens soluit egritudinē. xvi

Pleuritide habito et periplemonia: dyarria superueniens
malum. xvii

In oculis patientē dyarria accipit: bonum. xviii

Esica incisam aut cerebrū: aut cor : aut dysfragma : aut
epur : aut ventrem: aut renes: aut intestinorum aliqđ graciliū

mortale.

Quando incisum fuerit os: aut catillago: aut nerues:
aut maxille tenues: aut preputiū: neq; crescit neq; cō
glutinatur. xix

Si in ventrem sanguis fluat preter naturā: necesse ē in
sanū conuerti. xx

Meniacis emoroidib⁹ aut varicibus innatis: manū so
lutio sit. xxi

Quibuscunq; dolores a dorso in cubitos transeūt: fle
botomia soluit. xxii

Si timor et pusillanimitas multuz habeant tempus
habentē melancolicum perficit. xxiii

Intestinoꝝ si incidant aliqđ graciliū: nō cōglutinā. xxv

Herisipillam extrinsecus factam: intus conuerti non
bonum: intrinsecus vero extra bonum. xxvi

Quibuscūq; i causide tremores sūt: alienatio soluit. xxvii

Quicūq; empici aut ydropici videntur: aut incidūtur:
hīs effluente sanie: aut aqua multa et repente: omni
no percutit. xxviii

Eunuchi nō podagrisant: neq; calui fiunt. xxix

Mulier nō podagrisat: si menstrua nō defecerūt in ea. xxx

Puer non podagrisat ante affrodisiā. xxxi

Olores oculorū meri potio aut lauacrum aut priā
aut flebotomia aut farmacia soluit. xxxii

Mraulli a dyarrīa maxime capitiur longa. xxxiii

Acide ructuantes non valde pleuretici fiunt. xxxiiii

Quicūq; calui fiunt hīs varices non nascuntur ma
gne. Quibuscūq; vero innascuntur: rursus capillari
fiunt. xxxv

In ydropicis tussis supueniēs malum. Pre existens vero:
sine malo. xxxvi

Ossuriam flebotomia soluit. Incidere vero venam
que intus in talo est. xxxvii

Squinātē habito tumorē fieri in gutture bonū. Extra em
conuertitur morbus. xxxviii

Liber sextus

Quibuscunq; absconditi cancri fiunt: nō curare melius est. Curati cū percunt citius. Non curati multum tempus perficiunt. xxxix

Spasm⁹ fit ex plenitudine aut euacuatiōe. Ita singult⁹. xl

Quibuscunq; dolor circa ypocundria sine flegmone: hīs supueniens febris soluit dolorem. xli

Quibuscunq; sanies facta in corpore nō manifestat hīs p⁹ spissitudinē saniei aut loci grossici⁹ nō manifestat. xlii

Icterici⁹ si epar durum fiat: malum. xliii

Quicunq; spleneticī a dissinteria capiuntur: hīs supueniente longa dissinteria ydrops nascitur: aut lien-teria: & percunt. xliv

Quibuscunq; ex stranguria yleos innascitur: hī in septem diebus percunt. Si non febre superueniente multa vrina fluxerit. xlv

Alnera quēcunq; annua fuerint vel lōgius tempus habēt: os necesse ē emitti: & cicatricēs fieri & cauas. xlvi

Quibuscunq; gilbi ex asmate fiunt aut tussi: ante iunetutem percunt. xlvii

Quibuscunq; flebotomia aut farmatia confert: hos vero flebotomare aut farmatiā dare puenit. xlviii

Spleneticis superueniens dissinteria bonū. xlix

Quibuscunq; tumores podagrīci fiunt: in quadraginta diebus de feruescentes resident. l

Quibuscunq; cerebrum sursum concutitur: necesse est febrem et fellis vomitum superuenire. li

Quibuscunq; sanis dolores repente fiunt in capite. Et continuo sine voce fiunt et stertunt: percunt in septem diebus: si non eos accipiat febris. lii

Atendere oportet et iudiciū oculorū in somnis. Si cū quid albi appareat cōmissis palpebris: non ex dyarria existente aut farmatie potiōe malū signū: et mortale valde. liii

Mecipientie cum risu quidem facte securiores. Eum tristitia vero moleste. liiii

In acutis passionib⁹ cū febre luctuosa suspīria malū. lv
Podagrīca & maniaca vere & autūno mouent⁹ ut i phib⁹. lvi

In melancholicis egritudinibus periculosæ exemptiones aut apoplexiam aut epilepsiam aut spasmodum aut cecitatem: aut maniam significat. lviij

Apoplectici maxime sunt etatibus a quadraginta annis: usque ad sexaginta: vel septuaginta. lviii

Si omētum erūperit necesse est putrescere. lix

Quibuscumque a sciatica molestatis verteburum resilit foras et rursus icidat i locū suū: hīs muscillagines facte sūt. lx

Quibuscumque a sciatica molestatis verteburum resilit foras: hīs tabescit cras et claudicant si non vrantur.

Incipit septimus liber Assorismorum.

In acutis morbis frigiditas extremitatum malum: in osse egrotanti caro lūida: malum.

In vomitu singultus: et oculi rubei malū. iij

In sudore rigor malum. iiii

In mania dysenteria: aut ydrops aut extasis bonū. v

In egritudine diuturna: abstinentia et egestionēs colericæ: malum. vi

Ex multa potatione rigor et decipienda malū. viij

Ex apostematis intus ruptura: dissolutio: vomitus: et defectio animi sit. viiij

In sanguinis fluxu decipienda: aut spasmodus malū. ix

In yleon vomitus: singultus: spasmodus: et decipienda malū. x

In pleuritide periplemonia malum. xi

In periplemonia frenesis malum. xii

In vulneribus fortibus: spasmodus: aut tetanus malū. xiiij

In percussione in capite stupor aut decipienda malū.

In sanguinis sputo: saniei sputum malum. xiiij

In saniei sputo ptisis: et fluxus: malum. vbi vero salina teneantur: moriuntur. xv

In flegmone epatis singultus: malus. xvi

In vigilia spasmodus aut decipientia malū. xvij

In ossis denudatione herisipila: malū. xvij

In herisipila putredo aut sanies: malum. xix

I n litargico tremor malum.	xx
I n forti pulsu in vulneribus in morosagia malum.	xxi
I n dolore diuturno circa ventrem sanies malum.	xxij
I n colerico celsu dysenteria malum.	xxij
I n ossis fractura decipientia si in vacuum acceperit malum.	xxij
I n farnatie potione spasmus mortalis.	xxv
I n dolore forti circa ventrem frigiditas extremitatum malum.	xxvi
I n utero habenti tenasmus supueniens abortit.	xxvij

- Q**uibuscumq; os: aut cartilago fuerit in corpore: non augetur. xxviij
- S**ab albo flegmate habito dyaria supuenerit fortis soluit egritudinem. xxix.
- Q**uibuscumq; spumose egestionees in dyarria: his a capite flegma defluit: xxx.
- Q**uibuscumq; in febribus in vrinis triniodes ypostases sunt: longam egritudinem significat. xxxi.
- Q**uibuscumq; colerice ypostases fiunt superius vero tenues acutam egritudinem significat. xxxij
- Q**uibuscumq; vrine distantes fiunt: his in corpore turbatio fit fortis. xxxij
- Q**uibuscumq; in vrinis ampulle supernatant: nefreticam significant: et longa egritudinem fore. xxxij.
- Q**uibuscumq; pinguis ypostasis et coglobata: his nefretica et acutam egritudinem fore. xxxv
- Q**uibuscumq; nefreticis existetibus predicta signa accidunt: et dolores acuti circa mustulos spinales fiunt: si quidem circa extrinsecos locos fuerint: apostema futurum expectat: extrinsecus. Si vero dolorem magis circa interiores locos: apostema futurum expecta magis intus. xxxvi.
- Q**uibuscumq; sanguinem vomunt: siquidem sine febribus salubre. Curatur vero stipticis: et infrigidantibus. Si vero ex febre: perniciosum est. xxxvij.

Atarri in superiori ventre in sanicem convertuntur in vltimi diebus. xxxv iij

Si sanguine et trombos mingit et stranguria habet: et dolor incidit in peritoncon: et sub ventrem et pectinez et q̄ circa vesicā sunt egrotare significant. xxxix

Si lingua intemperata repente fiat: aut appoplecticum aliquid corporis: vel melancolicum: huiusmodi efficit. xl

Si sup purgato seniori singultus superveniat: nō bonū. xli

Si febas nō a colera habeatur: aqua multa calida infusa a capite solutio fit febris. xlii

Quicq̄ p̄trascq̄ dextas habens non fit. xliii

Quicq̄ empici vritur aut inciduntur: si quidē sanies pura fluxerit et alba euadūt: si vero senulenta et male olens pereunt. xliv

Quicq̄ in epate ppter sanicem vritur: si qdē sanies pura fluxerit et alba euadūt. In tunica eisi illius sanies est. Si vero velud amurca fluxerit percunt. xlv

Oculorum dolores: meri potio: et lauacrum: et flebotomia: soluit. xlvi

Ydropicus si tussim habeat: desperatus sit. xlvii

Stranguriam et disuriam. vni potio et flebotomia soluit: incidere vero venā q̄ intus in talo est bonum. xlviii

Squināte habito tumor et rubor in pectore superveniens bonum: foras enim cōvertit̄ egritudo. lix

Quicq̄ spachillon in cerebro patitur in tribus diebus percūt. Si vero hos effugerint: sani fiunt. l

Sternutatio fit a capite ex cerebro calefacto et humectato: quod est in capite vacuo: aere descendente in illud vacuum et faciente sonitum: q̄si exitus est ei per angulum. li

Quicq̄ circa epas dolent: hīs febris superveniens: soluit egritudinem. lii

Quicq̄ conuenit sanguinem auferre ex venis: hos oportet flebotomare in vere. liii

Quibuscunque inter renes et ventrem flegma concluditur. et dolorem prestat non habens exitum in ventrum: hijs sine venas in vesicam conuerso flegmate solutio fit morbi. lxij

Quibuscunque epas aqua impletum in omertum eruperit: hijs aqua venter impletur: et moriuntur. lx

Alicuiusmodi rigores: vini mensurate bibulum soluit egritudinem. lxvi

Quibuscunque cerebrum motum fuerit ab aliqua actione: necesse fieri sine voce statim. lxvij

Quod poribus humiditas carnes habentibus: fame adhibere conuenit: fames enim desiccatur corpora. lxvij

Si a febre habito tumore non existente in collo suffocatio repente innascitur ut deglutire non possit: mortale. lxix

Si a febre habito torqueatur collum ut deglutire non possit et transglutendo angustietur sine tumore manifestum mortale. lx

Si a febre habito: tumore non existente in faucibus suffocatio repente venerit mortale. Si a febre habito collum conuertatur ita ut vix deglutire possit: tumore non existente in collo mortale. lxi

Sudore multo frigido calido superfluente. Oportet nutrire humiditatem a corporibus fortibus superius: debilibus vero inferius. lxij

Febris quaecunque non deficientes: tertia die sunt fortiores et periculose. Quaecunque vero sic defecerint: significat quoniam non periculose. lxij

Quibus febres longe his pustule diuturne: aut in articulis dolores fiunt. lxij

Quibuscunque ex febribus aut pustule diuturne: aut in articulis dolores fuerint: hijs amplioribus cibis utuntur. lxv

Omnibus quem accipiunt febricitantes sanis est virtus: infirmis vero morbus. lxvi

Premissa aliquibus excurrentibus non motis: sed quasi rasura intestini supernactauerit parua: parua est motus.

bis. Si multa: multus: horum vero multa necessaria est ventris solutio. Si vero venter non modificabitur: sed potius inscula dabuntur: quanto magis dabis: tanto magis plus perorabitur.

Expliciunt afforismi dñi ypocratis. Et sequuntur pronostica eiusdem.

Incipit primus liber pronosticorum..

mnis q̄ medicine artis

studio seu gloria seu delectabilem amicorum copiam consequi desiderat: adeo prudentum regulis rationem suā muniat.

Ut in singulis valitudinibus preterita: presentia et futura cognoscat. Et egro recellet que de seipso eger minime preceperat. Si enim se per eū cognoscat: totū se illi certiō committit.

Finisq̄ medicine laudabilis existit: cum actor futura in singulis ppendit: quibus omnes minime curare possit.

Quod si posset: iam nō futuri perisores sed diuinis prophetis diceretur nobilior.

Terū quia vi et acumine egritudinis hunc repente mori subito contingit. Alii vero medicine apparatus preuenit: et vitæ diculā vitæ adiscit.

Interest artificiorū vires egri: atq̄ egritudinis bene ppendat.

Se etiam quoddam celestis: in quo oportet ipsum medicū prouidere: cuius si tanta sit prudentia: mirabilis est nimiumq̄ stupenda. Nonne illius est ut futurum periculum vel omnino prohibeat: vel competentem adminiculo tolerabilius fiat. Et si morturo finem. Alii vero salutē pronunciet. Nunquid accusationē in altero meretur.

Oportet ergo te circa acutas egritudines sollicitus fieri. Primo et cū facie egri pernotabile. Atrum sit similis sano. Et etiā si sibi sano similis sit: quod optimum est. Si vero contrarium pessimum est.

Ut si nares acute.

Oculi cōcaui: tempora plana: aures frigide ⁊ cōtracte:
et pulpe earum inuerse. Fronis arida, ⁊ tensa: ⁊ totus
facies color viridis seu niger aut pallid⁹ sine plūbeus. xi.

Que si sic fuerint in principio egritudinis. Oportet inquiri
an vigilie precesserint: aut vētris solutiones: aut ieiunij labo-
res prius affuerint. Et si aliquid horum cognoueris preces-
sisse: minus periculosum vereberis. Quod si die ac nocte pre-
cedentibus quicq̃ horū substinuerint: non multum periculo-
sum sperabis. Si vero nihil horum cognoueris. Ab ortis si-
gnum sperabis. xij.

Et si huiusmodi egritudo triduana fuerit qui precesse-
runt labores: non minus pscrutaberis: et oia que sunt
ingrēda circa corp⁹ pquirere debes: etiā circa oculos xij.

Et si lumē effugerint nolentesq; lachrimas effuderint.
Atq; foras tanq̃ in suffocato prominuerint: aut alter
altero minor apparuerit. Et alba eorū in sanguinea cōmuta-
ta fuerint: ⁊ tanq̃ vena nigrioris vel palloris intus in se fue-
rint et lipitudinem habeant: et instabiles aut tremuli fue-
rint. Aut extra nimis extiterint: aut intus multū delituerint:
et tota facies horribili apparuerit: hec omnia periculosa et
mortalia indicabis. xiii.

Oportet etiā te videre quid de oculis in sōpno videa-
tur: si enī sola alba videantur sub clausis palpebris: nec
solutio: aut per se aut per catarticum precesserit: neq; ex con-
suetudine hoc euenerit: mortis signa timebis. xv.

Et si palpebre inuerse fuerint: aut liuide: siue labra simi-
liter fuerint liuida: aut nares distorte: his signis siue so-
lis siue cum predictis: mortem proximam iudicabis. xvi.

Bonum est egrum inuenire iacentem in latere dextro:
aut sinistro: ⁊ man⁹ ⁊ pedes ⁊ ceruicē nō: vt in spasmo
distensa. Et totum corpus in sua positiōe flexibile: ⁊ minime
rigidum: que habitudo sanis est familiaris et amica: ⁊ iace-
re in modum sanī est melius. xvij.

Quia non est signum laudabile egrum supino corpore
iacere: brachijs rigidis ⁊ pedibus. xvij.

Et si repente se a capite lecti ad pedes iactauerit: malum non esse dubitabis. xix

Et si pedes nudos et tepidos inueneris. Et inordinate cum labore ceruicē atq; pedes iactauerit: est pessimum et angustie signum. xx

Et si eger iacuerit delicta ceruicē et apto ore. xxi

Et reiecta ceruice: pedibusq; tortis. xxij

Et si sup ventrem praeter solum iacuerit malum est: et alienationem significat siue dolorem ventris. xxij.

Et si in angustia egritudinis repente surgens steterit: malum in oī acuta egritudine: et pessimum ē in plerilemonia xxiij.

Rendere dētib; in febrib; praeter solum: neq; a puericia mortem vel maniam significat: q; si frendeat cum insania: mors sequitur vicina. xxv

Si in egro corpore fuerit antrax aut carbunculus: siue processerit siue egritudine superuenerit: opus est attendere. Quod si exiccatus fuerit et colorem viridē vel citrinum vel liuidū prulerit: mortem dicit proximam. xxvi

Manū mobilitatis signa sic pernotabis in febre acuta in perilemonia: et in frenesi non vera: et in capitis dolore: si manus ad faciem tulerit tanq; quilibet positurus vel quasi collecturus aliquid hac illac quierit. vel de vestrīb; q̄si pillos euulserit: vel q̄si festucas de pariete decerpserit: pessimum est et mortale. xxvij

Spiritus si frequēs sit significat dolorem: et successionem in his que sunt sup diafragma. Quod si magnus et cum intermissione significat alleviationē. Et si idem per os et nares frigidus exierit mortale. xxviij

Spiritus vero bonus cognoscitur ordine suo proprio. Et habet euidentē salutis ostensionē in acuta egritudine. Que cum febre est cuius terminus est in quadraginta diebus. xxix.

Sed et bonus et laudabilis existit in omni acuta egritudine: qui in die critica fit: et egrum liberat. Est autem bonus qui fit in toto corpore: et eger ex eo suauior et fortior efficitur. Qui vero nihil horum fecerit. his est inutilis. Scri-

Liber secundus

duo autem malus: peior si in cervice et in capite solo: qui quidem in acuta febre significat mortē. Cum lenta vero prolixitatem significat egritudinis.

Ill ypocondrijs si sine dolore fuerint: si molles: si bene compositae: hinc et inde bonum erit. Si vero seruentes aut dolētes: vel quodā spasmo distētes: aut inter se dissimiles: in his considerandum est.

Si enim in aliqua parte earum pulsus fuerit: angustia: vel alienationem significat.

Oculi tamen sunt in hac egritudine intuendi: quod si velociter mobiles apparuerint: inania significat.

Acuta existente passione collectio si affuerit in ypocondrijs cum tumore et dolore mala est: cum ambas complētur. Si vero in altera earum que in sinistra est melior est.

Que collectio si in principio subita mortē non intulerit.

Et si usque in diem vicesimum permanserit: neque febris deciderit: neque dolor defecerit: in pus convertet.

Soletque huius acutae egritudini infra septem dies sanguinis fluxus ex naribus utiliter supervenire. Perquirendum est autem an dolor adsit fronti: et scotomia: que si affuerint: sanguinis fluxum ex naribus nuntiabit.

In his tamen quibus etas.

Apostemate vero molli existente sine dolore et sub tactu mutabili: contingit egritudinem terminari: in predictis tamen sepius.

Quod si usque in diem .xl. sic manserit febris non deficient: in pus convertetur. Et omne apostema circa ventrem ad hunc modum diiudicabitur.

Apostema vero solidum cum dolore horrendum est: et cito mortiferum. Quod autem molle sine dolore et sub tactu cursille: tardius.

Apostema vero circa ventrem minus colligit humorem: quod in ypocondrijs. Quia inime omni quod sub umbilico est.

Elegantius omnibus signis signum est sanguis effusio: ex his apostematibus que insunt in prenotatis locis.

O Bone apostema diuturnum in predictis locis in pus
vertetur. xliij

O portet ergo te esse attentum in his que dum putruerunt
sui huiusmodi disciplinam. Quod eminet et omnino extra
est: et intus minus. Est et per acutum laudabile: quod vero
spaciosum et minime acutum pessimum. xlv.

E grum autem que intus crepucunt: si quaquidē exte-
rius apparent pessimum: quorum vero nihil signi est
extra meliora. xlvj.

P arredo ea laudatur: que alba est et equaliter per totū:
neq; in superficie inequalis: neq; mali odoris: que ve-
ro contraria pessima.

Incipit secundus liber prognosticorum.

minis ydrops in acuta

O cgritudine malum. Infestatur enim febre et
graueidine membrorum et dolore. Consurgit
autem ex lombis et yliis et epate ij

C onsurgens ex lombis et yliis significatur ex pedum in-
flatione. Et diuturna ventris effusione: non tamen eius
defecti doloris: seu ventris tumoris. iij

Q uis vero origo est ab epate sit cum tussicula: nec
ciunt quicquid: et tument pedes: nec egerunt nisi modicum
et cum angustia. Et circa ventrem sunt apostemata: non con-
tinue extra mianaria: sed quædamque veluti fugientia. iij

E t si caput et plante pedum et vole manum frigide fue-
rint: venter vero et latera et mandibule caluerint: ma-
lum est. v.

B onum est autem egrum ex toto calere et mollem et suauē
conuenienter esse. vi

B onum est modeste se habere et non laboriose: et non re-
pente eundem latera permutare: et si sibi leuis videat. vij.

G ravis vero si fuerit manuumque et crura poterosa horrida viij

Q uod si limor admixtus viridi: vnguib; digitisque affuerit
mortem aduentare non dubitabis. ix

Libet secundus

Et si color hic vngues non infecerit: licet cetera membra corripuerit: spei locus non deerit. Proderit vero cuncta signa ppendere. Quod si egrum sufficienter videris: et vna boni significatio affuerit: terminus tibi pmittetur cum quolibet exteriori apostemate et futura salute: sed pallois in predictis locis pericula non deerunt.

Si testes et virga preter solitum diminui contrahi que appa-
ruerit: aut minui: doloris aut mortis aduentu puiciabis.

Somnus ut moris est concubitus et naturalis ut nocte non effugiat: et die non impediat laudabilis. Contrarius vero improbandus: nimis tamen si a mane usque ad tertiam tenuerit.

Pessimum est aut non dormire: aut enim magnitudinem doloris significat: aut alienationem.

Stercoris egestio si neque exsiccata: neque liquida omnino: sed iuncta et bona solita. Signum est ea que sunt sub dysfragmate esse salubria.

Si liquida bona est si sine sonitu ventoso fuerit: nec inordinate manauerit. Si enim frequenter manat egrum maximo labore ac vigilijs afficit: et in defectum adducit.

Tale est stercus sibi quantitate ciborum assumptorum eundem reat bis vel ter in die. In nocte vero semel et iam luce prima: aut solito more contingere.

Tale est etiam appropinquante iam termino egritudinis idem stercus densari.

Et colore sub citrino fieri: nec in solidum densare.

Bonum est etiam si lubricos admixtos habuerit.

In omni acuta egritudine ventrem non plerumque sed ut vacuum tractari: et non tenue sed carnosum inueniri bonum.

Aquosum vero stercore et liquidum sine album aut nimis citrinum aut spumosum malum est.

Item modicum stercus et viscosum et leue siue album seu citrinum aut spumosum malum.

Pessimum autem et mortale est viscosum nigrum fetidum et viride.

Quium vero pductionem significat egritudinis: neq;
minus signum est: mortis q̃ quod loturá intestinoꝝ
profert: aut coloré per oꝝ siue nigrum. Contingit etiam co
lores istos simul euenire. xxiiij

Uentositas sine sonitu laudabilior est. Que vero cum sono
melior: q̃ illa que intus clauditur: significat tñ amētē aut do
lorē laborantē: nisi sit vo'untarie. xxv

Dolor subypocondrijs hanc p̃prietatem habet: si recens et
sine calore fuerit. Si rugitus supuenerit et cū egestiōe vel vi
ra eruperit soluitur alioqñ ad inferiora trāsmittitur. xxvi

Urina laudabilis est que ypostasim albā subsidentem et cū
lem et continuā atq̃ leuē habebit. Et si p̃manes vsq̃ in cri
sim erit. Est enī fidelis nuncia salutis: et significat breuitatez
egritudinis. Quod si modo cū ypostasi p̃dicta: modo vero si
ne ea fuerit: diuturnitatē significat egritudinis: neq̃ omnino
fidelis est. xxvij

Urina rubea nimis cū sua simili ypostasi: egritudinē magis
superiouribus diuturnā dicit. Est tñ nuncia certa et fidelis spe
rande salutis. xxviii

Sed si eandē ypostasis fursurea fuerit mala est. Pessi
ma vero si scamosa: alba aut et liquida et leuis mala
p̃dior: tñ que dicta est fursurea. xxix

Nebula pendens in vrina si alba bona est: nigra vero ma
la. xxx

Uum fuerit vrina citrina clara indigesta: egritudinez signi
ficat. xxxi

Mimendus ergo est infirmū defectus. xxxij

Urina mortis significatur: fidelis et certa est aquosa: aut fe
tens: aut nigra: aut lutosa. xxxij

In utroq̃ sexu nigra pessima est: et in pueris vero aquosa
malum. xxxiiij

Urina cruda clara et diuturna cū alijs signis bonis: certus
est apostema futurum sub dyaphragmate. xxxv

Crassities vt aranēe tela supnatans in vrina vituperanda
est significat enī liquari egrum. xxxvi

Rationis vō ē. et ordinē in nebula nō negligere vtrū super-
num aut medium teneat locū: similiter et colorē. Quē et cū
media est cum predicto colori laudabili laudabilis: suprema
vero et nigra vituperabilis. xxxvij

Q uandū est tñ: ne vesice vicio capiaris: vt quod ab ea
est alienū dijudices. xxxviij

Si audabilis est vomitus cui flegma. admixtum coloribus
fuerit: neq; nimis viscosus: quanto vero a simplicitate remo-
rior tanto suspectior. xxxix

V omitus si sit sicut succus porri: aut viridis: aut plumbus
aut niger malus est. xl

Si omnibus his infectus fuerit: est nūcius mortis: et infir-
mus mortis est contiguus. xli

Q uod si veniat homo vnus omnes istos colores: tūc illud
erit mortale valde. xliij

O mnis odor malus in quocūq; vomitu: malū est. xliij

S putū in omni egritudine pulmonis seu costę est vtile: si sit
velox: si facile sine labore. xliij

Si sub ruberū et sano sputo admixtū. xliij

S i vero tardū in doloris principio et ruberū: aut citri-
num: neq; sano sputo admixtum: et cum laboriosa tus-
si: malum nunciat. xliij

E t ruberū oīno molestū: et albū viscosū globosū inutile ē. xliij

V iride spumofum malum. xliij

S i nigrum est mortale est. xliij

S i in pulmone coherens sonuerit: nec quicquid inde exierit ma-
lū est. Sternutatio cū reumate i omni egritudine pulmonis
et costę malū est: siue cū illa sternutatio pcedat sine coe qua sit
egritudini malū est. Sternutatio vero sine reumate i omni acu-
ta egritudine bonum est. li

S putū sub sanguineū clarū in pulmonis valitudine in p-
cipio nullo colore turbatū salutē significat: sed si visq; in die
septimū aut aplius idē sputū miserit suspectū est. li

O Abne sputū pscuerate dolore malū ē. Sputū nigrū p-
sumū est et oē sputū cū doloris diminutiōe bonū. li

Prognosticorum

Omnia dolor predictorum locorum si superveniēte sputo vel solatione vētris: vel fleghotomia adhibito: vel quolibet cōpētati medicamēte si fuerit diminut⁹ pus ibi futur⁹ dñficiat. lviij

Putredo colerica sputo admixta: et sine sputo: mala ē. lv
Si tamē a die septimo contigerit. lvi

Mortē nāq; in quarto decimo nūciabis: nisi signū quodlibet aliud sperande salutis ad esse cōsideraveris. lvij

Quod si huiusmodi est robur et constantia egrī et bon⁹ spūs et facilis piectio putredinis cū tussis: et eq̄litas totius corporis in habitudine caloris et multitudinis: nec sitierit: et si vana et steruus et sudor et somnus bñ se habuerit. Que si bñ se sūt habētiavitā sunt pollicētia: ex quibus si plura dñfuerint: post diē. xiiij. mortē futurā pñciabis. Et cōtrariū qdē quod ē mortis signū huiusmodi est: scilicet debilitas egrī spiritus anxi⁹ magnus et des cēsus: dolor pmanēs: piectio cū la boriosa tussis: sitis pscuerās: corporis circa calorē ineq̄litas ventris et laterū calor magnus: sed et frontis et manū et pedum frigor. Et vana et steruus et sudor et somnus vt dixim⁹ sunt minātia mortē. hec si p̄dicte piectionē colericę putredinis supuerint: mortē futurā ante diē. xiiij. nō dubitabis: vel in. ix. vel in. xi. Ex hac ergo cōsideratione sputū dices esse mortale. Et si vitalia mortilq; signa cognoveris: prognosticorum rectitudine in offēse p̄gredieris. lvij

Et ista signa sunt laudabilia. s. robur: et consistentia egrī et bonus spiritus. lix

Apostemata quedam in. xx. quedam in. xl. quedam in. lx. rupturam differunt. lx

Oportet ergo medicum diem principij non ignorare: et in qua hora corpus primum habuerit calere: aut rigere: aut per infirmum cognoscere quando incepit in eodem loco dolere: et compunctiones sentire. hec enī sūt prima collectionum iudicia. Ex quo erunt tibi dies computandi: et inde eruptionem expectabis in p̄dicta tēpora. lxi

Et si hec collectio in vno laterū cōtingit: aut ab ob⁹ euenierit vtiliter pñciaberis. Et si i altero magis caluerit
ccc liij

dehinc facere super alterum videbis. Et si pondus in altero sentiat interrogabis. Et ex hoc apostema in altero latere non in ambobus esse iudicabis. lxij

Ex signis huiusmodi que sunt putribilia coniecturabilia. febris enim indeficiens erit: sed in die modica: In nocte vero magis ascensa: et sudor multus: et in tussiendo falsa quies: et oculorum reductio: atque in eorum angulis rubor: et unguium constrictio: et digitorum calefactio. Simplicius tamen in eorundem digitorum summitatibus: et in pedibus fuit. et recedunt minuta apostemata: fastidium patiuntur: et per corpus eorum vesice nascuntur: et non morantur. Illi empirici sunt in quibus hec signa fiunt. lxij

Qui vero velocius empirici fiunt: utriusque ex eis que dicta sunt aliquid contigerit considerabis an spiritus sit frequens et sputum cum tussi indeficiente et utrum cum excreare ceperit dolor fiat amplius. Et in talibus rupturam ante .xx. diem expectabis. lxij

Et quos febris in die rupture dimiserit eos cuasuros enuntiabis: tunc ipsi cibum appetunt: et non sitiunt. Et modicus atque coniectum est quod egerint: pus quod effluunt album est et leve: et per totum equale et sine labore: et cum modica tussi et in brevi sanatur. Prope hos sunt qui proxima signa habent signis habuere eorum. Quos autem febris in apostematis rupturam non desinit: et quasi furtiva postmodum invasit: et afficitur siti et fastidio cibi: et egerint molle: et post quod iactant linct et viret: et flegmatum admixtum atque spirituosum: his signis pertractatis: perituros non dubitabis. lxv

Qui vero quedam horum et non omnia habuerint: eorum quidem moriuntur: huius etiam in vita manebunt. Utriusque tamen difficile exitum consequuntur: huius tamen tuo providenti iudicio discernuntur. lxvi

Quibus periplemoniciis supra aurem vel infra: apostema contingit et putredine fecerit: et cum crepuerit fistulam parit et sic euadit. lxvii

Interest autem tua diligenter secundum hec precepta perpendere quod

febris permancet: neq; dolor minuitur. Et sputum est incōueniens: et egestio nō est colerica: neq; liquida: vrina modica cū ypostasi plurima et alia cuncta signa: boni sunt nuncia. Tūc sub aere vt diximus apostema futurū expectabis. lxxv

Si prius innascitur apostema hoc hīs quib; dolor aut calor est sub ypocōdrijs. Quibus vero periplemonicis ypcōndria neq; dolēt neq; calent. Et spūs est dēsus sine causa manifesta: hīs apostema super aurē nascitur lxxix

A pestētia vel vesica in pede natū piplemonicis salutē pmittit: melius tamen si in principio sputi proiectio ex rubeo in albū mutatur: q; hīs signis certa salus pmittitur. Sed quod reijciatur nō est vt oportet: neq; in vrina est ypostasis: timendū est et mēbro cui superuenit apostema periculū. lxxx

Quod si idem apostema euenerit: atq; sputum putredinis nō euenerit: neq; febris defecerit: malum est: et tgro smētiam mortis priuaz expectabis. lxxi.

Pures ex hīs qui gradui sunt: piplemonica deperere collectione. Alij vero alijs collectionibus magis. lxxij

Autis febribus existētib; si dolor a lēmbis et femoribus ad dyasrag ascenderit mortale est. Alijs tamē signis pūis: ex quorū pluralitate siue paucitate dē iudicabis. lxxiij

Esica dolēs atq; rigida febribus nō deficiētib; malum pmūciat: magis tñ cū vētris stricture. lxxiij

Sed si peruenierit vrina sicut pus cum ypostasi: dolor soluitur. lxxv

Si vero vrina nō sic fuerit: et vesica nō molescit: neq; febris deciderit: mors in prio periodo aderit. lxxvi

Hec autē morbi species amplius pueris a septimo anno vsq; in decimūquintū euenire cōsuevit.

Incipit tertius liber prognosticonum.

i

In febribus idē termi

nus: quibsdā ad vitā quibsdā ad mortē. ij

Illa dies idē in quib⁹ ex hoībus saluat qui saluat: et perit qui perit.

In quib⁹ febribus si cūcta signa bñ pcesserint: et spes mali in quoquā nō hēserit: in die quarta aut prius terminū vitē iudicabis. Sed in quibus cūcta signa male peruenierint: neq; boni spes vlla affuerit: in quarta die vel ante mortem obiit.

Primus periodus hoc numero p̄tinetur: scōs in septimo: tertio in vndecimo: quartus in quatuordecimo: quint⁹ in decimo septimo: sextus in vigesimo. Qui numer⁹ p quaternariū augmētando in acuta egritudine vsq; in vigesimū diē occurrit. neq; est cōputari incōpleto nūero dierū: quēadmodum neq; anni neq; mēses: ad quorū formā tres septimanas viginti dierum spacio terminamus.

Et piodus prim⁹ ex periodis carū apud hoc puenit. Vnde inde fm hanc rōnem augmēti euenit prim⁹ piod⁹ in vigesimo die: secundus in quadragesimo: et tertio in sexagesimo.

In quibus valitudinibus determinatio ē tarda: p̄noscica in illis in initio sunt latentia: earū enī principia confusa sunt idcirco cautius innigilādū est. Est in singulis q̄ternis dieb⁹ studiosius intueādū: qd si feceris aut vix aut nūq falleris.

Et finis quartane huiusmodi est.

Quæ vero in breui finitū: facilius cognoscitur. Difficilentia enī illarum est euidentissima. Euasuris quide; spiritus suavis: neq; dolor aliquis nimius: et nocturna quies naturalis: et reliqua signa cūcta boni ordinis: vt diximus. Vbi autem p̄cro: spiritus anxius: et turbatus animus: vigiliarum instantia: et omnis significatio mali nūcia.

Considerabis igitur augmēti tēpora vsq; in statum: sint vt supra disposuimus.

Secūdu hanc quoq; rationē et in patientibus cautus eris et non perientibus similiter.

Si dolor in capite acutissim⁹ cum febre fuerit: et signum aliq; mortis appaerit: mors cito aderit. Et si signum ma

non affuerit: et dolor vsq; in vigesimum diem permanse-
rit: neq; febris abierit: sanguinē de naribus expectabis: aut
aliquod apostema in inferioribus partibus corporis. Sed
dolor adhuc restante: sanguinē in naribus expectabis: aut
apostema expectabis: magis tamē dolore frōtē ac tempora
non relinquentē. xiiij

Et sanguinē sperabis pl⁹ in illis qui sunt minus. xxxv.
annorū: apostema vero magis in hīs qui sunt aplo-
ris etatis. xiiij

Atriū dolor acutus cum acuta febre permanente malū
est. Expectabis in eo alienationē: et mortem: graue cū
est et molestū. Interest ergo tua bene omnia a principio egri-
tudinis perscrutari et attendere signa. xv

Iuuenes enim qui sunt in hac passione. In die septimo vel
prius pereunt: senes vero tardius: quia febres et alienatio
minus eis q̄ iuuenibus contingunt: atq; aures eorum erum-
punt et pus emittunt. In senili tamen etate valitudo re-
surgit: et interimit. Iuuenes vero ante q̄ rumpatur aposte-
ma pereunt. Quod si crepuerit: et signum quodlibet appa-
ruerit boni: aliquid boni sperabis. xvi

Apostemata in gutture cū acuta febre malum est: et si
aliud mali signum ex iam dictis visum fuerit: morta-
le est. xvii

Squinantia pessima et cito mortifera est que in gutture nō
apparet nec extat in ceruice cum rubenti tumore: dolore ta-
men acutissimo existēte et spiritu orthomie. xviii

Hec mali species in prima die suffocat: aut secunda: aut
tertia: aut quarta. Altera huius mali species est cum in gut-
ture apostema rubet: et ipsa mortifera est: tamen pigrior est
prima. xix

Tertia vero in qua ceruix et guttur rubent prius
diuturnior est: et nisi tumor ad interiora redierit: spel-
locus omnino non resistit. xx

Et si delituerit: non tamē ipsa die cretica neq; propter
aliquod apostema rubentē tumorē alio transdlexerit:

Liber tertius

neq; putredinem patiens expuerit: vel ad modicū defecerit: et si dolor requiem mentitur mortem ad iterationis laborem promittit. xxi.

Bonum est autem tumorem et ruborem foras promineri: quod apostema si ad pulmonē intus lapsum fuerit: pus ibi efficit: et amentem reddit. xxij.

Quam tunidam et rubentem incidere timendum est: quia vel sanies inde sequitur: vel sanguinis fluxus nimis. Laborabis igitur ad aliā curā cōfugere. Et si neq; sic poteris incisionē effugere. Et āplius crescit et liuescit. Et si quod pallato adheret subtiliatur: tunc incinde: sed prius totū corpus fistinabis purgare: tempore fauēte: et suffocationis timore minime reluctante. xxij.

Quorum febris si p̄ modicū lētēscit: nec signū finis de egritudine habuerint: nec febris defectus in die critica fuerit: iterationē egritudinis expectabis. xxij.

Quibus febribus p̄manet: neq; labore grauantur: neq; multū molestantur vne dolore: his apostema futurū est in iuncturis inferiorum partium post diē. xx. Quib⁹ febres longē: his postule aut in articulis dolores sūt. xxv.

Mransactis. xx. diebus post febrem: oportet vt expectetur exitura cū pertrāsīt egritudo vigesimū diē. xxvi.

Hoc autē apostema minus euenit illis quorum etas est inferior a xxxv. anno. (xxvij.)

Quibus vero etas est p̄lixior: fiet apostema febribus manentibus. xxvij.

Febribus vero inordinate vagantibus quartane sunt future: certius tamen circa autūnum. xxix.

Et sicut illis quos predixim⁹ apostema oritur: sic qui xxxv. annū preterierunt quartani efficiūtur. xxx.

One apostema magis in hyeme q̄ in alijs temporibus euenit: et amplius moratur. et si sanatur non recusat. xxxi.

Quibus adsunt febres non mortifere: attestant in capite dolores. Et patientes ante se putant tanq̄ muscas

politare: vel aliqua nigra. Et si dolor in vitalibus superuenē
nirubeam colerā vomituros sperabis. Et si rigor vel fri-
gus affuerit: et sub ypocōdrijs frigidum sentitur: certiozem
et iudicium vomitum sperabis: et si cibum assumunt reij-
ciunt. xxxij

Quibus ille dolor a primordio febris in capite est et
dolor quarta die aut quinta augetur in septima cua-
dunt. Quibus vero die tertia dolor incipit et crescit vsqz
in quinta et in septima finitur: in nona vel vndecima. Si ve-
ro contingat in decima et vna priorū similis est in quarta-
decima die liberantur.

Quævero diximus tertianarū eueniunt equaliter viris et
mulieribus iunioribus vero eueniunt in febribus: diuturnis
et in veris tertianis.

In febribus si est dolor capitis neqz ante oculos quibuscūqz
nigris apparentibus. Sed veluti flamma lampadibus. Et
sub ypocōdria dextra vel sinistra sunt tensiones et tumores
et strani sive his sanguis fluxus est de naribus.

Pueris in acuta febre spasmus contingit maxime aut si ve-
res cōstipati sunt et vigilent et expaucant et plangent et colo-
rem variēt modo citrini: modo rubei: modo limidi: modo
virides fiant. hec veniunt pueris vsqz in septimū annū maio-
ribus vero his et iuuenibus spasmus in febribus non contin-
git nisi magnoscxiētib⁹ infirmitatib⁹ vt ē frenesis.

Interest ergo tua vt multo studio pcreuntes et euasuros si-
ue pueros siue iuuenes discernas: nec in quibet egritudine te
negligenter offeras.

Nec in qualibet egritudine te negligenter offeras.

In onestum quoqz illud est qui sanitatem huic vult promit-
tere illi vero mortem vult pronunciare. Et in breui et in pro-
lixa egritudine omnes vt diximus significatiōes oportet dis-
nocere et equa ratione ppendere atqz vires earū cōferre: cau-
tiū tñ hec in urinis et sputis facere.

Et hec est nostra doctrina in acutis passionibus et in cō-
duplicis egritudinibus id est longis vt in cancro et similibus.

Libri primus

periculis ne torpeas et tēpora presentesq; morbos attēdas.

S cito omnes valitūdines posse euenire omnibus temporibus quasdā tamē quibusdā magis est euenire et quārū signa mala sunt malas esse quāz vero bona sunt ecōtra se habere.

Adhuc significationes quas diximus in ethiopia et hisperia et septentrione experiri sumus.

Nec desperatio aliquate cōturber quia locupletius q̄ existimes tibi arridebit signorum serice si vt nouim⁹ nostre rationi inuigiles.

Neq; ad alias egritudines et alias p̄ceptiones ab hac p̄ceptione velis diffundere: quia quēcūq; determinātur nostro numero certo dierum c̄eticorum nostro quoq; sint exposite ordine p̄ceptorum.

Expliciunt libri tres pronosticoꝝ dñi ypocratis.

Incipit liber de regimine acutorū primus.

De egrotantium acci

Quod in singulis egritudinibus tractantes potius cōscēssisse ferūtur: eos quidē in his q̄ tradiderunt: inuenisse quidam non est dubium: potest cū etiam quis non medicus quis eadem facere: vbi egri accidentia p̄cipiens denotauerit: Sed et eorū etiam que cum his medico scire necesse est et absq; egri iudicio nota fieri debent: plurima intacta diuiserunt.

Que quidem in diuersis egriis diuersasunt ex parte: obsecras. et intelligi difficiles habent significationes.

Si cū sagax et oportuna inuestigatione collisa discutiātur in vnus cuiusq; morbi tipo nō nulla ab eoz sentēt̄is discrepantia poterunt inueniri.

In quo tamē non solū eos non laudo: verum etiā quia medicinē p̄ pauca numero atq; vulgaria: p̄ter q̄ in acutis passionibus exercuerūt: vt carraticū et ferū t̄pibus suis.

Sed posteriores eorum corrigētes dicta medicinali vie qd

dam scētius vel sagatius et egrotanti familiari^o reliq̄rūt. vi

Sed antiqui profus de dicta leuia viribusq̄ carentia inutiliter ediderunt: eo quod multa, diminute p̄scripserunt: profus de dicta nihil vtilē tradiderunt. viij

Unde leuia viribusq̄ carentia inutiliter ediderunt: non tñ in hoc errauerunt quoniā ip̄am vel ip̄orum partium vel partem variorum morborum eorumq̄ multiplicatēni ignorarent. viij

Sed potius numerum palā tradere cognantes non inueniunt: aut qñ fortasse difficile cōprehēdi: siquidē ex altissimis inuestigandum sit: aut quia non alijs morbis ab alio vt cūq̄ differre videtur: nec idem esse sentimur: nisi eodem nomine vocentur. ix

Si ergo quando epidimie vel epidimialis morbi qualitas aut quantitas: aut vniversaliter mortalis est sed ip̄i morbivarij et inequales sunt: et afficiunt plerumq̄ plurimos vt diximus et interunt. x

Sed vulgus peritum ab imperito huiusmodi cognoscendum discernere nequeunt. xi

Alia laudantes et alia vituperantes. xij

Quorum in hīs morbis eorumq̄ medela ignorantia hac patet maxime quam dicturi sumus significatio ne. Expertis nāq̄ totius medicinalis scientie ab hīs peritissimus: huius egritudine causa ablata putatur: que cū in medicina in eo iuuare videtur: cuius nomina sunt habilia: qui ergo ea dignouerit: p̄isanam videlicet et sirupum aquam quoq̄ mellis et huiusmodi et illius a vulgo medicus habetur qui incipiens idēdem vt sapiens iudicare putatur. xij

Scripturum itaq̄ me esse que hactenus ignorata fuerunt necessarium duco: quorum itaq̄ doctrina excellentissima est in hīs quecunq̄ iuuamen vel lesionem sunt peritura. Id autem quod ignoratur a medicis est cur medicorum p̄ toti^o vite sue nō desistit dieb^o p̄pinare in acut^o passiōibus p̄isanā ordeacea nō colatam vtiliter opari consili. xij

vero ut nec unum ordei granum transglutiat egrum sumopere sedent. Quod si fieret et non collata esset maxime credunt esse nocuentum egrum. Alij autem nec colatam nec non colatam dant: quorum rursus pars non nisi septimo die transacto. Alij vomitu bo deficiente in die critica.

xij

Hec vero: aut interrogasti: aut non interrogasti: nec quicquam idoneum respondere solent.

xv

Que res itaque iam demum ita ad hoc deducta est ut etiam vulgo liquidissime clare videatur: et medicine ars omnino ars esse non videatur.

xvi

Quam ergo huius dissectionis magnitudo de acutis passionibus inter curatores eo usque increuerit: ut quod vix egrotanti tanquam profectum alicui alteri videatur nocuum: sic ars medicine in divinationis vanitatem redacta est. Quicquam divinationes exercere videntur: ut auguspices: quas quidem aves in sinistram partem volare viderunt: malum: quas vero in dextram bonum presagium protendere indicant. Similiter autem et auguspices hic hoc ille vero huic contrarium videt.

xvij

Quorum videlicet omni a deo intenditur studium: ut infirmo sanitatem: sano vero crasim et honestatem cum humana voluntate lucrentur.

xviii

Prisana vero ordeacea merito me iudice super omne de grano factum cibarium in his acutis passionibus excellentissima habetur: eoque qui eam primo ac precipuum omnibus alijs pretulit collaudando assentior. Primum quippe quia utilis et scosa est et lenis. iunctaque et mollis: nec non et lubrica tepetaque habens humiditatem lutumque extinguit. Atque si opus fuerit ablui facilius nequaquam prisa siptica: et non ad tussim nec ad laborem furiosa: nec inflatur in stomacho: nec accrescit: quia utraque nimirum in decoctione dum in potestate haberet expleuit.

xix

Quapropter cum eam in his morbis congrua dixerim exhiberi: cavendum est ut nec una die etenas exinanire permittas: sed absque ulla interpauatione dare non sistas nisi fortasse quando potione vel clisteri fuerit necesse.

xx

S Ergo eger bis in die sumere cibum consuevit bis et
 prisanā dabis: similiter qđ si semel: et semel: cū autē se
 mel prima die post modū si poteris bis assuesse si illū repleti
 videaris necesse habere. xxi

T Agq; primo hoc modo vel huius q̄tutatis dandum est
 qđ nec multū nec parū fuerit: neq; grossū vel nimis sub
 tile fuerit: vt videlicet corpora ea que non fuerint necessaria
 vt cōsuecta introducātur: nec vne nūmū exinanīatur. xxij

Secūdo vero si eger siccior sit. qđ oporteat nō multū iuris
 dādum esse: sed ante illud aquā mellitā p̄pinandū siue vinum
 vtrūq; videlicet quod unatimū videris esse: vtrum autē iu
 natimū sit in sequentibus explanabimus. xxiij

Quod si tunc demū os humidū factum fuerit: et depul
 sione oportune expuerit: eis iuris tunc scđa replexio
 deneganda non est ex toto. Qui enī sitiore multaq; humidi
 tate eius citior est terminus. Qui enim tarda et parua ter
 minus tardior expectatur. xxiij

O E his autem que p̄missimus qualiter quidem dictū
 est maxime cōtingit. At vero quidā p̄termisim⁹ qđ
 elegantia magis et necessaria: nec ignoranda postmodum et
 sequemur. xxv

Sed qđ sputi plus est s̄m q̄tutatem refectionis quoq; plus
 aliquid dandum est his: hoc autē ita vsq; ad termini sui tem
 pus et postea duobus diebus exsequendum est. deinde vero
 cuius terminum videbis. v. vel. vi. die vel. ix. et vt etiam parē
 et imparē numeri consideratio tua amplectatur eis ius ad
 prādū da: et ad cenā illū cibū grossiorē muta. xxvi

Sed hoc eis maxime cōuenit qui p̄tisanam ab initio in tem
 pore toto excercuerint morbi. xxvij.

In pleureticis: si a principio adsit facilis sputi deiectio
 et enī dolor mox et pus expuere ceperint: vitro quiescen
 do melioratur purgatio autē ad p̄fectionem curationis ven
 turā perducitur: virus vero min⁹ coaddunatur: qđ si ab hac
 dīuersa dicta detur nec nō etiā terminus lenior: atq; purga
 tionis efficacior: minusq; recidūis v̄turus est. xxviij.

Pisana vero ex optimo ordeo facta bene ad perfectionem excocta esse debet: precipue autem si nō colatam dare volueris: similiter autē ⁊ si colatam. xxx

Quoniam enim omnes alias habet bonitates lubrica etiā est: unde ⁊ nociuū ordeū si quis transglutierit ⁊ illud secū illabendo subducit: neq; cū inherēs trāsmeando vsq; locorum erecti pectoris remanet vel inuiscatur. xxxi

Quippe cū: quia lubricissima etiā est sitim amputat: facile degeritur: valde cū leuis est si pfectā habuerit coctionē quib⁹ videlicet oibus necesse habet eger. xxxii

Nisi ergo medicus in oibus his que cūq; in accipiendā pī sana necessaria sunt egro curam adhibeat: vbi videlicet in illis que sibi ad ea opus sunt sint pfecta sit proculdubio multis modis nocua. xxxiii

Quibuscūq; enim ciborum reliquias in ventrem habentibus ea anteq̃ purgētur porrigitur eis: si dolorē habuerint augmentatur: si autē nō efficitur nec non flatus crebrius ducitur: ⁊ qđ malū est excitatur pulmo nāq; desiccatur sub ypocondrijs ⁊ dyasfragmate laboratur. xxxiiii

Ad huc vero quib⁹ latus dolētibus calefactoriū adhibuitum dolorē nō alluciat: nec egit sputū bonū: sed potius viscosus ⁊ indigestibilis efficitur. Rursus vero nisi carati co: aut plebothomia: utrūq; scz magis necessarium videris: dolor dissoluatur in hui⁹ egritudinis statu positus: si pī sana detur in breui mortis imperio subiungantur. xxxv

Et quibus nimirum oibus ⁊ his similibus causis contingit eos qui pī sanam cum toto recipiūt in septimo die aut ante necessario interire. Quorū quidā vtriq; mēte patiuntur: alij vō orthomia vel siccando suffocantur. xxxvi

Quos quidem vtriq; omnes celitus esse percussos antiqui arbitrati sunt. quia in eis cum mortui fuerunt: lat⁹ virescere aut nigrescere sicut in percussis solet fieri locis repēbant. xxxvii

Quod quidem eo contingebat: q̃ anteq̃ dolor dissoluatur morte pręueni fuerunt propterea quia cōtinuo desiderā

magnihannelitus incurrerunt.

xxxviij

Sputum quippe quod non excreant aerem introducendū contrahit ⁊ velocius exire cogit.

xxxviij.

Quoniam utriusque alterum alteri ad periculum suggerit complementum: sputum namque viscosum flatum inspissat: flatus autem spissus sputi viscositatem augmentat viscositas vero elabitur et erumpit.

xxxix

Quod non tantum cum ptisana si non suo tempore detur contrahit: veritamen et multo magis cum alij cibum potum vel minus ea aptum sumere permittunt.

xl.

Is autem sustentandi tam eos qui colatam quam eos qui non colatam et qui neutrum illorum: sed potum alius sibi assumunt: et qui non sepiissime una eademque interdum autem diversa.

xli

Quapropter ut tibi dicam facere oportet: incipiente itaque febre siue cum dolore siue sine dolore paruo post sumptum cibum tempore transacto nondum ventris exinanito: ergo ius contrahendum est accipere. usque dum videlicet cibum ad inferiora intestinorum noueris descendisse.

xliij.

Is autem qui pleuretici sunt de poribus oximellis dandum est si hyemis tempus fuerit calidum: si autem estatis fuerit frigidum si nimia siti laborauerint: danda est auulsa mellis cum aqua.

xliij.

Quo sumpto si dolor loco ingruerit egroque accidentia inesse videantur timenda: expedit ut huius quantitatatis ptisana detur que neque sit grossa: neque sit multa: et hoc post septimam diem si virtus eius hoc tolerare queat.

xliij.

Quod si antiquus cibus nondum descenderit ac breuius temporis mora post cibum nouissimum transierit neque ferre valeat patiens si eius virtus et etas permiserit distere opus habet: si autem defectus sit virtutis vel etatis supposito: imitendus est: nisi cibi sponte sua bonoque exitu egerantur.

xlv.

Evidendum est quo tempore ius dari debeat in primordio vel in omnibus temporibus morbumque cum pedum plantis

Liber secundus

frigide fuerint: tunc ius maxime ⁊ omnis alius potio parati denegandus est: sed cum iam calor in calcaneū descendere dandum est: nouimus enim vni temporis huius in morbis quod ex omnibus quod magna sit: et in acutis maxime. In his autem quod quanto plus caloris est tanto magis cum fallacia sunt.

Porro succum ptisane primo: deinde vero grossum adhibeas: oportet aut post hoc perspicatorem rationem predictari significationum ⁊ conditionum operari.

Domini yprocratis liber secundus regiminis acutorum morborum feliciter incipit.

i In pleuresi vero accidere

dolore siue continuo siue post morā prius quod calefactoriū ē adhibendū dissoluēdi intentione doloris: nō sit sibi inutile.

Est autem innatū calefactoriū vel vitreū vas: aut enim siue terreum aque calide plenum.

Sed antea quodlibet liquidorum apponendum lateri esset videlicet calefactoriū succedens: leui⁹ tolleret quorum vtiq; meli⁹ est spongia spaciōsa aqua calida infusa ⁊ postea exp̄sa.

Deinde calefactoriū ex omni latere ⁊ omni pte cooperiendum: quasi quedam vestis circundet oportet vt quod factū ibidē diutius immoretur. Cauendū est etiam ne fumus inde ad egrī nares vt id odoretur ascendat nisi quā sibi inuamētū videbitur. nā et hoc sibi tēpus ipsū interdū iuuat.

Postea ordei et orobi in aceto infusa aqua mixto: quā mixtura ita fortiuscula sit quā hō possit bibere fac bulas. Post bullitionē hō in sacculo missa lateri suppone: siliū etiā ⁊ d. fursure. et

Siccior autē calefactoriorū ea cōueniētia sunt: quā cum sale cū millo simul assatis in sacculo recondita apponuntur millo quoq; quod pondere leuius atq; subtilius est.

Quam huiusmodi calefactoriū illū quoq; qui vsq; ad furcas lās. i. spaulas ascendit dolorē dissoluit.

In casio autem non fit nisi tunc tantum cum iā vsq; ad spatulas ascenderit dolor.

Si ergo calefactorio dolor dissoluatur non in eo diutius

notandum est pulmonem nāq; desiccari: & empīma coadunat.

Quando ergo dolor ad spatulas ascendendo tā saltū cōpleuit si granitas quoq; in brachio vel circa pectus vī dyaphragma cōtigerit & baselica vena est flebothomandua. Flebotomo ergo adhibito nullatenus renocce quin tantam minus quantitātē sanguinis vsq; dū videlicet illū in splendidum colorē vel ex splendido in rubeū: aut ex rubeo in nigredinem videas cōuertī: qui vtriq; colores in sanguine accidunt.

Porro si passio subdyaphragmate fuerit: dolorq; vsq; ad furculas non ascenderit: naturā euz heleboro nigro fellichino leuias oportet heleboro nigro daucū: vel silexos aut amīnū siue anisum: siue quodlibet aliud odorifex: fellichino autē assam cōmiscas: quod si vtraq; cōmiscantur idē op^o faciunt. Sed tñ ex heleboro nigro solutio sit vtilior: & ad crīsim puocādam efficacior. Illa vero q̄ ex fellichionē est ad dissolvendū inflatiuā vētositatem promptior est.

Ita itaq; factis post solutionē de ptisana dādū est: minus quidem q̄ consueuerat: sed irreprehensibilem expedit minus quantitatem.

In tempore crī solutionis nullā ius cōuenit ppinari solutioe vero cessante: primū quidē de ptisana minus sumere q̄ consueuit dandū est: deinde vero semp ascendendovs q; dū plus detur si dolor quicuerit: neq; quodlibet aliud contrarium occurrens obstiterit.

Ita sermo est meus et si necesse sit vti aqua ordel.

A vero vbi ptisane opus fuerit incipere: illaz dare a pñcipio cause vel morbi fateor esse melius q̄ venarū exinationem precedere: postmodum vero in die tertia: morbi autem in quarta vel quinta siue sexta siue in septima dari incipere oportet: nisi tantum crīsis tunc temporis fuerit peruenitura.

In quibus etiam preparationis principium maxime secundum simile fieri vt dictum est oportet.

Similiter autem & de potibus illis quos bibi conueniunt

q̄a ē dicturi sum⁹. nāq; corūq; dixim⁹ plurima eadē sūt. xviij
Scio namq; multos medicos qui extra q̄ oportūm ē
 operantes in morbi principio duobus vel tribus vel plu-
 ribus diebus custodiunt egros postea vero ius ⁊ potum il-
 lis sumere permittunt quod etiam parupēdunt. Cum enim
 corpus maxima permutatione mutetur ei maximum cōtra-
 rium illius mutationis opus esse dicunt: maximum autem il-
 lius mutationis contrarium optimum est: sed sūm vtilitatez
 et concordissime securitati exhibēdum: et maxime in dando
 cibum his que media sunt. xix

Nocius vero in mutatione delinquit qui ptisanam cui se
 ce ministrat: nocerent ⁊ qui tantum succum ei adhibet: no-
 det etiam qui solum propinat potum: sed nocumentum eius
 ad illos non est tantum. xx

Iam et consuetudines in dicta: dum etiam sanitas adest
 sū iuramentum procedere debent. Cum ergo ex dicta
 in sanis maxima diuersitas et alia huiusmodi videantur: q̄-
 to magis necesse ē fieri in morbis ⁊ maxime in p̄ acutis. xxi

Quod quidem facile est comprehendere mala. namq; die
 ra cibi ⁊ potus que secundum simile sit securior est in
 omni tempore tueri sanitates q̄ ea que melior est si in ca mu-
 tatio subita fiat. xxij

Qui enim semel vel bis in die sumere cibum consue-
 runt si a solito vsu in alium subito mutantur nocumē-
 tum eis generat et defectionem. Quibus autem non est con-
 suetudo prandere et prandent: mox deficiunt et aggrauātur
 corpora eorum ac torpent atq; mollescent: si cenant post em-
 ctuant acidum. Alij autem sunt qui nature mollescenti patiū-
 tur propterea q̄ stomachus eorum contra cursum sue natu-
 re aggrauantur cui videlicet exinanitio fuerit assueta: nō au-
 tem bis impleri: ⁊ bis digerere possunt in die. xxiij

Si quoq; oxiremia emittāt sūt fieri ut adimētur sic alienū
 do se ab his q̄ ex mutatiōe diete in cōtrariū patiunt opz ita
 q; ut post cenā p̄ integrā dormiāt noctē: si hyēs fuerit a fri-
 gore si estas a calore tuti: qd si nō dormiāt diutissime suauiter

debulado nō cessent deinceps o aut nihil: aut leuia: aut mi-
nime nocua cenēt bibātes parū vini nec aq̄ mixti. xxiij

Similiter autē et q̄ bis in die comedere pluerūt: si prādiū
dimiserint corpa eoz in se deficiūt atq̄ ab oī ope exeūt p̄cor-
dis dolēt adeo vt eoz viscera sibi suspēsa esse videātur. vna
colerica viridūq̄ coloris: sterc⁹ incēsum: qdā autē oris ama-
ritudinē oculos obductos tempora formicātia frigidus sen-
tiant articulos. xxv

Plurimū vero q̄ prādiū obmiserūt cenā neq̄unt explere q̄ si
cenauerint stomachus eis grauat: sompnū vero molestiorē
q̄ si prādiū fuerunt ducunt. xxvi

Quae accidentia si qdē etiā sanis cōtingunt ex imutatione
dietae diei medie incōtrariū q̄ solebāt. Iustum est apud me
vt me q̄q̄ in egritudine subiūgatur: aut subtrahat. xxvij

Si enī ei q̄ semel in die cōtra cōsuetudinē suā p̄uēdēdo to-
ta die venas euacuauerit: et post solito more cenauerit corp⁹
grauat: scz post p̄termisam prādiū vexatiōe corpis ac
defectione: post cenā vero grauedine sequente. xxviii

Si itez tenet post largiorem venarum exanitionem multo
magis corpus aggrauatur. xxix

Iunat itaq̄ corp⁹ et venas p̄ter solitū exinanietē si ab his q̄
in eadē die patit: tuēdo se a frigore et calore atq̄ laborē alieniet
q̄ illius passio in his q̄ duplicat: cena q̄ sua leuior sit solior:
nec sicca s; humida sit. pot⁹ vero nō sit aq̄ mixt⁹ nec cibi quā-
titate minor: postea autē die prādiū alleuiet: sicq̄ gradatū ad
solutum reuertatur vsum. xxx

Quoz o i summo corpis colera dñat ipsi plurimum hoc
molestius patiuntur. xxxi

Quoz autē flegma eis dñans est maxime si ieiunēt cōtra
cōsuetudinē suā leui⁹ et facilius ieiuniū serunt q̄re semel in die
p̄ter vsum comedere facile substinent. xxxij

Hoc autē nec ad hoc significatiōe sufficiūt q̄ maxia mutatiō
bis q̄ n̄ se naturā accidūt corpusq̄ figure gñat morbos. xxxij

Non igit opz multā exanitionē venarū fieri añ sumi t̄pus
nec dari cibū in statu et q̄ crūine morborū nec dictā subire

in hijs: neq; in illis nec in alijs semp permutari. xxxij

Sed alia hijs conuenientia dicemus de hijs q; stoma-
cus patitur q; uidelicet cibos solitos etiā si sint illan-
dabiles leuius ferret: et potus similiter: insolitos autē egr^o
et si non sint mali cibi et potus similiter. xxxij

Quapropter eos qui multā carnē et alea et similia ma-
gnam vim habentia contra vsum recipiunt nō vehe-
menter admiro: huius esse qualitatis: et in stomacho quedā
plus faciunt doloris alijs et alia minus: sed si ea q; subsequi-
tur perpendendo perceperis necesse est vt in hac nostra pro-
portionē nostrorum ciborū v; hēmetius admireris. xxxvi

Hoc enī cōtra illud est: immutatio ergo dicte sit in hijs nū-
cum corpus non fuerit a diēta immutatum nisi ad vegeta-
tionem virtutis: vnde necesse est vt addamus in cibo: et nō
in defectione vnde necesse sit subtrahi. xxxvij

Qui quo etiā morbi cuiusq; dispositionē egr^o vir-
tutem atq; naturam: et in diēta tam cibi q; potus cō-
suetudinem oportet vt cognoscas. xxxvij

Necnon etiā immutatione tua semper minime adiū-
gendum est: minni nāq; maximum iuuamentum est si
tamen egro tollerabilius sit et morbus in statu sit vsq; dū
statum compleat et digeratur. xxxix

Quod est diminutio vnīuersaliter est magis iuuatua
fm plurimū quādo infirmus est magis tollerāe dū
permanet egritudo eius stans vsq; quo consequatur statum
suum vt maturetur. xl

Quod autem in quibus morbis et etatibus oportet sic
ridico. xli

Et alia hijs necessaria atq; precipuas significationes
subiungere parū post oportet. xliij

Neq; morbi sententia; mobilē subiungere in quo plurimū
sermo noster continetur sed quod. precellētissimū est ibi di-
cendum est: morbo autē acutus eadem diē qua initium ha-
bet vel postea q̄tūcūq; cibi aliqui recipiunt ali; autē qua
liscūq; iuris partē assumūt. Ceteri vero potū in quo panis

fuert infusus que quidem omnia peiora sunt qđ si hīs ptra-
rijs dicerentur: sed tamen minus nociuū hoc tempore: lqđ
duobus vel tribus diebus venas exinanire: transactis vero
quattuor diebus vel quinqz huiusmodi dieta: impartiri: pe-
ior vero hīs omnib⁹ venarum euacuatio. In fine autē hu-
iusmodi diete ante morbi digestionē facta exhibitione: qđ et
hac et illa dieta vtentibus celerius mors plurimū intendit
nisi quādo morbus in perfecta fuerit salute: nec etiam erro-
ris in principio morbi facti emēdatio sicut hec impossibi-
lis est sed medicabilior est. xliij

Ecce enim inuamentum in quo mihi video: tibi maxi-
me profuturum: cauēdum itaqz est ne in primis dieb⁹
a principio morbi ab aliquib⁹ iurium: qđ etiam diuersa cōue-
nit esse egrī prohibeas paulopost eisdē refecturis. xliij

Sunt etiā qui ptisanā grossam dant in principio morbi
et nociuā ignorant cū rursus dederūt eā post vena-
rum inuentionē duobus dieb⁹ vel tribus seu plurib⁹ factam
sunt et alij qui succum eius dant similiter nociuū nesciūt esse
si dandi principii fm vtilitatē nō fuerit nec quicqđ attēdūt
aliud aut intelligant nisi quia si ptisane grossum ante mor-
bi digestionē fuerit datū ei qui secum sumere consuevit: ma-
xima lēio inde contingit. xliij

In quibus plurimum ipsi errare continentur: quippe q
sepins egros euacuatis venis ad accipiēdum ius trans-
mutant: cū potius ab accepto iure ad euacuandas venas ef-
fet mutandū maxime si tunc molestus fuerit morbo. xliij

Malioriens autē et a capite et a partibus circū pectus
crudi de genere colerum attrahuntur humores: vñ
et illis vigilie accidunt que profecto digestionī morbi repu-
gnant et angustia superabundant: et murmurant et mente p-
turbantur: oculi quasi subito splendore obtunduntur: auri-
cule vocū tinitibus implētur: articuli frigēt: vrina indigesta
et sputū subtile: et salsum et parū: satisqz colore tinctū cir-
ca collum sudor inquietantur flatūs et tract⁹ inde sic pnu-
tantur: fortius atqz crebrius ducitur: tpa planatur: sicut de

fectio spiritus acciderit: hoc peius est. a pectore cooperime-
ta repellunt: manus tremunt: ut pluribus autem inferiora la-
bia palpitant. xlvij

Quod quidem accidentia si in principio morbi appa-
reant: nimiam mentis alienationem significant et egro-
rum plurimi inde moriuntur. xlvij

Quod vero enadunt aut nato apostemat: aut sanguine
per nares fluente: aut grosso empimatis sputo libera-
tur alioquin non. xlvi

Nec etiam quicquam medicorum mihi reprobatus est qui habitudi-
nem egrorum cognoscere queat: sicut oportet si videlicet vir-
tutis defectionem patiuntur: aut si ex ipsa venarum inanitione aut
ex alia furia: aut ex labore egrum efficiant: seu quomodo alio cor-
pore nature corporis acciderit vel silibus accitibus. l

Quod est nimirum quoniam egrum in dolore vel morbi acumine
defectum in diuortij die potum aut cibum aut ius acci-
pere permittit: quoniam ipsam defectionem ex inanitione estimant et
et rursum contra malum est virtutis defectionem ex inanitione et
quod ignorans medicus cibum restringit: quo utroque errore egrum
molestant: verumtamen hoc ultimum est nimis malum priore: un-
de tibi familiari esse oportet. Si quis enim alius medicus sine
plebeius ad egrum ingressu hoc accens intellexit: ei quod ea
cibi vel potus que a priore medico vetita fuerant accipe-
re cepit: non est dubium quoniam egrum iuuamentum sit: quod homini ma-
gno homini dedecus est: quoniam his posterior sine medicus vel vul-
garis fuerit: velut mortuum suscitasse videtur. li

Ego quidem sum dicens significationes quibus opor-
tet significari super unumquodque. li

Quod autem sunt he res et his que accidunt stomacho si enim
corpora contra consuetudinem suam magna torpuerint de-
te: non possunt statim confortari. Quod si deuerint atque rede-
uerint per longum tempus: postea vero ad laboris exercitia fuerint
subito translata malum est: sibi vero modo et singula corporis
membra ut videlicet pes vel quilibet artum quiescere solitus: si
quoniam subito ad insolitum transferatur laboris exercitium: eodem
modo et in dentibus: et in oculis accidit: nullum denique inu-

ut membrum cui non inde contingat: molli etiam iacere culcitra propter solitum usum fatigat corpus: superatque duram et etiam sub dino indurat: si insolitum est. liij

Quod Erbigratia homo quis in crure dubium vulnus habens: cum commiserit se in initio laboris ad medicandum: ita ut nec pedes a loco dimoveri sinat: itaque apostema hac ope atque multo citius sanum efficitur quam si in medicando iuerit et redierit: quod si super pedes stans sexta vel septima die vel citius vel citius: plus illico accidit sibi doloris quam si a principio in medicando iuerit et redierit: si quoque aliud opus exercuerit: fit eius causa grauior quam si hoc modo in medicando eundem laborem eiusdem assueuerit diebus. liij

Quae itaque ista dicta omnia ad se invicem reflicant: quae vix immutatio subita in contrarium tam in hijs quam in alijs nocumento magno constat esse. lv

Plus tamen ledit stomachus: ex subita mutatione ab inanitione venis ad accipiendum cibum multo magis quam consueverit vel cum totum corpus commutat subito a nimia quiete ad multum laborem: quam ex mutatione ab accepto cibo multo ad evacuandas venas necesse est aut corpori quiescat et requiescat et si mutatio eius sit subita de labore in quietem operis inter stomachum: ab accepto cibo multo cessare: quod nisi fiat corpus vexatur atque fatigatur. lvi

Hijs autem omnibus de immutatione quidem replexione et inanitione maxime agitur: valent autem ad omnium accidentium cognitio nem: et ad eam vnde sermonem habui in acutis scilicet morbis ad modum dandi cibum frivolum immutationem ad furiam quam significationem: nec non sicut appetat a loco qui est sub dyasfragmate: sicut daturus sit: operis enim ut sit permutatio: sicut percipi de ea deinde ut non administret aliquid de sorbitione donec digeratur egritudo: aut ut appetat in intestinis signum provocans ad dimittendum prohibitionem ab usu cibi. lvij

Multe vigilie faciunt contra cibi potusque ad digestionem. Sicut autem mutatio in diversam partem eius molli instrumentum ipsam quasi coctum reddit et grauat caput.

Finis liber secundus.

Domini yppocratis regiminis acutorum liber
tertius feliciter incipit.

Potus autē dulcis vel vi

nū siue albū siue nigrū ⁊ aq̃ mellis: ⁊ aq̃ximellis: siue secantia
biū acutis morbis exhibēda sūt p^o multā p̃siderationēi his. q̃

Dulcis autem potus minus aggrauat caput q̃ vinum: mē
tem percutit minus intestina vtrūq; magis expurgat: sed visce
ra inflat: splenem videlicet et epas opilat: colerā autem ha
bentibus ineptus est: quia eis sitim infert. superioribus quoq;
intestinis est inuatiuus: nec tamen contrarius inferioribus: li
cet inflatiuus sit p̃sertim cum eius inflationi facilius minime
sit descēsus: s; pot^o i locis q̃ subdyafragmate sūt imorā. q̃

Mentem lenius et minus q̃ fortiora vina percutit. uq̃

Qu^o ergo dispositio est hęc ex viniis ip̃s etia inflat. x

Sed plurimū in vīna minus penetratiū q̃ vinū albū. vi

Et eā q̃ cū spūto sit excreationē plūsq̃ ali^o pot^o inuat. vj

Qui autē huiusmodi vinū bibēdo patiuntur sitim: minus
screāt: q̃ si aliud biberent vinū: quīvero nō cōtrariū. viij

De vino autem alio vtrū sit laudabile vel illaudabile prio
dictum est in his q̃ de dulci potu tractauimus: sed eius tran
situs in vesicā facilior est q̃ cuiuslibet alterius potus cū quo
etiā vi ap̃tinuā habet dignoscitur q̃ in his morbis semp̃ inua
tiua est vtrūctiā in aliis minus alio vino cōueniēs est: sed tū si
quid in corpe mūdificat p̃ viā vesice est necesse a morbo libe
ret si prout et oportet propinetur quod bonū est cognoscere
illā significationē vini q̃ inuamētī ⁊ nocumētī ē mōstratiua cu
iusq̃ dē toti^o noticie oēs q̃ dē medicie pores exptēs fuere. ix

Palmeus potus quidē et niger et ponticus in his morbis
vtilis est si non fuerit capitis grauitas ac menti non timeas:
nec fuerit dissimilis spūti screatus et exitus vrine non est de
ficilis: ⁊ sterqus humidū ⁊ liquidū: ⁊ simile loture intestinoꝝ
horum cū si quid licet affuerit album vinum et omnia vino
rum similia non dare bonum est. x

Sciendum est etiam tibi q̃ superioribus et inferioribus

morbis minus nocuum est si aqua supmiscetur circa altam
intestina salubris si fuerit purum vinum. xi

Promel si in oibus temporibus morbi bibitur in
acutis egritudinibus eius conuenientia plurimum
minor est eis q colera habet amarā: quicq magnas
habet viscera q non habentibus. xii

Promel autē plurimā minus sitis furia accedit q vinū
dulce q: pulmonē humefacit ⁊ ad sputū exertandum
inumentū tēperatū prestat: tussim sedat: hoc autem ideo q
virtutis habet quidam lauatiue: et sputum viscosum plusq
oportet reddit. xiii

Aqua mellis multum prouocat vrinam: nisi huic aliqd
viscerū contradicat. xiiii

In umores de genere colere purgat ab ifra: qd autē purgat
aliqui est bonū in colore: aliqui satis plusq dz tincerū plusq
spumofum: quod maxime coleram habentibus quicq ma
gna viscera habent contingit. xv

S Creatus oportunus cum sputo ac pulmonis hūe
ctatio: maxime fit ex potu aque mellis pl^o mixte. Sz
egressio stercoreis coleram habentiu et calorem fit ex potu a
que mellis cuius mixto puto vicina fuerit multo plus q
cuius cuius commixtioni aqua dñatur. xvi

Sed etiam cuius egressio hanc habuerit qualitātē ipsi ma
ximo nocumento est: neq em ardorē qui sub dyasfragmate ē
extinguit sed potius furorem ⁊ feruorē stimulat: atq infir
mo infert morbi intollerantiam: mēbrisq generat molestiā
in intestinis autem et in stomacho vulnera generat. xvii

Ouersitatem autē medicamentorum necessariorū ad
hos morbos medicādos: post ea intimabo. xviii

Sed si in his morbis acutis p iure vel potu aquā dederis
mellitā vtile tibi in multis oparis: nec multū delinquis. quē
aut oporteat illā bibere et quē non dictū est: vt oportuit: di
ximus etiā cur denegetur infirmo. xix

Sed quidā tā dimittūt dare illā q videlicet debilitat illas
virtutē bibentiā: vñ ⁊ illis cā citā mortē credūt impedire: qd

ita esse idcirco videtur sibi qz hīs qui bibūt minime pōtē
sistari: debent etiā quidā ea tantum vtentes qui et si opor
tne vtuntur ea. xi

Non tñ hic sensus hoc modo perfectus est. xii.

Que tñ fortior est si sola bibatur nisi vētrē soluerit xiii

Et etiam qñqz illud fortius illo leui vino qz aquaz sub
stinere nō potest: est et qñqz debilis. xiiii.

Differentia autem q̄ est inter virtutem vini aquosi et mellis
vel vtriusqz nō cōmixti magna est qui et si duplum vini puri
biberit q̄ mellis eius virtutem magis illud mellis cōfortat
nisi naturā humefaciat: stercoreis etiā duplū egerit xv.

Potus ptisanā vero si aqua mellis bibatur saturat nimis
repletionē et inflat eis q̄ sunt sub dyasfragmate locis:
minime iuuat. Antea vero non fit adeo noctua: sed etiā iua
mento habilior habetur. xvi.

Quod autē mel vsui apparet melius: qz subtile et albū
lucidūqz videtur pforabile. Sed eā bonitatē illud ha
bere qua crudo preferatur dicere nō possum. nō etiā saporo
sior crudo. si mel ante coctionem bonū inuenitur: sed etiam
plus defectū: et ad egerendū stercoreus inualidus cōprobat:
quorū neutrū q̄tum ad iuuamentum necessarium est. Ad qd
autē quoque expediatur iudicabo. Si ergo mel malū fuerit
aut immundū incepti odoris: nigriqz coloris: coctio eius ma
lignitatem minuit aut turpitudinem. xvii.

Potus autē qui oximel dicitur in hyeme datus in acutis
passionibus plurimū iuuantior est: quibus etiā necesse ē screa
re iuuat: inflatum bonum facit. xviii.

In ore vero quibus vtitur eo sunt iste. xix.

Acidissimus vero his quibus sputum scree f est necesse nō
parū facit iuuamētū: qd si id quod inclusus est adiuvat excre
ri lubricū faciens atqz canalīa pulmonis dilatans pulmōni p
stat quidam quietis quia illō humidus reddit: itaqz maximū
impedit iuuamētum: quandoqz vero plurimum: videlicet ac
cidissimus opportunum screatum per sputum fieri amittēs
ad iuuare non potest: quare sputi viscositas augmētatur: vñ.

de et opus illius impeditur.

xxviii

Accidit aut hoc illis maxie q̄z morbo piculosus ē: vñcūq̄ fuerit: neq̄z tussire neq̄z ea q̄i pulmōe s̄ clausa screeat p̄nt. xxx

Quid si ita fuerit virco infirmi necesse vt cognoscat: et an sibi eaz illud dederis salus speretur.

xxxi

Sed egroto oximel q̄n dare volueris illō i vltio tūc tepidū esse opz atq̄ paulatī dari: neq̄z multū necesse est.

xxxii

Parū accidissimū datū: os et palatū humidū facit: spūuz adiuuat excreari: sitim extinguit: locis q̄ subdiafragmate sūt visceribus aptū ē: atq̄z lesioni q̄ ex melle acciderit repugnat et amaritudinē ab eo procedente mortificat.

xxxiii

Rursus ventositatē relaxat: vrinā prouocat.

xxxiiii

Sed in inferiorib⁹ intestinoz vltra q̄ opus sit: humiditatē infert eaz et coriat.

xxxv

Quō malū in acutis plerūq̄z accidit morbis maxie qz ventris v̄tositas exire p̄hibet: sursumq̄z remittit: et qz debilitat virtutē articulis etiā frigus importat.

xxxvi

Itaq̄z qd̄ nocumētū ex oximelle nascit: illōnceriū ē.

xxxvii

Bonū qd̄ ē bibere egrū inde parū de nocte ieiunus oī ac opiendū ius: nec quicq̄ inde prohibet dari post cibum sed post longum tempus.

xxxviii

Qui aut solo potu dietatur: nō grossa ptisane q̄cq̄ accipientes nō ill' oximel p̄uit solū: p̄cipue cū p̄set qd̄ ex coriet ite flina: ad hoc cū agēdū cū vñc inanes sunt sua maior p̄ualet potētia: q̄ppe nō h̄z fecē se aq̄ mellis minuit ei⁹ v̄tutē.

xxxix

Sic ergo infirmi iuuantē oximel oī tpe morbi noueris esse necessariū: aceti paz aq̄ mellis immisce put tibi. s. adiuuamētū iū videtur posse sufficere: qd̄ eius quidem minuit nocumētum: ac iuuantē impedit necessarium.

lx

Utrū aut accedo aceti eos iuuat q̄ h̄nt colerā amarā: non aut q̄ nigrā: colerā aut euancēdo i materiā flegmatis trāsfert: cū ab aceto trahit: nigra vero bulit et crescēdo multiplicat. Acetū cū colerā nigram adiuuat multiplicari et procreari.

lxi

Acetū scis plusq̄ masculis iūmicat: qz vulue nociuū ē.

lxii

Aque vero nullum opus inueni nisi quia in acutis bibi
tur: morbis: neq; em in pleuresi vt periplemonia situm
vel tussim sedat: sputum non adiuvat scireare et in his mims
oibus alijs potibus operatur: maxime si eger omni tempore
morbi utitur ea. Si vero de ea parum inter eximel bibat et
aquam mellis sereatu sputi adiutoriu largitur cuius rei cau
sa est potuū ipsorū qualitatis mutatio: q̄ ab ea fit. Aliter enī
nullo modo reperimus eā sitim sedare verum magis furiam
incitare: et aque potus in colericis et in quibus sub dyasrag
mate colera dñatur: in colerā mutatur. Qui autē eam bibūt
ventre corū existente inanito: corū corpora in defectionem
adducit: magnitudinē splenis et epatis auget: si incēsiōē ha
beant: rugitum facit: in stomacho natat quia transire mora
tur: quod inde est: quia frigiditati ptinet: et indigestibilis est
neq; fecē descēdere facit: nec urinam prouocat: nocuior est
quia naturaliter nō habet fecē: sed si cui pedes frigēt aquam
bibat et^o nocumētū augmētatur multo magis. xliij

Si dolorē capitis timeas mentisq; pcussionē: ab vsu vi
ni summo opere tibi cauendū est: dandū ergo pro co tā
tum aque: aut vinum palmarū coloris simile: sine odore aquo
sum et plus mixtū: post quod etiā aque p̄pīnādū est parum
quod eius virtutē minuat in capite et in mente. xliij.

Qui autē solā aquā bibere expediat: cuiq; multum aut
paruum: et cui calidum aut frigidum partim iam diri
mus: quod vero restat suo tēpore subiungemus. xlv

Oicam quoq; quo tpe debet dari potus: sicut ille qui exor
deo est factus et qui cum herbis: qui quoq; de vniis passis: et
quidē frumēto: et qui de melle: et q de iure et qui de malis gra
natis et qui de alijs factis cum speciebus. xlii.

Bileca vero in quibusdā morborum iuuat in quibusdā
vero minime: rursus bona quidē in quibusdā locis
plus: in quibusdā minus si videlicet necessaria aliqui p̄cho
nō sint. Cum vtiq; huic instrumēta operi necessaria sint vti
lia: aut idonei ministri raro inueniuntur. Cum vero infirmus
non bene balneatur maximum inde patitur nocumentum

Regiminis acutoꝝ

necesse est cū huic officio locus coopertus et a fumo tutus et maxima aque plenitudo: non autē cerebro balneandū est: nisi fuerit forte necesse. xliij

Qui autē corpus egroti deponendū est non nisi calidius q̃ ipse consueuit esse oportet: primo itaq; parū aque: deinde crebrius superponendū est. xliiij

Quia ergo breuis sit ad solum. xlix

Introitus vero et exitus esse facilis debet. l.

Qui autē lauatur quietus tacit⁹: nec quicq̃ agēs: sed aquā alius supponēs corp⁹ diligēter fricādo ptractet. li.

Deinde multe aque p̃mixte preparatio. liij.

Ultum deinde super versa. liij

Postq̃ loco fricatorij vttere spongia ad desiccandū corpus. liiij.

Neq; oleum qñ multū siccū sunt adiunge. lv

Sed caput q̃tum plus possis cum spongia desiccandum est. lvj.

Et cauendum est ne articuli et caput neq; quicq̃ toti⁹ corporis frigescat. lvij

Sed neq; balneandū est parua temporis mora transacta post acceptum ius vel quēcūq; potum. lvij.

Neq; quicq̃ potum circa ipsam horam balnei propinandū est. lix

Qui balneū amāt vel sanī cōsueuerūt eis maxime adhibēdū est: hijs nāq; desiderāt et iuuat: si ergo demiserit nocet. lx

Balneare in periplemonia iuuatius est q̃ in acutis febribus: in latere cū tenero coste atq; inter spatulas existētem dolorē mitigat. Item excoquitur quod p sputū necesse est excreari et adiungit flatum etiam bonificat et recreatus auferit laborē q; artus mollit cutē humidā facit vrinā expellit: capitis releuat grauitatem nares hūidas reddit. lxi

Balneare humidum vltra modum venterem habētibus non est plurimūz necessarium: neq; eis qui stiptici sunt plus debito nisi venter prius purgato: neq; defectis conuenit neq; fastidio vomentibus neq; cructus de genere colere

Liber quartus

emittētib⁹: neq³ fluxū sanguinis p^{er} nares habētibus: nisi illud
nūnus oportuno fuerit. Tu q³ scis q^untū oporteat esse: si ergo
mīn⁹ sit: balneū ē adhibēdū: si t^u videt^{ur} corpi necessariū lxiij
Balneare nō nocet amātib⁹: et si bis in die p^{er}ceperis. lxiij
Balneū multo cōuenientius est ptisanam fece sumentibus
quam eis qui accipiunt solum succum. quibus t^u interdum
conuenire videtur: quandoq³ rursus: et in his mīnus congru-
um est: qui solo potu: dietātur: sed in illis aliquando conueni-
ens est.

Regiminis acutorum liber quartus incipit

Ausus autem fit: cum et

Siccitate venule q^u cōstina hora euulserint dūmicos
id est acres et colericos hycores id est liquores ad
se ipsos. ij

Sed et febris multa derinet corpus: sicut ab osteocopo. i.
ossium labore habitum: laborat et dolet. iij

Fit autē q^u multum et ex ambulatione longa: et siti longa:
cum resiccate venule dūmia. i. acris et calida reumata euellūt
ad se ipsas. iij

Fit autē lingua aspera et sicca et nigra valde et que fm iudi-
cio. i. ventrē morsus dolet et sub egestionē humide et ocre si-
unt et sitis vehemens inest: insunt et vigilie aliq^u vtro et alte-
rationes frenū. i. sapientie. iij.

Hic bibere aquam et mellicratū coctum da aquosum q^u
tum vult. v

Et si amarū os fuerit vomere p^{er}fert et vētrē clisterisare vi

Si vō adhuc nō solnatur: lacte asine quoq^ues purga vij

Salitum autem nihil neq³ doxini. i. acre offozre: non enim
subducat. vij.

Sorbitiōes autē donec extra crisi dies facta fuerit ne des ix

Et si sanguis ex narib⁹ fluxerit: soluitur passio et sudores
supuenerint cretici nisi. i. proprij et certi: et cū vrinis albis et
grossis et leuib⁹ subsistētib⁹ ypostasibus. x

Et si apostema aliquod factum fuerit, xi

Regiminis acutoꝝ

Si vero sine his soluta fuerit: reuersio rursus erit egritudi-
nis vel vertebra crurum dolor contingit ⁊ expuet grossa si
debet sanus esse. xij.

Causi gen^o aliud v^oter subducēs sitiqz plen^o: lingua aspera:
siccitas: salia: vrine defectio: vigilie: extremitates ifrigidate xiiij

In ali causo nisi sanguis ex naso fluxerit vel apostema circa
collū factū fuerit: vel crurū dolor contigerit: vel spura gros-
sa expuerit hec enī consistente ventre sunt: vertebrozum do-
lor: vel pudendorum luor: non iudicatur cum testiculis ten-
sis ceticum. xiiij

Et hoc id est venter subducens scōm eundem dictum est
modum. xv

Rosmata v^o. i. sorbitōes epispaticas. i. euulsivas da xvi
Autas autem passiones flobotomabis si fortis appareat
egritudo: et q^o hnt iuuenescūt etate ⁊ robur adierit eis xviij

Situr quidē si quis squinaticus electro. i. electuario nū
da sine aliquid pleureticoꝝ: si v^o imbecillior appareat si
et plus sanguinis auferas: clisteri fm ventrē vtī per tertium
diē donec i fallacia fact^o fuerit egrorās ⁊ fame idigēt. xviij

Pleurmitatia ypocōdria nō spiritū assumptione fre-
mon. i. dyasfragmatis incensionis vel spiritū accēso-
nes orthomie sicce quib^o nō pus subdit: sed ad defectionem
spiritū passiones he supueniunt: maxime vero ⁊ epatis do-
lores ⁊ cōuersiones egritudinū non possunt solui: si quis pri^o
reptauerit farmacare. i. farmaci dare. sed flobotomia talis
hygemoniciū. i. principale est. Deinde vero in clisteribus nisi
magna ⁊ fortis fuerit egritudo: si v^o nō postea farmatia in-
digz aut i fallacia: ⁊ moderatōe p^o flobotomiā: farmacia xix

Quicūqz v^o fleuminatia in pncipio egritudinū mox cognā-
tur soluere farmatia cōtēti quidē ⁊ fleuminatis nil auferūt
neqz remittit cruda existēs passio: resisteria v^o egritudini sa-
na colliquāt: imbecilli v^o corpe sicte egritudo dñatur. euz aut
egritudo dñatur corpi hoc tale insanabiliter habet. xx

Si v^o affonū. i. innocalē repēte venay assumptōes sunt: si
sanū hoc hoī cōtingat sine occasione vel alia causa forti. xxi

Liber secundus

Quæferre sanguinem fm habitum et etatem excogi-
tans quidē quod plurimum et quod minus. xxij

Accidunt autē plurimus eoz talia: rubores faciei: et oculoꝝ
stationes distantie manuum fridores dētium pulsus mani-
larū coactio ifrigidatio extemitatuz spirituum defectiones
in venas. xxij

Quicunq; dolores pgenite. i. aduenerint nigre colē et diri-
meoz. i. acriū reumatismum influxiones sunt: dolent autē intus
morsa: morse vero vel sicce facte vene tēduntur: et fleminan-
tes euellūt influētia: vñ corrupto sanguine et spiritib⁹ nō porē
tibus in eorū q̄ fm naturā ambulare infrigidatiōes sunt
accēssiones et scotociēs. i. tenebrositates et affonia. i. inuoc-
litas: et caluarīa. i. capitis grauitas et spasmi si iam in cor vel
epar vel in venā venerit: vñ epileptici sunt: vel paraphigei
i. apoplectici: si in loca continentia inciderint spiritus et a spi-
ritibus nō potentibus trāsire desiccatus fuerit. xxv

Et oportet hos tales pfomētantes flobotomare in princi-
pio cōfessim sublimibus existentibus omnibus circumstātib⁹
spiritib⁹ et reumatib⁹: facile enī exiliabiliora sunt. xxv

Et resumētem et rīscos sup cōsiderantē pharmacare: si nō
alluiatur sursum. Inferiorē autē vētrē si nō sub cgerit clistere
asine lac coctum da et bibat nō minus. xij. cotilis. l. pugilis si
vero robur circūtenet nō minus sed plus. xvi. xxvi

Sinanches autē sit vel squantēs: cuz reuma ex capite mul-
tum et cōglutinōsum hora hyemalivel vernali ad farigādōs
i. occisimas venas supfluat et spm̄ dplexiorē ppter latitudinē
epispason euellēt. Cū reuma autē frigidum existēs et cōgluti-
nosum est eufractabit. i. opilabit trāsitus spūs et sanguis ex-
fractans coagulat eas q̄ pprie sanguinē et immobilē et stabi-
lem facit natura frigidū existens et nefraticū. i. opilatus et
ppter ea coagulatur: lingua luīda effecta et rotundata cū
curuata. ppter venas q̄ sub lingua sunt: subcise enī vene bi re-
ro columnulā vocant alterutrumq; venā grossam. Cum igitur
plene existentes hec ad linguam firmantur et terminantur
raram existentem et spongiosam ppter siccitatē. deinde bē

Regimēnis acūtorum

a violentia humidū qđ ex vena suscipiēs ex lata qđē rotunda sit ex bene coelerata vero liuida ex molle vero dura ex bñ vero curuabili incuruabilis vt cito suffocet nisi qs cito auxiliabitur floboromīā faciens a brachijs ⁊ venas q̄ sub lingua succedens et pharmatijs attractiuis et gargarismiis calidis: et caput radens et cerotum collo et capiti circumponere: et lanis circūuoluere et spōgijs mollibus et aq̄ calida experimēte fomentare et bibere aquā et mellicratum nō frigida: da succum autē offerre cum crisi in fallacia iā fuerit. xxviij

Qum vero in estuavel autōpnali hora ex capite calidū reuma defluerit ⁊ vitrosū seu ab hora drimi. i. aere et calidā factum mordet autē hoc tale existiēs ⁊ vlcerat ⁊ sputo implet et orthamia aduenit ⁊ siccitas multa: ⁊ q̄ inspicūtur hysochia. i. subtilia apparent. xxviij

Et posteriores tenāthos in collo tendit et videtur vt tetanus tendi ⁊ vox cposoge et spiritus paruus. xxix

Et antipasis spiritus spissa ⁊ violenta sit. xxx

Sed et arteriā vlcerat his q̄ ita dispositi sunt: erit autē ppter drimica. i. accreditū humoris videlicet. xxxi

Si febris assumpserit veteri stercore subente vel nouiter commesto ori existiēti siue cū dolore costę siue non: qđtē agere donec descenderit cibua primum ad inferiorē ventrem. xxxij

Potu autem vti oxmelle. xxxij

Si vero lappato. i. fluxibili existiēti casus supuenerit: si tribridebitur farmatie apte habere i horis triū dieꝝ nō pharmacare debes sed quartanum. xxxiiij

Qus autē pharmacaueris sorbitiōib⁹ vterē obseruās proximos febrim: vt nunq̄ offeras existiētibus: neq; debētibus esse futuris: sed desinentibus vel quiescentibus. i. cessantib⁹ et vt longissime a principio. xxxv

Quibusq; vero dyathelosis. i. finaliter vter humidus in febribus: his differēter pedes calefaciēs et pistillēs. i. cōstringens cerotis et coronis circūuoluens caue vt non sint frigidiores alio corpe calidis vero existētib⁹ calefactōes nullas offeres s; obseruayt nō infrigident: potu vero vtantur q̄

nimis aqua frigida vel mellicrato.

xxvi

Quibuscunq; in febribus venter humidus et mēstru-
bata: et multi taliū croidas. i. vellera auferūt et nases
fodiunt et fm parum quidem respondet ad interrogata ipsi
vero a se ipsis nihil dicunt rectū videt: igitur mihi hic talia
mellencolica esse si vero talibus existētibus venter humidus fue-
rit et colliquat: videtur mihi sorbitiones frigidiores et grossio-
res offerre et potus stipticos. i. cōstipatiuos et vinosiores et
compatiōres.

xxvii

Quibuscunq; vero febriū vñsiones a principio et pulsus ca-
pitis sunt et vrina subtilis his opz expectare ad crises exacti-
turā esse febrē: nō admirari vō si desipuerint.

xxviii

Quibus vero in pñcipio vrine nebuloformes et grossi: hos
tales subpurgare et si alia cōserunt: quibuscunq; vero i pñcipio
vrine subtiles ne pharmaces hos tales: sed videtur vtile eli-
stheresari hos confert curari.

xxix

Apori qdē quietē ducētē et vnguētē et pisellonata. i. cr-
cū cōstringētē homales. i. eq̃liter: potē vō mellicrato aq̃so et
sorbitiōe succo prīsane advesperā venter aut subducit fm pñ-
cipia clistere pharmaca vero ne adducas his in pñcipio: si
enī aliquid mouebis fm ventrē vrina nō matura s; amēdros
i. in sudabilis: et acristoy. i. in cristibilibis febris per multum tem-
pus erit.

xl

Sorbitiōes autē cū ppe crisis fuerint ne des si turbetur cox
aut remiserit et addiderit ad meli⁹: custodire vō opz et oim
febriū crises et auferre sorbitiones fm hoc tempus.

xli

Si dicerent autē he longe febres fieri et apata. i. abcessus ha-
bere siquidē inferiora frigida fuerint sed habent transmuta-
tiones: fuit autē sanguis ex narib⁹ et venter talib⁹ turbat.

xlii

Quicunq; vero febres assodes. i. auxie fiunt et ypodidria
i. p̃cordia tendūt et iacētes nō substinent in eodē et extre-
ma in frigidātur omnia plurima dūgentia et custodia indi-
gent: deducere vero eis offerentes nil aliud q̃ oximel aq̃sum
sorbitiones autem non offerri donec desinat et vrina digesta
fuerit.

xliii

Accubare vero ad obscuras domos et accubare in mol-
lissimis strates multo tpe ad eandē desuētē: et vt mini-
me reſciat se: maxime vero hoc tale tales inuat. xliij
ypocundrio vero lini semen iunges appone: cauēs vt nō fri-
zerit. l. frigeat appositū sit aut summe tepidum coctum aq̃
et oleo. xlv

Coniecturari vero ex vrinis quod futurū est esse. nā si qdē
faciunt grossiores et occothere. i. flauiores sunt meliores: si
vero subtiliores et nigriores perniciosiores. xlvi

Si autē trās mutatiōes habuerint et tempus significāt: ne-
cesse est egritudinē transmutari ad deteriora et meliora ano-
maliam. i. inaequalitatem. xlvij

In cōsistente s aut febrili cinere donec fiet cū vero steterint
obuiare cū dieta et cura: decētī s m naturā p̃siderās. xlvij

Sunt autem vīſiones multe laborantium. xlix

Ideo attendendum est sananti vt nō obliuioni tradatur al-
qua occasione. l

Neq̃ eorum q̃ s m mentem. li

Igitur maxime qdē oportet imparē numerum vereri: qd̃
bi dies heteropes. i. altero repetentes faciūt laborātes. liij

Custodire igitur opz p̃mā diē q̃ incepit ibecillie esse q̃ la-
borat sciētē p̃ncipiū ex q̃ et qd̃ ancedit ei hoc cū p̃mū scire
cū aut interrogauerit cū t̃ scrutat⁹ fuerit oia: p̃mū q̃lter q̃
dē caput hz si indolorosum t̃ nō grauedinē habe in seip̃o: de
indē ypocūdria et costas si indolorosa. nā ypocūdriū qdē si
dolorosum ē vel eleuatū vel stolonā. i. p̃uersionē hz vel facie
ratē vel costē dolo: iussit t̃ simul cū dolore vel iussicula ṽl tor-
tio vel dolorē ṽlris cū aut qd̃ horū affuerit ypocūdrio: tunc
maxie soluere ṽlre clisterib⁹: bibat aut mellicratū calidū co-
ctū adijcere ṽo q̃ in surrectiōib⁹ si lipotomisat: et si sp̃is eu-
foria. l. bona patiētia cū hz videas aut egestionē ne aliquē for-
te nigrū egesse rit̃: colorē ṽl purū eq̃les sanivitiq̃ boies eges-
siones t̃ febris etiā in tertiā diē sup̃ exacerbata inspiciēs valde
bñ tales in his egritudib⁹: ſctanas: adhuc tā t̃ alia cōspiciēs
si q̃rta ſtie dici sūt: qd̃ hz: qd̃ horū ip̃oz piculosus sit: signa ṽo

Libër quartus

nigra quidem egestio mortē significat : siñis autem sano or-
 ònibus vtiq; diebus appareat salubre. liij

Quam autem nō obedis balneo. i. suppositoꝝ: insit autē
 spūs eufonia. i. bona patientia: surgēs in thorum vel
 thronuz vel ibi in lectulo: si absinthia. i. inaniositas insit: hoc
 autē cum aderit laborāti masculo vel femine ⁊ fm principia
 innascunt decipientiā expecta futuram. liij

Atendere vero et manus si vero tremule fuerint: expe-
 cta tali distillationē sanguinis p nasum futurā. lv

Impicere vero oportet ipsas nares: si siñr spūs p vtra-
 q; trabatur: et si multus feratur ex naribus amat fieri
 spasmus. lvi

Si vero in febre hyemali lingua aspera facta fuerit: et
 absichie. i. inaniositates insint amat huic tali ⁊ remissio
 esse febris: sed tamē hunc talē custodire in famē vel aque
 potu et mellis crati potu et etiam in succis custodi: neq; cre-
 des remissioni febris huic: quia qui quideꝝ talia habēt signa
 periculosi sunt mori. lvij

Quam in febribus terribile quid factuz fuerit quintanis
 existentibus vel venter repente humida egresserit: vel
 absichia. i. inaniositas facta fuerit: vel affomia. i. inuocalitas
 assumpserit: vel spumofus factus fuerit vel singultuosus: in
 hijs affodiis. i. anxius amat fieri: et circa yporino. i. quod sub
 nares et frontem sudores et collum retroesus capitis. Qui
 vero hec patiūtur moriūtur inflati. lvij

Quibuscūq; autē in febribus crura fiunt hyemadra
 id est vlcerosa et morātia non maturātur existenti-
 bus in febribus: si ⁊ acciderit suffocatio pharingis. i. faucibus
 subtilibus existentib⁹ q̄ circa pharingā: et neq; digerit
 sed neq; extinguitur: amat huic tali sanguis fluere ex naso.
 et si quidē multus fluxerit solutionē significat egritudinis:
 si vero nō longā q̄tociq; vero paucior fluxerit: tāto deterio-
 rem ⁊ longiorē: si vero alia facillima facta fuerint hinc ex-
 pectate ad pedes dolores: si vero dolores tetigerint pedes:
 et dolorofus factus pmaneat ignitus factus et nō solut⁹ fue-

Regiminis acutorum

rit paulatim veniēt ad collū dolores et ad clauū et ad humerū et ad pectus et articulū ⁊ hoc indigebat sumat bodis id est vlcerosius fieri extinctis autē hīs si man⁹ cōtrahūtur vel tremule facte fuerint spasm⁹ hūc talē suscipit ⁊ desipientia: sed et pbligaria. i. ampule supercilio et rubores. habet et palpebra altera circa alteram palastrarij. i. germinat durus scgmon detinet: et hydent. i. thumēt oculi et desipientia multū superaddit: noctes autē magis supersignificāt q̄ dies ea que circa desipientiā: signa vero maxima multa sunt in ipsa rem numerū q̄ parcm quiscunq; vero horū numerorū sunt periculosi superuenerunt.

lix

Hos autē tales a principio pharmacare elegeris ante quintam: si vomouisset. i. gurgulisset venter si vero non sine re apharmalientos. i. impurgatos esse si vero diauoria: et egestioncs colerice fuerint scamonea supurga moderate alia vero cura q̄ minimos offerre pot⁹ et sorbitiones vt melius habeat: si vero non superuenerint quartadecimam excedentes.

lx

Quam febricitanti quartadecima exsistenti affonia. i. inuocalitas affuerit: nō amat solutionē citā neq; egritudinis electionē fieri: sed tps hoc tale significat: cum autē apparuerint in die hac. i. quartadecima longius accidit

lxi

Quam autē febricēti quartano lingua turbata verba loquitur: et vēter colerica subegerit humida: amat delirare hic talis.

lxij

Et si in autūnali hora ⁊ in acutis sanguinis distillatio re pēte fiens symconia. i. fortitudinē et multā inflammationē fm vnas ostendit: ⁊ in posteriore subtiliū vinarū sup apparenhas ⁊ si tendit ad statū ctate et corpus ex gignasijis vel cufarchia. i. bonā carnositatē habeat vel melacolicū: vel ex potu man⁹ tremule bonū h3: desipientiā p̄dicere vel spasmū.

lxij

Et si quidē imparib⁹ supuenerit melius in crisi vero pni ciosum nisi mult⁹ abūdāter excursus sanguinis exitū faciet in pabundātie fm nares vel anū exisces methases vel apostasice vel dolores ypocūdrū vel ad testez vel ad crura: solutio

Liber quartus

autem his exitus fiunt per sputa vel sputorum et grossarum
vinarum leuium albarum exitus. lxxij

Oximel dancu terens bibere da et galbanum in melle et
ciminum elicticum. i. electuarium et succum ptisane in his
sorberci afflictos. i. impassibilis autem hic talis: nisi sudores
cretici vel sompni homales superuenerint et vrine grosse et
drimies decurrant: vel in apostema firmetur. lxx

Otallus et mirtha elicton. i. electuarium: bibere autem his
talibus oximel da quod minimum. lxxi

Si vero siticulosi vehementer fuerint: ordeace aque
bibat quidem. lxxij

Periplemonica et pleuretica ita oportet scrutari si acuta
febris fuerit et dolores lateris alterius vel ambozum et spi
ritus sursum de lato si et tusses insint et sputa expunt igne vel
linida et subtilia et spumosa et anthira. i. florida vel crocea
et si quid aliud diuersum habet preter ea que edocta sunt hos
ita oportet deducere. lxxiij

Si vero dolor sursum finiat ad clauum vel circa vbera et
brachia incidere oportet in brachio venam que intus ad qua
liscumque partem fuerit secundum hanc. lxxix

Sub auferre vero secundum habitum corporis et horam et eta
tem et colorem plus autem audens si acutus dolor fuerit du
cere ad lipothosum. i. defectionem animi. lxx

Omnem subclisterisare post hoc. lxxi

Si vero subtus inferius thorace dolor fuerit et tendit val
de pleuretico ventrem subpurgare: in medio vero purgatio
nis nihil da: post purgationem autem oximel pharmacare
vero quartanum. lxxij

Si vero non facile erectus fuerit: minorem potum et sorbitio
nem paucam succum subtilem et semel in quacunque hora melius agit
cognosces autem ex vrinis. lxxiij

Matura vero sunt pariscella. i. sputa cum facta fuerint si
milis pyo. i. puri: vrine vero mature sunt que ypostases habent
subrubeas quales orobum. lxxiij

Periplemonie electuarium cotallum galbanum attracti-
um cum melle attico abrotanū in oximelle piper helebor
vel electuarium nigrum decoquens et pleuretico et periple-
monico in principio circūdoloroso existente da bibere bo-
num autem et panaces in oximelle bullientem et colantem
da bibere. lxxv

Ossenteria apostema aliquid vel elenationem quie-
scens. i. cassans facit nisi in febribus et sudores et va-
ne grosse et albe et lenes super apparent in tertianis diebus
vel achirson. i. varicem vel ad testem vel ad crura dolor vel
ad hysschyon. i. vertebraz firmiter. lxxvi

In febre colerica ante septimū cum rigore hycterus su-
per innatus soluit febrem: sine rigore vero si super innas-
catur extra tēpora periculosum. lxxvii

Merani vero lomborum et in melanco'icu per venas
spirituū defectōes cū fuerit flebotomia soluit. lxxviii

Cum autem atenantibus antēius vebementer spasman-
tur et circa collum et facies sudores a dolore a dolorū mor-
tis et siccatis tenentibus prodeibus. i. caudatis igrossiores
dorsum continent vel medie colligationes innate ad pedes
desinit hūc tali nisi febris et somnus supervenerit: et frequē-
tes vane digestionem habentes venerint: et sudores ceticis
bibere vinū citrinū vinosuz: et alicio. i. pulētani coctam co-
medere et ceroto ungere crura circūvoluere vsq; ad pedes
calidos et infundentes scaphe. i. cathino et brachia deuolue-
re et lombos a collo vsq; ad vertebra. i. scientia incerans vt
et anteriora contineat et dimittens somēta vitreoli calidā
aut aquā infundēs et extendens linteo accōbans eū et ne
ventrem soluas nisi balano. i. suppositoio si multo tempo-
re existens non egestibilis. lxxix

Egritudines aut solvūtur oēs vel fm os vel fm ventrem
vel fm vesicam. lxxx

In debouifare opz eos quib⁹ a capite fert renna. lxxxi

Quibuscumq; ex apostematibus vel flebogoria. i. vena ci-
lione vel propter aliam sortem causam empici sunt: ne des-

heleborū: neq; enī proderit: et si quid patiatur: causa videbitur heleborus esse si vero dyalipite corp⁹ vel dolor in capite vel amplastrate aures vel nāsus vel expuitio vel gentioforum grauedo vel corporis tumor preter cōsuetudinē quod cūq; contigerit heleborisare oportet neq; a potibus neq; a ventis vel venerciis: neq; a tristitia neq; a sollicitudinibus neq; a vigilijs si quid quidē horū habeat causam ad hoc facere curam. lxxij

Que ex itinere dolores laterū dolorosi hyseō. i. vertebro rum ⁊ quecūq; respirantes dolent occasionem habētes: multoties enī didicere venire ex crapulis: ⁊ eis vento sis dolores ⁊ ad lombū ⁊ ad hychium ⁊ hylum quibuscūq; autē horū fuerit alia diffurie. i. diffuriatur. i. difficulter minguntur: horū autē itē causa ⁊ corisari ⁊ branchorū. lxxiij

Quecūq; vero a dyematibus. i. dietis sunt multa quidem vnusquisq; sicut vtiq; pter cōsuetudinem dietatis fuerit maxime insignit: ⁊ enī quicūq; non dissentēs prādere ⁊ pranderent vel pransi fuerint eis tumor ventris erit multus ⁊ ritimus. i. proiectio ⁊ plectora. i. multitudo: ⁊ si cenauerint vter turbatur mibi vero non necessarium in talibus prolongare sermonem. lxxxiij

Et sic vero maxime insigniāt nō ex ratione aliqua: sed experientia docet indicare cibariorū virtutem. lxxv

Aleum sisam. i. ventositatem et calorem ad thoracem et capitis grauitatem: ⁊ si quidē alium dolorē didicerat ante exacuit vetricū autē est: ⁊ hoc habet bonū optimus aut ⁊ id comedere debēti ad potū ire vel ebrio. lxxvi.

Qaleus aut sisam. i. vētositatem gestora. i. strictionem ⁊ cibariorū accēssionem facit crudū autē adhuc ⁊ indigestum: pessimū autē poti comedere replētis. lxxvij.

Legumina vero omia ventosa ⁊ cruda ⁊ cocta ⁊ frixa minime vō ifusa ⁊ viridia: ⁊ his aut non vti nisi pyrimō l. cibaria. h3 aut ⁊ ppas malinas singulū horū. lxxviii

Acicrisam. i. ventositatem quidem crudum et frixum et laborem facit. lxxxi

Regiminis acutorum

Uns autem stiptica. i. stipat et aridum facit si cum cortice fuerit. xc

Upinum autem horum minime mala his minima: xci

Silium autem et oposa succus est quodammodo quibus maxime: in expertis autem non transit ventrem. xcij

Et caufodes. i. estuosum hoc. xcij

Maxime vero sit si cum multo casco mixtum fuerit vel commixtione bouinarum carnum. xciv

Meliacolicum quodammodo exacuuntur passionibus bouinis carnibus aputiblitos. i. inseparabilis natura earum et non contingentis ventris est digerere. xcv

Optime vero utique eripiuntur sicut si et coctis utant et ut vetustissimis. xcvi

Quædam vero carnes et quæcunque in bouinis sunt male omnia enim habent et indigestionem et ventositates et eructuosiores et coleram faciunt: sunt autem bene odorabiles solide et delectabilissime: habent optime cocte et frigide quæ vero indelectabiles fetide et dure habent pessime et inrecetes: optime vero sunt estina hora autumpnali vero pessime. xcvij

Quæ hiri. i. porchi perniciose esse enorme. i. crude vel sanguine id est circumdasse: colericæ vero utique erunt et turbatine: sunt vero omnium carnum optime: validissime vero omnium quæ non fortiter crasse neque subtiles macre neque etate ierum. i. sacrificij veteris: comedere vero et sine forma vel sub frigidis. xcviii

Acolera vero sicca venter inflatur et sonitus insunt et dolor costarum et lombi: gerunt enim nihil inferius: sed perstringuntur. xcix

Hæc talem custodi ut non vomat: sed venter subducatur clisterisane quæ cito aqua calida et pinguisima: et etiam aquam vngens plurimam immitte calidam in scapha. i. pelui accubare facies: et calidæ aque parum superinfunde: et si calefactus ei venter subducitur soluitur. c

Qonfert autem et dormire huic tali. ci

Et bibere vinum subtile: et vetus et acresciron id est meratius. cij

Et oleum da ut quiescat et venter subeat. i. egerat et soluitur dolor. civ

Acibus autē et potibus abstineat quib⁹ indigentia quidem nulla est s⁹ corpus neq; opus appositione: idigesta vō quidā cōtinētur digestionē indigentia: huic quidē quiete est opus: cibarij aut nō anteq̃ digerātur moderate q̃ cōtinētur: si vero nō remiserit dolor lac asine da bibere ut purgeſ civj

Si vō humid⁹ venter fuerit: et colera subit. i. egerit et torsiones et vomit⁹ et mordicatōes his validissimū gescere: bibere mellicratū et non vomere: subducere autem scdm̃ eum moderate et quietē. cvj

Andropū due sunt spēs siue nature: quorū hic q̃dem ypsarchidius cognās fieri in effugibilis. hic vō cū inflationibus multa bona fortunatone indigēs maxime vō afflictione et pyria. i. fomentatione et eucrasia. i. cōtinētia cibi; sicca vō et drimīa. i. acria comedat ita em̃ viti coratus. i. vrinatissimus erit et fortis erit maxime: si vero dispūa. i. difficile spirabilis fact⁹ fuerit: et hora vernalis existēs cōtigerit: et etas statu suo sit et robur fuerit a brachio sanguinē auferre. Deinde panes calidos ex vino nigro et oleo infundēs comedat: et q̃ minime bibēs q̃ plurimū labore: et carnes suinas carnosas comedat cum aceto coctas ut ad difficiles ambulationes obuiet id est sufficiat. cvj

Quicūq; vētris infimos inferiores calidos habēt et drimīa. i. acres egestionales et anormale. i. ineq̃les exiunt a colligitione eis sit siquidē potētes fiant: beleboro antispasie. i. reuelle: si vero nō succus frumentarij tritici grossus factus et sabatius et etnos. i. fabe integre aq̃ cocte iuris pinguiet et panes cucurbitis. i. subcinericij et pisces febrienti quidē cocti: in febrienti vero existenti assi et vinū nigrum in febrienti: si vero non aq̃ a nespilis vel mirthibus vel malis granatis vel finico balanis. i. datilis vel amatos. i. florē vinearū vitis. cvj

Si vero febrē habeat et torsiones fuerint lac asinū paucum et calidū plurimū deinde ex inductione plus et lino sperma isemē lini et triticea alba. i. polēras. i. farina noui tritici vel pici roſi et cocti: et egiptiarū fabarū: auferens amara exco

Regiminis acutorum

nas semina bibat vel oua semina coagulata comedat asina es-
mulagmē et nullū coriandrū coctū vel conductū in lacte co-
cto frigida comedere et q̄ his similia et potus et cibaria of-
ferantur. cxvij

Dietaric vel dietatine maximū est obseruare et custodire it-
em in acutis et in lōgis egritudinibus: et intēssiones febrium
et remissiones vt tēpora custodiat q̄nqz nō oportet cibaria of-
ferre et infallaciter q̄n oporteat afferre sciant: adhuc aut q̄n
plurimum distent ab intentione. cix

Sane vero cephalargicos. i. capite dolorosos ex gi-
gnasys vel cursibus vel ambulationibus vel venatib⁹
vel aliq̄ alio labore intēpanco vel ex venereis decoloratos bīd-
cosos spleneticos liphemicos. i. sanguine defectos et sisodera-
id est iflatos et sicce tussietes. i. siticulosos venis defectos et tē-
sos ypocūdris et laterib⁹ et metaphrenis. i. scapulis torpen-
tes et obtuse vidētes q̄b⁹ sonit⁹ aurīū incidūt et vinationes
nocturnā in p̄tineri dispositos icterodcos: et q̄n vētres cru-
da emittūt emorrogētes ex narib⁹ vel fmi anū vehemēter v̄l
in ephisematib⁹ exītes vel in eis labor occurrit vehemens:
nō cōtinēt: horū nullū pharmacare: et nī picula: q̄ cū acce-
pta et nihil inuadūt et cas q̄ ad curā erectōis crisis auferes. cx
Si vero sanguinē alicui cōfert auferre solidū facere vētres
et ita auferre et fame crutiare et vinum auferre ab eis deinde
dicta conuenienti reliqua eorum et pyria. i. fomentatione et
ignis. i. missionibus cura. cxl

Si vō tibi vēter dēus videat eē mollī clisteri clisterisa. cxij
Si vero pharmacare opz helboro infallaciter sursum pur-
ga: inferius aut nulli talium. cxij

Calidissimū aut ad vinationē et ad sudores et ābulatōes
deducere et fricatōe geta vti vt modo nō dēscs habitū: si ve-
ro chinopces. i. sedēs fuerit alij fricēt cum. cxij

Et si qdē in thorace sup frenas. i. dyasfragma et contristat
passio enī: resedeat q̄ multoties et nīme acclinēt: donec valē-
tes fuerint et sedātē fricēt multo tpe multa aq̄ calida si ve-
ro in inferiore vētre suffrenes habeat dolores ei iacere con-
fert et nullo motu moueri tali corpī extra fricationē. cxv

Liber primus

Que ex inferiore ventre solvuntur per urinas et sudores
ut lubricitate decendant moderate a casu solvunturq[ue]
parva: que vero vehemētia pernicioſa: tales enim vel perunt
vel sine malis alijs nō fiunt ſani: ſed p[er]ſiſtunt huiusmodi mor-
bi: poſt ydropē cantarides tres auferēs caput vniuſcuſq[ue]
et pedes et halas terens tribus ciatis. i. pugillis aque coque
Cum autem doluerit qui bibat calida inſundantur: vincto
autē prius: ſeiunus autē bibat et comedat panes calidos et
alphato. i. olco. cxvi.

Obum. i. ſuccum ſici in lana apponere intus ad vena
id eſt narem vel periteram. i. coagulum cōſoluentē bi-
ze. i. obſtruere in naſum vel de calchandise. i. vitriolo circum
uellens cōprime: et cartilagineſ extroſuſ cōprime alterutrin-
q[ue]: et ventrem ſolue aſine lacte cocto et caput radens ſtiptica
id eſt cōſtipatiua offer: ſi hora calida fiat.

Domini ypocratiſ libri regiminis acutorum
morborum ſiniunt feliciter. Deo gratias.

Et Domini galienī liber regnī feliciter inci-
pit primus qui de corpore dicitur.

Res sūt om̃es doctrine

que ordine habentur.

Prima quidem est ex finis notione q̃ fini
dissolutionem fit.**S**ecunda vero que ex cōpositione est scōm resolutionē
inuentorum.**T**ertia vero ex termini dissolutione: cum nūc insistim⁹.
Appellare autē licet: huiusmodi doctrinā: non solum
termini dissolutionem: sed etiam apertionem vt quidam no-
minauerunt: aut resolutionē aut diuersionem vt alij quidam:
aut explicationem: aut expositionem vt alij.**Q**uoniam sunt ergo quidā herophilorū huiusmodi facere
doctrinam: quēadmodum erasclides ⁊ erithēus**Q**uoniam sunt ⁊ eam que fini cōpositionem ipi herophilē: et
quidā erasistratorum ⁊ athēniensis athaleis.**N**ullus tamē ante nos scripsit cā que ex finis notione inci-
pit: ex qua oēs artes cōsistunt fini rationem.**S**ed ⁊ illā quidā alibi pertransiimus.**H**ic vero diffinitiuam faciemus doctrinā q̃ q̃ntū relinq-
tur ad ea que est fini dissolutionē ⁊ dignitate ⁊ ratioe:
in abundās est ad cōprehensionē totius ⁊ memoriā eorū q̃
scōm partem. Facile cū memorabilia sunt satis ex termini
dissolutione om̃ia: eo quod cōtineat in se totius artis capitu-
la ⁊ optimum terminū: quē ⁊ substantiale quidam nominant
cōtrario diuidentes his que notiones appellant. Et illi siq̃-
dem ab accidentibus diffiniunt rebus: hi vero a substantia
ipsa consistunt.**Q**ue vero scōm partem est tractatio vniuersę medicinalis
speculatiōis in multis alijs a nobis scripta est negocijs. Qui-
bus expedit vti ad tres doctrinas.**S**ed nunc ad diffinitiuā incipiemus: tantum adhuc
apponētes: q̃ sola capitula ⁊ velut cōclusiones: scōm
explicationē demonstratorum dicetur nunc.

Medicina est sciētia sanorū

m egroꝝ et neutroꝝ.

Scientie ergo nomē cōter et nō pprie audire opz. iij.

Sanum autē et egrū et neutru triplaciter vnūqđqđ dī : hoc quidē vt corp⁹ : hoc autē vt causa : hoc vō vt signū. Et enim susceptibile sanitatis est corp⁹ : et efficiēs et conseruās eam est cā. Et declarās eaz signū. Oīa autē hec vocāt belenes sana Sedz vō eundē modū et egra et susceptia egritudinū corpa et efficiētes et pseruātes egritudines cās : et signa declarātia : et neutra fm eandē rōnem : et corpa et signa et causas : iiii.

Et scdm primā quidē rōnem sciētia causarū sanarū medicinalis est post illā autē et alia. scđo vō et egrarū et tertio neutrarū : et post hoc corpus. Prīmū quidē est sanorū : deinde egroꝝ : deinde neutroꝝ. Et de signis vō scđz eandē rōnē. In actionib⁹ vō pri⁹ qđē corporū cognitio ex signis manifesta est : post hec vō et eazū causalū inuentio. v

Sed qm efficiēs et declarās et susceptiūz duplr vnū qđqđ dī : hoc quidē simplr : hoc vō vt nunc : sciēdūz est vtroꝝqđ sciētiā esse medicinale. Et ipm vero simpliciter duplr dī : hoc quidē vt semp : hoc vō vt multum. Et est vtroꝝqđ etiā horū sciētia medicinalis. vi.

Neutroꝝ vero et causa : et signum : et corp⁹ : et qđ simpliciter dī. Et qđ vt nūc triplaciter vnūqđqđ dī. Hoc quidem eo qđ neutro cōtrarioꝝ participet. hoc quidē eo qđ vtrūqđ cōtrarioꝝ equaliter : hoc autē eo qđ aliqñ quidē hoc aliqñ illo. Horū vero ipsoꝝ fm duos modos dicī : aliqñ quidē picipādo vtroꝝqđ cōtrarioꝝ equaliter : aliqñ vō amplius altero. vii

Et autē de toto termino dubitatio qđā fm locutionē : quas et ipam opz deteriare. In eo cū qđ dicit medicinā esse sciām sanorū egroꝝ et neutroꝝ significat quidē et oīm ptiū : significatur autē et qđā : significatur etiā et qđā. Sed oīm qđ dē incōprehensibile est et ipossibile : quārdā vō inspectum : et nō artificiale. Qualium vō et artificiale simul et sufficiēs ad

descriptis artibus quibus contineri dicimus in medicina definitione;
 Pars tertia primi libri tegni domini galieni de corpore.

Accipiamus igitur a cor

poribus primo quidam quia sana et egra et neutra con-
 tingat esse existentia: post hec vero de signis et
 causis orationem percurramus. ij.

Sanus est autem simpliciter corpus eucraton quidam existens ex genera-
 tione in simplicibus et primis particulis: coequale vero is qui ex his com-
 ponuntur organicis. Sanus vero ut nunc est corpus quod secundum plenum tem-
 pus est sanum: est autem et hoc quod secundum tempus sanum est corpus eucraton
 et coequale: non secundum optimam eucrasiam et coequalitatem: sed secundum
 propriam ipsius sani corporis essentiam: vel secundum ipsius propriam sani corporis
 equalitatem. Semper tale est maxime eucraton et maxime coequale. ut mul-
 tum vero ab optima proportionem derelictum est non multum infirmum. iij.

Et gratia vero corpus simpliciter est quod ex generatione est aut distinctum in his
 qui similes habent partes: aut non coequale organicis aut utrisque simul. iiij.

Et gratum vero ut nunc est corpus egrotans in tempore in quo dicitur
 tale existens. Manifestum est autem quod hoc in quod secundum tempus esse
 egrum aut distinctum est in similes habentibus partes: aut
 inaequale in organicis: aut in utrisque. Et semper quidam egrum est
 quodcumque ex generatione aut distinctum satis existens in simpli-
 cibus particulis: aut in omnibus: aut in quibusdam: aut maxime do-
 minantibus: aut etiam inaequale in organicis. Et multum vero egrum
 est corpus ab huiusmodi malicia derelictum: nondum vero
 in medio neutralitatis constitutum. v.

Quod infirmum autem et incurru corpus triplex dicebat: hoc quidem in eo quod
 neutra extremarum dispositionum precipet: hoc vero utraque: hoc
 autem eo quod aliquando quidam hac: aliquando vero hac. Sed primum quidem
 significatum neutrum erit corpus medium vere existens sanis-
 simi corporis et egerrimi. vi.

Et huiusmodi quidam hoc simpliciter tale est quoniam ex genera-
 tione tale constitutum est: hoc vero ut nunc quodcumque in pre-
 senti tempore medium vere existit: et sanissimi corporis et
 egerrimi. Eius vero quod simpliciter est. Hoc quidem

semper tale: quoniam in omnibus etatibus semper maxime p
manet tale. Hoc vero ut multum quoniam mutationes quasdam
est accipiens. Secundum vero secundum significatum neutrum erit cor
pus contrariis simul dispositionibus participans: ex gratia
autem secundum unam partem aut secundum duas differentes. Secundum
unam quidem: ut si secundum alteram opinionem curatio fuerit effectiva
rum qualitatum aut secundum utramque quidem oppositionem: scilicet cir
ca formationem aut magnitudinem aut numerum particulari
aut positionem lapsuum: aut econverso. In his quidem corre
ctum: aut omnibus. aut in quibusdam. In crassi vero derelin
quens. In differentibus vero partibus et secundum omnes opposi
tiones potest aliquid contrariarum participare simul. Et sem
per quidem tale est secundum omnes etates manens simile. Et multum ve
ro est quod et secundum et pinuratur secundum aliquid. Ita ve
ro et quod ut nunc neutrum erit corpus secundum significatum: aut
eo quod secundum unam partem: hec habeat sana: hec vero egra aut in
herentium ei aut circa partes differentes. Secundum vero ter
tium significatum neutrum erit corpus quod quidem modo sa
num modo egrum: in parte fit temporis quemadmodum inheret ali
bus pueris quidem existentibus sanos esse: adolescentibus ve
ro factis egros vel econverso. In uno vero tempore ita neu
trum vere contingit quidem consistere secundum vero latitu
dinem non contingit. Scimus vero quoniam nunc dupliciter. vii
S Annum vero et egrum et neutrum corpus quoties di
citur. et qualecunque quodque est sufficienter determina
tum est: de signis vero deinceps dicendum est.

Domini galieni liber regni secundus
incipit quod dicitur de causis Pars pri
ma de capite.

S Ant autem horum signorum:
sana: quidem quoniam presentis sanitas sunt signa demo
strativa: et future pronostica: et post facte rememorativa. ¶

De alieni regni

Gr̃a vero signa presentis egritudinis demonstratiua sũt
et future p̃noscica: et prius facte rememoratiua. iij

Secundũ vero hoc et neutra et q̃ neutrarum dispositionũ
demonstrantia sunt et p̃noscica et rememoratiua: et sunt si-
gna secundũ aliquid quidẽ sanas; s̃m vero aliquid qdẽ egrũ
declarantia dispositionem et hec quidez s̃z t̃pa sanis et egris
insunt. iiij

Appellatur autẽ hec oĩa qdẽ signa a veterib⁹ medicis p̃no-
stica et si p̃sentia aut p̃teritoz aut futuroz declarantia sũt. v

Et utilitas quidem magna est: et demonstratiuoz et p̃nosti-
conũ minor vero rememoratiuorum. vi

Existensibus vero corporibus sanis: his qdem simpliciter
his vero vt nunc q̃ et sana dicuntur simpliciter: sanorum cor-
porum duplicẽ diximus esse differentia: hec qdem eorũ sem-
per esse talia: hec vero vt multum: semper quidem talia q̃cum-
q̃ habent optimam compositionem: vt multum vero q̃cũ-
q̃ ab hac non multum deficiunt. vii

Cognitiones vero eorũ et ab inherētib⁹ s̃m substantie co-
rum rationem oportet fieri: et ab his q̃ necessitate hec cõse-
quũtur effectibus et casib⁹ q̃ etiã acciderẽt vocam⁹ p̃p̃e. viii

Substantia qdem ipsa eorũ q̃ in optima cõpositione sũt
cõtemperantia similes qdem p̃tes habentiũ in caliditate et
frigiditate: et siccitate et humiditate: organicorũ vero in quan-
titate et qualitate cõponentiũ eã: et adhuc in formatione et po-
sitione p̃ticularũ p̃muscũsq̃ et totius organi. ix

Ab his vero que ex necessitate hec sequuntur similes qde-
z p̃tes habentia q̃tũ qdẽ ad tactũ in duritie et molitie medio-
citas q̃tũ ad visum: bonus color et s̃m leuitatem et asperi-
tatem mediocritas. x

Secundũ ṽo defect⁹ op̃atõnũ p̃fectio quã et ṽrutẽnoiam⁹. xi

Et oĩũ vero q̃ organica cõsequũtur in cõq̃litate et pulcri-
tudine oĩs corporis organicorũ: s̃pli⁹: et inherētiũ eis effectũ i ṽru-
te: optie ergo p̃positiõis corporis d̃mõstratiua signa s̃i hec. xii

Et oĩũ vero q̃ qdẽ deficiũt ab hac sana ṽo sunt: hec qdẽ in
similes p̃tes habentiũ lapsa sunt et cõp̃antia s̃m quẽdã paruus

Liber secundus

lapsus: hec vero et in coequalitate organicorum parum aliquid et hic lapsus aut est omnium: aut aliquorum: aut secundum utrumque. xij

Genera autem lapsum eadem sunt cum his quae virtutem eorum complent reuerentia in habentibus similes partes: numerus vero et formatio et magnitudo: et positio in organicis: utrisque vero communitas: quam et continuitatem eorum nominamus. xiii

In eisdem vero ipsis generibus lapsum et eorum corporum est virtutum secundum singulum egrum significatum. Terminus vero utrumque discretius est operationis sensibilis lesio. xv

Ab optima vero deficientia compositione corpora quidem bene lesa sunt et ipsa secundum veritatem: non tamen sensibile est hoc. xvi

Determinat autem ea magis et minus in operationibus egrorum causis repugnare. xvii

Simpliciter vero egra corpora determinata sunt eo quod facilius ab egris causis vincantur et ab eo quod secundum multum aliquid secundum virtutem operationum delinquatur. xviii

Sunt vero horum utrorumque in medio neutra: et quae vere dicuntur neutra et quae cum latitudine quadam. xix

Et dividitur totius sanitatis latitudo in tres partes latitudinem habentes et ipsas multas: quarum prima quidem erit sanorum corporum: secunda vero eorum: tertia neutrorum. xx

A quibus deinceps sunt egrotantia corpora lesionibus sensibilibus operationum determinata. xxi

Volentia vero et quorum motiones sunt delinquentes: aut omnino perierunt: manifestos habent terminos. Quae cumque vero in firmas habent operationes in maximis quidem discessibus facile discernuntur: secundum vero minores ambigua sunt. et propter hoc secundum hoc genus lesionis neutro contrario participant consistit in illa dispositione quae et ipsam neutram dicimus nominari. xxii

Omnibus his sensu disindicatis non secundum ipsam rerum naturam periculum cum est sempiternae passionis irreperire dogma. xxiii

Signa vero horum quae sanantur corporum et eorum et sanorum utrumque existentium quantitate distat differunt. xxiiii

Quoniam nobis duos extremos terminos contrarios al-

tenetrā optimā ppositionē ⁊ nūc factā egritudinē. Et conside-
rantib⁹ vero cui horū sunt viciniora: et q̄ pbātur corpa: p̄p̄in-
quius cū est optimē cōpositioni sanū: qđ vero ab hac lōgius-
iā vero egrotāri p̄p̄inqui⁹ egrū: vtrouiq; vero mediū cōlūter
ab vtroq; ab esse apparēs neutrū erit hoc. Optime ergo cō-
positōis corpis dicte sunt cognitiones. Deficiētū vō ab hac
cōlūa qđē numero sunt his gñae: et magis: et minus diuidi po-
tentibus et speratis in tres latitudines. xxv

Signa vero egrī corpis simplr dicem⁹: ex his cū erūt reli-
que due latitudines manifeste. Scđm ergo gen⁹ dictū ē p̄us
in optimē compositionis oratione scđm vero speciem nunc
dicetur prius nobis diuidentibus partes. xxvi

Quattuor autē sūt earū differētie oēs qđā cū earū sūt p̄nci-
pales: quedā vō ab illis exorte sūt qđā, vō neq; aliarū dñant
neq; alie earū innatas habētes virtutes ⁊ regētes eas dñant
qđā vero ⁊ innatas simul habent et influentes. xxvij

Principalia igit sūt cor: cerebrū: epar: ⁊ testiculī. xxviii
Ab illis vero exorta sunt: ⁊ illis famulatur nerui ⁊ spīnalis
medulla cerebro: cordi vero arterie: vene cpatī: semīnalia va-
sa testiculis. xxix

Ipsa vero scīpa regunt cartilago ossiū cōiunctio: membra-
na: glandula: pinguedo caro. xxx

Alie vero omnes partes cōc his habētes ad sui ipsius regi-
men arterijs et venis et neruis indigent. xxxi

Capilloꝝ vō ⁊ vnguū neq; f̄gimē ē aliqđ s; gñatō sola. xxxij
Hec qđem partium sunt differentie signa verovniuscuiusq;
crasos deinceps dicentur. xxxiii

Principium autem a cerebro nobis facientibus. Sunt cū
quinq; innata genera cognitionū eius. Primum qđē totū ca-
pitis dispositio: secundū vero sensibiliū opationū virt⁹ ⁊ vitū
tertū operatiuoz: quartum principalū: ⁊ quintum naturalū
Aliud est genus in his omnibus generibus ab his q̄ extrinse-
cus ei accidunt alteratio. xxxiiii

Motus quidē capitis dispositio ex magnitudine et figura
eius et capillorum accipitur. xxxv

Paruum vero: caput prave compositionis cerebri ppria
est signum. xxxvi

Magnum vero si ex necessitate bone compositionis est
signū: si enim propter vehementiā factū est magnum
eius que inest virtutis in materiam multaz et bonā opantis
bonum est signum. Si vero ppter solam materie multitudi
nem non bonum est signum: determinandum ergo est ex ei
figura et ex hūa que ab eo nata sunt: figura quidē si bone for
me est semper enim bonū est signum hoc hūa vero que ab
eo nata sunt vt si collum forte est et in alijs ossibus optime
dispositum est: et si omne quod est eius neruosum est et ple
num et viuū. Propria vero capitis figura est velut si vi
deas speram perfectam ceream ex vtraq; parte leuiter cō
pressam. Necesse est enim huius talis gibbosa quidem fm
speram posteriora fieri et anteriora: rectiora vero fieri q̄ ex
vtraq; parte. xxxvij

Si vero fm occipitium eminetia sit minor alicui: con
sidera et neruos et collum cum alijs ossibus fm nam
ram si quidē hūa se habētibus indigentia materie nō virtu
tis imbecillitate taliter factum est hoc. Ineptionibus vero
existentibus infirmū est principū. In pluribus vero fm oc
cipitium indigentiam imbecillitas eorū que dicta sunt sequi
tur et rarum valde et tale cōtingit. Si ossus vero fm occi
pitium cōsidera caput eodē modo eisde in toto magna na
to determinatis. In pluribus et hec bona figura facta per
acephalidos bonū signū: q̄ quidā medicorum posteri⁹ cere
brum nomināt: quēadmodum igit et est posteri⁹ determina
tum: forma velut landa habēte comissuram. Spine vero p̄
cipium hec pars est et per illam oriūti fm totum anima
lis corpus sunt neruorum actiones. Ipsa vero posterior p̄
fm se in omnibus paucorum sensibilium participat: multo
rum vero operatiuorum. Sic igitur anterus sensibilium q̄
dem plurimorum paucorum vero operatiuorum. Itaq; hec
et bñ disposita perfectas hñt naturas fm vnūquodq; pro
pria. Eadem vero et in anterioribus capitis eorum q̄ sunt

fm frontem determinationes sunt hjs que sunt fm posse-
 rus ad paruitatem et magnitudinem eius nobis respicien-
 tibus et figuram et que sunt in hjs sensus scilicet visum gu-
 stum et odoratum. Alterutrum enim sunt cognitiones: et si-
 bi inuicem attestantes et a principio nata principium virtu-
 tis et vitio et principuz hjs que ab eo nata sunt. xxxviij

P principalium tamen operationum virtus et vitium eius-
 dem principij solius fm seipsum sunt cognitiones. Eodem au-
 tem principales operationes ea que a solo principio fi-
 unt. xxxix

A Acilis igitur intellectus subtilis substantie cerebri est
 cognitio: tarditas vero intellectus pinguioris. xl

A Acilitas vero discendi est mollis: et memoria perma-
 nentis. xli

Sic vero et difficultas discendi dure obliuio vero fluens. xliij

E Bene mobile in opinionibus est callide: mansue-
 ro frigide. xliij

A Dhuc vero mihi videntur duo quide deesse genera co-
 gnitionum que ex principio suscepti differentie: vnum
 quidem naturalium: alterum vero extrinsecus accidentius
 erit autem comunis de vtrisque ratio. xliiij

N Am si cucratum cerebrum existit fm quattuor qualita-
 tes omnia que dicta sunt habebit cum modo et me-
 sura: et superfluitates: quecumq; per palatum aut nares aut
 aures aut oculos purgantur et hec habebit moderate: et mi-
 nime leditur ab omnibus quecumq; extrinsecus calefaciunt
 et infrigidant: et desiccant et humectant. xlv

M Alibus quidez infantibus existentibus capilli sunt sub-
 ruffi: pueris vero subrupei: perfectis vero rubei. De
 di vero quodammodo existentes crispum et simplicium. i.
 planorum neq; calui fiunt facilius. xlii

A Adire vero oportet que dicte sunt et que dicende sunt
 cognitiones vt in bene temperatis habitationib. xliij

Q Ecuq; vero fm capillos non in regionibus tantu
 sed in humorum temperantia proportionem habet

temperantie eorum que sunt fm cerebrum.

114

Sed vero calidius temperato fuerit cerebrum: fm vero alterant oppositionem euration: siquidem plurimus fuerit calidius fortiora omnia que dicta sunt et dicenda sicut signa. Breui vero superabundantia existente leuia: communis vero hec ratio sit in omnibus que dicende sunt mihi partibus earum que in omnibus temperatij dicende sunt cognitiones.

O Princeps vero signa eius que in cerebro est caliditatis in his que prius dicta sunt rubicundiora et calidiora que sunt circa caput omnia que in oculis vne sensibiles. Capilli horum natorum citius in capite nascuntur: multum quidem calidioribus existentibus bene temperatis nigri: et fortes et crispi fiunt: non multum vero calidioribus. subinde quidem primum fiunt: deinde nigrescunt: accedentibus vero etatibus calui fiunt et magis plurimum calidi. superfluitates vero fm palatum et nares et oculos et aures breues et digesse his sunt quando irreprehensibiliter sani sunt. Repleto autem aliquando capite continue et maxime his quando dietam negligenter obseruant hoc tale accidit: plurima quidem sed non indigesta fiunt superflua. Replentur autem et grauatur caput ex cibis calefacientibus et potibus et odonibus et extrinsecus accidentibus omnibus calefacientibus in quibus est et continens aer. Adhuc autem magis si non solum calida sint talium natura sed et humida: breuibz somnis huiusmodi temperantie dominantur adhuc me profundis ipsi fiant.

Rigidioris quoque oportet cerebri cognitiones sunt plurima superflua fm pprias effusiones: et capilli ruffi et recti et manentes et post multum tempus nascentes subtile et exiles primum. Et facile a causis frigidis leduntur: et fm idem tempus effionis catarrhis et: corrisis consumuntur neque tangentes calida que circa caput sunt neque inspicuntur rubeat: et oculorum vne inuisibiles et somnolentiores quodammodo sunt.

Sicciores vero cerebri cognitiones : nō superflūū est in effusionibus et sensuum perfectio: vigilantes vero sunt et capillos fortissimos habent citissimeq; producant nati crispas magis q̄ rectos calui in breui fiunt: humidioris vero cerebri capilli fiunt plani: et non omnino calui fiunt et sensus hebetes sunt et superfluitatum multitudo et hec quidē simplices distemperantia sunt, liij

Quamposita quidem calida et sicca : prima quidem est : fin quam non abundantes sunt in superfluitatib⁹ : s; perfecti sensibus: et vigilantissimi et calui fiunt citius : pma tamen generatio capillorum citissima est eis et plenissima: et nigri capilli et crispī fiunt et calidi sunt tangentibus caput et rubicundi vsq; ad status tempora. liij

Si vero humiditas accedat caliditati parum quidē super aggrediētib⁹ vtriusq; mediocritatem sit bon⁹ color et caliditas et in oculis vene magne : et superfluitates plurime mediocriter digeste et capilli recti et subnubei et nō calui fiunt facile. Replentur autē et grauantur capita a calefacientibus: si vero humectentur multo magis statim super abundantiam habent superfluitatum. Quando vero ad plurimum humiditatis et caliditatis venerint egrum his caput et superfluitatibus plenum et facile ex calefacientibus et humectantibus leditur. Morbus vero his semper contrarius: optime vero in borea degunt : neq; excitari possunt vsq; ad multum et ad somnum conuertentes seipso: similiter et grauantur dormientes: et vigilātes: et fantasias vidēt et sensus sunt imperfecti. Si vero multum temperato sit calidus cerebrum: parum vero humidus remanebunt calide crasse cognitiones: miscbuntur autem eis leuiter humiditates cognitōes velut ecōtrario: et si multo qdē sit humidus cerebrū paulo vō calidi⁹: manifeste quidē erūt vbe mētes humiditatis leues vō caliditatis cognitiones. Et si qualitates intēduntur: et signa erūt intēriora: si vero remisse

remittuntur ⁊ signa. Eōis vero ratio est hec in omnibus fm
complexionem dissepātijs. liq

Rigide vero simul ⁊ sicce craseos cerebri frigidum et
sine colore perficiunt caput q̄tuz in ipsis est. Semper
enī opz meminiscimus que in principio determinationis di-
cta sunt: cōsiderandū autē q̄tum ex humorum crassi altera-
tur que circa illud sunt: statz vero huiusmodi craseos sine ve-
nis circa oculos sunt: ⁊ a frigidis causis cito leduntur: ideo
inequaliter sunt sani. Aliqñ quidē leuissima sunt capita: ⁊ non
sunt superflue effluxiones: aliqñ vero corrisis et catarris in
paruis causis cito cōsumuntur. Sensus vero eis in pueritia
quidē pfecti puectis vero emarescunt citius. Et vt breuiter
dicam cito senes circa caput sunt omnes ideo canescūt citi⁹
Capilli vero eis nati quidē veniūt vix exilles ⁊ rufi. Accedē-
te vero tpe dñante quidem amplius frigiditate q̄ siccitate
non calui fiūt plurimū: cōtrario vero si accidat siccitate qui-
dem amplius dñari humiditate: frigiditatem vero calidita-
te parum huiusmodi calui fiunt. li

Humide vero ⁊ frigide crases cerebri grauitur faciunt
dormientes ⁊ somnolētos: ⁊ inutiles sensibus ⁊ facile
patientes a frigore ⁊ facile repletos caput: ⁊ facile patientes
catarrū ⁊ corrisam neqz calui fiunt huiusmodi. lvi

Hic igitur sunt signa earū q̄ in cerebro crassum. lvij.

Ex his ergo tendēs ad vnūquodqz organum sensus scī-
es cognitiones transferens te de alio ad aliud: sufficet
vero in oculis tantum dicere. lviij.

Quicunqz ergo tangentibus oculi manifeste sunt calidi et
mouentur facilius ⁊ frequenter. et penas latas habent: cali-
di sunt omnes hī, frigidi vero qui his contrarij: humidi q̄-
dem qui molles simul et multe humiditatis fiunt: sicci vero
qui duri simul et aridi sunt. lix

Et meduntur quidē a similibus causis sue crassi facile: inuan-
tur vero a contrarijs sed moderato vsu. lx

Et hoc commune in omni cognitione craseos omnis par-
tis meminiscē oportet. lxi

Magnitudo vero oculorum cum proportionē eadē et operationum virtute multitudinem substantie eucratam ex qua oculi facti sunt ostendit: q̄ vero sine his multam eadē substantiam: sed non eucratam declarat. Paruitas vero oculorum cum proportionē quidē et virtute operationum: parvam quidē sed eucratam declarat substantias: ex qua facti sunt oculi: cum non proportionē vero quadam et vitio operationum: parvam simul et inutilem esse significat substantiā oculorum. lxiij

Ea vero que sunt secundum colores sic oportet determinari: glauci quidem oculi splendentes humiditate pura et non multa: luminis splendidi sunt continentia: nigri vero eōtrario: medij aut sunt fm medias causas. lxiv

Glaucus vero ocul⁹ aut ppter magnitudinē aut splēdorem cristalloidos aut in summo positōem: aut p subtilis et aquosū humoris qui est fm pupillam paucitatem et puritatem. Sic omnibus quidem simul convenientibus sunt glaucissimi. Si vero hec quidem horum adsint: hec vero non: magis et minus in glaucedine consistunt. lxv

Niger vero oculus fit aut propter in profundo positionem aut propter paruitatem cristalloidos aut q̄ splēdidum et rutilans perfecte non est: aut quoniam subtile humidum: aut amplius aut purius non est: aut propter qdam bonum aut propter omnia natū est fieri magis et minus in eis quēadmodum dictū est prius. lxvi

Subtile quidem huiusmodi humidum aquosius et amplius factum humidiorē demonstrat oculum quēadmodum si spissius et minus fiat sicciorē. lxvii

Cristalloidos vero si quidem durius sit sicciorē operatur oculum: si vero mollius humidiorē. Ita vero ut si quid supaddatur contempantie subtilis sicciorē: si vero deficiat contrarium.

**Pars secunda secundi libri tegni dñi
galieni que est de corde.**

Eorderis aut crasi

bus deinceps dicatur pri^o hec cōmemo-
rantibus nobis qđ vnāquāq; ptem cali-
diorē aut frigidiorē: aut sicciorē: aut hu-
midiorē seipsa factā eē dicim⁹, nō ad ali-
quā aliā cōparātes: q̄tūcūq; enī corfi-

at quadam natura frigidissimū multo: calidius est fm cra-
sin calidissimo cerebro.

Quāliorē ergo vt ad pprium modū referam⁹ cordis
signa inseparabilia qdem et familiaria hec sunt ma-
gnitudo respirationis: et pulsus velocitas: et frequētia et an-
dacia: et ad actiōes impigrū. Si vero cor ad plurimū veni-
at caliditatis: furor est eis et mania cōfidentia. Est autem
et pilosum eis pectus: et que circa ypocundria et his proxi-
ma: in pluribus vero et totum corpus calidum ex calido cor-
de fit: nisi maxime cōtra operetur epar: dicētur autē paulo
posteri⁹ totius corporis cognitiones.

Et si et huic aliquādo cerebrum maxime ptra operetur
quādo autē spinalis medule magnitudo pportionalis est di-
li plurimū: et tanta sunt spondilia fm magnitudinē q̄ta spi-
nalis medulla: itaq; et spina tota. Coniungitur vero thorax
ad posteriorē partem fm longitudinem quidem equalis me-
thafremo: scđm latitudinē vō cum quadā pportionali gros-
situdine spōdiliū: cōiunctio fit fm illā spinā cum vō calidi-
tas cordis dñati fuerit augmētabit thoracē. i. dilatabit fm
primā gñatōem pportionaliter hui⁹ caliditatis: ideo enī
et cum in paruo quidē capite thorax positi⁹ fuerit: maxima
fm cor fit cognitio caliditatis: qñ vō in magno paru⁹ man-
ne et hoc pprium signum est cordis frigidioris: si vō ppor-
tionē habeat cum capite: alijs signis determinādum est de
corde ita vt ex thoracis q̄titate nil accepturus sis.

In frigidiori vero corde pulsus minores sunt cōplectēti⁹
nō tñ ex necessitate tardiores aut rariores.

Spiritus vero siquidē tāto minor thorax sit q̄to cor frigidius pulib⁹ est pportional. Si vero thorax maior fuerit fm q̄titate cordis frigiditate nō minorem tantum: sed tardiorē dedarat pulsū natura.

Malis et timidi et curiosi: et nōdū eis pilosus est pect⁹: de p̄mate vero ei⁹ determinādus est: vt prius dictus est fm hoc vero et de totius corporis qualitate.

Siccū vero cor pulsus opatur duriores et furorē nō p̄mptus quidē: sed ferocē et difficile placabilē vt multus vero et totum corp⁹ siccus si nō cpar p̄tra opetur. Humidioris vero cordis signa sūt pulsus molles: et p̄suetudo facile mobilis ad irā et facile placabilis et totum corpus humidius: nisi ea que fm cpar contra operentur

Secūdū cōpositionē vero p̄marū q̄litatū distempantie cordis sic se habēt. calidū q̄dem et sicci cordis signa sunt pulsus duri et magni: et veloces et spissi et spirit⁹ sunt magni: et veloces et frequētes: et multo magis ad velocitatē accedū: et frequētia nō crescēte fm p̄portionē cordis thorace.

Omnīū pilosissimi sūt hi fm pectus et ypocōdria: ad actiones vero parati et animosi et veloces et tyrānici morib⁹: et tñ furiosi sunt et difficile placabiles: de toti⁹ vero corpis crasi ad huc et thoracis amplitudine pportionaliter his q̄ p̄dicta sunt determinandum est.

Si vero humiditas optinuerit cū caliditate: pilo si qd est minus his q̄ p̄dicti sūt huiusmodi et pati adiectiones non min⁹ illis: nō tñ ferociorē in furore: s; in irā tñ parati. Pulsus vero molles et magni et veloces et frequētes: et spirit⁹ thorace qdē pportionaliter se habētē cordi fm eādē formā erit similis pulsb⁹. Et in ore vero existēte tāto velocior et frequētor est p̄dictis spiritus q̄to et thorax minor: multa vero cōversione fm crasim facta et maxime si fm humiditatē acciderit hoc p̄terea que dicta sunt adhuc et in putridas egritudines: ex corruptis et putrescentibus in eis humoribus incidunt: et expirationes maiores et velociorē inspirantibus et in pulsb⁹ sistoles velox.

Humidiores vero et frigidioris cordis signa: pulsus molles et consuetudo timida et formidulosa et pigra. Sum vero et nudi pilis hijs sine pectora: et minime irascuntur: et in iram non sunt parati. Quod vero circa thoracem et totum corpus his que prius dicta sunt similiter determinandum est. ij.

Rigidum vero et siccum cor pulsus quidem duros operatur et paruos. Spiritus vero siquidem proportionabiliter frigida: si parvus thorax sit competentes: si vero maior. rarus et tardum. Minime vero omnium iracundis: hijs coacti tamen aliquibus irasci setuat memoria. Sunt vero et hi non pilosi si pectora omnium maxime. De paruitate vero thoracis et totius corporis frigiditate sit determinandum est. iij.

Num commune in omnibus his que dicta sunt commemorantes quod quecumque de moribus aut nunc aut sine aliam aliquam scripta sunt orationem ad agnitionem crascoe: non pro bonis aut pravis moribus ex philosophia excersitatorum: sed pro naturalibus unicuique dictum est.

Tertia pars secundi libri regni domini galieni que est de epate.

patis vero calidi cognitiones sunt venarum amplitudo colera rubra multa.

In tempore vero augmestice etatis nigra: calidior enim est sanguis eis: et propter hoc uniuersum corpus calidius nisi ea que sine cor contra operetur: densitas vero cordis que sine hypochondrium et ventrem. ij.

Rigidioris vero epatis cognitiones angustia venarum: siccitas plurimum sanguis frigidior et uniuersa corporis habitudo frigidior nisi ea que circa cor calida fuerunt nuda pilis hypochondria et venter. iij.

Siccioris vero epatis sanguis quidem spissior et paucior: venter durus et uniuersa corporis habitudo siccior vel durior. iiij.

In humidioris vero epatis cognitionem: sanguis quidem plurimus et humidus venter autem mollior: ita vero et uniuersa.

nam corpus nisi ea q̄ circa cor cōtra operētur.

Quidā quidē simul et sicci epatis signa pilosum ypodū-
drium dextrū sanguis spissior et paucior amara cole-
ra multa: circa augmasticā vero etatē nigrā: venarū ampli-
tudo et duritia ita vō et vniuersum corpus. vi

Qualitas siquidē a corde pūmpēs vincere potest prou-
pente ab epate frigiditatem: quemadmodum et frigiditas
quidem caliditatem. vii

Siccitatem vero impossibile est ad cōtrarium a corde
humidiori facto adduci. viii

Quia vero est que ab epate humiditas eorum q̄ dicta
sunt: et magis siquidē ab ea que in corde est vincitur sic-
citate q̄ siccitas ab humiditate. ix.

Quius vero caliditate amplius aut min⁹ frigiditate: fa-
cile enim vincibilis est hec earum que ab epate pū-
punt qualitatū. x

Manifestū est ergo q̄si si in idipm cōcurrāt principioz
vtriusq̄ crases: totū corpus perfecte circa eas dispo-
netur: dicent ergo paulo posteri⁹ toti⁹ corpis cognitōes. xi

In humidū quidē simul et calidū epar minus quidē calido et
sicco ea q̄ circa ypodūdria sunt operatur pilosa. plurimū
vero sanguinē et venas magnas et corporis habitudinez hu-
midam et calidā si nō ea q̄ circa cor sunt cōtra operētur. Si
vero amplius vtriusq̄ qualitatis aduertatur ab eo q̄ secū-
dam naturā pūmpte cōsumuntur a cacochimijis et putrefa-
cientibus egritudinib⁹ adhuc vero magis si plurimū augēa-
tur humidū: paululum vero calidum: si vero ecōtrario partē
quidem humidum: plurimum vero calidum minime vero
cacochimū fiunt. xii.

Humidius vero et frigidius epar sine pilis quidem ha-
bet ypodūdrium: sanguinem vero magis operatur fleg-
maticum cum venarum gracillitate et vniuersum corp⁹ sumi-
liter se habēs nisi ea q̄ a corde sūt ad cōtraria illud transdu-
cat: frigidū vō et siccū epatū pauci sanguinis et graciliū vena-
rū efficit corp⁹: et frigid⁹ et ypodūdriū nudū pilis: nisi et hic
vincat cor.

Liber secundus

Quarta pars libri regni dñi galienī secundi
que est de testiculis sequitur.

Testiculorum vero crasis

E calida quidē maxime venerea est ⁊ masculorum
gēnatrix ⁊ citi⁹ pubescūt eis ptes genitales.

E rigida verō crasis est contraria.

E umida quidē ⁊ multi seminis ⁊ humidī est : sicca verō et
pauci seminis ⁊ mediocriter spissi est.

Quidā verō ⁊ sicca crasis et spissi seminis est : ⁊ maxie
generatrix masculorū : ⁊ citissime ad coitum excitata
principio ergo ⁊ huiusmodi citissime pubescunt in partibus
genitalibus ⁊ in oībus in circuitu sui : sursum quidē vsq; ad
regionē circa vmbilicū : deorsū vō vsq; ad mediū coxarū.
Testicula igitur est huiusmodi crasis satis ad venerē : citissi-
me verō satiatur : si cogatur nocet.

Quoniam tibi⁹ siquidē caliditate ⁊ humiditate pilosi
quidē min⁹ huiusmodi his q; dicti sunt : multa vō semi-
nis magis. nō cōcupiscunt verō magis alijs. Sufficiunt verō
sine lesione magis veneris plurimus. Si verō satis augeatur
vtraq; ⁊ calidū ⁊ hūidū : nō sine lesiōe abstinentia veneris.

Sed verō frigidi ⁊ humidī fm crases sūt testiculi : ruda
sunt q; sunt in circuitu pilis : ⁊ tarde coire incipiunt :
neq; vehementes sunt ad operationes : aquosus verō ⁊ tenue
semē eis ⁊ parum generas vel non generans : et si generat fe-
minas generans est.

Sicca qdē et frigida crasis filis quidē plurimū ei q; p̄dicta
est crasi : spissus verō semen eis et oībus magis exigū.

Motus verō corporis habitudines dicte quidem sunt
prius in his que assimilatur cordi ⁊ epati : dominatur
verō similitudo vehementiorē habentis mēbri q̄libet par-
um qualitatum quas ⁊ opatiuas nominamus.

Motus verō corporis habitudo in illis maxime discerni-
tur partibus quecūq; videntibus primo subiacent : musculi
verō sūt hīs oībus ossibus circumvolati ⁊ cōposite quedā car-
nes sunt ex simplici ⁊ p̄ma carne ⁊ neruis quib⁹ he circūso

late sunt. Pro prima enim musculorum substantia hec est utraq;
ad eos vero convenientia hec vasorum velut rivi quedam sunt
non plectentes coram substantia: sed fruientes ad pseruatōez. x
Dicuntur igitur et coram craseos cognitōes fm bn tēpatā ha-
bitatōem pmutāt enī dislēpantie regionū cutes fm se formā-
tes: et corrūpunt qdā cognitōes: ita vero et fm bene tem-
peratā regionē tpe messis seipm soli aliq; nudum exponat
et permutabit eas cognitōes quęcūq; fm colores sunt: et
in mollicie et induricia scdm cōsistētia. Si vō vt bn tēpata ē
regio: ita et ipse bn tēpata dicta vtatur. neq; crux in sole iaceat
nudus vna quaq; die plurimū: neq; vt quidā more virginis
in vmbra degenet: pfecte craseos demonstrabūtur signa: q̄si
in his igitur in oīone futura intēdam iam intellectū est. xi.

Quā impetētis vero craseos cognitōes fm totā aīalis ha-
bitudinē sunt: color quidē ex rubeo et albo cōmixtus:
Capilli vō rubei et mediocriter mixti crispī vt in pluribus:
mediocritas vero carnositas in q̄titate et q̄litate: mediū enī
pfecte est huiusmodi corp^o oīm supfluitatū vt hec dicatur et
intelligatur ad hoc necesse est enī spissum corp^o ad hoc dici-
tur spissum: et tenue similiter adhuc et multā carnē habēs et
paucā carnē et crassum: et crassū: et macrū: et molle: et durum:
et pilosum: et nudū pilis. nihil igitur horū est mediocre: sed
quasi policleti regula ad sūmū venit mediocritatis vnīuersę:
vt tāgētib⁹ quidē neq; molle neq; durū appeat: neq; calidus
neq; frigidū: vidētib⁹ vero neq; pilosum neq; nudū pilis: ne-
q; grossum: neq; crassile: neq; aliq̄ aliā hīs intēpantiā. xij

Quecūq; vō tēperato calidiora quidē sunt nō tñ hūidiora
aut ficciora fm carnē. de his enī plens ratio est: apparēt qui-
dē et tāgētib⁹ calidiora tāto q̄to scdm crasin sunt calidio-
ra: et pinguedinis minus habentia: colore vero rubea et ni-
gro capillos habentia. xij.

Et rigidioris craseos corpis signa nō pilosū et pigue frigidū
tāgētib⁹. Color vō coram cū capillis magis rufus: mita vō frī-
giditate existēte luīda quodā mō est caro. sed vocare cōsuetu-
do quibusdā medicorū est hos tales plūbei coloris. xij.

Liber secundus

Sicca vero crasis gracilior est et durior bene temperata tan-
to opto siccior et alia vero prima signa sunt his. ix

Et humida vero alia signa quidē similiter magis carnosa
vero et mollior. xvi

Et fm copulationē primarū q̄litate q̄ fiunt distēperāte
cōpositā cognitionū formā habēt: calida q̄dē et sicca crasis
pilosior et durior: et calidior et minus pinguis est et gracillior
et nigri capilli: si vero ad āplius caliditas veniat et nigri co-
loris cutis. xvii

Humida vero et calida crasis mollior et calidior et multo et
carnosior optima crasi in optum aucte fuerit utraq; qualita-
tes. Ad plurimum vero aucte putridis cōsumitur egritudi-
nibus et cacochimi cito fiunt. Si vero parum q̄dem humi-
dior sit multo vero calidior mollior et q̄dem parum temperato
hi tales et magis carnosiores: pilosiores nō modicum et tangen-
tibus non parū calidiores: nigri vero his sunt capilli et caro
non sine pinguedine. si vero parum q̄dē sit calidior: multo re-
to humidior: mollis est his caro et multa et color cōmixtus
ex albo et rubeo et tangentibus paululū calidiores: vniuersa
liter vero est dicere q̄ fm copulatiua craseos semp v̄siantis
q̄litate dñabuntur signa. xviii

Rigida vero et humida crasis paululū q̄dem vtriusq; aug-
mentaris sine pilis est: et alba et mollis et spissa et pinguis. si
vero amplius alia q̄litas augmētetur cōsiderantur signa q̄
dem fm p̄portionem augmētationis q̄litarū. Color vero cū
capillis magis rufus quēadmodū et plurimū vtriusq; augmē-
tatis lividus fit in eis cutis color: si vero inēq̄lis sit augmen-
tatio qualitatū. dominabuntur magis augmentate q̄litate
propria signa. xix

Siccum vero frigidum cum sicco equaliter augmētetur: na-
turaliter durum et gracile habetur corpus et non pilo-
sum et tangentibus frigidum: pinguedo vero similiter est in
eis et gracilibus existentibus dispersa est p̄ carnem. capilli ve-
ro et color p̄portionaliter sunt mensure frigiditatis. xx

Decidente vero calida et sicca crasi tempore p̄ augmenta-
tione

etatis in frigidam et siccam habundantia vero talium gracilis quod
simul et dura et mellacolica est et propterea nigra simul et pilo
sa: durante vero altera qualitate multum: altera vero parum a me-
diocri mutata durabuntur quidem durantis signa: mediocre ve-
ro erunt alterius cognitionis. xxi

In omnibus vero que predicta sunt et que dicenda sunt: corpus
agnitio crasseo: si quidem facile frigescent sit pars: aut frigi-
ditate: aut raritate fit: si vero difficile frigescent: aut calore: aut
spissitudine. Si vero ex desiccantibus sit aridum et siccum et
difficile mobile fiat: ex siccitate fit quemadmodum se graues hu-
midus ab humiditate. xxii

Considerare vero oportet et si simile ad inuicem omnes muscu-
li aut non simile crassum habent simul. xxiii

Similiter oportet considerare in omnibus quantitate inuo-
lutorum ossium aliquando enim gracilior videtur esse pars non ex-
stens gracilior quam ad musculos: sed propter angustiam ossium ta-
lis videtur esse apparatus. Similiter autem et spissior videtur
esse multotiens non propter amplitudinem ossium sed propter
carnis multitudinem. xxiiii

Que aucta et diminuta et durior et mollior: dum sit siccior
aut humidior apparet parum pars: siquidem pauca et dura sic-
cior si vero multa et mollis humidior. xxv

Similiter vero et medie regiones similes partes habentium
corporum aut ampliozem: aut minorem humiditatem in seip-
sis continentes: aut tenuiores: aut humidiores: aut sicciores: de-
monstrant partem: humida quidem pars est ubi tenuior et am-
plius est humiditas sicca vero ubi spissior et simul minor: ip-
sas tamen corporis solidas partes vere solidas et primas scilicet nul-
lum modum possibile est humidiores facere: sed satis est si quis
prohibeat eas siccare non cito: eas vero continentes regiones: li-
cet replere humiditate aut tali. Id vero proprium est nutrime-
tum similes partes habentium ex appositione non per vasa factum
communis vero hec ratio est omnium partium: unde hoc di-
citur postea in sanarum et egrarum causarum doctrina: nunc
vero que sequuntur dicamus.

Liber secundus

Quinta pars secundi libri tegni dñi galienus
de ventris dispositione sequitur.

V Ventris cognitiones nā

quidem siccoris: velocius sitientes fiunt et par-
vus eis sufficit potus et grauantur āpliori: et fluctuationes ha-
bēt et supnatat supflū in eis: cibisq; gaudēt siccorib⁹. ¶

Et humidioris vero vētris signa si neq; sitiētes fiāt et āpliorē
humiditatē moleste ferāt cibisq; gaudēt humidioribus. ¶

Qualidior vero natura vēter digerit qdē melius q̄ appetat
et magis quecunq; dura sunt natura et difficile mutabilia:
gaudet vero calidis cibis et potibus: neq; a frigidis nihil le-
ditur s̄m moderatum vsum. ¶

Et rigidus vero natura vēter appetere qdem bonus. dige-
rere vero non bonus maxime q̄cunq; difficile mutabiles et
frigidi ciborum sunt: accescūt enī cito in eo p̄pterea et acci-
de cructuans est huiusmodi vēter: et gaudent quidē frigidis
ledis vero facili⁹ immoderate vtēs: ita vero extrinsecus ei ac-
cidentibus frigidis non fert eoꝝ diuturnā dispositionē quē
admodum neq; calidus calidorum. ¶

Ex egritudinibus tñ in vētre dissēperantie in hoc differāt
a naturalibus s̄m quod contraria concupiscunt et non simi-
lia: quēadmodum et naturales. ¶

Secundū complexionē vero in ventre dissēperantie com-
posite p simpliciū cognoscuntur compositiones. ¶

Oligenter vero oportet adhibere intellectus his q̄ dicta
sunt discernentes ea ab his q̄ dicenda sunt: nō solū tñ vēter
sitiētes et nō sitientes operatur: et frigidum et calidum po-
tum desiderantes: sed etiam ea que circa thoracem et epaz
eor et pulmonem. ¶

Sed propter horum caliditatem sitientes inspirāt ampli⁹
et exsuffiant longius: et sentiunt s̄m thoracem cauma non

Salienti regni

quæadmodum qui ppter ventrem sibi hypochondrii patitur calorem hi quidem bibentes non statim quiescunt: et frigidus potus sitit magis eorum sitim quam multum calidus: refrigerat autem eos et frigidus aer inspiratus: nihil alienans ex ventre sitientes: ita vero et e contrario habentes a frigida inspiratione sensibilibiter leduntur et maxime hec est cognitio in pulmonis frigiditate quemadmodum frigidum inspirantes sentiunt: manifeste lesionem et infrigidationem: ita calidus est eis amicum: sed etiam flegmaticas superfluitates loquentes et cum tussi expuunt.

Siccitates vero pulmonis sine superfluitate sunt et pure a flegmate: et vocem habent claram: quæadmodum et humiditates obscuram quidem et raucam operatur vocem. incurrunt autem eis superfluitates magis et acutius loqui volentibus.

Non vero ipsa vocis magnitudo a caliditate fit quæadmodum neque paruitas a frigiditate fit: sed hoc quidem ab amplitudine tracheæ arterie fit et ex exufflatione vehementiori paruitas vero contraria sequitur.

Itaque neque semper neque principaliter: sed sibi accides et ex solis naturalibus crasibus superuenientibus non sequitur vocis magnitudo et paruitas.

Quoniam vero huiusmodi organa propter crasim facta sunt talia scilicet ampla vel stricta: talis vox consequitur: et propterea ex voce est aliquid de naturali crasi colligere. Et enim vox levis: leuitatem tracheæ arterie sequitur et aspera: asperitatem: leuitas vero arterie contemperantiam crasios sequitur: asperitas vero siccitatem. Asperitas siquidem inequalitas quedam est secundum corpus durum. arteriam vero operatur duram omniomerum partium cuius siccitas inequalitas vero citius dispartit humiditatis indigentia ad eundem modo neque acuta vox natura sine angustia gutturis neque grauis sine latitudine fieri potest. Angustia enim naturalis filia est frigiditatis amplitudo vero caliditatis. propterea ab his vero naturalibus differentiis

Liber secundus

vocum que fm passionē perficiuntur cognitiones: existentes: efficientium causarum sunt: de quibus omnib⁹ in his que de voce dicta sunt sufficienter determinatum est. xiij

Alic vero animalis partes q̄ intrinsec⁹ sunt nō leuco habent crascos cognitiones tērandum est tñ ea p adinuatia ⁊ nocētia cognoscere: ampli⁹ ⁊ fm naturalī potētiarū opatiōes. dictū est autē in tērio loco de causis q̄ vniuscuiusq̄ potētie virtutis et vitij dominatrix est crasis: crascos igitur cognitiones et species dicte sunt. xiiij

Que vero propter magnitudinē aut plasmationē aut numerū aut positionē labuntur ita se habēt. Quēcūq̄ igitur cadunt sub sensu cognosci facilia sunt. Eorū vero q̄ nō cadunt sub sensu: hec quidem difficilia sunt ad cognoscendum: hec vero ignota sunt. xv

Quāpitū igitur magnitudo et figura et cum eo cerebri manifesta est vt prius dictum est: fm hoc, vero ⁊ thoracis: ita vero ⁊ quēcūq̄ labūtur fm homoplatas: aut humeros: aut brachia: aut cubitos: aut summas manus: aut ycbion: aut suras: aut pedes: non est difficile cognoscere: siue fm plasmationē lapsum sit aliqd raliū: siue fm magnitudinem siue fm numerū aut ordinationē cōponētium carmanifeste vero et opationū in vnoquoq̄ sunt lesiones. xvi

Et vero q̄ intra corpus sunt: nō omnia sunt cognoscī possibilia. xvij

Quātem siquidem cuiusdā ita parū et rotūdū et ppe sum iuxta ypocūdriū vidi: vt manifeste apperet: ⁊ fm circūspēctionē propriā et videntib⁹ et tangentib⁹: similiter vidi et vesicam cuiusdā extra positā et parū: ita vt si aliqui tardaret ad egēstionē vinarum tumor circūscript⁹ apparet manifeste: nō tñ aliorū que intrinsecus sunt manifestā dedit mihi cognitionē aliquādo: temptare tamen oportet cognoscere vt possibile est per virtutē et vtiū eorum: ⁊ si nō fm disciplinā certā: s3 fm pīecturā quādā artificialē. xviij

Quātem si ita accidar e pati vidi quosdā iam et multos graciles: quidem venas habētes: sicut colore vero vni

neriam corpus: et si paulo amplius tibi intulerint: ut magis
 si fiat infantia et spissa et glutinosa: hos quidē velut quodā
 pōdere fm dextrū ypocōdrium sentiētes an profundo: hos
 vero cum extensione quadam dolentes: in his ergo conue-
 niens est paruum esse ep̄ar et angustum in suis exitib⁹. xix

Alterū autem vidi flegmaticum totum fm̄i habitudi-
 nem: vomētem vero quotidie colerā citrinam: agnouit
 ergo oportere me egestionēs eius vidēre: et minime habue-
 rint fellis. Cognoui ergo ex hoc signo fellē humorē emit-
 tentem porum nō parū ei⁹ partē in pilleron ventris trans-
 mittere ut in quibusdam apparet animalibus. xx

Ex quibus manifestum est qd in remotis a sensib⁹ valde
 pficit ad cognitionē ex anathomijs apparētū mem-
 brorum notitia et opationum et vtilitatū inuētio. Quicunq;
 igitur cognitor esse vult sicut dictum est nunc lapsorū cor-
 porum in anathomijs ei exercendū est et operationū et vti-
 litatū inuentionibus. Scriptum est autem de omnibus his
 separatim in alijs negocijs de quibus in fine totius oratio-
 nis dicetur gratia cognoscendi amantes discere: singuli quo-
 rū desiderant scire ex quo maxime negotio eligere opz. xxi

Sed de his sufficienter dictum est. xxij

Quicunq; vero in presenti egra sunt corpora cognosce-
 re oportet: sed et quidē sensib⁹ subiacētia immutatio-
 ne eorum cognoscuntur que fm naturam eis insunt in magni-
 tudine et colore et figura et numero et positione et mollicia
 et duricia et caliditate et frigiditate differētia. xxiij

Non apparētia vero et vniuersaliter quidē discere sic
 lesionibus opationū aut egestionib⁹ aut dolorib⁹ aut
 tumorib⁹ pter naturā aut quibusdā horū aut omnibus. xxiij

Secundū vero prem fm cerebrū quidē egre dispositio-
 nes aut desipientie speciebus aut sensibilibus aut fan-
 tasiarum lesionibus: aut appetitūz mouēdi aut egestionib⁹
 per palatum et aures et nares et oculos: aut fm illud
 dolorum differentijs. xxv

Et a vero que fm cor patiuntur ex dissile speciebus et mori-

Libet secundus

bus s'm ipsum et arterijs et animositatibus et pusillanimitatibus et febribus et infrigidatio et in colore differentijs et doloribus qui circa ipsum et circa arterias. xxvi

Et vero que s'm epas ex humorum indigentia et abundantia et conuersione coloris in non naturales discolorationes: et adhuc ex his que sunt s'm digestionem aut nutrimentum aut superfluum s'm digestionem immutatis: sed ponderibus s'm ipsum et tumoribus et doloribus non in regione epatis tantum sed s'm compassiones quecunque sunt alicui membro vt sunt disuie species et tussis. xxvij

Ita vero et s'm ventrem circa digestionem et orem humide aut sicce oblationis aut superfluum egestionibus peccantibus: similiter vero et nausis et singultibus et eructationibus et vomitibus et ipsis eorum que vomuntur formis et doloribus et tumoribus et disuijs. xxvij

Et vero que s'm pectus ex disuijs et tussibus et doloribus adhuc et ex eo que expuntur differentijs oportet cognoscere in presenti egra. xxix

Et s'm tracheam arteriam egritudines disuia et tussis: et s'm locum dolor: et sputum et vocis lesio innotescunt. xxx

Proportionaliter vero his et in omnibus alijs partibus ex tumore et dolore et lesione operationum amplius et egestionum differentijs cognitiones erunt. xxxi

Ex tumoribus quidem preter naturam vt in flegmonibus et in schuosis et herisipilis inspicendus est. xxxij

Olores vero s'm quem incumbunt locum aut continuitatis solutionem: aut alterationes subitas ostendunt. Soluitur igitur continuitas incisione et comestione: id est corrosione et fractura et rentione: alteratur vero substantia caliditate: frigiditate: siccitate: et humiditate. xxxij

Quæritur autem et operatio: aut leuiter aut mediocriter: aut omnino non sit. xxxix

Quæcunq; vero egrediuntur: hec quidem vt particulæ eorum que patiuntur: hec vero vt in ipsius contenta fm naturam. xxxv

Et offensionem propriam vnūquodq; faciet. xxxvi

Oportet autem de huiusmodi omnibus amplius in patientium locorum negotio nullo hoc in artem prius redigente aut perfecte assignante: quemadmodum igitur aliud nihil corū que incipiunt p̄fecerunt veteres. xxxvii

Et egrotantium quidem corporum ex illo negotio discere oportet cognitiones: egrotatiuorum vero et sanandorum et presenti sunt facultate. xxxviii

Et quidem que sunt signa egrotatiuorum in medio fm formam eorum sunt que sanis et egrotantibus accidunt fm naturam quidem omnia sanis insunt: preter naturam vero egrotantibus inq̄nti egrotant. xxxix

In medio vero his sunt declaratiua egritudinum: quedam ex genere existentia eorum que sunt fm naturam: sed in quæritatibus aut temporibus permutata: quedam vero ex his que sunt preter naturam quidem sed minora his que in egritudinibus sunt. xl

Et propter hoc et dispositiones he corporum quecunq; egrotatiua esse videntur: neutrorum sunt: et declaratiua vero ipsa sunt signa. Primum quidem hec sanitates designant secundo vero egritudines: et sunt eadem signa fm primam habitudinem et sana et egra et neutra. xli

In eo quidem quod iam existentem dispositionem demonstrant neutra: in eo vero quod futuram declarant egra. xlii

Secundum vero eandem rationem quecunq; apparent in egrotantibus signa sanitatis: dicuntur quidem sana eo qd futuram sanitatem denuncient: dicuntur vero et egra inq̄ntum egritudinem existentem ostendunt et manifestum est quidem quod si vtrorumq; sunt declaratiua: dicuntur neutra fm vnum aliquod significatorum neutroꝝ vocc. xliii

Libri secundus

Nihil vero mirandum est eadem signa tres habere rationes in differentibus habitudinibus: et sana: et egra et neutra dici.

Secundū vero alterum significatū quęcūq; ex egritudinibus cōualēscētibus insunt signa dicimus neutra scđs qđ arbitror: et ea q̄ sunt in senectute: hac igitur rōne oīa sub plures cadunt intellectus et rationes

Quęcūq; vero signa perfecte sanis insunt sub sola sano rum cadunt cognitione.

Et quęcūq; egrotantib⁹ nō sunt manifestantia futura: sanitatē: sub sola et hec egroto cadāt cognitio.

Oe his quidem deinceps dicitur.

Future vero egritudinis signa pronostica percurrant: prius duplici vero existente eorū differentia.

Agrediamur priora quantitatibus aut qualitatibus aut tēporibus nō ipsis proprijs formis permutata ab his q̄ sunt scđm naturam.

Quod elutorem ciborum intensam aut remissam aut que nō scđm tēpus cōsuetum sit.

At non scđm cōsuetā ciborū egestionē superfluoꝝ: sed scđm egestionem esse paucorū: aut plurimorū: aut humidorū: aut duriorū.

Ita vero et humidorū superfluoꝝ indigentia: aut abundantia: preter naturam: aut coloris: aut consistentie: permutatio: aut tēporis euacuationis.

Et vigilie et multus somnus: aut in tempore non consueto secūdu hoc vero et superfluitas: aut amplior: aut minor: aut calid: aut frigidī cōcupiscentia pter consuetudinem: quęadmodū et circa venereorū sum in mensurata et nō s̄m tēpora concupiscentia: et sudores plures qđ oporteat: aut pauciores aut pigritia admonitio: aut tentantibus moueri aggrauatio: aut dissolutio maxima et valida: menstruoꝝ etiam retentio: aut amplior: aut minor euacuatio. Sic vero et q̄ p emoroidas: sed et s̄m eundē cibum et potum nō simillis ei q̄ potuit delectatio: cognitio est future egritudinis. Similiter et

Intellectus hebetudo non fm naturā: aut obliuio in nō consue-
tis: aut fantastici sompni magis q̄ p̄us: ⁊ siquidē audit⁹: odo-
ratus et visus hebetiores et infirmiores. Et simpliciter dice-
re est quęcunq; fm naturā sunt. Nec quidem aucta. hec vero
diminuta: hec vero tēpōibus q̄busdam aut quātitatibus p-
mutata et corporis tumor et minor et maior: factus et rubi-
cundior aut albiior aut limidiior: aut nigrior. Et eructationes
et sternutationes: et ventositates plures aut pauciores a na-
turalibus: signa sunt future egritudinis. Ita vero et quęcun-
q; p̄ nares et aures et palatum q̄bus cerebrū expurgat quā-
titatibus aut q̄litatibus aut tēpōibus pmutata: hec igit
oīa generis sunt eorū q̄ sunt fm naturam. lvij

Intus vero in ventre aut fm stomachū aut fm aliq̄
intestinozū: aut in egestionibus: aut in his que euōmū-
tur aut mīnguntur: aut aliis aliquis mediocri dolor de ge-
nere est eorū que sunt p̄ter naturam: nondum vero egro-
tare ita se habentes dicuntur. lv

Quemadmodus granatū caput aut dolentes caput:
aut vigilantes: aut dormientes quando nondum p-
pter hec a consuetis operationū impediūtur: et termin⁹ qui-
dem iste est egritudinis in talibus dispositionibus discreti-
us. lvj

Et propterea ad aliquid eandem dispositionē ⁊ egrā
et neutram dicimus: adhuc et propter vigorem enim
ferentis facilius q̄ iam victę virtutis: aut egra est aut neu-
tra dispositio singularū earum que dicta sunt. lvij

Ita vero et alia nocumēta quęcunq; fiunt fm sensus nō
in eo quod est ⁊ magis et minus differūt alterutrū: sed
toto genere p̄ter naturam sunt: et hec sunt egritudinum
signa: q̄dīa tamen fuerint parua et nondum a consuetis vnū
cuiq; actionibus impedire sufficiētia dicim⁹ neutra. lvij

Alia vero sunt fm gustum quidem quando false aut
amare: aut alicuius alterius qualitatis manifestatio ē
in comestis et bibitis omnibus: aut sine acceptione cibi sal-
ua eis videtur talis. lix

Liber tertius

Secundum odoratum vero quando aliquando sentimus unam qualitatem odoratui nullo presente odorabili: aut afferentes plurima et diversa omnia ut similia sentimus: plerumque vero omnino sensus nobis est nullus aut fetoris alicuius licet nullo presente fetore.

Secundum auditum vero sonitus et strepitus generis eorum que preter naturam sunt.

Quemadmodum et secundum visum quecumque apparere videntur ante nigra et alba et rubra et rufa hec quidem rotunda: hec vero oblonga: hec quidem gracilia: hec vero grossa et preternotare omnia videtur.

Secundum tactum vero quando inequalitas quedam aut spissitudo aut gravitas aut tentio aut stupida aut dolens dispositio apparet secundum totam habitudinem.

Itaque vero et secundum quolibet partem tensio aut tribulatio aut punctio: aut gravitas: quando parve quidem sunt et non manentes: dispositionem quidem neutram esse declarant: pronunciant: vero egritudinem futuram.

Quecumque vero iam egrotantibus sunt signa: hec quidem sanitatem demonstrant: hec vero mortem. Sana quidem priora: altera vero genere quidem egra: secundum speciem vero perniciosia dicuntur: accipiuntur vero universaliter quidem differentie ex operationum virtute et vitio: secundum vero partem ex his que sunt secundum partem operationibus.

Quorum genere prius dicta sunt prima quidem principaliter secundum vero eorum que ab illis nata sunt: et tertium quidem proprium habentium regimen: a principio vero quedam supplementa recipientium: quartum vero genus eorum que dicta sunt ex se quidem inutile est ad cognitiones: secundum accidens vero ex his erit. aliquam prenotatio quemadmodum et ex superfluitatibus: et ex his quidem ratione compassionis: et ex superfluitatibus vero semper: quoniam digestionis et indigestionis in his erunt signa. Itaque non contingit non demonstrare ea semper: aut naturam superare materiam: aut materiam superare naturam: aut neutrum: neutrum. Sana igitur dicetur signa

superante natura: egra vero superata natura: neutra vero in
equalibus pugnis. lxvi

Manifeste quidē digestionis signa sanorum sunt. lxvii

Quēadmodū et indigestionis egroti signa. lxviii

Neq; digestionem vero neq; indigestionem manifeste iudi-
cantia nature neutrorum: sunt neutra vero et quęcūq; nunc
quidem hoc: nunc vero contrarium declarant: quēadmodū
denigrati digiti: tales vō sunt et crēte supfluitates lix

O Actum est autem de his omnibus in his que de cri-
sibus quēadmodum et de vniuscuiusq; virtutis ope-
ratione in libro de causis accidentiū morboꝝ dictū est. ex eis
ergo oportet fini partē oēm naturā signoz colligere. lxx

Et go autem iā lōgitudinē pēis hic qdē finis de signis ora-
tionem: trāses vero ad eā q̄ de causis.

Libri secundi regni dñi galieni finis
de signis.

Incipit liber tertius regni dñi galieni
de causis.

Quoniam vero et barus

causarum qdam sunt salubres: quedam egrę
quedam neutre. Primum de causis sanis sermo erit. i

Quoniam vero et harum ipsarum hec quidem conser-
uantes sunt: hec vero efficientes sanitatem: sunt vero
coignitate et tpe priores cōseruantes facientibus. ii

His seruantibus incipiendum est. iii

Cum igitur sit non vnum sanum corpus sed plura corpo-
ra quēadmodum prius determinatum est: ism vñ quod
q̄ eorum erit conseruatiua cō: quoniam et omnis causa est ad
aliquid. v

Rursus igitur principium hic ab optima compositōe cor-
poris faciendum est: considerātes que sunt ad hanc salubres
Inuentionem vero earum rei ipsius natura demōstrat. vi

Si enim esset impassibile et immutabile corpus et semper maneret in optima compositione: tunc nihil indigeret arte constituyente ipsum. Quoniam vero immutatur et corrumpitur et conuertitur non seruans quam habuit ex principio consistentiam: percuracione finem hoc indiget. Secundum hoc igitur quod modis alteratur corpus totidem et genera procuracionum habebit: hoc est conseruantium causarum. viij.

Que manifesta sunt iam ex his que dicta sunt ut corruptio ex genera accidit existere. In eo vero quod velociter faciunt correctiones priusquam simul occurrat lesio non preseruatiua a futuro malo appellata sunt a medicis: sed seruatiua presentem consistentiam. viij

Alteratur igitur corpus a quibusdam ex necessitate: et a quibusdam non ex necessitate: dico autem ex necessitate quidem quibus impossibile est ipsum non approximare. Non ex necessitate vero ut sunt reliqua namque semper incontinenti morari et comedere et bibere et vigilare necessarium est ei. Gladys vero et bestiis non necessarium est uti. Unde in priori quidem genere causarum circa corpus ars conficitur: circa secundam vero nequaquam. ix

Quot igitur ex necessitate alterantur sunt corpus diuidentes finem proprium vniquodque eorum aliquod generis causarum salubrium inueniamus. x

Et igitur vnum quidem ex continente nos aere alterum vero ex motione et quiete et totius corporis et secundum partem: tertium vero ex somno et vigilijs: et quartum ex his que egeruntur et retinentur: sextum ex anime passionibus. xi

Sub his enim oibus necesse est corpus quodammodo disponi sub continente quidem: aut calefactum aut infrigidatum: aut humectatum aut siccatum: aut finem complexione eorum aliquid patiens: aut finem totam substantiam alteratum totum. xij

Et motione vero et quiete immoderatis vtrisque existens: aut calefactum: aut infrigidatum: aut siccatum aut humectatum: aut finem copulatione eorum aliquid patiens. xij

Ita vero ex somno et vigilia necesse est pati ipsum secundum eam

dem:rationem.

Et ex his que offeruntur.

Aut egeruntur: aut retinentur: et ex anime passionib⁹.

Omnia qñ hec: hec quidē manifeste: hec vero p medi-
as causas alterant corpus.

Et corrumpunt salutem.

Escriptum est de his omnibus separatim p singula
in salubrium causarum negocio.

Hecigitur omnia nunc dicta genera salubrium causa-
rum materie quedam sunt: et cum cōpetenti vsu cause
sunt conseruantes et salutem prestantes: peccātes vero a cō-
temperantia egre cōstituuntur.

Itaq; vero ex hoc iam manifestū est quod non alias qui-
dem substantias earū que extra has rerum sanas nobis
alias vero egras arbitrandū est: sed easde; in adaliquid ali-
quādo quidē sanas: aliquādo vero egras factas.

Quando siquidem motione indiget corpus gymnasium
quidem sanum: quies vero egra: qñ vero quiete quies
quidē sana: egrum vero in cibis et in poribus et in alijs om-
nibus. Singulū enī si corpori adducatur et cum cōpetenti q̄-
titate et qualitate salubre sit: nihil vero indigēti omnino obla-
tū aut nō in cōpetenti mēsurā et q̄titate egrū pstituit.

Et hec sunt due considerationes circa salubre et egruz
scilicet q̄litas et q̄titas eius quod offertur.

Et qñ tempus velut alterū aliquod ex his tertium induce-
re in his q̄ dicta sūt cōtētum: et nō bñ dictuz est.

Sed enim indiget corpus tanta et tali oblatione manife-
stum est qñ et fm tempus opportunuz offertur. Et ge-
neratio indigentie temporis est ex eo quod fluxum est et mu-
tabile: et mortale corpus indiget fm mutationes alias alterā-
tium: et alias adiutantium. Itaq; non est quidem genere ter-
tium in his que dicta sunt tempus: ad doctrinam vero ple-
nū quasi tertio vtimur ppter eā que dicta est causaz

Quoniam autem in his considerationibus duab⁹ sunt
alie et alie causarum salubrium: et nunc nobis propo-
b b b

fitum est hoc genus earum: rursus repētamus eas. xxvi

Perfecte igitur cōpositionis corporis quando siquidē bene temperatum fuerit continens conuenit vt sit tēperantia ⁊ aliorum perfecta: de quibus modo diximus quētis scilz ⁊ motionis: ⁊ somni: ⁊ vigilię: ⁊ oblatorum et egestorum. xxvij.

Quando vero distēperatū fuerit continens in tantum et contemperātias minui oportet inq̃tum eucrasia corrupta fuerit. xxvij.

Considerationes vero cōtēperantie in cōtinēte hec quidem sunt: vt neq; regere per frigus: neq; sudare propter estum. xxix

In gymnasijs vero quando primum incipit dolere corpus: quiescere statim remedium est. xxx

In cibis vero perfectio digestionis et egestionis mod^o sūm quātitatē ⁊ qualitatem. xxxi

Quatur vō quodāmodo in his orexis digestionē: ita vt preceptore non indigeat q̃titatē in oblationib⁹ mentiente: optima enim natura tantum appetit q̃tum digerere potest. xxxi

Ita vero ⁊ somni q̃titatē metitur ipsa natura in his qui sunt in optima cōpositione ⁊ quiescunt statim dormientes cum non amplius indiget corpus. xxxij

Et ita cis dieta vtentibus in egestionibus nihil derelinquitur circa ventrem ⁊ vānas ⁊ totum corpus: has enim egestionē tēperantia metitur oblatorum: scdm vero totū corpus gymnasiōrum mediocris ⁊ salubris efficit vsus. xxxij

Astinere vero manifestum est quoniam ab intēperantia oportet omnium anime passionum scz ire: tristitię et gaudijs: ⁊ furoris: ⁊ timoris: ⁊ inuidie: ⁊ sollicitudinie. Ex terminant enim hec et mutant corpora ab ea que est sūm naturam consistentia. xxxv.

Ancerozum vero sūm epicurus nullus vsus salubris. scdm vero vērū ex interuallis tantis vt in vsibus coitus neq; dissolutionē sentiat: et leuior ipse se ipso videatur factus ⁊ me

hinc dormiens.

Tempus vero vsus est quando perfecte medium fuerit eorum que extrinsecus omnium circumstantiarum: neq; super repletum corpus neq; indigens: neq; super infrigidatum: neq; sup calefactum: aut exsiccatum: aut humectatum immoderate. Si vero peccet aliquando corpus paruum esto peccatum: melius vero est calefacto magis q̄ infrigidato ⁊ repleto magis q̄ euacuato: et humectato magis q̄ exsiccato corpore vt i venereis.

Qualitates ho singulorum eoz que dicta sunt eligere in his que sunt optime cōpositionis: oportet gymnasionum quidam in quibus omnes partes corporis proportionaliter moueantur: vt hoc membrum quidem non super doleat: hoc vero minus doleat.

Eorum vero que comeduntur: aut bibuntur maxime eucrata eligere: hec enim maxime sunt conuenientia eucratis naturis.

Similiter vero ⁊ in alijs.

Si vero scdm aliquid ab optima compositione deficit corpus non multum vero huic ⁊ conseruantes sanitatem cause fm proportionem mutabuntur.

Pruribus vero talibus existentibus corporibus fm singulum genus separatim descendum est.

Quasi igitur permutatum corpus in organicarum vero partium conuenientia non permutatum duplicem habent formam salubriam causarum alteram quidem seruatiuum eius crasin: altera vero eam q̄ ad optima ducit.

Seruantes vero eius crasin tantum permutantur ab eucrata natura cause q̄tum ⁊ totius corporis crasis ab illa perfecta mutatur.

Calidiora vero corpora calidioribus indigent adiutorijs: frigidiora frigidiorib⁹: ⁊ sicciora siccioribus: humidiora humidioribus: ⁊ fm complexionem calidiora ⁊ sicciora calidioribus et siccioribus: et his proportionaliter in reliquis tribus complexionibus.

Quætur vero et materijs causarum recte innatas virtutes earum sciens.

Quoniam motio quidem et indigentia et vigilie et egestio et omnes anime passionis siccat corpus.

Contraria vero his humectant.

Ita vero et in calefacientibus et infrigidantibus studijs, utitur et cibis et potibus.

Et simpliciter est dicere omnibus his quod finis corpus sunt cognoscens aliquis materias et virtutes: salubribus causis utitur similia similibus offerens quoniam servare vult corporis crassam qualem accipit.

Si vero permutare vult et transire ad melius aliud est genus salubrium causarum contrarium quidem supradictis: quale vero distans ab altera crassi eucratam et mediarum quas optimis naturis convenire dicebamus.

Calidior enim et siccior crassum non calide et sicce dietæ faciunt eucratam perfecte sed qua tamen eucrata crassi frigidiora et humidiora optimam naturam et erat calidior et siccior.

Hoc siquidem genus causarum corrigit innatas discrasias alterum vero prout dictum conservat.

Tililitas vero utroque est in parte medicis corrigere quod ex multo studio paulatim transferentes in melius: non enim subsistit naturas repentinas immutationes servare: vero in eadem finis necessarias occupationes.

Quomodo igitur et huiusmodi specierum causarum conservatam nominamus: conveniebat enim magis ea forsitan permutantem et curantem et innata peccata corrigentem vocari. Quoniam vero ad totum genus sanitatis referentes: non ad eas quod finis specie sunt in ea differentias. Quæcumque quidem sanos custodiunt servantes omnes vocabimus: siue conservando salutem ad melius ducant totam crassam: siue conservent existere a principio: quæcumque vero deteriore faciant persistens egre.

Similem igitur discrasiam habentibus omnibus corporibus similis est procuratio: dissimilem vero dissimilis.

Potest enim venter alicui quidem frigidior quam oporteat et

secaput vero calidius: et indigere adiutorijs proprijs singula: fm vero hoc ⁊ aliarum vna queque pars aut humidior: aut siccior: aut frigidior: aut calidior: existens pter modum proprijs distemperantie indigent dietis. **Mo** igitur exercebunt equalitates omnes huiusmodi corporis partes: neq; similiter huiectabimus: aut siccabimus: aut aliquid horum faciemus. **Amplius** vero dicetur de his in negotio de salubribus causis. lyij

Organicorum vero cause salubres fm lapsus: et hec ab optima compositione adinuicem differunt. **Alie** siquidem sunt salubres: circa plasmatorem lapsum. **Alie** vero eoz q̄ circa magnitudinē: aut numerum: aut positionem. liiij

In plasmatione quoq; sunt plures lapsus ⁊ cū figure p̄tis et si alicubi in ea curuitas aliq̄ est aut cōcavitas cuiusq; fm naturam: aut pori constrictio: aut officium: aut asperitas: aut lenitas quando est aliquid extra propriam contentam: parum quidem hoc patiens corpus sanorū corporum appellationem habebit. **Amplius** vero et neutrorū si vero sit tantum vt noccat opationis: egrotare videt. lix

Secundū quantitātē vero superfluitas et defectus: ad easdem deducunt differentias. lx

In numero vero deficiens aut habundans velut omniōm nūm vnum aut plura huiusmodi generis sunt: et quecūq; pter naturam in nobis substantie consistunt. lxi

Reliquanti vero genus propter vniuscuiusq; positionē simplicium partium in quo et ipse quattuor sunt omnes differentie. **Prima** quidem optima. **Secunda** vero parum permixta et propter hoc sanum adhuc perficiens corpus. **Tertia** neutrum quando amplius extra naturam sit. **Quarta** vero iam egrotans q̄ plurimum. liij

Quecūq; igitur peccauerunt partes fm figuram quideq; quemadmodum quecūq; distorſe intus vel extra et hec recter nate quidem existentes et molles plasmatione et superligatione ad id quod fm naturam est reuertuntur: dure vero et si contingat ad augmentum peruenire: ad correctionē nō

perueniunt.

Et quecumque quidem circa curuitatem peccauerunt et hec similiter possunt corrigi quidem adhuc augmenta de perfecte vero non possunt paruas igitur curuitates alligatio et quies: magnas vero operatio partium et retentio spiritus operatur. Itaque et quecumque secundum poros aut officia.

Et quecumque quidem maiora quam oportet quies et alligatio apta nata est minora efficere maiores vero efficit partes motio secundum naturam cum frictione moderata et alijs quecumque nata sunt ad superficiem sanguinem trahere multum.

O efficientium vero partium quecumque quidem ex sanguine habent generationem non impossibilis est eorum correctio: quicumque vero ex semine paucos habent generationem earum impossibilis est correctio: est tamen pro his aliquando facere alia proxima his habentia utilitatem.

Omnium autem horum natura quidem operatrix medicus vero minister.

Quecumque vero habundant secundum numerum ablatio eorum causa salutis est: considerandum vero in quibus possibile est: si vero impossibile appareat transponere temperare opera.

Et ad eam vero et eorum que secundum positionem peccant est correctio.

Magnifestum est autem quod duo vel tria plerumque peccata consistere possunt circa eandem unam quamque partem.

Quoniam admodum in habente ventrem paruum simul et rotundum secundum dyfragnia positum: peccant enim in eo et magnitudo et plasmatio et positio: si vero et natura frigida: hunc in id quod est secundum naturam ducere impossibile est: quando autem difficulter respirant repleto ventre pauciora et nutrientia et non tardius excutiantur his vel per in die.

His vero eufrazim in epate habentibus propter angustiam vasorum continuè factam salubris causa inuenta est extenuatus dicta: lxxij

Reliquum igitur adhuc genus unum commune est omni meron et organicorum solutio cōtinuitatis. lxxij

Quam forsitan aliquis nō concedet perfecte sanis inesse. alioquin enim esse semper passionem diceret: nesciens similem esse dubitationem pro omnibus lapsum generibus futuram: si enim operationis sensibilis lesio non determinat egritudinem a sanitate: sed secundum qualitates cuiusque dispositionis agnoscitur tantum tunc necessarium est: sempiternæ passionis irripere dogma nullo optimas habente operationes omnes. Sed hic quidem ergo ut subtilior cōsideratio sibi se tractatū habeat. lxxiij

Ad manifestos vero egros: salubres causarum deinceps percurramus a discrasie incipientes genere. Determinandum est igitur prius hic quod omnes fere medici prætermittunt: quod alie quidem sunt salubres iam facte discrasie. Alie vero eius que adhuc fit: quæ admodum et future. lxxv

Et huiusmodi quidem ultime hec quidem in præseruante parte artis sunt: hec vero in salubri. lxxvi

Prius vero omni in curante parte sola. lxxvij

Quæ rarum vero medic dictæ in præseruante et curante. lxxviij

Iam si quidem factam et existentem egritudinem: medicari oportet. lxxix

Nondum vero existentem: futuram vero ex dispositione que est sibi corpus prohibere fieri. lxxx

Quius vero que adhuc fit: sanare quod iam factum est: quod futurum est prohibere fieri. lxxxi

Prohibetur igitur dispositione in qua nata est fieri ablatam nominatur autem huiusmodi dispositio causa præcedens. lxxxij

Acta vero egritudo curabitur dispositione aqua principaliter q̄ fm naturā operatio leditur ablata: quaz & ipsam dicimus esse egritudinis causam. lxxxij

Quatio quidē vnuz habet modū: & maxime cōmūne intentionem sez ei quod soluendum est contrariū huiusmodi enī generis sunt oēs perficiētes salutē cause. lxxxij

Secūndum vero partē sunt ex singulis cōtrarijs. lxxxv

Quatio igitur dispositioni frigida causa contraria est frigide vero calida et sic in alijs pportōaliter. lxxxvi

Si enī immoderatum est omne preter naturā moderatum vero fm naturā necesse est omne immoderati ab immoderato fm cōtrariū ad moderati adduci. lxxxvij

Manifestū vero q̄ fm virtutem nō fm apparitionem calefaciens et infrigidans: et quecunq; huiusmodi alia accipiendum est. Dico autem fm virtutem quod essentialiter et proprie et vere est vt dicitur: fm vero apparitionem quod fm presentem sensum huiusmodi esse videtur et sentialiter vero non existens huiusmodi: quomodo vero opz cognoscere ea in negotio de simplicibus farmacijs dictum est. lxxxviii

Ad inuentionem vero salubrum causarum quecunq; quidem cause ad iam factam egritudinem sunt salubres: illa ratione vtendum est qua illud quod fm apparitionem determinatur ab eo qd est fm virtutem. lxxxix

Quecunq; vero cause ad eam que adhuc fit ipsa cadē consideratione vtendū: et adhuc fm quam inueniuntur egritudinum cause. xc

Eerunt enim si ita contingat in humoribus putrefactis accendi febrem demonstratio in talibus est euacuatio: et alteratio. Alteratio quidem est faciens cessare putredinez manente substantia. Euacuatio vero totam a corpore educens substantiam. xcj

Sed dicta quidem species alterationis digestio est quaz a quibusdaz causis contingit facere scientes erimus in illis si habeamus iam cognitiōē ita causarum salubrum. xcij

Evacuationes vero per flebotomiam et per fistulam et per urinas et per respirationes sine cutem sunt: amplius vero per contrariam detractionem et derivationem ad alia: huiusmodi enim generis sunt et menstrua mouere et emorroidas aperire: et per nares et per palatum purgare. xciiij
 Sciendes igitur et hic materias et virtutes quibus in tempore et qualitate et quantitate et modo usus oblati euacuatio fit. xciiij

Secundum hanc partem artis inuenimus salubria: et scripta est omnium inuentio inter apertico negotio: sine cunctis vero modum et in alijs tribus discrasijs. xcvi

Quoniam commune habentes preceptum efficientem unam: quaque earum causarum oportet abscindere prius: deinde sic venire ad eam discrasiam que facta est ab illa egritudine salubrium causarum inuentionem facturos. xcvi

Secundum vero compositas discrasias ex simplicibus compositio ostenditur salubria precepta et hic habentibus nobis medicamen proportionale magnitudini discrasie ad illam conueniens inuenire. xcviij

Quid si ita accidat: si decem quidem numeris sine calidius excedit aliquid ab eo quod sine naturam: septem vero sine siccius esse oportet et salubrem causam in talibus dispositionibus: frigidiorē quidem decem numeris septem vero humidiorē. xcviij

Si igitur ipsi parti patienti adducas huiusmodi medicamentum intantum frigidius sit et humidius: in quantum prior patientis manifestatio precessit. xcix

In profundo vero posita que patitur parte oportet considerare huiusmodi efficere salubre ut non contingat exolvere in via. c

Si igitur calidius esse oportet moderato non in tanto sit solum calidius quanto indiget passio: sed supermodum apponatur propter positionem necessario aduenientem. ci

Si vero frigidius sit non simpliciter oportet tanto facere illud frigidius sed materiam medicamentis considerare prius.

si enī parachinēres est non perueniet vsq; ad profundū mat-
tum: contrarium vero operatur aliquādo spissam supficiē.
Si vero leptōneres sit possibile est peruenire vsq; ad pluri-
mum profundum. cū

Ita vero et in humectantib⁹ et desiccantibus pachine-
res et leptōneres substantie cōsiderāde sunt. cū

Expositōe quidem patiētis loci manifestatio inuenit salu-
bre vt dictum est nunc. cū

Ex plasmatione vero et positione quādo fluxus sensibilis
habet consuetos ad aliud membrum aut nullus habet. Nā
q; ad principalia qui feruntur fluxus aduertem⁹: pronocabi-
mus vero eos ad non principalia. cū

Manifestum vero quoniā facientū causarū discrasiaz per
euacuationem sanatio est: ipsarum autem discrasiarū altera-
tio sanatio est. cū

Soluta vero continuitate curationis quidē intētionē
tio est: in organicis quidē partibus impossibilis est: in-
omioneris vero nō omnino impossibilis: sed in quibusdam
possibilis vt in carnosīs et conglutinatio est sanatio. cū

Non differt vero si cōsolidationē nomine cū

Precedit autē eaz quādo maior fuerit vulnus i adductio di-
stantiā partium ex genere plasmationis existens. cū

A vero ea fiat pmanens: supligatio conducēs distā-
labia et consuture vtilēs sunt ad hoc. cū

Conglutinat vero distantiā et eam que est in principio
vniōē reddit natura. Nōstrū vero opus est primum
quidem vt dictum est conducere in idipsum distantiā labia:
fm opus vero seruare in quo conductā sunt: et tertium vt ni-
hil incidat intra labia prouidere: et quartum ipam partis
substantiam sanam seruare. cū

Primū quidem et secūdū opus quomodo aliq; faciat di-
ctum est. Tertiū vero in cōducēdo distantiā fiet quidē si ni-
hil extrinsecus incidere permittamus: sicut plurimū pilus
aut oleum: aut humiditas alia in medio cōstitutā cōglutinā-
dorū phibet eorū vniōē. In posteriori vero tēpore per d

Rapiones tertie intentiois custodia est: ad effluxiones vero ipsas ex subdmissione et contraria diuisione et figura apta accedendum est: substantia vero partis sana seruabitur per mediocriter deficiat: hec quidem curatio est continuitatis solutionis in carnea parte facte eius secundum seipsam solius. cxix

Sed vero alicui alteri misceatur egritudine erunt plures intentiones preceptorum curationum quas in compositorum doctrinis deinde dicemus. cxix

In presenti vero reliquas intentiones solutionis continuitatis veniendum est. cxix

Fractura igitur in osse est quidem continuitatis solutio: insaniabilis quidem quousque in prima consideratione. Iuxta vero secundam secundum quandam modum curabilis quodammodo fit. Prima igitur consideratio est consolidatio impotens propter duriciem partis fieri: secunda vero ligatio contingens fieri per porum ligantem in circuitu fracturam. cxv

Generatio vero porum in quantum ex materia et natura fit communis est ad alia in quantum vero prope est formam ossis ex illius est alimento. cxvi

Molle vero et puerile os consolidari quidem possibile est. cxvii

Quiro vero et huiusmodi passionis generatio sine compassione alterius membri est. Sepissime enim circumpositi muscoli cum alijs partibus corporis compatiuntur fractis ossibus: itaque et intentio curationis duplex est: altera quidem in ossibus: altera in his que circa ea sunt corporibus: hec quidem talis in carnosarum partium dispositionibus dicitur: de fracturis vero dicendum est. cxviii

Quia vero harum curatio est ex poro: ut vero hic fiat proprii alimenti ossis est opus: opus igitur supfluitate nutrimenti ad porum generationem nature submitti. cxix

Superfluitas vero hec et quantitate et qualitate moderata esse debet. cix

Propterea deductione indiget tale et tantum influentem sanguinem ossibus preparatum ex aliquo et quanto fiat porus: quoniam hoc prestat hic per cossuam fracti ossis attendere opus et multitudinem

Et qualitatē: et ita sicciore oportet facere deductionē vel magis humectatē: quam amplius in therapeutice facultatis litteris sunt dicta. cxi.

Nervi vero et thenātos pūctura propter plurimū sensum et ppter hoc qđ cōtinua est sū principium particula parata est aduocare spasmū: et maxime cum non respiciet exterius excecata cutis perforatione. Hanc igitur oportet aperire et exficcare substantia leptomeni pertrāsire potēti ad profundum vsq; ad perforatum neruum. Dictū est autē de hoc perfecte in therapeutice facultatis litteris. In simplicibus igitur huiusmodi generis dispositionibus salubriū casarum est forma talis quam dixi. cxii.

Secundum cōpositas vero cōplete vt in vlcerib⁹, pūctū qđ est cōcauitas quā qđā nō aliā dispositionē: sed vlceris tantū arbitratur differētiā. Est autē nō trī differentia hoc tale: s; alterū quoddā gen⁹ egritudinis totius in q̄ substantie ipsius est perditio: et igitur curatio ipsius in duplici passione duplici indiget intentione: cōtinuitatis eī solutio vniūne: substantie vero pditio generatione indiget. cxiii.

Dictē vō sunt paulo pri⁹ gñatōis intētiōes. cxiiii.
Et quidē oportet curare primū hanc dispositionem. deinde aggredi vnire sicut ipsa natura rerum iudicat: qñ igitur repletum fuerit quod cōcauum et equale vlcus extiterit: tunc alteram intentionem asserri oportet. Albedia enim noua carne existente labiorum vlceris vniri quidē impossibile est distantiam. cxv.

Intentiones ergo curationis aliā inuenire oportet. In uentionē vero ex eo quod sū naturam habebim⁹ quod circūfacere parti conuenit. Scdm naturam vero erat eam cooperire cute: hoc igitur nobis est faciendum aut si impossibilis est intentio: aliquid simile cuti carnem scilicet calosaz faciendus est. Erit autem huiusmodi caro sicca similis priori cuti et calosa: siccantibus igitur et stipticis sine mordicatione erit opus pharmacijs ad cicatrizationes. cxvi.

Ita vero et si vlcus in putredinē vertatur ntio quide;
inte

et purgare pharmacū vero salubre ripticum.

cxviiij

Opera est autem horum in his que de pharmacie materia.

cxviiiij

Et quidem si flegmon et cassario et sclerosi aut tumor cum ulcere fuerit curandum illa prius per eas que dicuntur rationes. Ita vero et si influat aliquid ulceri: curandum est secundum influentium curationē. Similiter vero et si discrasia aliqua fiat secundum ulceratum locum ad discrasie prius tre oportet adiutoria.

cxix

Et de his quidem sufficienter dictum est.

cxix

Ad id vero quod propter plasmationē veniendum iam genus est in plures differentias diuisum sed a manifestissimo principium orationi ponendum est quod secundum figuram permutationem sit.

cxixi

Et orum igitur que adhuc crescunt possibile est figurarum plumarum artium corrigere: horum vero que excreuerunt nequaquam.

cxixiij

Intentio vero ut si possibile est curari ad contrarium adducere distortionem.

cxixiij

Si vero fractura non recte plasmata peccauerit alicuiusmodi figura si adhuc recens porus existat frangere oportet iterum: et hoc plasmare cōfestis recte: deinde porum fieri.

cxixiij

Et si autem et emphyasis ex hoc genere egritudinis.

cxixv

Ita quidem a glutinosis et pinguibus humoribus fit: una quidem et eandem intentionem habens contrariam passioni emphyasis: cause vero salubres riptica et incusma pharmacum.

cxixvi

Quae vero ex stercore duro quod adhaeret intestino priorem quidem habebit in duritie correctionem ex humidis et pinguibus clisteribus: deinde vero euacuationē ex acerbis.

cxixviij

Quae vero ex lapide circa vesicam est presenti quidem transpositione indiget. Curationis vero perfecte gratia per incisionem cura est.

cxixviij

Quae vero que praeter naturam in parte continetur humiditas est curatio imperfecta euacuatione: quemadmodum in

putredinibus.

Itemmoderata vero repletio indiget immoderata euacuatione: quæadmodum est in sanguine circa venas. cxli.

Quibuscunque vero circa ventrem et intestinum et tracheam arteriam et pulmonem putredo aut sanguis continetur: perfecta euacuatione indigent. cxli.

Aphorismus vero cibi et potus recentis adhuc secundum euacuationem correptio est. cxlii.

Quæcunque igitur in pulmone et thorace continentur: cum tussibus quidem euacuatio est et pharmacijs extenuantibus. cxlii.

Quæcunque vero secundum epas aut venas aut arterias aut lobos: aut per urinas aut per ventrem debent euacuari: sed per urinas quidem ab extenuantibus vehementer: per ventrem vero attrahentibus et aperientibus. cxliii.

Quæcunque igitur secundum superiorem ventrem per vomitum: quæcunque vero secundum inferiorem per subductionem. cxliii.

Quæcunque vero sub cute per incisionem aut per cauterium aut pharmaca caustica. cxliii.

Item vero et quæcunque secundum concavitatem naturalem ut in thorace. cxliii.

Non vero capitulo breuiter me expediam horum quidem que a toto genere sunt præter naturam in quibusdam partibus contentorum intentio curationis ablatio est. Si vero impossibile est ita fieri: transpositio fiat ad minus periculosum locum. cxliii.

Quæcunque vero non sunt toto genere præter naturam sed secundum quantitatem: intentio horum sanandorum tantum superflui euacuatio est. cxliii.

Item intentio vero sanandorum secundum partem quidem aliquam ex ipsa accipitur dispositione. Plurima vero est partibus particulis. cl.

Quæcunque vero aspera facta sunt præter naturam ea que secundum naturam eis adducendum est leuitatem: secundum

os quidē radentes: fm tracheam arteriam aut linguam lenientem per humida sine mordacitate ⁊ per glutinosa. clj

Qaecunq; vero lenitatem p̄ter naturam habēt ad eam que fm naturam est cis adducendum asperitatem per pharmaca sufficienter raptica et per breuem faciētia rasuram. clj

Qaecunq; vero emphaxes et angustationes egritudines alia sequuntur curandū est prius illas p̄ eas que dicte sunt rationes. clj

Ostensum est autem in tractatu de egritudinum differentia qđ de flegmonibus et sclerosi et inflationibus ⁊ siccationib⁹ immoderatis adhuc ⁊ ineptis figuris ip̄orum continentiu corporū cōsequuntur plerūq; ea q̄ dicta suntque admodū et in timoribus q̄busdam eorū que sunt in circuitu corporum. clj

Si vero adinuicē eorū q̄ dicta sunt amplectantur: aliq̄ offensiones habebunt varias. clj

Sufficiet autē manifeste vt in vno exemplo facianus orationem: amplius enī de his omnibus in terapēticis dicitur literis. Subiaceat igitur in exemplo alicui infuere parti multitudine sanguinis vt distendatur que fm ptem sunt vasa: non magna solū sed etiā parua prius effugientivisionē: et plenitudine v̄ro nunc apparētia quēadmodū in oculis videtur manifestum ppter albedinē tunice oculorū: conueniēs v̄ro ē alia vasa minora his que dicta sunt vasīs distendī repleta nōdū v̄ro ea apparere ppter paruitatē: ⁊ piculū est effundi aliqd magnū resudās ex vasīs in eas q̄ in medio sunt regiones vacuas aut effusum iam esse aliquid paruum. clvj

Huiusmodi v̄ro passionis curatio habebit qđē cōsiderationē p̄ euacuationē: aut v̄o dicam⁹ manifest⁹ ex p̄euacuationē qm̄ passio erat in eo qđ repleta ēēt p̄ imoderate. clvj

Necessarium autem est aut per recurrens euacuari superfluum aut per ipsam patientem partem: rursus igitur recurret aut per pulsum: aut per tractū: aut p̄ transmissus: aut fm ali quod horū: aut fm omnia. clvj

Per ipsam autem que patitur partem euacuabitur: hoc quidem manifeste et sensibilibus: hoc vero per euaporationes extenuatum. clix.

Siguitur fuerit totum corpus pectoricum non oportet per ipsam partem patientem euacuare: si enim caraxationibus et incisionibus sensibilibus euacuauerim partes dolentes: ac trahemus propter dolorem amplius: si vero calescentibus dyasoretis aggressi facere fuerimus: trahemus per calorem amplius in partem patientem quam dyasoretis faciamus: si vero velimus recurrere cogere quod inflatum est: non recipiet plenum corpus existens: ab utraque igitur hec oportet euacuare totum corpus aut contrario trahere omnino ad alias regiones quod est influxum patienti parti. Hoc enim patiente repellere a parte prius: deinde dyasoretis facere aggredi: paratior enim euacuatio quanto per maiora. clx.

Repellemus autem a patienti parte si infrigidemus et siptica apponamus: sed euacuata ipsa vasa quod repellitur ad seipsa attrahent. Ostensum est enim et hoc per phisicam virtutum orationem et transmittunt vasa confortata sipticis pharmacis: si igitur omne ita recurret rursus bene si habebit pars. clxi.

Relicto vero aliquo superfluo in parte oportet quidem significari hoc conglutinosum esset aut spissum. Et propter hoc compactum esset indissolubiliter. potest igitur et non tale existens in eas que in medio sunt regiones effundi: tunc igitur iam est tempus venire ad euacuandum illud per partem patientem supponentes supra iacentibus partibus apocryficas influentiam virtutes. clxii.

Euacuatio vero fit maxime si secundum medias regiones significetur contineri aliquid per caraxationes simul et per pharmaca dyaphoretica. clxiii.

Sed quando dyasoretica omnia calidis sunt virtutibus: tunc vero crascos est opus mordere quando immoderatus fuerunt calida: observandum igitur in eis ne omnia sint nimis calida et maxime si in superficie corporis fuerint

membrum quod patit: dolabit enim non parum si simul pa-
tur et mordetur. Et omnis dolor prouocat reumam: medio-
criter igitur calido anodino: in his utendum est et magis si
humidum sit. clxiij.

Et tamen sufficiens est dyasoretin facere in superfi-
cie si non vehemens sit dyaphoreticu pharmacon
si vero ea que in superficie sunt passione omnino exi-
stant: in profundo vero sit pars euacuatione indigena: inten-
dere et augere oportet dyasoretici pharmacon virtutem et ca-
liditatem. euanesceat enim deficiens prius quam ad profundum ve-
niat: neque tamen ledet aliquid ea que in superficie sunt que at-
tinget: quoniam non passa sunt: itaque enim in idipsum utra-
que accidunt ad calidorum simul et acriorum usum medica-
minum et que in superficie consistentia sunt et que in profundo
indigentia: hanc igitur expositione partis accipiamus osten-
sionem. clxy.

O E hinc vero itendamus si deest aliquid ad curationem clxvi.
videtur autem deesse non parum. ipsorum enim membrorum
in quibus que patiuntur est superfluitas reumatis: quedam
rara et laxa et mollia sunt naturam sunt: quedam vero spissa et
stricta et dura. clxvij.

Priora igitur facile euacuantur: altera vero accrioribus
indigent euacuatione et medicaminibus euacuantibus
ea: et eis que sunt leptomera: si vero et sunt multa posita sunt
profunditatem: amplius autem et magis indigent his: hec
igitur rursus ostensio altera est a substantia patientis partis clxviij.
Alia vero a plasmatione et positione. clxix.

Supponatur enim si ita accadat in epate predicta esse
dispositionem in angustis finibus vasorum costrictis
humoribus aut conglutinosiis aut spissis aut multis: igitur
promptum est uti cibis et potibus extenuantibus: spissitudi-
nem quidem primum glutinositatem tenuem efficere. scdo
vero non per inuisibiles vias et angustas solum ut in alijs par-
tibus sed per poros et per ycnas amplas euacuare: amplissi-

me vero sunt fm epar vne: quēadmodum et plurime finitur
tur hec quidē in gilbis ad kilin: hec vero in chimis ad pilā
Itaq; iam tibi facillimum in quibuscūq; fuerint constrictio
nes euacuare prompte eas trahenti quidē in ventrē p trahē
tia medicamina quicūq; humorum constricti erant fm eas
que in chimis sunt venarū: ad vinas vero conuertenti per
kilin venā quēcūq; fm eas q in ea sunt venas. clxx.

A Altera vero cōsideratio in his que predictę sunt osten
sionibus ab epate quasi a principio venarum: quoniam
vero nō scīpm solum quēadmodum plurime animalis par
tes regere natum est: sed inmitit suam virtutē: venis pericu
lum enim est si dissoluamus eius virtutem eubrocis et capta
plasmatis calusticis: et ipm principium debilitare circa
operationē et imbecilles omnes venas efficere. vnde admiſe
ri oportet sipticomū aliquid pharmacum in curationi
bus eius. clxxi.

Sed quoniam est in profundo periculum est dissolui si
ptici virtutem si non reducat ab aliqua substantia
leptoneri quale aromatum est: melius vero si ipsum siptici
pharmacum statim sit et aromaticū: incitas enim duas ha
bens qualitates et virtutes fortius operabitur. clxxij.

Igitur euacuetur quod quidem preter naturam in partem
illatum est vt habeat cōtemperantiā humorum: secundus
naturam: considerandū igitur nobis in hoc ne aliquid a reu
matis qualitate immutatum sit scdm crasim: si igitur magis
erit flegmaticum infrigidatum est: si vero est magis colericū
calefactum est: vt et hanc eius disēperantiā sanātes per
fecte sanum relinquamus illud: sanabimus vero contrariā
adducentes qualitatum: quēadmodum in distemperantiā
dictum est curationibus. clxxij.

In quantum vero vnūquodq; factum est calidius intantus
infrigidantes itaq; hic rursus necessarium est scire cōm que
fm naturam eucrasiam eius quomodo enim sciemus q̄tum
ab eo qd fm naturam est frigidius: aut calidius: aut quando
infrigidantes cessabimus: non cognoscentes modum eius

que scdm naturam caliditatis: ita vero: et si frigidius factus
est calefaciamus non cognoscentes modum eius que fm natu-
ram frigiditatis impossibile est nobis neq; calefaciendi inue-
nire medicamen puenienter: neq; calefacientes cessare. clxxv

Quoniam vero et de his sufficenter dictum est transire
iam tempus est ad ea que fm numerum non scdm na-
turam se habent. clxxv

Omniplici vero existente eorum differentia quibuscunq;
quidē deficit pericula operari hac intentio est seruiētes
videlicet nature fm modum quem pauloante dixim⁹. clxxvi.

Quibus vero superabundat particula intentio est hanc
abscindere ipsam aut p nouaculam: aut per ignem: aut
per pharmacum causticum. clxxvii

In hac igitur ratione possibile est facere oia curare: gignere vo-
oia non est possibile: ut in ea que de semine ostensum ē oratione. clxxviii

Quedā vo et si ea non possibile est gignere possibile est tñ
aliquid facere p eis: ut in osse pfecte ablato alterā sub-
stantiā fm eundē locū differentē ab osse et carne: est enim substā-
tia que fit fm locū eius ut quedā caro poroidis aut porus sar-
coidis et tpe pcedēte in durius trāsmutatur fm principium
vero sarcoidos magis existens. clxxix

Secundū vo quācunq; pte pdictā nec eandē substantiā fm
spem neq; similem operari possumus: tertia nobis intentio
est inuenire aliquā cōpositionem ut in decorationib⁹. clxxx

Evidenon vo manifestū est qñ genus est totum hoc
eorum que fm q̄tum. Quātū est eius circa hoc quod
scdm naturam est appropinquat illi: hoc vero quod in gene-
re preter naturam separatū est tantum. clxxxi.

In quo quidē pua intētio est ablatio: si vo ipossibilis ē ista:
transpositio est scda intentio ut in infusionibus. clxxxii.

Quēcunq; vo non in totis ptrib⁹: sed in ptrib⁹ ptiū deficiunt:
et superabundat ab eo qd fm naturā nutrimentū qdē et gñatio in
deficientib⁹: ablatio vo et purgatio in superabundantib⁹. clxxxiii

Quidē nec intentio in eis altera nec forma medicami-
num altera fm genus. clxxxiiii

Liber tertius

Sed ad reliquum adhuc genus veniendum salubrium
causarum quidem quod est correctivum eorum que p
pter positionem lapsa sunt corporum vt ex archimetra: tñ
labuntur intestina in oreum. clxxxv

Et autem hoc quidem in contrarium ex violentia tensio
ne aut ex impulsione: hoc vero ex raritate: aut ex ruptura cō
tinens. clxxxvi

Itaq; et curatio quidem huic ex contraria tensiōe et in cō
trariū ipsiōe huic vero si fiat solidū ex eo p̄tinēs. clxxxvii

Et quibus vero facultatibus aliquis ea que sunt fm ptem
inveniat p̄ terapētica facultas d̄claratū ē negociū. clxxxviii

Omnino vero dicēdū est de eis quecūq; fm priorē oratio
nē accipiebamus: vocant aut ea p̄servatiue. clxxxix

Triplex vero est et horū fm gen^o differētia. prima q̄dē p̄
cte sani hoīs: sc̄da. ip̄fecte. Tertia v̄o. egrotāt. Prīmū igit
gen^o ex salubri negotio duplex existens vt prius dictum: fm
verolex p̄servatiue: tertiū vero ex terapētico. ccc

In humoribus vero maxime habet cōsistentiam omne hoc
genus. ccc

Quos neq; glutinosos oportet esse neq; spissos nec aquo
sos: neq; multos: neq; calidos āpli⁹ neq; frigidos: neq; mor
daces: neq; putridos: neq; venenosos. cccii

Augmentati vero mali humores cause cōsistunt egritudi
num. ccciii

Augmentātur: vero aliquādo quidē ab eadē causa que eos
genuit: primum est autem quando sunt non cōmutantes eos
sibi qui fm corpus sunt humores. ccciiii

Intensio vero in his curationibus duplex est: alteratio: et
evacuatio. cccv

Alterantur igitur aut digesti ab ipso corpore aut a quibus
dam pharmericis virtutibus in quibus sunt et quedam vir
tutes que virus venenatorum animalium curant ad hoc de
lyticia pharmaca recipientes. cccvi

Et uacuantur vero sufficienter a calidis pharmacijs et pur
gationibus et clisteribus sudoribusq; et vomitibus: hec igit

bonum sunt communes euacuationes.

cxvii

Proprie vero ex loco in quo congregati fuerint accipiuntur quoadmodum in salubribus declaratum est fm tertiu & quartum: maxime nobis de laboribus tractantibus et quecunque adiacent alijs laboriosis dispositionibus.

cxviii

Euacuantur enim propius qd em in primis venis per ventres: qui vero in his que fm epas per vias: qvero sunt fm tota habitudine per sudore quoadmodu et qui fz caput aut per palatini aut per nares aut per vtraq q vero in thoracis latitudinibus purgatur per guttur cu tussibus qui vero fm renes et vesica per vias.

cxix

Antipascos vero communis omnium partiu ostensio ad ea que longissima sunt.

cc

Oeruatio vero ad prima loca.

cc

Omnia igitur quecunque cura huiusmodi dispositiones salubres vocantur cause.

ccii

Quemadmodum ex acutentia egre.

ccii

De vetre vero neq ledentia neq adiuuata.

cciii

Potest aut aliquis eas neq causas appellare omnisio quales sunt multi sophistarum negligentes quidem ipsarum rerum inuenire differentiam: in nominibus vero plurimu temporis consumentes.

ccv

Oictu est aut amplius in alijs negocijs aduersus eos: pseruatiua quidem species artis talis est.

ccvi

Resumptiva vero & nutrites in coualescentib ex egritudinib & senibus qlis vero est et eoz dispositio & a qbus causis maxime ad id q fm naturam est reuertuntur.

ccvii

Perfecte qdem in terapentice facultatis litteris demonstratu est: p capitula vero dicatur et nunc.

ccviii

Si igitur dispositio est talis bonus qde e fz pauc sanguis: & cu coritalis q appellat sps & aialis: ipe vero solidi ptes sic diores: & ppterea virtutes earu debiliores et infirmiores & ppter has totum corpus frigidius.

ccix

Cause vo salubres ca q dicta e corrigetes dispositoes vno qde capitulo vt apphedaat qcuq pfecta & velocem digestio

iii iij

Liber tertius

nem operantur. Secundū partem vero immoderatis motibus et cibis et potibus et somnis sunt materie quidē motionū: sunt suspensiones et decambulationes et fricationes et lauacra. ccx

Et si multū meliores adhuc fiant: ad consueta opera paulatim attingant. ccxi

Alimentorum vero in principio quidē humidū et bñ digestibiles et nō frigidū: postea vero magis nutrientes. ccxii

Potus vero aptus vinū est: etate qdem mediū: forma vero purū lucidū: in colore vero aut albū aut sub ruberū: odore vero suauē. in gustu vero nec aquosū: omnino nec aliquā vehementem qualitatem ostendens: nec sūpticam: nec amarā nec dulcem. ccxiii

Octū est autē ut modo dixi in terapētica facultate āplius super his. ccxiv

Nunc cū percurrere non omnia particularia nobis ppositū erat: solūmodo vō rememorari capitula. In alijs em̄ negocijs fecimus tractationē que perscribens quidē quot sunt et qualia determinabo orationē in eis. ccv

Octū igitur quod est et prius qm̄ est vnus alius liber in q̄ de constitutione et inuētiōe artis medicine tractauimus antecedunt autem cum duo priores qui sunt de artium constitutione sed hi nunc expleto corūz numero que sine tractatione sunt operationum. ccvi

De his igitur q̄ fm̄ ypocratē sunt elementa: vn⁹ liber est: post autē cū tres de cōplexionibus: quorū duo qdem de his que in animalibus sunt cōplexionibus: tertius autē de his q̄ in pharmacis. Ideoq; et simpliciu pharmacop̄vutis opere nō possibile est scire pfecte si nō diligēter studeas leges tertiu de cōplexiōib⁹. Est autē tal⁹ liber prius sequēsdūos p̄mos de cōplexionib⁹ q̄ de ano mala discrasia inscribit: hūc autē sūter alij duo q̄ parui: hi qdem de compositione optima corporis: hi vero de bona habitudine. ccvii

Triptita ē alia opatio de v̄tutib⁹ naturalib⁹: quē siue post duos de cōplexionibus: siue post illā qui de elementis legere

qs vclit potest hoc consequi. ccxviii

Post hūc aut in multis opib⁹ d animalibus opatōib⁹ tra
ctauimus. ccxix

Quoniam aut et in demonstratiōib⁹ cor⁹ nō qua vtilitas est
qū p anathomia apparēt: p^{ri}mū in illis exerceri opz. Est aut
optima et vtilissima qdā cor⁹ q vocat anathomia disputatō et
dispositio et alie cū ea multe. In duob⁹ qdē de anathomie dē
veritate: in vno aut d ea que mortuor⁹ anathomia: post hos
aut duos de ea q viuo⁹. In alijs aut qbusdā fz ptes introdu
cēdis faciem⁹ eā q de ossib⁹: et eā q de musculis ē anathomia
et eā q neruor⁹: et eā q arteriarū et venarū: et qdā tales alij ta
liū sunt: et si fm naturā qui in arterijs sanguis. ccxx

O emōstrātes ipsas opatiōes duo qdē d musculis sūt et mo
tib⁹: tres aut de thorace et pulmonis motu: post hos q d respē
rationis causis quos sequitur q de voce. ccxxi

O e pncipali aut et de alijs oib⁹ qcuq⁹ circa naturales aut
aliales opatiōes qrun⁹. In multi p^{ri}mo opere manifestauim⁹:
qd de ypocratis et platonis dogmatib⁹ inscripsimus. ccxxii

Et huius generis sunt que et in consideratione que est
de spermate scripta sunt singularitates: et adhuc que
de ypocratis anathomia: que omnia quidez de vtilitate mē
briū sequitur operatio. ccxxiii

Ab cognitiones autem egritudinum et que de patienti
bus locis: et que de pulsibus operatio vtilis existit fm
quam et p^{ri}o cognitiones docemus: antecedunt autem cum q
de pulsibus: duo libri qui de vtilitate pulsuum: hic autem que
de pulsibus in quattuor partes diuisus est: p^{ri}ma quidem de
differentijs eorum. secunda de cognitione. tertia de his que
in pulsibus causis. et quarta de ea que per pulsus p^{ri}o cognitio
nem huius generis est. ccxxiiii

Et hoc genere est qui introducendis de pulsibus scrip
tus est. In mente autem habeo et alium facere librum
vnum velut incisionem omniū. quem artem de pulsibus si
ne epithoma inscribam. ccxxv

Liber tertius

Quia autem ad hanc inscriptionem sunt ea que p^{er} cō-
menta et indicia eius qui de pulsibus archigenis liber
dicta sunt: ad p^{re}cognitiones autem vtilima maxime que cri-
sis operatio: antecedit autem hanc que de criticis: sed que de
disiuncta et ad cognitiones presentis dispositionis: et ad cogni-
tiones futurorum bonorum vel malorum circa laborantem
vtilis existit. ccxxvi.

Et qui de simplicium pharmacorum virtute sunt quo-
rum prius memini et huius qui de compositione pharma-
corum. ccxxvii.

Hec igitur omnia et cum eis sunt quedam ad cogno-
scendum vtilia: quemadmodum et qui de pro catarti-
cis causis: et qui de medicinali empiria: et qui de subliante
dieta: et anaplastici qui de phlebotomia ad emalcrum vel con-
tra crassistrant: et qui de his qui preter naturam tumores
sunt: similiter autem et alij qui de multiplicitate humorum:
et alij quidem tales: omnium autem vtiliores ad therapeutice
mercedem sunt: et qui de egritudinum differentia: et qui de ac-
cidentibus: et tertius de his in quo causas egritudinum tra-
ctauimus cum quibus alij tres in quibus que in accidentibus
causas commentauimus. ccxxviii.

Que de therapeutice sequantur methodo scripta sunt
a nobis singulariter et que de operatione. ccxxix.

Quoniam autem et ante omnia hec excutere oportet
in ea que de demonstratione operatione logicę futurę
operari artem in ea qui ad optimam heresim demonstratę
est operatione. ccxxx.

Omnibus autem conscriptionibus et rememorationi-
bus quas scripsimus non necesse est tractare nunc de
omnibus futuros dicere alios forsitan in vno vel duobus li-
bris inscriptionem habituris galieni de proprijs conscrip-
tionibus.

Incipit iusiurandum ypoeratio.

Estoz apolinē ⁊ escu

lapium biginēq; et pānaciem esculapij
filias: et deos ⁊ deas omnes: meq; in me
erit et q̄ ingenium meū valebit: hec om-
nia obseruaturum: que hoc iureiurando

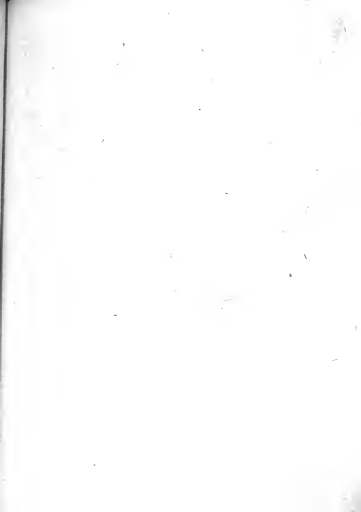
atq; his tabulis continentur: tributurū me preceptorū meo
a quo sum genitus: vitam cum eo communicaturus: res om-
nes: quas illi necessarias esse intelligā pro viribus meis sub-
ministraturum: progeniem eius: fratru locū habiturum: hāc
artem sine mercede et sine pactionibus edoctrus: precepta
omnia libenter et fideliter traditurum meis et preceptoris
mei liberis: ceterisq; discipulis: qui se legib⁹ medicine astrin-
xerint: atq; iurati fuerint: alij preterea nemini. In curandis
egrotis p viribus: ⁊ pro ingenio meo necessarijs rebus vsu-
rum: nemini egritudine dilaturum nihil per iniuriam fa-
cturum: rogatum nemini daturum. neq; id cuiq; consulturū
neq; pregnantī mulieri ad interficiendum conceptū: fetuq;
portionem porrecturum vitam meā atq; artem meam purā
atq; integram seruaturum: laboranti lapulo heud quēq; ex-
cisurum: sed expertis eidē atq; hoc negociū promissurū: quē-
cunq; domum ingressus fuero duz taxat liberandis egrotis
operam daturum: omnem iniuriam omnes corruptelam om-
ne genus turpitudinis. res etiam venereas, sponte mea cui-
taturum: siue muliebria corpora curauero siue virilia siue ho-
minis liberi siue serui: que inter curandum vel videro vel au-
diero vel etiam extra curam in vita hominum cognouero q̄
reticenda esse intelligam nemini ap perturum: sed intemera-
tam taciturnitatem seruaturū. p̄ x̄sens igitur iusiurandū
integre atq; corrupte seruati mibi omia tā in vita q̄ in arte

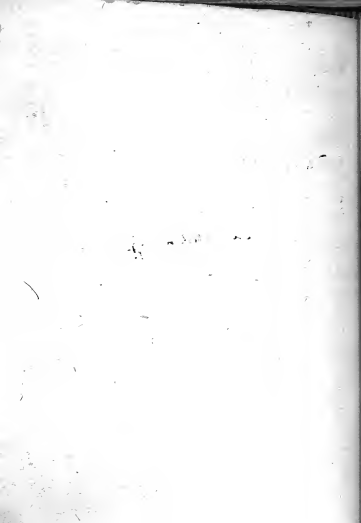
Liber tertius

mea. pſpera feliciaq; ſuccedā: ⁊ gloria in eternū pata ſit trāſ
gredienti vero atq; pūro contraria omnia eueniat.

Iuſurandū dñi ypocratis finis Deo gratias

Afforismi domini ypocratis
a domino Theodoro gaza me
dico e greco in latinū de nouo
translatorū: yſagoge Johanni
ci. pbilareti de pulſibus. Theo
pbi de vrinis. pronostica ypo
cratis : cum quattuor libris re
giminis acutorū Regni galie
ni. Et iuſurandum eiūsdē dñi
ypocratis: finiunt feliciter.





Incipiunt aphorismi Iohannis damasceni.



Liberet te deus fili amantis

sine a deulo erroris et in via conseruet prosperitatis atq; meum velle de te mihi digne tur posse concedere: teq; in eodem agilem facere: sic desiderium tuum iunctum meo compleat in te. Mouerit dilectio tua fili

mi: quia petit ionem tuam: de aphorismis medicine scriben-
dis ppter nihil aliud plongauim: nisi qz verebar ne aliqui fasti-
dires tui desiderij mea longanimitate velle tentare. et p-
râdo cognoscere: iâ nunc vero qptu inde cognouerim sufficere
videat. Quia cū maiores nros pitissimos viros quēq; fastidio
sum noueris sepe arguisse nō egre tibi ferēdū est. Ceterū ipse
presentisse potes me semp vtilitatē tuam q̄siuisse: et nāq; te
descerendo plus alium coluisse. Deus omnipotens dirigat
mētē tuā in bñplacito suo ad vtilitatē seruorū tuorū. Ecce iā
aphorismos quos me scribere rogasti tue dilectioni mando.
Certe in medicina imensa pfunditas est. Operari autē fm
libros absq; pfecta rōne et solerti ingenio molestum est.

Ingeniū autē naturale adiumat artē et naturā regentē: cō-
trariū autē contraria. Abundanter autē libros peritorū ve-
terū relegere: et secreta eorū diligenter discutere iuuat oēm
sapientem et c.

Alia breuis ē ad cognoscendū vires oīum terre nascētū.
Tu autē ea que palā sunt: et in quib⁹ oēs pueniūt et maxime q̄
probasti tene. Que vero in dubio sunt et in quib⁹ dissentunt
omitte. Illud vero non debet nos cōmouere qd in sapientum
dictis habetur.

Quedā sunt que nō vides nobis ad plenū ratio attestari:
sed poti⁹ credulos habere. Illō quippe quo medicamur sub-
tilis sustātia est: neq; cū humana natura erroris periculum
incurrere nō potest: presertim in subtilibus.

Qui deditus oīno secularib⁹ negocijs altas delitijis: negli-
git fundamentū medicine philosophicę: et artū doctrinā non

Johannes Damasceni

et fides adhibenda est: et maxime in ea ubi Gal. et Arist. concordant: ubi discordant difficile verum inuenitur.

C Alia s'm frigidū et humidū nutrit: s'm calidā et humidum vult: virtus siue vtutes naturales vel spūales varia noia habentes vna cadē que est. s. virtus. Sed s'm diuersa in subiecti membris officia diuersis vocabulis nuncupant. Cōplexio naturalis s'm vicinitatē qdē est sepabilis: actu tñ est inseparabilis. Quēadmodū tam vicia animi q̃ figure corporis ab amicis et a parentibus cadit: et hereditat: ita quoq; morbus diuturnus: et maxime si fuerit in principali membro.

C Medicina que temperamēto vicina est et est odorifera si cibis quoq; fieri possit optimū est. Colligatio corporis et aie s'm ordinis naturalis psonantiā facta est vt subsistat. Cū cauendū ē ne deo ci fortē medicinā que fortiter mutat eā: vt ea que est in tertia pte. Cōplexio corporis aiati ad figurā nervi psona est. Nō igit temerarius sis in medicina forti q̃ eā dissoluiat: et aperiendo corpus in aliam cōplexionem mutet.

C Medicina stiptica et odorifera: et temperamento ppinā custodit et pfortat pncipalia membra: et virtutē naturālē huiusmodi tibi sit semp vtēdiut pfortes naturā. Si cñ naturā pfortaueris morbū medicando iuuat curari. Si vō eā neglexeris: et neglectam deficere pmiseris: nihil prodest.

C Epar et stomachus sunt posita iter efficacia nature vt nutriant sicut instrumenta: q̃ si accidenti aliquo amiserint cōplexionē et minuiūt cursuz nature. Calidi morbi plus frigidis sunt mortiferi. ppi ignei motus velocitatē. Cū corpī aliqd accidit: nō ei dandū est qd noceat pncipalib⁹ mēbris qd si feceris inde nociūeris: magnū iuuare nō videris. Et itū ai sequit cōplexionē corpis: cū igit corp⁹ patit: et maxie pncipalia membra: medicina maxie aie exhibere minime negligas. vñ v3 gaudeat vt odoratu: visu: auditu: qd nōnulla medicine pars est.

C Medicina quedā et maxime que faciūt in summo caput post cenā: et qñ itur dormitū dande sunt vt natura ad inferiora intentā ab altissimis membris attrahēdo sensus alienet. Sic aut vbi morbiā pualuerit et maxie i pncipalib⁹ mēbris

Nulli medicinē mēbrū cōmittēdū est aliqđ nisi ei q̄ ad cōple
xiōē ei⁹ aut ex pte aut ex toto ptineat ad silitudinē medicie
nutrientis mēbrū: q̄ medicina si mitribilis q̄s fuerit vtilis est.

C Medicina p̄traria ad p̄trariū deponendū est: et nō fm cō
plexiōem eandem. Infirmis defectis nulla medicina aut ei
baria danda sunt nisi ea que facile possit natura pati: et p̄pe
temperamentum in quantitate et qualitate sit.

C Medicamina pauca tibi tenenda sunt nisi q̄z suamēto
sepius exp̄tus p̄videre possis: totius em multitudinis noticia
incōprehensibilis est. Ne cū p̄ singula volueris inquirendo dē
scurrere m̄ltiplici diuersitate sensuū distract⁹ i nullo poteris
fidē h̄re. Rep̄ p̄petas dubia est. Eā nāq; multi oli exp̄ientes
arbitrati sunt facere a p̄petate qđ pleriq; faciebant natura.

C Unde videndū est in p̄petatis purgatiōe negligat naturā
que notior est. Humores in hieme natura plus disp̄git et vere
intus: estate aut et autūno minus: tūc itaq; oportet vt medi
cemur qñ potior est. Frequentatio morbi in p̄ncipali mēbro
dissolutionem corporis p̄nūciat humores calefaciendo: et dis
soluendo: et naturā p̄fortando salubrius purgatur q̄ p̄ katar
ticū aut p̄ vomitū: q̄z neutrum sine detrimento sit nature. Si
m̄ eos calefaciendo dissolutos ad p̄ncipalia mēbra defluere
nō p̄timeat: si timeat ad qđlibet aliud ingeniū recurrēdū est.
Lauendū est ne ab egritudine p̄ualescentibus innatū a p̄a ad
interiora medicamento redire cogat p̄p̄ p̄ncipaliū mēbroz
defectionem. S; aliter dissolutū expellat qđ leuius fieri pōt
quantum addi: nec qđ sibi sufficiat ad distributionem minu
endorum p̄ncipaliuz mēbroz. Habitantes in quinto aut
sexto climate plus minuire sanguines expedit q̄ in septimo:
aut in primo: aut in secundo: aut in tertio.

C Apoplema i mēbro p̄ncipali sine dolore naturā i regimē dē
misse significat: maxie si ex co. ru. aut ex sanguie ē qđ rap ē.

C Corpora naturā frigida et hūida p̄p̄ in ventre recipiūt:
minus v̄o reddūt: ventres quoq; coz plurimū liquidi sunt: et
infirmetas diuturna. Calidis enim et siccis p̄trariū cōuenit.

C Infirmis surgentibus cibaria sibi nocua petentib⁹

Johannes Damasceni

nō negāda sunt: s; ingeniandū in qualitatē sibi vtilē mutādo.

C Opz aut tē infirmo salutē pmittere semp: nec vñ q̄ illū a spe deponere: et si ip̄e despes. Complexio cū corpis animi affectui semper interet.

C Ingeniū naturale medici cū puo artis fundamēto adiuvāt naturā: in naturale p̄trariū. Medicorū illitteratorū simplicium: adolēscētū luxui subiacentiū vt plūm homicide.

C Opz ēt egrotū de oibus. vñ egritudo nasci solet tā exteri oribus q̄ interiorib⁹ inquiri: et fm potiorē partē iudicare.

C Gloriosorū superbiā et ad naturale multiloquiū si sapias cōtēnas nec te egrū interrogare per oīa pudeat. vana cū vbi morbus intra venas existit fallax est.

C Si interrogat⁹ semp velociter respōdeas: dubitādus es.

C Circa infirmū p̄stitut⁹ sui sani q̄litatē et ai affectionē puenit cognoscas. eadē que illū noueris amasse p̄ ceteris aut p̄cipi scere ad mēoriā reuocādo laudare. Et si licitū sit ante oculos p̄sentare: aut se mox facile habiturū constāter pmittere: et sic in eorū spe illū aiare non desinas.

C Vultū inuāt paliticos ad eorū latera naturalē calozē apponere: nō tñ igneū: sed adolēscētis puelle. Vna medicinarū inuamento equaliū: et sapore odorifero et leuior eligenda.

C Mutare p̄suetudinē nociuā et pessimā est et maxie vterē

C Quō nulla puenientia si iter aquā et calozē naturalē. Ita nō ē purgādū nisi medicīa q̄ nō sit lōge a tēperamēto. Timēdū est cū ne horres eā natura reijciat: et nō misceat hūiorib⁹ nec corroborata nociuū expellere possit. Opz ergo vt ad purgādū iterclusos hūiores in similitudinē sibi p̄uertat medicīa p̄ ingeniū vt natura eā recipiat apte et receptā p̄ venas deponet: et sic p̄sortata facile iuniciū suū excludat. Itā si in qualitate fortior fuerit deficit natura. nā contrariatur ei.

C Ante purgationē vero per aliquos dies hūiores p̄mouēdi sunt et dissoluēdi euz medicīna cibali et cibo medicīnali et sic cum p̄sentis diei abstinentia sunt purgandi.

C Balnea nō sūt necessaria nob̄ ad refrigerādū calidū: aut calefaciēdū frigidū. S; vt dissoluāt et sudare faciāt deficcā

Aphorismi

et humectet. Tyriaca magna necessaria est vt dissoluat: et di-
spargat et mudet. Sz pueris adoleſcētib⁹ et senib⁹ et defectis
parū dandū est inde.

¶ Orbis exteriores vere et estate magis sūt curādī. Interi-
ores vero p p̄trariū. Orbis ex penuria quātitas vel q̄litas
non minus q̄ de plenitudine nimia nascuntur. vnde medici
multi intemerata purgatiōe delinquēt plerūq̄.

¶ Medicia data firmita natura nō eos q̄s q̄rim⁹ expulerit
huiores: remāet i corpe: et i huioꝝ mutata q̄litate morbos ide
imēdit ḡnare. Corpa frigida et hūida ossa et nernos iualidos
habēt: vñ sana egritudinē et egra sanitati habiliora sūt. Apo-
stēa i pueris cū sūma diligētia et cantela curādū est. neq̄ em̄
introsū violēta medicina redigēdū ne natura i modū valida
ex huioꝝ quē hēt adhuc a matrice copia reſſa succumbat.
Orbido corpi nō forte p̄trariū vñ eadē die post nimīū ac-
ris cal. dandū est et in e contrario.

¶ Acute egritudines plus in senibus q̄ in iuuenibus timen-
de sunt. citius em̄ in bonū malumue firmanē: cibaria q̄ppe
que recipiunt mutat natura eoz in similitudinē frigiditatis: vñ
celerius ad sanitatē reuocant. Timende vō sunt: q̄ defect⁹ ca-
loris naturalis acūmē egritudinis sustinere non pōt. Frigidi
morbi in seniorib⁹ difficilins: in iunioribus facilius curantur.
Balnea et temperata potio iuuat cām et p̄trariū cause.

¶ In nimio exercitio positos ante cibū pax quiescere: ocio-
sos aut parū exerceri oportet. Labor et exercitiū quidā do-
lores: vñ in eo positi nō dolent de plurib⁹ morbis illaboriosi.
etenim sunt ad cōparationē illius laboris nisi cū dolor mor-
bi laborem excesserit. Iuuenibus spermatis emissio raro ex
frigiditate accidit. Iuuenibus epilepsia et spasmus i p̄mo et
scōo et tertio et quarto climate ex naturalis caloris inopia et
temperamenti defectione est: vñ sanitas eoz ex calore et tem-
peramento constare debet: magis euenit raro ex nimia frigi-
ditate sub qualitate vel quantitate multiplici temperamēti.
Vnde purgando prouidenda est medicina calidissima non
ad ultimam subtilitatem perducenda.

Johannes Damasceni

Cum q̄s vult caput purgare: aut cerebrū: aut infirmū
sensuū pillulis maiorib⁹. i. grossioribus: ⁊ post cenā cuncti doc-
nutū datis faciendū est. Ad nimīā humiditatem in stomacho
subtilem puluerem damus. Si cui p̄ncipalia mēbra defecta
habent: aut debilitata skatarticum necessarium fuerit elidere
faciamus. Abundantia stomachi pillulis paruis ⁊ recentib⁹
humidis ieiuno stomacho datis purganda est: ⁊ his qui bi-
berunt de ambulando commouendum est.

Pillule veteres ⁊ desiccate prius q̄ dentur humectande
sunt per noctem in aqua calida. Omne skatarticū necessario
co. ru. cōmouet. Qui. ix. annorū aut p̄iurum sunt in medicina
eorū non est insistendum q̄ co. ru. purget. Quia ipsa per se fa-
cit ⁊ humectatio corporis fundamentum est. P̄ncipalia
membra naturaliter defecta habentibus cauendū est ne acu-
tam medicinam: sed ad vicinātem temperamenti redactas
accipiant. Due spēs si simul mixte bibere sint necessario t̄q̄
si separati: vtraq̄ lacertos ⁊ carnem generando suū na-
turalem reddit effectum. Conualescentes fm infirmitatem
suam: debent quidem tractari: non tamen ex toto permutant
haberi prout ante consueuerūt sani. Oportet medicinam fie-
ri ad similitudines operantis nature: ⁊ si dura aut tarda fue-
rit: ⁊ non fm q̄s videatur iuuamentum absq̄ ratione. Absq̄
ratione quidem fallax est. Eger diu fideli medicorū commit-
tendus est: cuius error a recti distantia rarus est. Quia si plu-
rimos consulit in singulorū errores plerūq̄ cadit. Apoplexia
in sedibus non retrosum medicamine cogatur. Videndum
est enim ne natura deiciat ad dispergendū illud: ⁊ q̄s expul-
sione totas vires consumpserit: extrahendum quippe est. Ss
non cum forti medicina ne natura cum cō extens corpus ex-
naniat. Mediocriter igitur est extrahendus: est nempe quod
deperdit in scribis multū ad differentiā illius: q̄s restauratur
Stiter ⁊ in pueris: vis h̄iq̄s medicīne fortiori natura eorū.
Infirmus ad solitū statū ex quo in egritudine cecident
im reuocandus est: nō aut ad temperamētū in oī substantia.
Cuius qualitatem complexionis nō nouimus sani cuius

Aphorismi

firmitatem an grauis sit: nec ne non bene perpendimus infirmitate: unde medicina incerta quæq; subsequitur. reddere enim sanum ad cõplexiones temperamentis morbus est ad sui sani qualitatis operationem. Nam virtus est causa motionis.

Unde in purgando corpore si forte sit ipsum commouendus est forti medicina et illi manifesta.

¶ Singulis infirmitatibus propria fieri medicamina ad ingenium: et ad arbitrium medici perfectioni propinquum est.

¶ Nulla res sub lunari globo vñ circulo posita quocũq; gradu mutet circulus vltra reuocabit: in eternum ad illum qualitatis vel quantitatis in quo fuerit in ipso circuli motu.

¶ Nulla medicina leuis est in contemplatione et operatione: ea enim que leuis videtur grauem: que autem grauis leuissimam si attentius eam inspexeris comprehendens. Non igitur leuiter vel absq; rationis cõsideratione determinandum est. Crede experimento sine ratione fallax est.

¶ Nulla egritudo est que nõ hbeat opus interrogari infirmum. Omnis fe. calor extra natura est. Sed inter fortes et leuem differt sibi sua materia: quapropter ei que ex co. ru. est fortiter: que vñ ex co. ngra lente resistamus oportet. Quæcũq; membrum suscipit detrimentum aliqñ seu naturali morbo seu quouis exteriori accidenti non vltius p̃oristatui p̃fecte reddi p̃ot.

¶ Ab orbũ diuturnũ: et defectionẽ membrorũ: hereditat qdẽ filius: s; differens aut minore si alter pars parentũ fuerit sanus.

¶ Nulli etiã credẽdũ est studio medico nisi etas et p̃bato.

¶ In morbo diuturno cuius vna vane sani similis fuerit: et in vna cadẽq; qualitate p̃manserit nõ euadet egritudinẽ.

¶ Medicus mediocri qualitatis est: et ne natus mundum admiretur: neq; ex toto aspernetur oportet.

¶ In tempore veris si ex multa humectatione fiat mutatio aeris: estate nascuntur variolæ apostemata frensis et febres: nec solutione purgatius curantur.

¶ Mulier in dextera parte concipiens raro feminã pariet.

¶ Katartico dato pregnantis: deficiunt principalia membra pari omnibus diebus vite sue.

Johannes Damasceni

¶ Quomodo nascuntur morbi ex humorum quantitate et qualitatis abundantia. Similiter est ex defectione: propterea vero medicum purgando et exinaniendo errare contingit.

¶ Solfatus et maxime si saliat fumus in caput celerius quam bibitur cerebrum sanat.

¶ Ex mutatione stellarum in longitudinem et latitudinem vitia et consuetudines mutatur.

¶ Ex diversitate spatiorum regionum: variantur quoque complexiones et vitia: nature etiam et cibaria atque medicinae: adeo ut ea que sunt in .ij. ascendant in .iiij. et e converso: velut herba hortulana: et agrestia seu saluatica et domestica differunt.

¶ Emplastra atque unguenta secundum vicinitatem qualitatis complexionis in similitudinem illius membri cui apponuntur.

¶ Co. ni. in iuuenibus forti medicina purgare noli. Eorum namque quantitas parva: et equalitas defecta: neque enim corpori coherentia sunt.

¶ Si poterit medicus medicari cum dieta absque portione prospera eveniunt. Si quis per multum tempus neque vomitum neque solutionem habuit: et eveniat illi subito impetu videndum est ne restringere festines.

¶ Fumus in corpore aliud est quam ventositas: et pauci novit discernere.

¶ Urina sanitatem significans in omni homine non est equalis: nec in quantitate: nec in qualitate: nec in liquore.

¶ Cuius urinam non prenoveris sani: in eius medicina non appropriabis virtutem egroti.

¶ In convalescentibus apostema sic medicare ut non egrediatur intus sed foras non fortiter quidem: sed leniter extrahatur. Similiter quoque in pueris: sed in senibus.

¶ Si dementia ex frigidityte et siccitate procedens ad cerebrum incutiens sit. fumum odoriferum cal. et hu. tam intus quam foras ei adhibemus: et ad excitandum calorem: ad iras que interdum patientem provocamus.

¶ Compositio complexionis sanitatem significans in omni homine non est equalis: nec in quantitate: nec in qualitate.

Aphorismi

Cum in iuuentute quater in anno nisi flobotomari consuetudo fuerit huius. xl. annorum erunt ad ter in. l. aut. lx. semel conferendum est. Alterius vero ex toto dimittendum est.

Senex a. xl. anno cephalicam venam a. l. medianam post l. basilicam incidere desinant.

Qui in iuuentute constituti multum: et frequenter sanguine minuti fuerint post annos. lx. calor eorum in frigidum et sicci convertetur: maxime si fuerit frigide nature.

Custodiatur virtutis principalia membra confortat: et a morbis tuetur.

Prin cipalia vero membra confortata virtutes quoque vires reddendo confortant: et a morbis defendunt.

Nati a iumentibus partiatibus principalia membra fortiora et sana naturaliter habent et conuerso.

Sicut ignis ad ea que sunt ea. et hu. semper intendit: ita et morbus ad huiusmodi complexionem.

Qui aromatum abhorrent odorem: nec saporitam sentiunt dietam: vitium est corrupte complexionis illorum.

In omni regione quibuscumque ex ventis nubes procreari videntur ex illis habitantium capita fumo replentur: et sic coarise nascuntur: et sensus aggrauantur.

In quacumque provincia quocumque anno musculi superabundauerunt: putredines quoque morborum superabundabunt in corporibus habitorum.

Ieiunare in estate corpus desiccatur: colores citrinat: melancoliam procreat: nec non visum ad defectum perturbat.

Sanguinem mox ut exierit in aerem congelare: terre abundantiam designat et quanto magis contrariatur tanto magis contrarium contingit.

Omnis puincia que longius est a mari remota non in medicum protensa: habitantium cor. sunt sicciora.

Non est eadem natura temporis in omni regione quidem sol est in quadrangulo circulo quippe extat hic estas et hyems alibi: per quoque in alio loco: et autumnus in alio: ad quarum diuersitatem similitudinem differunt: et complexionem: et vitia co-

Johannes Damasceni

inertudines habitatorum. quando enim ver est in egypto et
estas: in india vero et habitantes: sub equali die sunt due hyems
et due estates: et duo vera: et duo autum in anno sunt: unde il-
lis fructus abundantes procreant arbores memoria est sub-
tilis: et alia huiusmodi multa.

C Deficiente virtute deficient principalia membra et mor-
bis afficiuntur: neque illam defendere possunt.

C Ubi plurimi concordant: et ratio attestatur: et experimen-
tum comprobatur illud ante oculos ponere: contrario vero contrarium.

C Medicinarum quedam et maxime que faciunt in summo
capitis post cenam: et quando itur dormitum dande sunt: ut
natura sic intenta circa interiora ab altissimis membris at-
tractando sensus alluciet: et sic ubi morbus prenataluerit hoc est
obseruandum maxime in principalibus membris.

C In nullum medicine aliquod committendum est morbus
que ad complexionem eius: aut ex toto: aut ex parte non p-
tineat: vel ad similitudinem cibi membra nutriendis que me-
dicina si sic fuerit nutritibilis quoque utilis est.

C Accipe nunc fili charissime postulatorem a te aphorismos quibus
semper fidus permanens finem eorum auctoritatem opera-
re confidenter. Ad quos prout potui sudans ob tuam discre-
tionem sollicite laboravi.

C Nam te diligentem sapientiam noui pre omnia.

C Preterea valde ceptum opus non negligere hortor per
quod me nimis letificasti. Et quia librum Galieni gloriosissi-
mi transulisti: cuius titulum ei placuit vocari metategni: qui
liber est ubi maxima est proprietas medicorum. Hunc autem
deo gratias ago: quod te huiusmodi primum translator inueni.

C Explicit Aphorismi Johannes Damasceni.

Flosculi medicinales extracti ex libro Cornelij Celsi medicorum omnium ornatissimū: ex primo libro.



V^o alimēta sanis corporibus

agricultura: sic sanitate egris medicina p^omittit. Morbi non eloquentia sed remedijs curantur. Cuius rei non est certa cognitio: eius opinio certum remedium habere non potest. Verum est q^o ipsam curandi rationem nihil plus confert q^o experientia.

Interest enim an fatigatio morbum: an sitis: an frigus: an calor: an vigilia: an fames fecerit: an cibi vniq^{ue} abundantia: an intemperantia libidinis.

Nec ignorare medicum oportet que sit egrī natura humidum magis: an magis siccum corpus eius sit validi nervi: an infirmi: frequens valetudo: an rara: eaq^{ue} quum est vehementius esse soleat: an lenis brevis: an longa.

Quam par scientia sit: tamen vtiliorem medicū esse scias amicū: q^{uam} extraneū.

Ignavia quidem corpus lētat: labor autem firmat illā naturam senescentem: hic longam adolescentiam facit.

Bis in die potius q^{uam} semel cibum capiet homo potest:

Concubitus neq^{ue} nimis concupiscendus: neq^{ue} nimis pertimescendus est: rarus excitat corpus: frequens soluit: scire licet cum non inutilem esse quem corporis: neq^{ue} langor neq^{ue} dolor sequitur idē interdū prior est: noctu tutior: ita tamen si neq^{ue} cum cibus: neq^{ue} hunc cum vigilia labor sequitur.

Imbecillis stomacho: quo in numero magna pars vrbānotum est: omnesq^{ue} pene literarum cupidi: observatio maior est necessaria: vt quod vel corporis: vel studij: vel loci ratio detrahāt: cura restituat.

Ex hominibus qui nocte bene concoxit mane tuto surget qui v^o par: qui scire debet: qui nō concoxit ex toto quiescere p^o: ac neq^{ue} labori: neq^{ue} exercitatiōi: neq^{ue} negotio se credere.

Glosculi

C Si lucubrandum est: non post cibum id facere: sed post coctionem facere oportet.

C Quem interdum vel domestica: vel ciuilia officia tenuerunt huic tempus aliquod seruandum est curationi corporis sui prima corporis curatio est exercitatio: que semper antecedere debet cibum: exercitationis autem plerumque debet finis esse sudor: aut certe lassitudo: que citra lassitudinem sit.

C Nunquam utilis est nimia sacietas. Sepe inutilis nimia abstinentia. Sepe si qua intemperantia est durior in potione: quam in esca est.

C Secunda mensa bono stomacho nihil nocet: si imbecillo accessit post satietatem nihil est agendum.

C Ubi quies est expletus facilius concoquit si quicquid assumptum sit potione aque frigide includit tum paulisper inuigilat: deinde bene dormit.

C Neque ex salubri loco in grauem: neque ex graui in salubres transitus satis tutus est: ex salubri in grauem prima hyeme: ex graui in cum qui salubris est prima estate transire melius est.

C Neque vero ex multa fame nimia sacietas: neque ex nimia sacietate fames idonea est.

C Periclitatur et qui semel: et qui bis die cibum inconuenienter assumit contra consuetudinem.

C Neque ex nimio labore subitum otium: neque ex nimio ocio subitus labor sine graui noxa est: ergo cum quis mutare consuetudinem uolet paulatim debet assuescere.

C Omnis fatigatis aptum est cibum summere: eoque humido uti aqua: vel certa diluta potione esse contentos.

C Illud quoque nosce oportet: quod ex labore sudanti frigida potio perniciosissima est: atque etiam cum sudor se remiserit itinere fatigatis inutilis.

C Quod est contra consuetudinem nocet.

C Qui vomere bis in mense uult: melius consulat si bi duo euomuerit: quam si post quintumdecimum diem uomuerit.

C Purgationes ut interdum necessarie sunt: sic ubi frequentes sunt periculum afferunt: assuescit enim nonnulli cor

Cornelii Celsi

pue: et ob hoc infirmum erit.

¶ Minus dilutus pueris: senibus meratius continet.

¶ In autumno propter celi varietatē periculum est maximū.

¶ Hyeme Venus nō pernicioſa. Vere tutiſſima: eſtate et autū
no non vtilis: tollerabilior tamen per autumnum: eſtate in to
tum ſi fieri poteſt abſtinendum.

¶ Ex ſecundo libro.



Saluberrimum ver eſt: Dein

de ab hoc hyemis piculoſior eſtas. Autum
nus longe periculoſiſſimus.

¶ Ex tempeſtatibus peſſime ſunt, que vari
ant maxime: quo ſit vt autūnus plurimos
opprimat: nam fore meridianis tempori
bus calor: nocturnis atq; matutinis: ſimul etiam vespertinis

frigus eſt: corpus ergo eſtate et ſubinde meridianis calorib⁹
relaxatum ſubito frigore excipitur: ſed vt eo tempore id ma
xime ſit: ſic quādo cūq; euenit noxiū eſt.

¶ Saluberrimi ſt ſereni dies: meliores pluuij: q̃ tñ nebulofi

¶ Nam ſere ventus vbiq; a mediteraneis regiōibus veniēs
ſalubris a mari grauis eſt: neq; ſolū in bono tempeſtatū ha
bitu certior valitudo eſt: ſed priores morbi quoq;: ſi qui inci
derunt: leuiorē ſunt: et promptius finiuntur: peſſimum ergo
celum eſt quod egrum fecit adeo vt in id quoq; genus quod
natura peius eſt: in hoc ſtatu ſalubris mutatio ſit.

¶ Longis morbis ſenect⁹: acutis adoleſcētia magis patet.

¶ Longa ſtatura vt in iuuenta decora eſt: ſic matura ſenectū
te conficitur.

¶ Gracile corpus infirmum: obſum lētes eſt.

¶ Si plenior aliquis et ſpecioſior et coloratior factus eſt bo
na ſua ſuſpecta habere debet: que quia in eodem habitu ſub ſi
ſter: neq; vltra progredi poſſunt ſere retro quaſi ruina qua
dam reuoluntur: peius tamen ſignum eſt vbi quis contra cō

Flosculi

suetudinem emacuit ⁊ colorem decoremq; amisit : quoniam in his que superant est quod morbus demat, in his que desunt non est quod ipsum morbum ferat.

E facile securus, est aliq; in his: que sepe sine periculo euasit. Ille sollicitari debet cui hec noua sunt: aut qui ista sine custodia sua tuta habuit.

Neq; terrere debet ea se, que eodem die finita est: ac nec ea quidem que quous longiore tempore euasuit: tamen ante alteram accessionem quieuit.

Pessimum est si somnus neq; noctu : neq; interdum accedit: id enim sine continuo dolore esse non potest: eque vero signum malum est: somno ultra debitum vrgeri penusq; quo magis se sopor interdum: noctuq; continuat.

N Ali etia morbi testimonium euehement ⁊ cerebro spirare sanguinem incisa vena mitti nouum non est: sed nullum pene morbum esse in quo non mittatur nouum est. Interest non que etas sit eius a quo sanguis mittendus : neq; quid in corpore intus geratur: sed que vires sint: ergo si iuuenis imbecillus est: aut si mulier que grauida non est: parum valet: male sanguis emittitur: emoritur enim vis si que supererat hoc modo crepta est. Et firmus puer ⁊ robustus senex ⁊ grauida mulier valens tuto curantur.

Tenuioribus magis sanguis: plenioribus magis caro abundat: facilius itaq; illi detractionem sanguis sustinent: celeriusq; ea si nimium est pinguis astringitur.

Satius est anceps experiri auxiliumq; nullum.

Si morbi ratio patitur: sanguinis detractioni tempus aptissimum est dies aduersae valitudinis secundus aut tertius: sed aliquando ⁊ primo die sanguinem mittere est necesse. si vehemens febris vrget in ipso impetu eius sanguinem mittere hominem ingulare est: ergo remissio expectanda: ⁊ sanguinis detractio fere diuidenda in biduum.

Satius enim est primo leuare egrum: deinde propurgare: q̄ simul omni vi effusa fortasse precipitaret.

Cum ex vena incisa sanguis erumpit colorem eius: habi-

Cornelii Celsi

tum que oportet attendere: nam si is crassus: et niger est vi-
tiosus extat: ideoque vtiliter effunditur: si rubet niger est: eaque
missio alto non prodest: ut etiam non noccat: protinusque is sup-
pamendus est. In acutis quibusdam cucurbitula sanguines
extrahimus cum ex vena vires non patiuntur: ideoque auxiliuz
ut minus vehemens: ita magis tutum: neque vnde periculosum
dubium si in medio febris impetu: etiam si in cruditate ad-
hibeatur: ideoque ubi sanguine nulli opus est incisa vena pre-
ceps periculum est huc potius confugendum, cum eo: tamen
ut sciamus ut hic nullum periculum: ita leue perfidii esse neque
posse vehementi malo: nisi eque vehemens auxiliu succurrere.
¶ Intia morborum primum fame: situmque desiderant: neque
vlla res magis adiuvat laborantes: quam tempestiva abstinentia.
¶ Plus alimenta est in carne quam in villo alio cibo.
¶ Brassica sub cruda aluum mouet: biscocta stringit.

¶ Ex tertio libro.



Natura repugnante nihil me-

dicina proficit.

¶ Ab agis ignoscendum medico parum
proicienti in acutis morbis quam in longis: hic
enim breue spacium est intra quod si quod
auxilium non profuit eger extinguitur: ibi

et deliberationi: et remediorum mutationi tempus patet: adeo
ut raro si inter initia medicus accessit obsequens eger sine il-
lius vitio pereat: longus tamen morbus cum penitus insedit
quod ad difficultatem pertinet acuto par est: et acutus quo
vetustior: longus autem quo recentior facilius curatur.

¶ Ignorari non oportet quod non omnibus egris eadem au-
xilia conueniunt.

¶ In acutis morbis serius eger alendus est: neque nisi iam in-
clinatus: ut primum tempra in aeterna impetum frangat in lon-
gis maturius: ut sustinere spacium mali affectu possit.

Flosculi

C Multū interest ab initio quis recte curatus sit: an pperā.

C Solo abſtinentia ſine vllō periculo medetur.

C Aſclepiades ait officium eſſe medici vt tuto: vt celeriter vt iocunde curet.

C Id votum eſt: ſed fere periculofa eſſe nimium ⁊ feſtinatio ⁊ voluptas ſolet.

C Medicamentorum potiones: ⁊ alium duci non niſi raro debere concedi.

C Ex egrī imbecillitate ſummum periculum eſt.

C Infirmus neq; nimium petet: neq; nimium ſiti crucietur.

C Optimum medicamentum eſt opportune cibus datus.

C Ubique ſeruandum vt egrī vires medicus inſpiciat.

C Ab vno medico plures curari non poſſunt.

C Scire oportet: optimum cibo tempus eſſe febre ſiſta.

C Semper egros ſecuros agere conuenit vt corpore tantū non etiam animo laborent.

C Periti medici eſt nō protinus vt venit apprehendere manu egrī brachium: ſed primum reſidere hilari vultu: percontariq; quēadmodum ſe habeat: ⁊ ſi quis eius metus eſt cū pabili ſermōe lenire: tā deinde eius corpori manū adinouere.

C Medicus neq; in tenebris neq; a capite egrī reſidere debet: ſed in loco illuſtri aduerſus eū vt omnes notas ex vultu proſpiciat.

C Cum in ſummo incremento morbus eſt: utiq; non ante diem quartam magna ſiti antecedente frigida aqua copioſe preſtanda eſt: vt bibat etiam vltra ſatietatem: ⁊ cum iam veniſſet: ⁊ precordia vltra modum repleta: ſatisq; refrigerata ſit vomere debet: quidem ne vomitum: quidem exigunt: ſed ipſa aqua frigida tū ad ſatietatem data pro medicamento vtuntur vbi vtrumlibet factum eſt multa veſte cooperiendus eſt: ⁊ collocandus vt dormiat: ſereq; poſt longam ſitim ⁊ vigiliā: poſt multam ſatietatem: poſt infractum calorem plenus ſomnus venit: per quem ingens ſudor effunditur: idq; preſtantiffimum auxilium eſt: ſed in his tamen in quibus preter ardorem nulli colores: nullus precordiorum tumor: nihil prohibens

Cornelii Celsi

vel in thorace: vel in pulmone: vel in faucibus: non vlcus: non
triectio: non alui profluvium fuit.

¶ Sepe pertinacia iuvantis: corporis malum vincit.

¶ Quarta fe. neminet iugulat. Aetius quartana raro nisi ve-
re solvitur.

¶ Facilius in senis q̃ in liberis tollitur hydropis: quia cū
desideret samē: sitim: mille alia tedia: longamq; patientiam:
promptius his succurritur qui facile cogunt: q̃ quibus inuti-
lis libertas est: sed ne hi quidem qui sub alio sunt: si ex toto si-
bi temperare non possunt ad salutem perducuntur.

¶ Et ideo non ignobilis medicus crisippi discipulus apud
antigonum regez: amicū quendam note intemperantie me-
diocriter hydropico morbo implicitū negavit posse sanari.
Cum alter medicus epirotes philippus se sanaturum polli-
ceretur: respondit illum ad morbum respicere: se ad egri ani-
mū: neq; enim res fefellit: ille enim cum summa diligentia
non medici in modo: sed etiam regis custodiretur: tamen
maligniata sua deutorando: bibendoq; suam vinam se pre-
cipitavit.

¶ Ex quarto libro.



No die fluere alium sepe

p̃ valitudine est: atq; etia; plumb⁹: dum fe.
absit: ⁊ intra septimum diem id conquie-
scar: purgatur enim corpus: ⁊ quod intus
lesurum erat vtiliter effunditur. Aetius spa-
cium periculosum est, interdum enim tor-

mina: ac febriculas excitat: viresq; consumit. interdum eue-
nit vt fluxus diu neglectus curari difficilior sit.

¶ Ab edicamento vti nisi in vehementibus malis superua-
cum est.

Flosculi Cornelii Celsi

¶ Ex quinto libro.



Quibus articulorum dolor

certis temporibus reuertitur: hos ante: et curioso victu cauere oportet: ne inutilis materia corpori superfit: et crebriore vomitu.

¶ Cum omnia fere medici camera stomachi ledant: non sine causa asclepiades ad ipsius

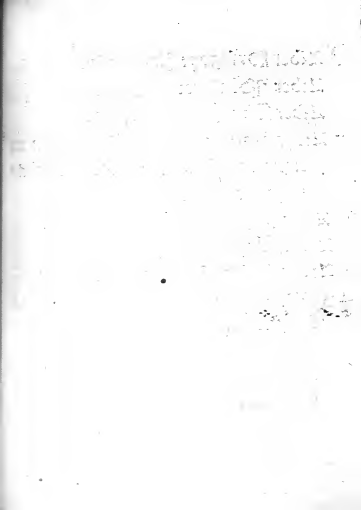
victus rationem potius omnem curam trāstulit. Verum ut illud in plerisque morbis vtilius est: sic multa admodum corporibus nostris incidere consueuerunt: que sine medicamentis ad sanitatem peruenire non possunt.

¶ Qui somniferis nisi nimia necessitas urget alienum est: sūt enim ex vehementibus medicamentis et stomacho alienis.

¶ Est enim prudentis hominis primum cum qui seruari nō potest non attingere: nec subire speciem eius ut occisi: quem fors ipsius peremia: deinde vbi grauis metuo est sine certa tamen desperatione indicare necessarijs periclitantis in difficili rem esse: ut si victa ars malo fuerit: vel ignorasse: vel fefellisse videatur. Sed ut hec prudenti viro conueniunt: sic rursus histrionis est parua rem attollere quo plus prestitisse videat.

¶ Dubia spes certa desperatione est potior.

¶ Explicunt floscula Cornelij Celsi.



Liber Mysagoge Johanni.

Liber Philareti de pulsibus.

Liber Theophili de urinis.

Liber Aphorismorum Hypo. cum antiqua translatione et noua Theodori gaze elegantissima.

Liber pronosticorum Hypocratis.

Liber Tegni Gal.

Liber Aphorismorum Damasceni.

Flosculi in medicina ex Cornelio Celso extracti.

Collectio Aphorismorum Hypocra.
ad vnamquamq; egritudinem pertinentium.

His tamen ad tollendū stu/
dentiū laborē: addere decreui
amphorissimos medicīne ptinē
tes. nō solum eos qui ad curā/
dum morbos principaliter cō
ferre decernūtur: verum et pro
nosticos: qui in curis morborū
etiā magni sunt adiuvamenti.

1. The first part of the paper
describes the general principles
of the method. It is divided
into two sections: the first
section deals with the theory
of the method, and the second
section deals with the practice
of the method. The first section
is divided into two parts: the
first part deals with the theory
of the method, and the second
part deals with the practice
of the method. The second
section is divided into two parts:
the first part deals with the
theory of the method, and the
second part deals with the
practice of the method.

His tamen ad tollendū studentīū laborē addere de-
cem amphorismos medicine pertinētes: nō solum eos qui ad
curandū morbos principaliter conferre decernantur: verum
et pronosticos q̄ in curis morborū etiā magni sūt adiuvamēti

Capitulū primū de egritudinē

bus capitis.

De dolore capitis.

Ampho. lxxi. quarte pticule. Quibuscūq; in febribus vrinē
cōturbate velut subiugaliū: his capitis dolores assunt.

lxiij. v. Lac dare caput dolentibus: malum.

lxxij. v. Posteriora capitis dolentia: vena frontis incissa iu-
uat: et maxime potest poni ex eadem causa.

xlj. Duorū dolorū qui simul fiunt: et non fm eundē locum:
maior denigrat minorē. faciūt etenī hī p̄ canone q̄ ē d. versio
v. vi. Dolores in lateribus et in pectoribus et in alijs ptibus
simultū durant ad descendēdū: mali sunt.

vij. vi. Dolores et tumores circa ventrē existētes: superiores
quidē leuiorē: nō superiores vero fortiores.

l. vi. Caput dolenti et circūdolenti sanies aut aqua aut san-
guis defluens fm aures: fm nares: aut fm os: soluit egritu-
dinem.

xxij. vi. Quibus dolores a dorso in cubitos transeunt: flebo-
tomia soluit.

li. vi. Quibuscūq; sanis dolores repente fiunt in capite: et cō-
tinue sine voce fiunt: et stertunt tunc percutit in septē diebus:
si non febris eos accipiat.

De litargia.

xx. vij. In crispila putredo aut sanies malū: in litargico tre-
mor malum.

De subet.

Primus. ij. In quo morbo somnus laborē prestat: mortale.

De vigilia superflua.

ij. ij. Somnus et vigilia vterq; magis mō facta malum.

De apoplexia.

lvj. vi. Apopletici maxime fiunt in cratibus a. xl. annis vsq;

Triphosphaui ad vna quodq

ad bona.

xlij. ij. Soluere apoplexiā fortē impossibile est: debilem vero non facile.

xlj. ij. Strangulatoium ⁊ dissolutorū non referūt: quibuscuq spuma fuerit circa os.

De melencolia.

xxij. vi. Si timor ⁊ pusillanimitas multū tēpus habēt: perficit melencolicū huiusmodi habentem.

lvi. vi. In melencolicis egritudinibus adhuc periculose sūt eructiones: apoplexiā aut spasmū: aut cecitatem significant aut maniam.

xi. vi. Ab elencolicis ⁊ nefreticis emoroides innate: bonum.

ix. iij. Ab elencolicis vero vehemētius inferius cadē ratione contraria apponentes.

De mania.

xxi. vi. Ab aniacis varicibus ⁊ emoroidibus innatis: manē fit solutio.

v. vij. In mania disinteria aut ydropus aut extasis: bonum

De amentia.

liij. vi. Desipientie cum risu quidē facite securiores: que vero cum sollicitudine moleste.

De permixtione sensus.

ij. ij. Vbi desipientiā somnus sedat bonum: vbi vero prestat: malum.

De epilepsia.

xlvi. ij. Epilenticoiū iuuenibus mutationes etatū temporū ⁊ locorū euitare faciunt.

vij. v. Quibus epilepsie ante iuuetutem nascūtur mutatio nē habēt: qbus vero a. xxv. annoz sūt plerūq emorūtur.

Capitulū secūdu de dispositio

nibus neruorum.

De paralisi.

xvij. v. Frigidū vero neruis inimicū: ossibus dentibus cerebro spinali medulle: calidū vero vtile ⁊ amicum.

De spasmō ⁊ tethano.

lvij. iij. A spasmō ⁊ tethano febris supuiēs: soluit egritudinē

lxvij. iij. In febre ex somnīse timores aut spasmus malum.
lxvij. iij. In febre spūs offendēs malū: spasmū enim signat.
lxx. iij. In febribus acutis spasm⁹ circa viscera dolores fortes malum.

Primus. v. Spasmus ex eleboro mortale.

ii. v. In vulnere spasmus superueniens mortale.

iii. v. Sanguine multo fluente spasmus inanitus malum.

iiii. v. Spasmus ⁊ singultus post nimīā inationē malum.

vi. v. Si inebriatus aliquis repente sine voce fiat: spasm⁹ inuito moritur.

vij. v. Quicunq; a thetano cōprehēduntur: in quattuor diebus pereunt: si vero hos effugiunt sani fiunt.

xvij. v. Frigidum ⁊ thetanos ⁊ rigores: ⁊ febrium rigores.

xxi. v. Est aut vbi in thetano sine vulnere: iuuenē bene carnis state media, frigide aque multa infusio caloris reuocationem facit: calor vero hoc liberat.

xxij. v. Calidum saniem faciens in omni vulnere maximū: si-
gnum est ad certitudinē: cutē molli⁹ ⁊ attenuat sine dolore ri-
gorum spasmorum thetanorum est mitigatorium.

xxxix. vi. Spasmus fit ex plenitudine aut ex euacuatione ita
et singultus.

ix. viij. In sanguinis fluxu desipientia ⁊ spasmus malum.

x. viij. In yleon vomitus singult⁹ spasm⁹ ⁊ desipientia malū.

xij. viij. In vulnerib⁹ fortibus spasm⁹ aut thetan⁹ malum.

xviij. viij. In vigilia spasmus aut desipientia malum.

xxvi. viij. In farmatic potione spasmus malum.

De stupore.

xliij. viij. In plaga vel percussione in capite stupor aut desip-
centia malum.

De ictigatione aut saltu: nihil.

De tortura.

lix. iij. In nō deficiente vero febre si labrum aut oculus aut
superciliū aut nasus distorqueatur aut non videat: vel vt nō
audiat iam debili existente corpore: quęcunq; horum fiant
iam prope est mors.

Tertium capitulum de disposi

tionibus oculorum.

xij. iij. In temporibus vero siquidē hyems sicca et borealis fiat: ver vero pluuiosum et austrinum: necesse est stases obthalmias fieri.

xij. iij. Si vero hyems austrina et pluuiosa fiat: ver vero siccum et boreale obthalmie sicce fiant.

xij. iij. Si vero borealis fuerit autumnus et in aquosus: humidis quidē natura et mulieribus confert: reliquis vero obthalmie erunt sicce.

xv. iij. In siccis temporibus obthalmie sunt.

xvij. iij. Constitutiones vero quotidiane austrine: vertigines faciunt in oculis.

xxij. iij. Estate vero quedā horum oculorum et aurium dolores.

xlx. iij. In non deficiente febre si oculus distorqueatur et nō videat debili existēte corpore: iam prope mors est.

lij. iij. Quibuscumque in febribus aut alijs egritudinibus voluntarie oculi lachrymātur nihil incōueniens: quibus vero nō fit voluntatem incōueniens.

xlj. vi. In oculis patientis a diarrria accipi bonum.

xxxi. vi. Dolores oculorum meri potio aut pyria aut flebotomia aut farmacia soluit.

lij. vi. Attendere autē oportet et iudicia oculorum in somnis. si enim quid albi appareat omīssis palpebris nō est diarrria ex site aut farmacie potatione: malū est signū et mortale valde.

xlvi. vii. Oculorum dolores meri portiones et lauacra multa calida et flebotomia soluit.

Capitulum quartū de dispositio

nibus aurium.

xxviij. iij. Quibuscumque felles egestionēs surditate supnēniente quiescunt: et quibuscumque surditas sit felleis superuenientibus egestionibus quiescit.

xlx. iij. Aut non audiat iam debili existente corpore: quecum

g horum fiant iam propè est moro.

lx. ciusdem. Quibus in febribus aures surdesunt: sanguis e naribus fluens: aut venter turbatus: soluit egritudinem.

Capitulū quintū de dispositio

nibus nasi.

scd. vi. Quibus nares humide natura ⁊ semen humidū sanis egrius: quibus vero contraria salubrius.

xlj. Branchij ⁊ corrise in valde senibus non maturantur.

xlj. iij. Senioribus vero catarri celeriter dissoluētes: in fine amphorismi.

xlj. iij. Si vero estas sicca et borealis fuerit: autūpnus vero pluviosus ⁊ austrinus: capitis dolores in hyeme tusses branchi et corrise fiunt.

xlj. iij. Si vero borealis ⁊ c. ⁊ corrise diuturne.

xxij. iij. Senioribus vero dissiue catarri. ⁊ c.

xxix. vj. Catarri in superiori ventre id est pectote in sanie conuertuntur in. xx. diebus.

xxij. v. Frigida aut nix aut cristallus. ⁊ c. catarros faciētia.

De fluxu sanguinis narum.

xxij. iij. Senioribus vero ⁊ ad iuuetutem accidētibus. ⁊ c. et ex naribus sanguinis fluxus.

xxij. iij. Quibuscunq; in febribus sanguis fluit multitudo vnde cūq; in resumptionibus ventres his humectantur.

lx. iij. Quibuscunq; in febribus aures surdesunt: sanguis e naribus fluens: aut venter turbatus: soluit egritudinem.

lxxv. iij. Quibus spes ad articulos apostema conuertri. ⁊ c. in fine. Si ho ex narib⁹ sanguis fluit valde ⁊ celeriter soluit.

xxij. v. Mulieri menstruis deficientibus sanguinē e naribus fluere bonum est.

lvi. Caput dolenti ⁊ circundolenti sanies aut aqua aut sanguis defluēs fm aures aut nares aut fm os soluit egritudinē

lx. vj. In sanguinis fluxu desipiētia aut spasmus malum.

De sternutatione.

xxij. v. Mulieri quæ a matrice molestat: aut difficultatē

generanti sternutatio superueniens bonum.
xij. vi. A singultu habito sternutatio superueniens soluit egritudinem.

lij. vij. Sternutatio fit a capite ex calfacto cerebro: aut humectatio qd est in capitis vacuo: effunditur cum aer intus exiens foras. sonat vero quia per angustus est ei exitus.

Capitulum sextum de dispositio
nibus oris et lingue.

xxv. iij. In etatibus vero talia accidunt pueris et nouiter genitis ulcerationes et vomitus. et c.

xxij. vi. Trauli diarrria maxime capiuntur longa.

Capitulum septimum de dispositio
nibus dentium.

Anticum reperio amphorismum de medicina dentium et pronosticum: preter illum qui positus est de difficili exitu dentium, et est. xxvi. tertie.

lij. iij. Quibus in dentibus in febribus limositates fiant fortiores et diuturniores sunt febres.

xxvi. iij. Cum vero dentes producant gingivarum pruritus febres spasmi diarrria et maxime quod producant caninos dentes.

Capitulum octauum de dispositio
nibus labiorum et ginginarum.

De egritudinibus labiorum et ginginarum in amphorismis nihil reperio ultra ea que dicta sunt de egritudine oris.

Capitulum nonum de dispositio
nibus gutturis.

xxij. iij. Autumno vero et hiemum multa strangurie lienterie: et squinantes et anhelitus.

xxxij. iij. Si a febre habita tumor non existens in faucibus suffocatio repente superuenerit mortale.

xxxv. iij. Si a febre habita collum diuertatur et vix deglu-

tire possit: tumore non existente mortale.

xl.v. Quicunq; squinantiam effugiunt ⁊ ad pulmonem eis conuertitur: in septem diebus moriuntur. Si vero hos effugiant empici fiunt.

xxxvij.vi. A squinante habito tumor ⁊ rubor in pectore sapientius bonū foras cum conuertitur egritudo.

lx.vij. Si a febre habita tumore non existente suffocatio repente renascitur vt deglutire nō possit mortale.

Scdus taliter inuenitur. Si a febre habita torqueatur colū vt deglutire non possit: ⁊ transglutendo angustetur sine tumore manifesto: mortale.

Capitulum decimū de dispositione pectoris ⁊ pulmonis.

De anhelitus constrictione siue difficultate eius: vt in quarto amphorismo vt iam clarebit.

lxvij.iiij. In febribus spiritus offendens malum: spasmus cum fieri significat.

De asmate.

xlvi.vi. Quibuscunq; gilbi ex asmate fiunt aut tussis: ante infantutem pereunt.

De tussi.

De voce.

Quadragesimus sextus dictus.

vi.v. Si inebriatus aliquis repente sine voce fiat: spasmo inuito moritur. si nō febris acceperit eum: aut ad horā veniens fm quā crapule soluitur locutus fuerit ⁊c.

l.vi. Quibuscunq; dolores repente fiunt in capite continuo sine voce fiunt ⁊ stertunt: pereunt in septē diebus si non cum febris accipiat.

lxvij.vij. Quibuscunq; cerebrum cōmotū fuerit ab aliqua causa necesse est statim sine voce fieri.

De sputo sanguinis.

xxx.iiij. Adolēscētib; vero sputa sanguinis ptiis febris acutę epilencie ⁊ alie egritudines: maxime vero predicte.

xxvij.iiij. Quibus cause in febribus sanguis sinit multitudo

Amphorismi ad vnā quāq;

vndecūq; in resumptionibus ventres his humectantur.

xlvij. liij. Excretionēs in febre nō deficiētibus linide et sanguine et fellee et fetide oēs male sunt: egeste vero bone: Bone vero sunt et fm ceccum et vrinam et.

xlviij. v. Quicūq; sanguinē spumosum spuat: his ex pulmone eductio sit.

xvi. Caput dolēti et circūdolēti sanies aut aqua aut sanguis defluens fm nares aut aures aut hos soluit egritudinem.

xv. vij. In sanguinis sputo sanici sputum malum.

xxxviij. vij. Quicūq; sanguinē vomit siquidē sine febre salubre: si vero ex febre pntiosum. curare vero oportet supiticiis aut infrigidantibus.

De pleureti.

xij. pme. Paroxismos et psustetias declarāt egritudines et tēpora anni et circuitū ad inuicē incrementa sine quotidie siue ppter diem siue per amplius tēpus fiat. Sed ex apparentibus post quēadmodū in pleureticis sputū si continuo apparet subrubetū inchoantē quidē morbiū abreniat. Si vero post apparet subrubetū prolongat.

vi. liij. Austrini flatūs grauāt auditū et subdiuidit. Si vero boreas fuerit. tusses farigines. vētres duri disurrie homines laetum dolores.

xxiiij. iij. Symptē vero pleureticos post periplemonē corize branchi tusses pectoris laterū et laborum dolores.

ix. v. Quicūq; pleuretici facti non purgātur in quattuordecim diebus: hi in empimā transeunt.

xvi. v. Quicūq; ex pleureticis empiciū fiūt si purgātur in. xi. diebus a qua die ruptura fuit: soluitur. Si vero nō in ptisum transeunt.

xvi. vi. A pleuretide superato aut periplemonia diarria supueniens malum.

xxxiiij. vi. Accide eructantes nō valde pleuretici fiūt: in pleuretide periplemonia malum.

De periplemonia.

xxxiiij. vi. Dictus est de pleureti.

xl. Dictus est de pleuresi.

xij. vij. In peripneumonia frenesis malum.

De empiate.

xxvij. vi. Quicunque empiici aut ydropici videntur aut incendantur: si sanies quidam plura fluxerit et alba euadit: si vero cenn lenta et male olens fuerit pereunt.

De ptisi.

xi. iij. Autumnus ptificis malus.

xii. iij. Si vero estas sicca et borealis fuerit: autumnus vero pluuiosus et austrinus: capitis dolores in hyeme et tusses et bronchi et corripesunt: quibusdam vero et ptificis.

xxij. iij. Autumno vero et stiuorum multa et febres quartane et errantes et splenes et ydropes venientes et splene et ptifici.

xxx. iij. Dictus est de sputo sanguinis.

vij. iij. Ptisicos vero metuentes ad superiores farmacos

l. v. Ptisis fit maxime etatibus a decem octo annis: usque ad viginti quosque annos.

xij. v. Qui a ptisi molestatur si sputum quaecumque spuunt fetet super carbones effusum: et capilli a capite defluunt mortale est.

xij. v. Quibuscumque ptificis defluunt capilli: si diarria superuenierit mortale.

xvi. v. A ptisi habito diarria superueniens mortale.

lxij. v. Lac dare caput dolentibus malum: malum vero et febricitantibus et quibus ypocandria suspensa rugiunt et siticulosi.

Ob alii vero et quibus felici cessus. et in acutis febribus: Et quibus sanguis multa egestio facta est. Euenit vero ptificis non valde febricitantibus dare vero et in febribus longis nullo predictorum signorum presente et extra rationem calefactis.

xvi. vij. In saniei sputo si ptisis fluxus ubi saliva retinetur moriuntur.

Capitulum undecimum de dispositionibus cordis. Et primo de tremore.

lxvi. iij. In febribus circa ventrem cauma et cordis motus

vel tremor malum.

De sincopi.

Qui exsoluuntur fortiter & frequenter sin e manifesta occasio
ne repente moriuntur.

Capitulum duodecimum de mā

millis & dispositionibus earum.

xxxvi. v. **M**ulier in vtero habēt si subito mānullę graciles
fiunt abortit.

xxxvij. v. **M**ulier in vtero geminos habenti: si altera mā-
nullarū gracilis fiat alterū abortit: & siquidē dextera graci-
lis fiat masculū: si vero sinistra feminā.

xxxviij. v. **S**i mulier que neq; pregnās est neq; generauit lac
habet hūc mēstrua defecerunt.

xxxix. v. **M**ulieribus quibus cōuertitur sanguis ad māmū-
las manū significat.

l. v. **M**ulier si vis mēstrua retinere siciam maiorem ad mā-
nullas appone.

li. v. **M**ulier in vtero habenti lac extra mānullam multū
fluens debile fetus significat. si vero dura fuerint vbera: sanū
fetus significant.

liij. v. **Q**uecunq; corruptiue sunt fetus vbera gracilia fiunt:
dolor fit in vberibus aut vteribus genibus aut in oculo & nō
corrumpuntur.

Capitulum decimum tertium

de dispositionibus stomachi.

xv. p̄me de meri & dispositione stomachi. **Æ**tres vere & hye-
me calidissimi sunt natura & somni longissimi.

xvij. p̄me. **S**tate & autūno cibos grauissime ferūt hyeme ve-
ro facillime vere

xxiij. ij. **I**n omni egritudine confortari mentē & bene se ha-
bere ad oblationes bonū: cōtrarium vero malum.

De difficultate trāsglutiendi.

xxxv. liij. **S**i a febre habito collum cōuertatur vt vix deglu-
tire possit tumore nō existente in collo repente innascitur vt

deglutire non possit mortale.

De dolore stomachi.

lxi. iij. In febribus circa ventrē cauma forte ⁊ cordis mor-
sus malum.

De siti.

lxi. ij. Potus indigentiam soluit.

xxvj. v. Quibuscumq; bibere desiderium noctis valde sitiēti-
bus si dormiuerit bonum.

De dispositionibus mirach ⁊ ypocūdrioz.

lxiij. iij. Quibus ypocundria suspensa sunt subrigētia lum-
bi dolore supueniente ventres his humectantur. Si vō vento-
sitates erumpunt aut vrine multitudo non supernat: in febr-
bus vero hec fiunt.

De vomitu.

Secus p̄nc. In perturbationibus ventris ⁊ vomitibus qui
sponte fiunt: siquidē qualia oportet purgari purgētur conse-
ssim ⁊ bene ferūt: si vero non contrarium.

lxxix. iij. Difficile vomētes ⁊ medie carnosiss inferi^r timētes
statem.

xxij. iij. Ex egritudinibus quibuscumq; si sel nigrū sursum aut
deorsum exiit mortale.

l. vij. In ylcō vomitus singultus spasmi^r desipiētia malum.

De singultu.

quart^r q̄ntc. Spasmi^r et singultus post nimiam purgatio-
nem malum

xiij. vi. Singultu habito sternutatio superueniens soluit egri-
tudinem.

xx. vi. A diarria habita diuturna spōtaneus vomitus super-
ueniens soluit diarriam.

xxij. vij. In flegmone epatis singultus malum.

Capitulum decimus quartum

de dispositionibus epatis.

De dolore epatis.

liij. vij. Quicumq; epar circūdolet his febribus supueniens soluit
egritudinem.

Amphorismi ad vnā quāq;

De apostematibus epatis.

lx.v. In epate vero pasciente ⁊ singultus superuenit.
xviij.vi. Mescicam incisam aut cerebrū aut cor aut diafragma
aut renes aut intestinorū aliqd graciliū aut vētrem aut epar
mortale.

xlvi.vij. Quicūq; in epate ppter sanguinē vrūtur siquidē sa-
nies pura fluxerit ⁊ alba euadūt: in tunica cū illic sanies est.
Si vero velut amurca fluxerit pereunt.

De ydrope.

xxij.iiij. Autumno vero ⁊ scinorū multa ⁊ febres quartanę ⁊
errantes ⁊ splenes ⁊ ydropes veniētes ex splene. ⁊c.

vij.vi. Idropicis si nascūt in corpe vulnera nō facile sanant.

xxvij.vi. Quicūq; empici aut ydropici vrūtur aut scindun-
tur his effusēte sanie aut aqua multa etiā repēte oīno pereūt

xi.iiij. Quibuscūq; torsiones ⁊ circa vmbilicū dolores ⁊ lū-
bos dolores nō soluntur neq; a farmacijs neq; aliter in ydro-
pem siccam perficitur.

xxxv.vi. Idropicis tussis superueniens medicina pcedens
non sine malo.

xlj.vi. Quicūq; splenetici a disinteria capiūtur his super-
ueniēte disīnia lōga ydrops innascitur a lienteria ⁊ pereunt.

v.vij. In mania disinteria aut ydrops aut extasis bonū

xlviij.vij. Idropicus si tussim sicā habet desperatus est.

xlvi.vij. Quibus epas aqua impletū erūpit his aqua venter
impletur ⁊ moriuntur.

De ypocundrijs.

lxiij.iiij. Quibus in febricitatibus in septima aut nona aut
vndecima aut decima quarta die ycteritia supueniēs bonū.
Si nō ad dextrū ypocūdriū durū fiat: si vero nō: non bonū.

lxxij.iiij. Quibus ypocūdria suspensa ⁊ subrugietia lumbis
dolore superueniēte vētres his humectātur. si nō ventosita-
tē erūpāt aut vrine multitudo supueniat in feb. vero hec sūt

lxiij.v. Lac dare caput dolētibus malū: malū vero ⁊ febrici-
tatibus ⁊ qb' ypocūdria suspēsa rugiūt ⁊ siticulosi. ⁊c.

xl.vi. Quicūq; dolor sit tūc ypocūdria sine flegmone his

superueniēs febris soluit dolorem.

Capitulum decimūnonum de dispositionibus felle et splenis.

De ycteritia.

lxiij. iij. Quibus in febribus in septima aut nona aut vndecima aut decimaquarta die ycteritia superuenit bonū: nisi dextrū ypodundriū durum fiat: si vero nō bonum.

lxiij. iij. Quibuscunq; in febribus ycteritia superuenit ante septimum diem malum est.

lxxi. v. Ycteri non valde instantur.

lxij. vi. Ycterici si epas durum sit malum.

De splene.

xxij. iij. Autumno vero et scinorū multa et febres quartane et errantes et splenes et ydropes veniētes ex splene.

xlviij. vi. Quicūq; splenetici a diarrria capiūtur his superueniente diarrria longu ydrops innascitur aut liēteria et pereunt.

xlviij. vi. Splenetici disinteria superueniens bonum.

Capitulum decimū sextum de

fluxu omnium modorum.

xlviij. ij. In ventris fluxibus mutationes egestionū iūant si nō ad malum transmutentur.

xxi. iij. Egestionēs nigre vel quasi sanguis sponte venientes et cum febre et sine febre pessime sunt et quantūcunq; colores plures fuerint: magis: cum farmacis vero melius est. et quantūcunq; plures colores fuerint non malum est.

xxij. iij. Egritudinibus quibuscūq; incipientibus si fel nigrū sursum aut deorsum exierit: mortale est.

xxij. iij. Quibuscunq; ex egritudinibus acutis aut multi temporis aut aborticibus aut aliter extenuatis si fel nigrū quasi sanguis exierit sequēti die certifico morietur.

xxviij. iij. Disinteria si a fello nigro inchoauerit mortale.

xxvi. iij. Nigre egestionēs si a disinteria iam habito vt intestinorum carnes egerantur mortale.

Antiphorismi ad vna quæq;

xxviij. iij. Quibuscunq; felle egestionibus sunt surditate superueniente quiescunt: et quibuscunq; surditas sit felleis superuenientibus egestionibus quiescit.

xlx. v. Mulieri in vtero habenti tenasmo innatum abortum facit. Prim^o sexte. In diuturnis lienterijs oxiregna veniens puer non existens signum est bonum.

ij. vi. In longijs disinterijs cibi abstinentis malum: et cum se breuius.

xxxij. vi. Trauli a diarrria capiuntur longa.

xlj. vi. Quicunq; splenetici a disinteria capiuntur his superueniente disnia longa ydrops innascitur aut lienteria et percutit.

xlviij. vi. Splencicis superueniens disinteria bonum.

v. vij. In mania disinteria aut ydrops aut scasis bonum.

xxiiij. vij. In colerico scesui disinteria malum.

xxx. vij. Si ab albo flegmate habito diarrria superuenerit fortis soluit egritudinem.

xxxi. vij. Quibuscunq; spumose egestionibus in diarrria his scibotomia a capite defluit.

De doloribus intestinorum

xi. iij. Quibuscunq; torsiones et circa umbilicum dolores et labos: dolor non soluitur neq; a pharmacijs neq; aliter in hydropem siccam perficitur.

lxi. iij. In febribus acutis spasmus et circa viscera dolores fortes malum.

v. vi. Dolores in lateribus et pectoribus et in alijs partibus multum deferunt ad discedendum mali sunt.

vij. vi. Dolores et tumores circa ventrem existentes superiores quidem leniores: non superiores vero fortiores.

De yleos.

xlviij. vi. Quibuscunq; ex estranguria yliou innascitur: hi in septem diebus pereunt: si non febre superueniente vrina multa fluxerit.

Decimus Septime. In yliou vomitus singultus spasmus et desipientia malum.

De coliqua nihil.

Capitulum decimūseptimum

de dispositionibus ani.

xlvi. **De** clancolicis ⁊ freneticis emorroides innate bonum
xij. vi. Emorroides habenti antiquas si nō vna relicta fuerit
periculū est; ydropisim aut prisim aut manā.

xxvi. **De** Baniacis varicib⁹ aut emorroidibus innatis manie
fit solutio.

Capitulum decimū octauū de

dispositionibus renum.

vi. iij. Quicūq; nefretici sunt: non sanātur post. xl. annos: in-
telligendo per frenesim passionē renū omnē indifferenter.

lxxx. iij. Quibus in vrinis arena substatant sedumia his ve-
fica aut renes linteria sum patitur.

vi. lxxv. Nefretici ⁊ circa vesicā dolores laboriose sanantur
in senibus. Et per nefresim hic intellige vlcérationē: ⁊ in fine
cōmēti Saluenus sicut alibi dixit ypocras sence his passio-
nibus cōmoriuntur.

xi. vi. **De** clancolicis ⁊ freneticis emorroides innate bonum

xxxv. vij. Quibuscūq; in vrinis ampulle supernatā nefreti-
cam ⁊ longā egritudinem fore.

xxvi. vij. Quibuscūq; pinguis ypostasis conglobata his ne-
freticā significat: ⁊ acutā fore egritudinem.

xxv. j. vij. Quibuscūq; nefreticis existētib⁹ predicta signa
nō acciderint: ⁊ dolores acuti circa musculos spinales sint:
siquidē circa lūbos extrīsecos sunt; apostema futurū extrin-
secū significant. Si vero dolor magis circa interiores locos
fuerit apostema futurū expectabis magis intus.

lv. vij. Quibuscūq; inter renes ⁊ ventrē flegma cōcluditur ⁊
dolorē prestans nō habet exitū in neutrū ventriū his fm ve-
nas in vesicā conuerso flegmatis solutio fit morbi.

Capitulum decimūnonum de

dispositionibus vesice.

Emphorismi ad vnā quāq;

xxij. iij. Egritudines vero in pluvialibus vt multā sunt & febres longe & v̄tr̄is fluxus: & putredines epileptici: apoplectici. & squinat̄es. In siccis vero p̄t̄isici. obtalmie. arthetice. str̄agurrie & disurrie.

xxij. iij. Autūno vero & estiuoz multa febres quartane & errantes & splenes ydropes & p̄t̄is & strangurrie & lenterie.

xxvij. iij. Senioribus vero factis p̄r̄ithimia spondilis & lithiascs lumbrici:

xxxij. iij. Senioribus dist̄ie catarr̄i cum tussi: strangurrie disurrie: articulorū dolores. nefresis vertigines apoplexie cacecie. pruritus totius corporis. melancolie. vigilie: ventris & narium humiditates: oculorum hebetudo: glaucosis grauitas auditus.

lxx. iij. Quibuscunq; vr̄ine grosse globosse pauce non sine febris multitudo veniens ex his tenuis iuuat: maxime v̄ro talia cūniunt quibus ex principio vel post principiu antecelerius ypostasis habent.

lxxi. iij. Quibuscunq; in febribus vr̄ine conturbate velut subingaliū his capitis dolores aut adsunt aut aderunt.

lxxij. iij. Quibus septimo egritudo terminatur his nubē habet rubē: quarta aut̄ die de vr̄ina & alia signa s̄m̄ rationem.

lxxij. iij. Quibus vr̄ine limpide aut albe male v̄ro in frenticis apparent.

lxxij. iij. Quibus ypocundria suspensa & subaugentia lumbi dolore supueniēte ventres his humectātur: si non ventositates erūpant: aut vr̄ine multitudo superueniat.

lxxv. iij. Quib⁹ spes est ad articulos apostema cōverti eruet ab apostemate vr̄ina grossa & multa & alba facta velut in lahoriosis febrib⁹ & maxime s̄m̄ quartanis qbusdā incipit fieri. Si v̄ro sanguis ex naribus fluat valde celeriter soluitur.

lxxvij. iij. Si sanguinē aut pus. m̄nixerint: r̄cū aut vesicellationem significat.

lxxvij. iij. Quibus in vr̄ina grossa quasi carnū frustra vel sicut pili sunt: his de r̄cibus exeunt.

lxxvij. iij. Quibus in vr̄inis pingui existente fursura m̄ngun

ur: his vesica stabit.

lxxx. iij. Quicumq; sanguinē sponte mingūt : his de renib; vne rupturam significat.

lxxxi. iij. Si sanguinē mingūt aut trūbos ⁊ strāgurriā habēt ⁊ dolor incidit in pectinē ⁊ sub ventre ⁊ peritoncon: circave sicam dolorem significat.

lxxx. iij. Quibuscunq; in vrinis arenosa obstant: his vesica aut renes lithiasum habet.

lxxxij. iij. Si sanguinē aut pus mingūt aut squamas ⁊ odor gravis vesice vlcrationē significat.

lxxxij. iij. Quibus in vinali via vel virga puscale nascuntur sanie facta ⁊ erupta solutio fit morbi.

lxxxij. iij. Urina facta multa in noctu modicum cecessum significat ⁊ conuersio.

lvij. v. In ano flegmones patiēti ⁊ matricē flegmonē habent: stranguria supuenit. In epate vero flegmones patiēte singultus superuenit ⁊ in renibus habentibus sanicm stranguria accidit.

vi. lxxx. Nefretici ⁊ circa vesicā dolores laboriose sanantur In febribus alio in senibus.

lvij. vi. Vesicam incisam aut cerebrum aut cor aut diafragma: aut epat aut ventrem aut renes: aut intestinorum aliqđ gracilium mortale.

lxxxij. iij. Quibuscunq; ex stranguria yleos innascitur: hū in septem diebus pereūt: si non febris superueniente multum vrina fluxerit.

lxxxij. vj. Quibuscunq; in febribus in vrinis crinoyses ypostases sunt: longam egritudinē significat.

lxxxij. vj. Quibuscunq; vrine distantes sunt: his in corpore turbatio fit fortis.

lxxxv. vj. Quibuscunq; in vrinis ampulle supernatāt: nefreticam significat: ⁊ longam egritudinē fore.

lxxxvi. vj. Quibuscunq; pinguis ypostasis ⁊ cōglobata: his nefreticā significat ⁊ acutā egritudinem fore.

l. vj. Si sanguinē ⁊ trumbos mingāt ⁊ stranguriā habet

Amphorismi ad vna quæq;

et dolor incidit in peritoneon: et sabuentré et pectiné ea que circa vesicâ sunt: egrotare significant.

xlviij. viij. Stranguriâ et disuriam vini potio et flebothomia soluit: incidere vero venâ que intus in talo est bonum.

Capitulum vicesimū de dispo

sitionibus mēbroꝝ generationis in viris.

lxiiij. v. Simuliter et in maribus aut essi ppter raritatē corpo ris ipsius extra fertur vt nō incidat semen: aut propter densi tatem humidū nō diffundetur extra: aut ppter frigidū nō ca lefit ita vt cōgregetur ad hunc locū: aut propter caliditatē hoc ipsum fit.

xix. vi. Quādo incisum fuerit os aut cartilago: aut neru^o aut maxille tenues aut prepucciū: neq; crescit neq; cōglutinatur.

Capitulum vicesimū primū de

mēbris generationis in femellis.

xliij. iij. Si vero austrina hyems et pluuiosa et tranquilla fiat: per vero siccū et boreale mulieres siquidē quibus partus ad ver inest: ex omni occasione abortiūt. Si vero genuerint mor bidos pueros et imbecilles pariunt: vt aut statim resoluentur id est moriātur: aut morbidī et tenues vivāt existentes. Alijs vero iunioribus quidē disinterie et obtalmie sicce fiunt. senio ribus vero catarri celeriter dissoluentes.

Primus. iij. Pregnātes si cōuenit purgare: a quarto men se vsq; ad septimum: minus vero has minora vero et seniores vereri oportet.

xxviij. v. Buliebris educit ex aromatibus calefactio multo tiēs vero et ad alia utilis esset si nō capitis grauedinē faceret. xxix. v. Bulier in vtero habens flebotomia abortum facit: sed magis cuius maior est fetus.

xxx. v. Bulieri in vtero habenti: ab aliqua egritudinū acv tarum accipi mortale est.

xxxi. v. Bulieri sanguinē vomenti mēstruis superueniētib⁹ solutio fit.

xxxij. v. Mulieri menstruis deficientibus sanguinē ex narib⁹
fluere bonum est.

xxxij. v. Mulieri in utero habenti si venter fluat: periculum
est abortiendi.

xxxij. v. Mulieri que a matrice molestatur: aut difficulter
generanti: sternutatio superueniens bonum.

xxxv. v. Mulieri menstrua habenti sine colore pprio: et nō fm
semp facta purgatione indigere significat.

xxxvi. v. Mulieri in utero habenti si subito māmille graci-
les fiant abortit.

xxxvij. v. Mulieri in utero habenti si altera māmilla graci-
lis fiat: geminos habēti alterū abortiet: et siquidē dextra gra-
cilis fiat masculum: si vero sinistram feminā.

xxxvij. v. Si mulier que neq; pregnās neq; generauit lac ha-
bet: hmoi menstrua defecerunt.

xxxix. v. Mulieribus quibus cōuertitur sanguis ad māmil-
las mania significat.

xl. v. Mulierē si vis scire si concepit mellieratū quādo dor-
mitura est da ei biberē: et siquidē si torsione habuerit circa
ventrē: concepit. Si vero non minime.

xlj. v. Mulier siquidē masculum concepit bene colorata est
si vero feminā discolorata.

xlj. v. Si mulieri pregnāti erisipila fit in matrice mortale.

xlj. v. Que preter naturā tennes existētes cōcipiūt abortiūt
anteq; grossescant.

xlj. v. Quicunq; corpa moderate habētes abortiūt secūdo
mense aut tertio sine omni occasione manifesta: his cotido-
nes mustilaginis pleni sunt: et nō possunt pre grauedine te-
nere fetum: sed abumpuntur.

xl. v. Quicunq; existentes preter naturā crasse nō cōcipiūt:
his pinguedo os matricis obturat: et priusq; extenuētur nō
concipiunt.

xlvi. v. Si matrix in vertebrio posito fecerit saniē: necesse est
cōmotum fieri.

xlvi. v. Fetus maris quidē in dextris: semine vero in sinistris

magis.

xliij. v. Ad matricis precipitationes obtarnicū apponclap
prehendens os et nares.

xlix. v. Mulieri in vtero habenti: tenasimon innatus: aborti
re facit.

lv. v. Mulieris mestrua si vis retinere: sicā maiorem ad mā
millas appone.

li. v. Quēcūq; in vtero habet: his cōcluditur os matricis.

liij. v. Mulieri in vtero habenti: lac ex māmillis multū fluens
fetiū significat debilem. Si vero vbera dura fuerint sanum si
gnificat fetum.

liij. v. Quēcūq; corrupture sunt fetus: his vbera gracilia fiūt
Si vero rursus dura fiūt: et si dolor sit in vberib⁹ aut in verte
bris aut in genib⁹ aut in oculis non corrūpūtur.

liij. v. Quibuscūq; os matricū durū est: his necesse est os ma
triciū concludi.

lv. v. Quēcūq; in vtero habētes a febribus accipiūtur et for
titer calefiūt sine occasione manifesta: generāt periculose et
difficiliter: aut abortiūt periclitantes.

lvi. v. In fluxu muliebri spasmas et animi defectio si superue
niat malum.

lvij. v. Mestruis plurimis epensētibus accidunt egritudines:
et nō veniētibus a matrice accidunt egritudines.

lix. v. Mulier si non cōceperit: velis aut scire si concipiet cō
regens vestimentis suffumiga deorsum: et siquidē transire vi
deatur odor per corpus ad os et nares cognosce qm̄ ea non
propter se non generat.

lx. v. Mulieri in vtero habēti si purgationes exēit: impossi
bile est fetum sanū esse.

lxi. v. Si mulieri purgationes nō exēit: neq; febre neq; rigo
re superueniēte: anxietates abominationes defectiones ani
mi ei acciderint: reputa hanc in vtero habere.

lxij. v. Quicūq; densas et frigidas matrices habent nō con
cipient. Et quēcūq; humidas habent matrices nō concipi
ent: extinguatur enim in eis semen. Et quēcūq; siccas et ma

gis ardentes: non concipiunt. Indigentia enim nutrimenti cor-
rumpitur semen. Et quęcūq; ex vtriusq; temperie habet mo-
derate huiusmodi fiunt generantes.

xxvij. vij. Mulieri in utero habenti: tenasmus superueniens
abortit.

Capitulum vicesimum secundum

de dispositionibus apparentibus in extremitatibus membris.
xvi. ij. Duorum dolorum qui simul fiunt non sunt eundem locum
vehementem denigrat alterum. Positus est hic amphorismus
ad evidentiam dolorum iuncturarum.

xx. iij. Non febricitantibus existentibus si fiat strophus vel
genum grauitas: et lumborum dolor deorsum farmacia indige-
re significat.

xxxi. iij. Laboriosis in febribus: circa articulos et circa ma-
xillas maxime apostases fiunt.

xxxij. iij. Si vero prius doluerit aliquid ante egritudinem:
illuc confirmatur egritudo.

xl. iij. Quibuscūq; febres longe his dolores et pustule fiunt
in articulis.

xxv. v. In articulis dolores et tumores sine ulceratione po-
dragā et spasmum et horum plurima frigida aqua infusa refrige-
rat et attenuat: et dolorem soluit. Stupor enim mediocris do-
lorem minuit.

xxi. vi. Ab aniaxia emorroidibus aut varicibus innatis: ma-
nie solutio fit.

xxij. vi. Quicūq; dolores a dorso in cubitos transcurrent: sic bo-
thomia soluit.

xxvij. vi. Eunuchi non podagrisant neq; calui fiunt.

xxix. vi. Mulier non podagrisat si menstrua non descenderunt
in ea.

xxx. vi. Puer non podagrisat ante aphrodisiam: id est ante
coitum.

xxxij. vi. Quicūq; calui fiunt: his varices non nascuntur ma-
gis: quibuscūq; vero innascuntur rursus capillati fiunt.

Emphorismi ad vnā quāq;

xlvi. viij. Quibuscunq; gilbi exasinate fiunt aut tussiente inuentutem pereunt.

xlx. vi. Quicunq; tumores podagrici fiunt in .xl. diebus defervescentes resident.

lv. vi. Podagrica ⁊ manica vere ⁊ autumnno mouentur vt in pluribus.

lix. vi. Quicunq; a ciatica molestatis vertebra resilit foras: et rursus incidat in locū suū: his mustilagines facte sunt.

lx. v. Quicunq; a ciatica molestati vertebra resilit foras: his tabescit crus ⁊ claudicat si non vrantur.

Finis.

**Tabula itaq; febrü fm mo /
rem solitum sic meo facili inge /
nio cōscribam: si prius eos nu /
merauero amphorissimos de fe /
bribus ipsis loquētes: vt ante
oculos tuos ponā: que in ipsis
te doctissimum reddent.**

xij. prime. Paroxismos et cōsistētias declarāt egritudines et
tempora anni et circuitum adinuicem incrementa.

xiiij. pme. Qui crescūt plurimū habēt innatū calorē. et in fi /
ne et propter hoc et scribus non similiter febres fiunt acute
frigidū enim habent corpus.

xxij. ij. Acute egritudines in quattuordecim diebus iudican /
tur: q; et de febribus intellige.

xxv. ij. Stunc quatarne vt multū sunt breues: autūnales vero
longe: maxime vero que ad hyemē cōiunguntur.

xxvi. ij. Febrē in spasmō melius est fieri q; spasmū in febre.

xxvij. ij. Febricitatibus non fortiter neq; omnino in superfi /
cie pmanere: et nihil minuire corpus: aut tabescere magis eo
q; fm rationē fit malum est. hoc crī lōgitudinē egritudinis
significat: hoc aut imbecillitatem.

xxx. ij. Circa principia et fines oīa imbecilliora: circa status
omnia fortiora: qui de febribus audiendus est. et.

xxxij. ij. In morbis minus periculātur egrōtātes: q;buscun /
q; ppienature et etatis et habitudinis et hor egritudo inest
magis q; quibus non propria fm aliquid horum inest.

vij. ij. Cum estas fit veri simile sudores multos in febribus
expectare oportet.

Amphorismi ad vnā quāq;

vij. iij. In siccis tēporibus febres acute fiūt: et siquidē anim^{us} talis existēs amplius fuerit: qualē cōstitutionē fecerit in pluribus: et tales egritudines expectare oportet.

x. iij. In autūno acutissime fiūt egritudines et maxime mortifere vt in pluribus: verū vero sanissimū et minime mortiferum quos duos etiam de febribus intellige.

xij. iij. De temporibus: siquidē hyems sicca et borealis fuerit verū vero pluuosum et austrinum: necesse est estate febres acutas et obtalmias et disinterias fieri: maxime mulieribus et humidis natura.

xxij. iij. Estate vero quedā horū et febres cōtinue: et caufon et tertiane plurime: et vomitus et diarrhe: et oculorū et aurium dolores: oris vlcerationes et pudendorū putredines et desudatōes.

xxix. iij. Quibuscūq; in febribus sextanis: id estā sexta die rigores sunt districti sunt.

xxxi. iij. Laboriosus in febribus: circa articulos et maxillas maxime apostasēs fiunt.

xliij. iij. Febres quēcūq; non deficientes tertia die sunt fortiores: periculose quēcūq; vero sic defecerint: significant quoniam non periculosa.

xliij. iij. Quibuscūq; febres longe: his dolores et pustule fiūt in articulis.

xlvi. iij. Si rigor inciderit febre non deficiente iam debili existente virtute mortale.

xlviij. iij. In nō deficientib^{us} febribus si quē qdē extra frigida fuerintque vero interius ardeāt et sitim habeāt mortale.

xlv. iij. Quibuscūq; in febrib^{us} resurgētib^{us} aut pustule aut dolores fiūt in articulis: hi amplioribus cibis vtuntur.

xlix. iij. In non deficientibus vero febribus si labiū aut oculus aut superciliū aut nasus distorqueatur aut nō videat aut non audiat iam debili existente corpore quēcūq; horum fiat prope est mors.

li. iij. Vbi in febre non deficiente diſſia superuenerit et diſſipetia mortale.

li. iij. In febribus apostema non solum ad primas crises:

longitudinem egritudinis significant.

lii. iij. Quibuscumq; in febribus aut in alijs egritudinibus voluntarie oculi lachrymatur nihil incōueniēs. Quibuscumq; vero non fm voluntatem incōueniens.

liij. iij. Quibus in dentibus in febribus limositate fuit fortiores et diuturniores sunt febres.

lv. iij. In bubonibus febres facte: omnes male exceptis ephemeris.

lvi. iij. Febricitanti sudor superueniens nō deficiente febre: malum. Prologatur enim morbus et humorē plurimū significat.

lvij. iij. A causone habito: rigore superueniente solutio fit.

lvij. iij. Tertiana vero si non indicatur in septem periodis: longissima erit.

lx. iij. Quibuscumq; aures in febribus surdescunt: sanguis ex naribus fluēs aut venter turbatus soluit egritudinem.

lxij. iij. Quibuscumq; in febribus quotidie rigores fiunt: quotidie febres solvuntur.

lxij. iij. Quibuscumq; in febribus yctericia superuenerit ante septimū diem malum.

lxvij. iij. Quibuscumq; in febribus in septimo aut nono aut vndecimo: aut decimoquarto die ycteritia superuenerit bonū: si non dextrum ypocundrium durum fiat: Si vero sit non bonum.

lxx. iij. In febribus circa ventrē cauma forte et cordis motus vel tremor: malum.

lxxij. iij. In febribus ex somnis timores aut spasmi: malū.

lxxij. iij. In febribus spiritus offendens malum: spasmus enim significat.

lxx. iij. In febribus acutis spasmi: et circa viscera dolores fortes malum.

lxxi. iij. Quibus vrine in febribus conturbate et comerte velut subingalut: his capitis dolores aut adsunt aut aderunt.

lxx. iij. A quartanis habiti non valde a spasmis apprehenduntur: si vero apprehendantur prius et superueniat quarta na: solvuntur.

xxvi. vi. Quibuscunq; in causone tremores fiunt: alienatio soluit.

liij. vi. In acutis passionib; cū febre luctuosa suspiria: malū. xxxv. ii. j. Febricitanti si ceperint sudores boni sunt. tertiani q̄ntani: septeni. ⁊ qui nono die. ⁊. xi. ⁊. xiiij. ⁊. xvij. ⁊. xx. ⁊. xxi. et. xliij. ⁊. xxvij. ⁊. xxx. ⁊. xxxi. ⁊. xxxiiij. ⁊. xxxvij. ⁊. xl. isti cū sudores egritudines indicant. qui vero ita non sunt dolorem significāt et longitudinē egritudinis ⁊ cōuersionem.

Finis.

Capitulū de dieta in febribus ipsis cōuenienti.

Amphorismi.

Quartus. p̄me. Tenuēs ⁊ certe diete in diuturnis sc̄ip passionibus: ⁊ in acutis egritudinibus q̄bus nō cōueniunt difficiles: ad vltimū tenuitatis que adducūtur diete difficiles: et iterū resumptiones in vltimo existētes difficiles.

v. p̄me. In tenuibus dietis peccāt egrotātes: ⁊ ideo magis ledūtur. Omne cū peccatū q̄tūcūq; sit magnū sit magis in tenuibus dietis q̄ grossiorib;: p̄pter hoc ⁊ in sanis fallaces sunt valde ⁊ certe ⁊ cōstitute diete qm̄ peccātia difficiliter ferunt. p̄pter hoc igitur tenuēs ⁊ certe diete fallaces sunt amplius parum solidioribus.

vi. p̄me. Ad vltimas egritudines: vltime curationes ad perfectionem sunt potentes.

vij. p̄me. Vbi vero fm̄ acūmē egritudo cōtinuos et vltimos labores habet: vltima ⁊ tenuissima dieta necessarium est vti: vbi aut̄ nō: nō. sed cōuenit grossius reficere ⁊ tantū subcōdescendere q̄tū egritudo mollior fuerit vltimis.

viii. p̄me. Quando in statu steterit egritudo: tunc tenuissima dieta necessarium est vti.

Nonus. p̄me. Contēplari igitur oportet egrotātē si sufficiat dieta ad statū egritudinis: ⁊ utrū ille deficiat prius ⁊ nō suf-

egritudinem collecti

ficiat dicta: aut egritudo deficiat et obtundatur.

x.pme. Quibus ergo cōtinuus est status: cōtinuo et tenuiter reficere oportet. Quibus vero posterior status ad id et ante id partū auferendū: prius vero vberius reficiendū vt sufficiat egrotans.

xi.pme. In paroxysmis subtrahere oportet: apponere enim lesio et quæcūq; fm circuitus exacuūtur. inacerbationib⁹ subtrahere oportet.

xii.pme. Senes facillime ferunt ieiuniū scđo cōsistētes: min⁹ vero pueri: horū vero omnīū maxime infantes: horū vero ipsoz quicūq; sunt animosiores existentes.

xiii.pme. Qui crescunt plurimū habēt innatū calozē: plurimo igitur indigēt nutrimento: si vero non cōsumitur corpus. Senibus vero parvus calor inest: propter hoc igitur paucis somētis indigent. Et multis enim cibis stinguntur caloz. propter hoc igitur febres senibus non similiter acute sunt: frigidum enim corpus habent.

xv.pme. Eētes hyeme et vere calidissimi sunt natura et somni longissimi. In his ergo tēporibus oblationes plures dande sunt: et cū innatus calor est multus: nutrimento igitur ampliori indiget. Signum et etates et athlete.

xvi.pme. Humide dicte omnibus febricitatibus conferunt: maxime vero pueris et alijs sic assuetis refici.

xvii.pme. Quibus semel aut bis aut amplius aut minus aut fm partem: dandum vero est aliquid temporis et hore et regionis et etati et consuetudini.

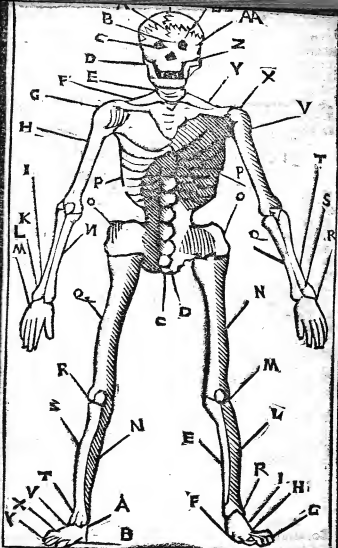
xviii.pme. Estate et autumnno cibos granissime serūt: hyeme vero facile: vere vero secūdo.

xix.pme. His qui in circuitibus exacuūtur: nihil dare neq; cogere: sed auferri. ex appositionibus vel ex apposisis antecrisim.

Finis.



Summula Jacobi de partibus
per alphabetuz super plurimis
remedijs ex ipsius *De*
sue libris excerptis.



Ossa betū sūt trīginta duo. Quorū q̄ttuor p̄mi vocāf duales.
Et post istos sunt quattuor: alij qui dicuntur quadrupli.
Deinde sūt quattuor canini. Et post istos sūt sexdecī morales.
Et quattuor vltimi vocant arabice ne guegid vel ne heguedib
Latine vō dentes sensus vel sapientie.

A Os parietale. j.

B Os coronale. j.

C Os petrosum. j.

D Ossa paris. iij.

Ossa nasi. ij.

Os colatorij. ij.

Ossa mādibule sup̄ioris. xij.

Et inferioris. ij.

E Spondiles vere & mendose. xxx.

F Os furcule. j.

G Os spatule. j.

H Os adiutorij. j.

I Os focile mai^r siue arūdo maior. i.

K Ossa rascete. viij. vno eis addito.

L Ossa pectinis. iij.

M Ossa digitorū. xv.

N Os focile min^r siue arūdo minor. j.

O Osse vere & mendose. xxij.

Q Os scie vel anche. j.

R Os core. j.

S Oculus genu siue spatula genu si
ue rotula genu. j.

T Mino^r canina. j.

V Os cabab arabice i greco bē asfra
lag^r: & ē ad modū nucis baluste. j.

X Os nauiculare ab vtraq; parte cō
cauum ad modum nauis. j.

Y Ossa rascete. iij.

Z Ossa digitorū. xij.

c Ossa pectinis. v.

q Os calcanei. j.

r Maior canina. j.

2 Tria sunt ossa cande que sunt de
numero. xxx. spondilium.

Total nūc^r ossū absq; ossib^r sūsumis & osse laude sū signa. x. g.

a Os occipitale vel
laude. j.

b Os parietale. j.

c Os petrosum. j.

d Os parilare. j.

e Os furcule. j.

f Os spatule. j.

g Os adiutorij. j.

h Os focile mai^r. j.

i Ossa rascete. viij.

k Ossa pectinis. iij.

l Ossa digitorū. xv.

m Os focile min^r. j.

n Ossa thoracis. viij.

& os epiglottale. j.

nn Os cordis. j.

o Os anche. j.

p Os core. j.

q Rotula genu. j.

r Mino^r canina. j.

s Os cabab. j.

t Os nauiculare. j.

v Ossa rascete. iij.

x Ossa digitorū. xij.

y Ossa pectinis. v.

z Os calcanei. j.

A Maior canina. j.

B Os pectinis seu fe
mous.

Os ylij dictū ara-
bice balbatafar ē
piria. sub osse an-
che cōprehēdunt.

C Summula Jacobi de partibus: per alphabetus super plurimis remedijs ex ipsius **M**desue libris excerptis.

Cum nunc tēpestatis hominū gaudēt intellectus sub breui quadā oratione: tū ea quorū noticie seu declaratio a plerisq; cōfusa indistincta iordinata fuere inēta qđ id abhorremur. Hic est qđ ad facilius: breui⁹ & subtilissime sciēdū medicināz cōpositarū pprietates ac inuamēta. in anthidotario Joānis **M**desue: & apud nōnullos Jo. i. Crisostom⁹ appellatus. Cōtētaz vī delictet cui morbo mēbro & qbus egritudibus cōueniant. Presens opusculū sub mō reptonij editū a viro solēni medicine artis famatissimo magistro Jacobo de partib⁹ tomacensis ecclesie tresorarioue canonico: ad studētū nouelloz practiciatū cōmoditatēne istructionē actū est. Ad ep⁹ enudeationē notāre debes qđ pcedēdi modus in pūti opusculo est: qđ s; lras alphabeti lucidissime pgrediū. Vñ si scire desideras apostematū curas aut remedia aut auriū dolores vel appoplexie curas &c. Repies in lra. **A**. Si vō de capitis dolorib⁹ cutis: aut colice & sic de filibus curis vsq; ad finē alphabeti. Quod opus non in utile a viris haud clarissimis videbitur minime.

C Sequitur primo de littera. **A**.

Apostematū gutturis & vulue & ad oīa genera suffocationū cōfect. cōfectio de moris. i. dyamorō p modū gargarismi ad intra. cōfectio de succus nucū vel dyanucus grece dyacaridō vocatur est ad hoc sublimen medicamē.

Apata dura stomachi & mfcis molliunt yfopus hūida & yfopi descriptione Galieni cerotū maxie epatis & splenis & neruorum duricies yfopi cerotū descriptōe Filagrii yfopi cerotum descriptōe pauli. Emplastrū dyaglon cōmune emplastrum orbasij. emplastrū de alleis. emplastrū relatus ad auristarium & oleum masticinum.

Apata splenis & lapidositate eius resoluūt vnguētū arthante parum oleum de been: & oleū philosophoz.

Apostemata calida in quibus est inflammatiō sedat cerotum sandalinū: & oleum violatum.

Apostemata dissoluunt & maturant cerotum andromachi: & emplastrum de fermento.

Apodemata ea. resoluunt & maturant emplastrum beyaquis
 lon paruum: oleum violarum.
 Apodemata viscerum resoluunt emplastrum de alleis.
 Aurium doloribus conferunt oleum amigdalay amia. oleum de
 grismillis oleum perficorum: & oleum de beë.
 Aurium tunitui v3 oleum amigdalay amaray oleum de been.
 Aurium dolori vëtofo confec. oleum nardinum.
 Artifice fride confec. oleum auellana: oleum vulpinum oleum
 de lapide gaga: oleum philosophorum.
 Artetice & podagre calidis confert oleum de ranis.
 Articuli: passionis diuturnas dissoluit cerotum alexan-
 dri secunda descriptione.
 Articuli: dolor. confec. oleum de nucleis cerasorum oleum
 de granis citrangelorum.
 Animum dilatant & confortant electuarium de gemmis & con-
 fectio alhermes.
 Anhelitus difficultati con. confectio de musco locht de pino
 locht de squilla & locht ad asmarth locht alferera.
 Anhelitum confortat aromaticum nardinum.
 Anhelitus prefocationi confec. confectio philonij prima in-
 uentione.
 Anhelitus constrictioni v3 by. sulphur.
 Anhelos. confec. oleum philosophorum.
 Appetitum mortuum incitant aromaticum: ross prime descr
 ptionis & Galien confectio de citonij confectio alkansi tro.
 de gallia magna.
 Appetitum pistratum confortant electuarium de fructib⁹ peditu
 de citro secundum acetum squilliticum tro. de absinthio.
 Appetitum augent calidum stomachi confortatum & confectio se-
 cunda mirabolani coditi confortant & prouocant.
 Appetitus casui valent sirupus de absinthio & albaris condi-
 tum de buglof.
 Asmati confectio atanasia magna: locht de pino: locht ad as-
 ma: sirupus de ylopo: sirupus de prasio: sirupus de calamē-
 to: pillule de agarico oleum philosophorum.
 Alchiti confec. tro. de lacca.
 Aquam citrinam purgant pillule de mesereon: unguentum
 arthanita magnum.
 Asperitati v3 oleum amigdalatum amararum & amigdalatum
 vulgum oleum de crismillis.

Ani egritudinibus confe. oleum de se. lini.
Ardori vine confe. oleum quattuor se. frigidor. maiorum.

¶ Sequitur de littera. L.

Canos retardant electuariū de aromatib⁹: & cōfectio alparif.
Canicem prohibent oleū costinū & de alkana.

Colorem efficiunt bonū electuariū de aromatibus cōfectio
de citonij: cōfectio anacardina: cōfectio secūda alparif: sy-
rupus de fumo terre minor: & oleū de croco.

Colorem clarificat trisera Galieni.

Coloratā reddūt faciē cōfectio de māna & oleum costinum.

Coitū excitant electuariū de aromatibus secacul. conditis: &
cōfectio de zinzibere.

Coitū multiplicat cōfectio testiculor. vulpis trisera sarra-
magna: trisera muscata: electuariū ale schos.

Coeundi desiderium faciunt & augmentant cōfectio secun-
da testiculorum vulpis: aromaticū nardinum trisera Ga.
cōfectio alia alparif.

Cerebri egritudinibus confe. electuariū de gēmis: cōfectio
de musto thiriaca dyatesseron.

Cerebrū cōfortant aromaticū ros. maius: aromaticū: dyam-
bra tro. galie elephangine & pillule stomatice.

Cerebrum purgant cōfectio alphestra & pillule elephangine.

Cerebrum oppilatū sanat oximel squilliticū compositum.

Cerebri egritudines mel. colicas soluit infusio alia pere.

Cordis egritudinibus profunt electuarium de geminis & con-
fectio de xiloaloes.

Cordis tremori confe. electuariū de gēmis aromaticum mu-
scatis cōfectio de acetos. & sirupus de pomis.

Cordis pulsū curant cōfectio alhermes: cōfectio de xilo-
aloes: cōfectio de musto: poma condita: sirupus acetosus de
prunis & conditum de citro.

Aliud conditū de buglos. rob de agresta tro. de ligno aloes.

Cor confortant cōfectio electuarij de citro. aromaticū ros.
maius & minus aromaticis muscatus aromaticū gariofila-
tis dyambra: pira condita: poma condita: persica: citra con-
dita: zuccharum ros. sirupus de pomis conditum de citro.
rob de ribes rob de citoninis. rob de piris tro. galie musca-
te tro. sebeline: tro. galie elephangine. tro. dyarodon. tro. de

- Gallia magna.** tro. ramich. fufuf. de ligno aloes. **Emplastrum**
stomacum confortans oleum malunum.
Cordis debilitati confe. electuarium de pomis conditus de
 buglof. tro. de ligno aloes.
Cordis inflammatione repriment alxirocoftu firusus aceto
 fus de succo fructuum.
Cori calidum confortant firusus de succo acetose.
Cordis ebullitionem mitigant rob de ribes. rob de berberis
 rob de sumach: rob de moris de ftem: rob de granatis.
Conualefcenribus mire subuenit aromaticus ros. maius.
Corpus releuat dyacalametum descriptione Galie. & ipsum
 in fanitate conseruat ne in egritudibus acidat. trisera sarra.
 magna: pillule lucis maiores & minores.
Corporis totius odore facit bonum: trisera sarra. magna.
Corpori colorem faciunt bonum trisera sarra. magna: acetu
 squilliticum: tro. gallie muscate.
Corpus totus purgat yera hermetis yera golodid ruffi. yera
 ex inuentione nostra: confectio electuarij albarif.
Corpus preseruat a putrefactione: & conseruat ipsum in fan
 tate sua acetum squillif.
Solice dolori confe. dyaciminus confectio Philonij inuen
 tione prima. Adusa enea oleum de carthamo oleum de li
 lio: oleum de piperibus.
Cutis asperitatem curat & eam mundificat vnguentum alfe
 firicum.
Cutis coloris feditatem curant trisera muscata: dyacucurma
 maior: & minor: dyamorution: oleum de been: oleum de nu
 cleis cerasorum: oleum de granis citrangularum & cas ab
 ftergit: oleum almesereon.
Cutis egritudines purgat confectio alia hamech.
Contra morbos adustos cutis valet firusus de fumo terre
 maior.
Cutem mundificant oleum sambuchum: oleum de serpentib
 us: oleum de ouis: oleum de frumento: oleum de tunipero
 oleum de fraxino.
Capitis egritudines frigidas purgat: yera pigra Galieni yera
 hermetis yera golodion ruffi: pillule aggregate.
Capitis ventositates grossas desuper dominantes purgat y
 ra ex inuentione nostra.
Capitis egritudinibus frigidis confe. aqua mellia

Capitis dolori confectio ximel squilliticus componunt infuso
de yera. trocis. de citro. oleum anetinum : laurinum : nardi-
num:oleum de sansucco:olcu de cucumere asinino.

Caput mundificant infusio de yera pillule stomatice : pillule
aggregate maiores: pillule alie stomatice.

Colicam humorē causantem: purgat yera hermetis electua-
rium indum maius & minus: confectio de dactil. electuari-
um alescof. dyacitoniten aqua mell. pillule aggregate maio-
res & pillule fetide maiores.

Coleram nigras purgant yeralogodion Ruffi. confectio ha-
meth. decoctio epithimi.

Coleram citrinas purgat: confectio de psillio: confectio de mā-
na: pillule contra febres colericas.

Coleram sine molestia purgat confectio electuarij rosati dy-
acitoniten. pillule de turbit. pillule de colloquintida.

Colere inflammationem extinguunt succha. viol. sirupus ace-
tosus laxatiuus.

Coleram grossam & difficilem incidit & abstergit sirupus ace-
tosus cum radicibus.

Colere rubee icciónē sedat sirup^{us} acetosus de succo fructuū.

Coleram faciliter educunt sirupus acetosus laxatiuus : aqua
fructuum: aqua casei: infusio de succ s herbarū. confectio
fumi terre & de cocco mirabolanzum.

Colere aduste confec. sirupus de fumo terre minor.

Coleram nigras ex adustis humoribus expellunt sirupus de
epithimo acetū squilliticū & decoctio capilli veneris.

Coleram diuidit & abstergit secantabin de radicibus: & ei^{us} acui-
tatem sedant trocis. ramich.

Colere vtriusq; supfluitates educūt pillule stomatice.

Coleram adustam purgant pillule de lapide lazuli. pillule de
lapide armenico.

Cancrum purgant yeralogodion: & confectiones Hameth.

Cancrum curant vnguentum dyasnicō. descriptione arabica
emplastrum arabum: vnguētum alphefericon: oleum de in-
nipero: oleum de fraxino.

Cancrum abscondūt sirupus de epithimo. decoctio de epithi-
mo. pillule inde.

Colere furorē reprimūt aqua fructuum.

Cachectam purgat confectio alkengi.

Catarrum subtilem qui a capite ad pectus & pulmonē defluit

comouedo tussim ⁊ isomniatē inducēdo curat diacodid.
⁊ sirupus de papauere: ⁊ aliqui catarr^{us} est cā suffocatiōis pp
sui acumētūc valet dianucū: ⁊ pillē ptra catarrum.
Courize cōfec. sirupus cōferēs catarris sirupus de papauere.
pillule ad omnes morbos catarrī.
Cibum facit digerere conditum de citro aliud.
Cōbustiōi pferit vnguētū ceruse vnguētū sericinum.
Carnem additam putridam delet vnguētum alphefericon.
Carnes robustas reddit oleum de fincho.
Colicā passionē sedat emplm diascinco. descriptiōe alexādrī.
Colon dolori confert oleum de Kerua.
Capillos confortat oleum costinum.
Digerere faciunt cibum confectio dyarodon descriptiōe cō
muni aromaticum nardinum.
Digestionē pfortat aromaticū rosatū electuariuz de pomis
peralogodion Rusi. pillule stomatice pillē dyarodon.
Digestionē pfortat seu pcurat aromaticis rosatū manus. dia
cuminū diambra diatrion pipereon: Rebuli cōditi cōditū de
citro. de gallia magna de citonijis. trocis. susuf. de ligno aloes
pillule elephāgine pillule de turbitū.
Digestionis maliciē valent conditū de bulgof. trocis. de ros.
⁊ trocis. ad fetorem oris.
Digestionē faciūt bonā acetū squilliticū susuf. aromaticis.
Debilibus mire subuenit aromaticū rosatū manus.
Duriciē oēm soluit dialacca maior ⁊ minor. Duricies oēs
siccitates membrorum leniunt oleū amigdalorum dulcius: ⁊
oleum sisammum.
Duricies oēs molificat ⁊ sopi cerotū emplastrū diaglon cōc
magnum emplastrum de alleis.
Dentiū dolorē confirmat enea ⁊ oleum philosophorum.
Dentes confirmat acetum squilliticum.
Disinterie conferūt trocis. de absinthio. ⁊ oleū rosatū.
Dorsi dolorē purgant pillule aggregate maiores: ⁊ pillule de
serapino: ⁊ de oppoponaco.
Dorsi doloribus confec. oleum de piperibus oleum vulpi
num. oleum philosophorum.
Dolores calidos: sedat: vnguētum de papaueris.
Dolores frigidos sedant. oleum de lilio ⁊ oleum masticinuz
⁊ oleum sinapium.
Dolores aufert cerorum andromachē.

**Doloribus interioribus omnibus confe. emplastrum relatu-
tum ad aristarchum.**

**Dolores mitigant & resoluunt oleum rosatum. & camo. aneti.
& de mellilo.**

**Dolores in quibus est calor extinguunt oleum rosatum & opa-
paucri.**

Demoniacis confe. oleum de lapide gagaris

De littera. S

**Epatis egritudinibus factis ex flante grosso & vetositate con-
fe. electuariu de aromatibus electuariu de gemis. pfectio de
filo aloes & diacucurma magna.**

Epatis malitia corrigit confectio de galaga & trocif. dianthis.

**Epatis doloribz & ei pucture pfe. confectio diarodon descriptione
cui & athanasia magna sirup de absin. decoctio de eupa. tro.
& pille de renbar. pille alkekengi yfopi cerotu descriptione
Saleni descriptione philagrij & descriptione pauli. oleum
de euforbio in causa frigida.**

**Epatis debilitatem corrigit confectio diarodon descriptione
comuni aromaticis muscatum dialacea maior. & minor. pfe-
ctio alkanzi. sirupus de absin. conditum de citro aliud tro.
de ligno aloes.**

**Epar confortat aromaticis nardinum electuarium de granis
mirti confectio de citonijs. sirupus de fumo terre maior & co-
ditu de citro conditu de citonijs tro. galie elefangine tro. de
gallia magna ramich. pille aggregate minores oleu costinu.**

**Epatis inflammationem extinguunt confectio de acetosa &
alricosti triphera persica. sirupus acetosus de pomis descri-
ptione nostra: sirupus acetosus de terentiabin: sirupus de
portulica. tro. de camphora de spodio cum semine acetose.
de berberis tro. de sandalis: vnguentum ros. cerotum salu
de. emplastrum de fermento.**

Epar mundificant pille stomatice & aggregate.

Epatis cacetie valet thiriaca dyatefferon.

**Epaticam hydropisem sanat thiriaca dyatefferon & ipsius op-
pilationi valet etiam athanasia dyacodion. sirupus de eu-
patorio secantiabin de keisuij. tro. de ros. & eupatorio tro. de
iacca. pille alkekengi & de rayedeseni.**

Epatis egritudines frigidas purgat. perapigra confectio electuarij albaris.

Epatis grossicie confectio. emplm oribasis aliud.

Epatis calefactioni conse. confectio de psilio & ipsius duricie valent psopti cetorum descriptione Salienti. & aliud emplm dyaquilon comune emplm andromachi emplm relatus ad ristarchum & emplm de mellaloto.

Epatis egritudines purgat confectio alkengi. pillule de turbitis pillule sebellie.

Epatis debilitati ex causa frigida valet emplastrum de gallia emplastrum de fermento.

Epatis debilitati ex causa calida valet aliud emplastrum de gallia & emplastrum dyasenucon.

Epatis opilationes aperiunt sirupus acetosus cum radicibus sirupus de fumo terre muioz secamabin de radicibus decoctio de eupatorio tro. de reubarba. & tro. de absinthio.

Epatis frigiditati confert sirupus de thumo secamabin de calia. & mellisatuz conditum.

Epar calefac. emplastrum stoma. & cor confortans.

Epar oppilatum ab hu. adustis aperit pse. fumiterre.

Epatis apostemationi conse. tro. de reubarbaro. tro. de eupatorio emplastrum relatus.

Epilentie conse. confectio de musto thiriaca dyatefferon confectio alfecera: sirupus de sicados. acetum squilliticum: oximel squilliticum compositum: unguentum de bdellio oleum de cucumere asinino: oleum de piperibus oleum de lapide gagatis oleum philosophorum.

Ethicis & consumptis conse. confectio testiculorum vulpis loth sanum tro. de camphora oleum amig. dulcium.

Eructuationi acetose valet pfectio de galanga diaciminum oximel squillitic. simplex.

Eructuationi fumose conse. confectio. de acetosis.

Egritudinibus frigidis membrorum nutritionis malam digestionem facientibus: valet dyacalamentum descriptione Salienti: communi etiam facit penetrare cibum ad epar.

Egritudinibus oibus fratribus conueniunt oleum nardinum & oleum benedictum.

Egritudines ex calida materia & colerica purgat electuarium ros.

Egritudinibus melancolicis cose. decoctio epulmoni.

Orizetate remouent confectio de acetosis. sirupus in acetos-
 tatis citri. sirupus acetosus de prunis.
Emorroydes sanant trisera sarra. magna. trisera muscata tri-
 fera Ga. trisera minor & pfectio alikelengi.
Emorroydarum dolores sedant oleum de grosso millis ole-
 um de nucleis persicorum.
Emorroydarū fluū stringunt pfectio electuarij ex inuētiōne
 nostra. pillule de bdellio maiores & minores.
Emorroydas soluūt pillē aggregate maiores & earū vlcēib⁹
 valēt pillē de bdellio maiores & minores.
Emorroydarum tumores soluūt oleum de grisonillis & de
 nucleis.
Emigraneam purgat yera hermetis.
Emigrance doloris cōfec. tro. de citro. oleū lauriū oleū nar-
 dinū oleū de cucumere asinino. oleū de euforbio.
Emigrance cōfec. oximel squilliticum compositum infusio de
 yera & emplastrum sinapis.
Emigraneam difficilē purgāt pillule albandaf
Eplentiam purgat yera hermetis.
Elephātiā purgat cōfectio aliqua hamech.
Excoriationi cōfec. vnguetum sericinum.

De littera. S.

Fastidiū & abhominatiōē tollit pfectio de aromatib⁹.
Frigidis natura valet diambra.
Flegma viscosum attenuat & subtiliat oleū de Ikerna.
Febriticantib⁹ calid. confert confectio de acetosis & sirup⁹ cu-
 curbite. & acutis fe. cerotum viol.
Februm ardorem & inflationē extingunt confectio de pru-
 nis & iulep. viol.
Febrib⁹ colericis confert rauēdefeni. i. reubarbarum.
Febrib⁹ antiq⁹ & piodicis & quartane cōfec. confectio de assa.
 diasulfur. cōfectio de dactilis sirup⁹ de eupatorio secantiabin
 de radicibus secantiabin de calamēto infusio de yera. tro. dia-
 rodon tro. de ros. & eupatorio. tro. de absintio tro. de aniso
 & de lacca.
Febres acutas purgant axlistotem & trisera pfica & pillule que
 confec. ad fe. colericas.
Febres cōpositas purgant confectio de dactilis sirupus aceto-

- **fus de succis herbarū ⁊ decoctio eupatorij.**
- Febres difficiles ⁊ veniētes ad sodā purgat ꝑfectio de ꝑsilio.**
- Febribus inflammationum cōfec. iulep. viol. sirup⁹ de prunis:**
sirupus de granatis: sirupus acetositate citri sirup⁹ aceto
sus sirupus de portulica. trocis. de camphora. trocis. de ber
beris ⁊ trocis. sandalorum.
- Febrib⁹ colericis ꝑfert sirupus de succo acetos. ⁊ de agreffa.**
- Febri pestilēiali cōueniunt sirupus de succo acetosis ⁊ sirup⁹**
de acetositare citri
- Febribus oppilationū colericis: ⁊ flegmaticis: quarum est dif**
ficilis eradicatio ꝑfec. sirupus de bisantijs.
- Febrium intētionē sedat sirupus acetosus cū succo fructuu 3.**
- Febribus colericis multi accidētis ⁊ ꝑꝑrie que accidūt iue**
nibus in estate confec. sirupus acetosus de pomis descriptio
ne nostra. trocis. de ros. trocis. de spodio ⁊ alij trocis. de spo
dio cum se. acetose.
- Febrib⁹ sincoꝑiz. itib⁹ calid. ꝑfec. sirup⁹ accētosus de terentiabī.**
- Febrib⁹ cōposij valet sirup⁹ diacodiō. tro. de ros. ⁊ eupatorio.**
- Febrib⁹ q̄tarnis ⁊ earū rigorib⁹ valet sirup⁹ de timo.**
- Febrib⁹ flegmaticis ꝑfec. decoctio de sicados ⁊ tro. diarodon.**
- Febrib⁹ in qbus forma cōrūpit ꝑfec. troci. diarodon.**
- Febrib⁹ colicis antiqs ꝑfec. tro. de eupatorio.**
- Febrium rigoribus valēt trocis. de eupatorio: oleum aneti**
num oleum de eupla.
- Febres antiquas purgāt pillē aggregate maio. ⁊ mino. pillē de**
reubarbaro pillē alkēlēgi alie ad illud.
- Febres quaternas soluunt pillule inde.**
- So: me corruptioni ⁊ defecationi ꝑfert trīfera minor ꝑfectio**
rauēdesenī cōfectio alkēlēgi sirupus diacodion sirupus de
eupatorio mellicratum de buglossa trocis. de trof. trocis. de
reubarbaro.
- Faciei feditatem remouet diacurcuma maior ⁊ minor ⁊ dia**
murofion.
- Flegma purgāt ꝑer. iogodion russi ⁊ secantabīn sublime ipm**
educēte: decoctio alhasce decoctio mirabolano: u3 pillule de
euforbio: pillule de turbith.
- Flegmatis viriūsq; supfluitates purgāt pillē stomatice: pillu**
le de sarcocolla: pillule de sarapino.
- Flegma grossum ⁊ difficile incidunt ⁊ abstergunt sirupus ace**
tosus cum radicibus ⁊ secantabīn de kēsim.

Flegma falsum curat sirupus de fumo terre maior.
Flegmaticis confert decoctio alba scæ.
Flegmaticas egritudines purgant pillule de sarcocolla ⁊ pillule de colloquintida.
Fistulas purgat perologadion ruffi ⁊ ipsas curat vnguentum diasemcum descriptione arabica emplastrum arabum: vnguentum de ludo vnguentum alphefscricon ⁊ oleum de ouis ⁊ ipsis confe. sirupus de epitimo.
Fistula antiq̃s que idigēt mūdificatiōe abstergit ⁊ mūdificat a carne mortua ⁊ putrefactiōe vnguentū egyptiacū magnū.
Fluxum colericum sistunt tro. ramich. oleum ros. si ppter medicinam accidat.

De littera. G.

Gaudium generat confectio de rila aloes.
Singue laxæ ⁊ putride confert acetū squilliticū.
Genuum dolores purgāt pillule aggregate maiores ⁊ pillule de oppoponaco.
Genuum doloribus p̃fert emplastrum andromachi.
Gutturis aspitatē leniunt oleum amigdalarum dulciū ⁊ oleū de grāis sisami.

De littera. H.

Humiditates grossas ⁊ viscosas subtiliat ⁊ resoluit diacala. descriptione Galieni.
Humorū lubricitatē remouet p̃fectio de seminibus.
Humores crudos purgat p̃fectio de dactylis.
Humores adustos purgat p̃fectio alia hamech. ⁊ acetū squilliticū.
Humorum grossitiē purgat ⁊ subtiliat vt facilius educi possit acetum squilliticum.
Humores grossos ⁊ viscosos purgāt pillæ aggregate maiores pillæ fetide maiores ⁊ minores ⁊ infusio alia pere.
Humores grossos descēdētes ad nervos purgāt pillæ de enforbio ⁊ ipsos resoluit emplastrū de alleis.
Herpeti confe. tro. de arsenico.
Herisibile p̃fe. vnguentū ros. vnguentū viol. ⁊ vnguentū ceruse.

De littera. I.

Adropisū ꝑse. diacurma magna ⁊ minor ⁊ balsam: usq̃ ad alac
ca maior ⁊ minor. diacostō diasulphur: sirup⁹ de eupatorio.
tro. de ligno aloes. tro. de ros. ⁊ de reubar. empl⁹ adromachi
emplm de alijs emplm relatū ad aristarcū: oleū almesereon.
Adropisū qm̃ est in initio purgat cōfectio de eupatorio ⁊ pil-
lule de reubarbaro.

Adropisū purgāt ꝑfectio de alkēlēgi: pillule de alkē: pillule rauē
deseni: pillule sebclie: pillule almeseron vnguētum arthau-
ta magnum.

Icterici conferi cōfectio rauendeseni trisera perfica ꝑfectio
de psillio. tro. de ros. ⁊ eupatorio. tro. de reubarba. tro. de
camphora oleum de cartamo.

Ictericiāz citrūā purgant cōfectio electuarij ros. cōfectio
de eupatorio ⁊ eidem confec. sirupus de fumo terre minor ⁊
cōfectio fumiterre.

Icteritiam splenicam soluant pillule inde

Intellectū acuit illis qui scire desiderant ꝑfectio anacardina.

Infecturarū egritudines fridas purgat ꝑerapigra. ꝑera hermes.

Electuariū idū maius ⁊ min⁹: ꝑfectio alkēlēgi pillule alidhal
pillule hermodactilorum pillule de opposonaco.

Infecturarum egritudines calidas purgat ꝑfectio electuarij
succū ros.

Infecturarū dolo: ē purgāt electuariū alestos. pillule stomatice:
pillule aggregate maiores pillule fetide maiores ⁊ minores pil-
lule de serapino ⁊ pillule coloquintide.

Infecturarum frigiditatibus confec. cerotū andromachi.

Infecturas laxas confortat oleum de stincho.

Infecturarū egritudinib⁹ ꝑse. aqua mellis sermo in secantiabin
oleū masticinum oleū de storace ⁊ oleum de cuforbio.

Infecturarum egritudinibus ⁊ doloribus confec. acetum sol-
liticum ꝑsopi cerotum descriptione Galieni emplastrum an-
dromachi oleum de ben oleum lauri. oleum de Keyri oleū
de cucumere asinno oleum de granis citrangulorum oleū
de pipēribus.

Infecturarum nodositates leniunt cerotum diapente ⁊ em-
plastrum filij zacharie.

Infecturarum duricies lenit oleum de se. lini.

In iuuētute cōseruant cōfectio electuarij alharis. ꝑfectio alia
alaris. Rebuli cōditi acetum squilliticum.

Impetiginem purgat cōfectiones hamech ⁊ etiā sirupus de

fumoterre maior vnguetum alsefericum oleum de serpētib⁹
oleum de ouis oleum de frumento.

Hypocundriolum doloribus ꝑfec. sirupus de eupatorio.

Hypocundrium ventositatibus confec. mellicratum conditū
et decoctio albaſce.

Inflamatiōes extingūt rob de ꝑ:unis: rob de fructib⁹. tro. ane
ti vngētū roſ. vngētū vioſ. et oleū mandragore.

Impinguat corpus ſuſuſ. bonum et impinguat oleum amigda
larum dulcium oleum de nuce iudica oleum de granis ſiſami
oleum de granis papaueris.

Intestinarum lubricati videlicet ſuſuſ de granis mitri.

Igni ꝑſico videlicet vnguentum roſ.

Inflationes oēs maturat emplaſtrum diaglon magnus.

Ileon dolori ꝑfec. oleum de kerna et oleum aſſe.

De littera. L.

Laterū dolori cōfec. ꝑfectio Philoniſ ꝑma iuētione looth de
ſglla looth de alſeſtera ſirup⁹ de ꝑſopo oleum rute.

Laterum dolorem purgat electuarium aleſtoſ.

Lateris tumori confert emplaſtrū andromachi et eorū tētioni
cōfec. emplaſtrum relatum ad ariſtarchum.

Lapidem frangunt diaſulſur pillule aggre. maiores oleum de
piperib⁹ et oleum de ſcorpionibus.

Lapidē non permittunt generari in viſis vine aqua mell: et
ſirupus de radicibus.

Lepram purgant ꝑeralogodiō ruſſi et ꝑfectiōes hamech deco
ctio epitimi pillule inde pillē fetide maiores et minores.

Lepram currāt ſirupus de fumo terre et eis qui parati ſunt
ad eam ſirupus epitimi.

Leprę ꝑfert oleum de iunipero vnguetum alſefericon.

Lentiginib⁹ cutis ꝑfert vngētū aliud aragit oleū de ben ole
um de nucleis ceraſorū et de granis citrangulorum.

Lingue impedimētum ſoluit oleum de griſomilis.

Lacertos calefaciūt oleum de ſtorace: et oleū coſtinum.

Letificat diambra.

De littera. M.

Matricem frigidam calefaciunt electuariuz. de gemmis oleū

- Rute & oleum de piperibus oleum illij.**
Matricis prefecationi confe. aromaticis muscatum & oleus
de lapide gagatis.
Matricis egritudibus cōueniūt dyambra & oleū nardinum.
Matricis vêtositates remouēt trifera Salie. & musa enea.
Matricis dol. sedāt cōfectio Philonij impetione prima mu-
sa enea & sopi cerotuz descriptiōe Philagrii & Pauli empla-
strum de granis lauri & oleum lauri oleum rute & de croco
& philosophorum oleum.
Matricis egritudines frigidās purgat perapigra Galieni.
Matricis dol. purgāt pere hermes & pille de serapino expte.
Matricis egritudinibus frigidis confe. oleum de emula.
Matricis duriciē cōse. & sopi cerotum Democriti.
Melencolicis egritudinibus & eis qui trāstantur sine causa cō-
se. cōfectio de musto.
Melancolie solutionem educit secamiabin.
Melencolicas egritudines purgant pillule indi pillule lucis.
maiores & minores pill. de lapide lazuli: pill. sebele.
Membra nutritionis omnia cōfortant aromaticis ros. ma-
ius dyambra acetum squilliticum. trocis. gallie alephangine
& oleum de citonijis.
Membra nutritiua calefaciunt aromaticum gariosi. dyam-
bra & dyacinum.
Membrozum lassitudinem tollit trifera sarra. magna.
Membrozum frigidās. humiditates & putrefactiones in eis
generatas educunt perapigra Salie. confe. electuarij indi
maiori & minori.
Membrum cauterizat excoiat & vesicari facit vnguentum
de alhariel.
Membra nutritionis purgat cōfectio alkeliengi & dyacitonij
ton: & ipsam confortant cerotum alexandri & emplastrum
dyasinticōi. descriptiōe alexandri.
Mēbroꝝ nutritionis doloribus confe. tro. de spodio.
Membrozum. duriciē & eoruz nodositatē curant & sopi cero-
tum descriptiōe alex. midri & cerotum alexandri.
Membra neruosa confortant oleum de sticho oleum camo.
& oleum melliloti costmū & de alkanna.
Menstrua prouocant dyacalamentum descriptiōe Salie.
pillule de serapino expte.
Menstruorum fluxuz pill. de bdellio maio. & mī. & ad eorum

- eruberationem valet trisera minor.
 Ad alomortuo tibiaz cōse. vnguentum alphefcericus; oleum
 de iunipero & oleum de fraxino.
 Ad mollificationem & lubricitatem propter indigestionem fa-
 ctam confe. cōfectio electuarij et inuentione nostra & eā pur-
 gant pilse de serapino & de euforbio & eidez cōse. vnguentus
 ad ilud & oleum de piperibus.
 Ad oribus venenosis cōse. cōfectio de assa & drasulphur.
 Ad morias & sensus tēperat cōfectio anacardina.
 Ad aculis cutis cōse. vnguentum de alhariel.
 Ad medicinam nō valentibus sumere est ppinandus vnguentū
 arthanite magnus.
 Ad antias & melancoliā purgant yera logodiō ruffi; & cōfectio
 secunda hamech.
 Ad orbos ex adustioe phibent fieri trisera perfica pilse inde:
 pilse fetide maiores & minores.
 Ad orpheā difficilis eradicationis purgant pilse colloquide
 & ei cōferunt vnguētus de alhariel oleū de been.
 Ad aterias calidas videlicet & frigidas subtiles grossas & vi-
 scosas seu adurentes digerit sirupus acetosus simplex & fa-
 cit alias medicinas in partes remotas penetrare.
 Ad aterias lōgi temporis diuidit & eas maturat secaniabū vt
 patet in sermone facto de eo.
 Ad aterias grossas & putridas incidit & abstergit secaniabū de
 calamento.
 Ad ateriam cursum ne fluant ad aliquē locum phibent oleū
 camomille & melliloti.
 Ad aterias difficilis eradicationis subtiliat oximel squilliti-
 cum simplex.
 Ad aterias calefacit subtiliat & resoluit oleus de enula.
 Ad irach inflammationem solunt pillule aggregate maiores.

¶ De littera. M.

- Manseam sedant aromaticis rosatus; aromaticus gariofilatr-
 um & sirupus de menta.
 Meruorum educit superfluitates grossorū humorū & viscoso-
 rum per hermetis.
 Meruis cōse. cōfectio de alphefsera & bautie cōdite.
 Meruorū egritudinibus frigidis cōse. sirupus de ficados aq

mellis vnguentus de bdellio: oleus nardinus: oleus de cro-
 co: oleum de piperibus: oleus de euforbio: & eorum frigidita-
 ti & dolori cōse. decoctio de ficados cerotus andromachi: &
 oleum de stozace: oleū de been: & oleū de enula.
Nervorum debilitati cōse. tro. gallie elephangne.
Nervorum egritudines purgant pilule albandal: & pilule de
 oppoponaco.
Nervorum doloribus valet ysopti cerotum Galieni oleum
 amigdalarum amarar: oleum auellanarum: oleus de nuce in-
 dica: oleus lauri: oleus camomille: oleū sambuci: oleū de Rey-
 ri: oleū de melliloto: oleū mastice & de euforbio eos liniēdo
Nervorum cōtractioni & eorum frigidis passiōibus cōferunt
 cerotum aliud alexandri oleū nucus.
Nervorum durities leniunt: oleus amigdalarum amarar: ole-
 um de semine lini: & oleum de croco.
Nervorum tumoribus & eorum puncture cōse. oleus nucum: &
 ipsis levis a frigiditate valet oleū lauri.
Nervos cōfortat oleus camomille: oleus sambucinū: oleum
 de melliloto: oleum maluinū: & oleū de croco.
Nervis quibus accidit: laxitas cōse. oleum citoniorum.
Nervos calefaciunt oleus costinus: oleus de sansuco.
Naturam stringunt sirupus de piris: sirupus de citonijis siru-
 pus acetosus de citonijis.
Modositates que sunt in mēbris & tunicis mollificat yso-
 pi cerotum.
Narium fetori valet oleus de cucumere asuino & earum opi-
 lationes aperit oleus philosophorum.

De littera. O.

Ovis odorem faciunt bonum electuariis de aromatibus: ele-
 ctuariis de gemmis confectio de xiloaloes: cōfectio electua-
 rij de citro aromaticum muscatum aromas. nardinum tri-
 fera sarra. magna citra condita: sirupus de corticibus citri
 mellieratus cōditū: & mellieratus de citro tro. gallie muscate
 susuf. de ligno aloes: susuf. aromatic. & pilule dyarodō.
Ovis fetorem amputat electuarium de pficis: persica cōdita: si-
 rupus de pficis tro. ad fetorem oris. tro. de ligno aloes.

- O**dozem facit bonum oleum costinum.
Oleum philosophorum valet eis qui supererunt per os optus
aut kartanium.
Oppilationes aperiunt dyaciminus confectio de seminibus
sirupus acetosus de succis herbarum cum aromatibus siru
pus de fumo terre maior: secamian de radicibus tro. de an
iso pillule aggregate minores: oleum amigdalorum amara
rum oleum persicorum: oleus de been: oleus costinus: oleus
de piperibus.
Oculorum dolores et eorum superfluitates purgant confectio
electuarij ros. pill. lacio maiores et minores et in oculis in q
bus descendit aqua valet oleus philosophor.
Obtuionem purgat confectio hamech.
Obtuionem conse. emplm sinap. oleu sinap. et philosophor.
Osibus denudat. conse. vnguentu dyasenicu emplm arabus:
descriptoe Arabica: et eor. sigillationem faciunt facile.
Osium doloribus ex frigida causa cose. emplm sinapis.
Ossa corpori infix a quis profunda sunt extrahit emplastrum
de fermento.

De littera. P.

- P**aralisi prosunt confectio de musto. thiriaca dyateseron: co
fectio alphefera: sirupus de sticad. vnguentu de bdellio ce
rotum alexandri. Aliud oleum de piperibus: oleus de lapi
de gaga: oleum philosophor.
Paralysin purgant vera hermetis vera logodion russi pill.
de serapino. pill. de euforbio et de oppoponaco.
Pulmoni iuuant his in quibus materia grossa difficilis erit
dicationis exuberat in membris anhelitus reddens euz fa
cilem ad screandum Looth de squilla: emplastrum filij sa
carie et oleus philosophor.
Pulmonis egritudinibus conse. confectio de musto.
Pulmones confortat sirupus de granis mirti.
Pulmonem mundificat sirupus de liqritia: et oleu de cartamo.
Pulmoni frigido cose. sirupus de thimo.
Pulmonis canne cose. acetum squilliticu.
Pulmonis asperitatem leniunt oleus amigdalorum bulcium
oleum viol. et de nuce indica.
Putificis confert confectio testiculorum vulpis sirupus papa

ueris thoci ci de camphora.
 Pectus mundificat athanasia magna Zooth bonū aqua mell.
 sirupus de liquiri. tro. aneti.
 Pectoris doloribus cōse. Zooth de paupere Zooth de squil
 la Zooth alphescera sirupus de yfopo susuf. ad tussis anti
 quam oleum de heiri & oleū de lilio.
 Pectoris asperitati cōse. Zooth ad caliditatez Zooth aliud
 nostrū iulep. viol. iulep. iuiubaruz sirupus cucurbite sirup
 de prunis papaueris: sirupus de granatis oleum de granis
 papaueris oleum violaruz.
 Pectoris sanem expellit Zooth sanum.
 Pectoris & pulmōis vehemēti siccitati cōse. Zooth d amigō.
 Pulmonis inflationi cōse. iulep. rosis.
 Pectoris egritudinibus frigidis cōse. sirupus de prassio & si
 rupus de thimo & ipsi cōse. sirupus de Resmes.
 Pectoris opilationib⁹ & hūorib⁹ gross. cōse. oximel squilliti
 cum cōposituz: & oleū de cartamo.
 Pectus mundificant ab hūmoribus gross. & putridis pillule
 de agarico.
 Potui venem cōse. dyasulfur.
 Pestilentie estatis & autūni cōse. trisera persica.
 Passiones omnes que fiunt a colera & flegmate falso purgat
 confectio hamech.
 Pleuresi cōse. Zooth de papauere. iulep viol. iulep iuiubar
 sirupus cucurbite sirupus de prunis sirupus de granatis si
 rupus de cannis sirupus cōferens catarris sirupus de inu
 bis sirupus viol. oleum viol.
 Pannū delet & vestigia nigra oleuz de cucumere asinino.
 Pregnantium relaxationez abscondit sirupus acetosus de suc
 cis & aquis fructuuz.
 Podagram ex flante purgant pillule aggregate maiores.
 Podagram frigidā purgant pillule de hermodactil maiores
 & ei cōse. emplm sinapis oleum vulpinū & philosophop.
 Podagram dorsi & genuū purgant pillē fetide maiores & mi
 nores & pillē de serapino.
 Podagram calidā purgant pillē hermodactilorum minores
 & ei cōse. oleum de ranis & oleuz ro.
 Pruritum purgant pillē aggregate minores.
 Pulsationi cōse. cerotum vltimum.
 Plagas curat & consolidat vnguentuz aureuz.

De littera. R.

- Renes** calefaciunt electuarium de aromatibus trisera Sal.
secacul cōditum cōfectio de smz. oleum de lilio oleus rute &
ipso confortat aromaticum ros.
Renum dol. cōse. dyacucurma maior & minor dyamorusion
cōfectio philonij prima inuētiōe emplastrus de granis lauri
oleum lauri oleus de keyri oleus ruthe oleus de asse: oleus
de piperibus oleū vulpinū oleū philosophorū & nardinum.
Renum lapidem frangunt dyalacta maior & minor: oleus de
nucleis cerasorum: oleum de granis citrangelorum: oleum
de scorpiōibus.
Renu egritudines frigidas purgat yera pigra Sal. yera her
metis electuariū indi manus & minus.
Renum opilatōes aperit sirupus acetosus cum radicibus &
eos mūdicat electuariū alestos.
Renum vlceribus cōse. tro. alkelkengi & eorum duricie cō
se. ylopi cerotum Democriti.
Ructus acidus curant electuariū de aromatibus & dyatriā
pipereon descriptiōe Sal.
Rigori febrium cōse. diacalamentum descriptiōe Sal.
Rancedini cōse. iulep iurubinum.

De littera. S.

- Stomachi** egritudinibus factis ex flegmate viscoso psunt ele
ctuarium de aromatibus electuariū de gēmis cōfectio de xi
loaloes oximel squilliticum simplex & oleū nardinū.
Stomachi inflationem remouēt & morbos ex ea factos curāt
electuarium de aromatibus & alxicostū tro. de spo. cū se. ace
tose vnguētum ros. & cerotū sandalinū.
Stomachum debilem confortant digestionēq; bonam faciunt
electuarium de aromatibus cōfectio de xiloaloes confectio
alkanzī electuarium de citro. aromaticū rosatum aromati
cum gariof. aromaticus nardinus electuariū de granis mir
ti cōfectio de citonij electuarium de persicis electuariū de
sorbis trisera Sal. electuariū ex inuētiōe nostra yera logodi
on russi. kebuli cōditi. emblici cōditi citonia cōdita. pira per

Alca. citra omnia cōdita zuearum rosatum. sirupus de pīris
sirupus de citonijs sirupus de corticibus citri. sirupus de
grauis mirti. sirupus de albela sirupus acetosus de citonijs.
sirupus acetosus de pomis. sirupus de absinthio sirupus de
fumoterre maior mellicratum de citro: mellicratum de bu
glosa. mellicratum de citonijs: rob de pīris: rob de citonijs:
rob de pomis: rob de granatis: rob de fructibus: rob de agre
sta: decoctio albasce. tro. de gallia sebellie. tro. de ros. tro. de
gallia magna. tro. ramich. tro. de absinthio. Sufuf de ligno
aloës. sufuf. dyarodon sufuf. aromaticum. pillē elephangine
pillē aggregate minores pillule stomatice: pillule dyarodon
cerotum alexandri: emplastrum stomaticum: emplastrū dya
finicoñ. emplastrum de gallia: emplastrum de fermento: ole
um de stincho: oleum de citonijs: oleum maluinum: oleum
mirtilo: oleū masticinū: oleū costnuj: oleū de sansuco.

**Stomachi ventositates grossas expellant confectio electua
rij de citro: confectio de galanga. dyacimum. trisera musca
ta: dyacucurma maior & minor: dyamurison: confectio pbi
lonij inuentione prima secacul conditum: & cōfectio de zingib
ere. Et ipsius malicie digestionis prosunt confectio de galā
ga. tyriaca dyateffaron.**

**Stomachi dolor & eius puncture a caliditate & acuitate hu
morū prosunt confectio dyarodō descriptione Ga. acetuz
squilliticum: infusio de pera trocīs. dyarodon pillē elefagine**

**Stomachi humiditatem & molliciem & ipsius defectum & in
quo est putrefactio corrumpunt & corrigunt aromaticus ro
satum m. ius. aromaticum gariofilatum: confectio de cina
momo trisera sarrasenicā magna: dyacucurma maior & mi
nor. dyamurison: cōfectio electuarij indi maiō. & minor em
plici cōdit. tro. dyarodō.**

**Stomachum calefaciunt dyacimum dyatriō piperum de
scriptione Gal. cerotum stomaticum.**

**Stomachi duricie confē. yfopi cerotum descriptione pbi
lagrij & pauli & dyaquilon commune emplastrum relatū
ad aristarchum & de melliloto.**

**Stomachi ardorem mitigant electuariū de persicis confe
ctio de acetosa confectio de prunis trisera persica iulep rosa
tum sirupus de pficis: sirupus de portulaca tro. de campho
ra tro. de sandalis sufuf. dyarodon.**

Stomachi indigestionem & dolorem solit trisera sarrasenicā

magna & si fuerit abundantia magna flegmatis crudi valet
dyanisus susus. diarodon & emplm relatu ad aristarcu.

Stomachi doloribus a frigiditate cose. confectio anacardina
cofectio Philonij inuentione prima musa enea athanasia
magna pille elephangine yfopi cerotus descriptione philu
grij pauli oleum de lkerua oleu de cartamo.

Stomachi egritudines purgat perapigra Sa. vera hermetis
pille elephangine cofectio electuarij alharif. confectio indi
maio. & mino. pille aggregate. pille fetide maiores & minores
pille sebelie.

Stomachi inflammationi cofert sirupus de succo acetose siru
pus de agresta. sirupus acetosus de succo fructuū sirup^o ace
tosus de pomis descriptione nra sirup^o acetosus terentiabin

Stomachum calidum cofortant sirupus de succo acetose siru
pus acetosus de succis & aquis fructuū. rob de ribes: rob de
berberis & de sumach & de moris. & de stem.

Stomachum frigidū cofortant sirup^o de mēta sirupus de rhi
mo secaniabin de calamēto mellicratū cōditum.

Stomachi opilatōes aperiūt sirup^o de eupatorio secaniabin
de radicibus tro. de absinthio.

Stomachi putrefactionē abstergunt acetum squilliticus tro.
de rob. & tro. ad fetorem oris.

Stomachum mūdificāt infusio de vera pille stomatice & pille
aggregate minores & de turbith.

Stomachi inflationē soluūt pille aggregate maiores & dolo
ri colerico in eo facto cofert oleū lauri.

Stomachi lubricitati cofert susus. de grans mirri.

Sinopi cofert electuariū de gēmis confectio de allkermes co
fectio de xiloaloes aromaticū muscatū confectio de aceto
sa poma cōdita sirupus de pomis sirupus acetosus de pui
nis tro. de ligno aloes rob de citonij & de piris.

Sperma multiplicant confectio testiculorum vulpis: oleum
amigdalorum dulcium oleum de nuce indica: oleum de gra
nis sisami: oleum de semine lini.

Sudoris multitudinem phibet oleum de citonij.

Sudoris odorē bonū facit aromaticum nardinum.

Sudorem prouocat oleum anetinum.

Senibus & frigidis natura conueniunt dyambra sirupus de
prassio sirupus calamēti & decoctio alphasce.

Singultui repemēti frigido vel acetoso vel ventoso: cui dis

facilis est resolutio cōse. dyacalamētum descriptione Gal.
cōfectio philonij inuētide prima: si vō fuerit singultus suffo
catus a repletide factus aut ventositate cōse. dyaciminus
sirupus calami ⁊ mente.

Sitim sedant vel stringunt electuarium de persicis cōfectio de
acetosis alticostrum trisera persica: et persica condita sucha
rum viol. iulep ros. sirupus de persicis: sirupus acetosus cū
succo fructuum: sirupus de acetositate citri: sirupus acetosus
de pomis sirupus acetosus de citonijs de prunis: sirupus de
cannib. sirupus de portulaca aqua mell. rob de ribes. rob de
agresta. rob de berberis. rob de sumach. rob de moris de ste
ni. rob de granatis. troci. de camphora. tro. de spodio. se. ace
tose. tro. de berberis. tro. de sandalis ⁊ vnguētum ros.

Solutionem fortem sedant electuarium de sorbis ⁊ cum rob
de ribes.

Solutioni colerice cōse. sirupus agreste. rob de sumach: rob
de moris de steni. rob de granatis. Antique vō cōse. sirupus
de granis mirti.

Siti vehementi laboriose ⁊ estuose cōse. sirupus de agresta: si
rupus acetosus de pomis: sirupus acetosus de tereniabin.

Scrophulas resoluunt vnguētū arthanita puū. emplz dyag
lō cōe. emplz oribasij. oleū de beē. oleū de cucumere asinino.

Scorpiōis morsui pfe. tyriaca diatesserō ⁊ oleū philosophorū

Splenis egritudines erradicant dyacucurma magna: oleum

nardinum ⁊ oleum de euforbio.

Splenis doloribus ⁊ eius opilationibus confert arthanasia: si
rupus dyacodion secaniabin de radicibus secaniabin de kei
sim: acetuz squilliticuz trocis. de eupatorio p sopsi cerotum
descriptione Galie. p sopsi cerotum descriptione Philagri ⁊
pauli. ⁊ oleuz lauri.

Splenis duricies resoluunt dyasulphur secaniabin de calamē
to tro. de capparis: p sopsi cerotuz descriptide Gal. ⁊ Phila
gri ⁊ pauli ⁊ democriti: dyaquilō cōe emplm andromachi.
emplm de melliloto: ⁊ oleū philosophorū.

Splenis opilationes aperit sirupus acetosus de radicibus de
coctio. ⁊ trocis. de eupatorio trocisci de lacca: ⁊ ipas purgant
pille de rauēdeseni pille sebelie. pille inde cōse. alkylengi.

Spleneticis cōfert sirupus de calamēto: ⁊ splenis apostemati
bus cōse. tro. de eupatorio.

Splenis grossiciei cōse. emplm de fermento: emplsa oribasij: ⁊

Ipsiūs ventositates resoluunt:tro. de capparis.
 Sanguines mundificant & clarificant cōfectio anacardina de
 coctio capilli veneris:aqua fructuū & decoctio fumiterre.&
 purgant ipsū pille ad febres colericas.
 Sanguinis sputo pfe.athanasia magna & tro. de terrasigillata.
 Sanguinis furores reprimunt & eius ebullitiōē sedāt aqua
 fructuum alticostū.tro. de cāphora.
 Sanguinis fluxū de uribus & alijs restringunt & abscondunt
 tro. ramic. & tro. de terrasigillata:& tro. de carabe.
 Sanguinis egestioni cōferunt:tro. de terrasigillata:qui etiā re
 stringunt fluxū superfluus menstruorū.
 Sanguinem dissoluit oleū philosophorū.
 Sensum cogitationē & rationes subtiliant:& vigozant cōfectio
 secunda alharif. & kebuli cōditi.
 Sensū instrumētū mundificant pille elephāgine:pille sto
 matice:pille aggregate:pille lucis maiores & minores.
 Superfluitates a toto corpore educit electuarium alestos.
 Scabei cōfert oleū nucis.& illa que fit ex salso flegmate & co
 lera purgant cōfectio hamech:sirupus de fumo terre maior
 & minor & sirupus de epithimo.
 Scabei sicce cōfert vnguentū alphescericū:vnguētū ceru
 se vnguētū alphescericū aliud.
 Sodam calidam purgant cōfectio electuarij rosati & ei con
 fe.cerotum vltimū.
 Sodam antiquā purgant pille alhandah:& frigide sode con
 fe.oleū de euforbio.
 Serpiginem curant sirupus de fumo terre maior:oleū de olī
 nis oleū de iunpero oleū de fraxino.
 Spasmo conse.sirupus de sicados pille de serapino:vnguen
 tum de bdelio vnguētū ad illud cerotum dyapenthe oleū
 de bech.oleum de selini.oleū de croco.oleum de piperibus
 & oleum de lapide gagas.
 Somnū prouocant oleū anetinum.oleum de papauere.oleū
 mandragore.oleum ex ranis.
 Surditati cōfe.oleum amigdalorum amararum:oleū de be
 oleum de cucumere asinino.
 Spinas corpori infixas quīs in profundo sint extrahit em
 plastrum de fermento.
 Sciaticae dōf.cōfe.emplū andromachi emplū suapis.oleū
 de piperibus.oleū philosophorū.

Sciatricam purgant. pillule aggregate maiores. pillule de serapion experite.

De littera. Z.

Tristitie & sollicitudini p̄sunt electuarium de gemmis confectio de alkerfines.

Torture ous p̄sunt: confectio de musto tiriaca diateffaron firupus de sticados. cerotum aliud alexandri. oleum de pip̄ribus. oleum philosophorum.

Torture educunt sup̄fluitates grossorum humorum & viscosorum pera hermetis & pera logodion ruffi.

Tussi diuturne p̄se. dianisum athanasia mag.

Tussi antique & eis qui habēt pectus saniosum p̄se. diasulfur looth de pino sirupus de granis mirti: sirupus de liquiritia: sirupus de piasso: sirupus calamenti looth sanum & extum sirupus de prunis: sirupus de granatis: sirupus de iuibis: sirupus de yfopo.

Tussi calide p̄fert looth de papauē looth ad caliditatē. looth aliud n̄m. iul̄p viol. sirup⁹ p̄ferēs catarris: sirup⁹ violace⁹.

Tussim antiquam remouent & subtiliant humores grossos looth ad asma susuf. ad illud.

Tussi que nō finit dormire patiētes p̄se. sirup⁹ de papaueris.

Tussi sicce confert sirupus acetosus de tereniabm. sirupus de papaueris & eam leniūt: looth bonū & looth de amigdal.

Tussi humide confert aqua mellis.

Tussim antiquā purgāt pillule de agarico.

Tussi catarrali p̄se. pilse que ad oēs morbos catarr̄i.

Tremori cōfert sirupus de sticados. oleū de pip̄ibus. oleus de lapide gagatis & philosophorum.

Tremorem purgat pera hermetis.

Tumores p̄fundos aufert cerotum andromachi.

Tumores a caliditate factos resoluit & maturat emplastrum diaquilon paruum.

Tethano confert oleum de lapide gagatis.

De littera. A. D.

Vertigini p̄fert p̄fectio de musto. confectio alfecera. sirupus acetosus citri. sirupus acetosus de prunis: acetum squilli.

ticum oximel squilliticus simplex et compositum.
 Vertiginem purgant pera hermetis pera logodion ruffi et co-
 sectio hamech. illam vero que fit a fumis colericis purgat co-
 sectio de psilio. co-sectio electuarij ros.
 Virge erectionem facit co-sectio testiculorum vulpis.
 Viscerum humiditatem desiccant aromaticus rosatum.
 Viscera co-soluant aromatic. nardum. co-sectio electuarij ex
 inuentione nostra sucharum rosatus dyacostu sirupus de gra-
 nis mirti et mellicratu de citonij.
 Viscerum lubricitati et eorum solutioni propter malitiam dige-
 stionis co-se. electuarius de granis mirti dyalacca maior et mi-
 nor. trocisc. romich.
 Viscerum dolores ex ventositatibus factum sedant co-sectio
 de seminibus dyacostu ex inuentione prima et oleus lauri et
 eorum putrefactione remouet trisera sarra magna.
 Viscerum dolorem purgat pera hermetis et eas mundificat ele-
 ctuarium alestos.
 Viscerum mollificandi co-fert sirupus de absinthio suchar ros.
 Viscera frigida habentibus co-fert. sirupus calamenti. oleu ru-
 te emplm relatus ad aristarcus.
 Viscera lauat et abstergit aqua mell.
 Viscerum duricie co-se. secamabin de calamento. emplastrum
 de melliloto.
 Viscerum egritudinibus co-se. oximel squilliticus.
 Viscerum ventositates dissolunt dyaciminus. dyanisus de-
 coctio albasce et eorum debilitati a causa frigida co-se. emplm
 de galia prunus. A causa vero calida empl3 de galia alind.
 Viscerum inflammationibus co-se. empl3 de frumento.
 Vomitum sedant aromaticum ros. aromaticus gariofla. si-
 rupus acetosus de citonij et de prunis sirupus de menta mel-
 licratum de citonij: tro. ramich. emplm dyasinicosi. descri-
 ptione alexandri.
 Vomitum colericus et flegmaticu retinent. co-sectio de citonij
 citonia co-dita et sirupus de calamento.
 Vomitus ex flegmate et malicie digestionis co-se. co-sectio alkasi
 Vomitus co-se. sirupus de agresta et de albela.
 Vomitum sanat vnguentus arthenite magnus.
 Vomitum colericus sedant rob de ribes: rob de agresta: et de
 berberis. rob de sumach. rob de mons de sceni: et rob de
 granis.

Dentositates a toto corpore expellit electuarium aloes.

Dentositates attenuant & dissoluunt aromaticum gariofi. dia-
ciminum. oleum nardinum: emplastrum relatum ad arist. aro-
maticum nardinum diamsum trisera sarr. magna & trisera
muscata alkansi. trisera Sa. pfectio electuarij ex inuentione
nostra. confectio peralogodion russi. confectio electuarij in-
di. maior & minorum susuf. aromaticum ro. emplastrum de
alleis. oleum amigdalorum amararum. oleum mukum. oleum
de kerna. oleum de enula.

Prinam puocant diacalametum descriptione Sa. dicucurma
maior & minor diamorufion diasulfur secantabin de radict-
bus secantabin de Key sui tro. de lacca. pillule aggregate ma-
iores. oleum philosophorum.

Prine difficultati cose. confectio philonij inuentione pma:
musca. enea. oleum asell.

Pbi est dolo: quando mingit cosectio alkelengi.

Petris dolorem ex humiditate & slegmatica multa cruda re-
mouent & eam mundificant diatrium pipereon descriptione
Sa. diaciminum confectio anacardina & ipsis conse. empla-
strum de granis lauri.

Ventris fluxum retinent confectio de citonijs. citonia condi-
ta. sirupus de albelach. sirupus de menta.

Ventris solutionem a fluxu colerico iuant. & stringunt elec-
de fructibus & sirupus acetosus de succis & aquis fructuum
tro. de spodio cum se. acetose epatico fluxui conse. & empla-
strum diasinicon.

Ventris fluxum assiduum cum significationibus frigiditatis
etiam qui sit ppter exuberentiam catarrhi abscondit. cosectio
electuarij ex inuentione nostra & emplastrum de gallia. ipm
vero significationibus caliditatis: & quando venter soluitur
superflue ab operatione catartici stringit elec. confortatiuus
sto. emplastrum de gallia. ij.

Ventris fluxui antiquo & disinterie pfe. athanasia magna.

Ventris fluxum supabundantē & cronicum slegmatis & tphenas
mon factum ex frigiditate conse. pfectio de florace.

Ventris solutionem sedant mellicratum de citonijs & mīua
citoniorum simplex & rob de fructibus tro. de herberis.

Ventrem leniūt tro. anneti & ipsum lubucant zucaru viol. ip-
sum mundificat a fecibus aqua mellis.

Veneno resistunt sirup^o de agresta & triaca biatesseron.

Venenis frigidis valet oleum philosophorum.

Defice doloribus pfe. diacucurma maior & minor. diamurruſſi. on. emplastrū ex granis lauri. oleum de keyri. oleū nardinū. oleum asse. oleum de piperibus & oleum philosophorum.

Defice lapidem frangunt dialacca maior & minor. oleus de nucleis cerasorum. oleum de granis citr. angulorum. oleum de scorpionibus. & oleū philosophorum.

Defice vlcerationi conse. oximel squilliticū simplex ipsius vo vlcerationi valent tro. alkekengi.

Defice duricieſe conse. yſopi. cerotus democriti. & ipsius ardori oleum amigdalorum dulcium.

Deficam calefaciunt oleum de lilio & de enula.

Vlceribus malis conse. pera logodion ruffi. & pillule aggrega te minores.

Vlceribus putridis conse. vnguetum nobile & relatum ad nē codemum & vnguetum cerasos & in eis generant carnē ea sigillando & pſeruant a putrefactione.

Vlcera curant vnguetum diaſinicum. des. arabica. emplastrum arabicum & oleum de onis.

Vlceribus fraudulētis conse. oleum almezereon. oleum de ſinipero & de fraxino.

Vlcera scoriata que ſunt a colera aduſta & ſlegmate ſaſſo conse. vnguentum ceruſe.

Vlcerum veſtigijſe conse. oleum de been.

Viſas obſcuritatē purgant pillule de pera.

Viſum a fumis colericis deperditum recuperat triſera pſica.

Vocis raucedini qua eſt ppter frigiditatem & ſlegma groſſum quod continetur in pectore & pulmone confert loch ſanum & expertum. ſirupus de iuiubis.

Vocis lacertos corroboret acetum ſquilliticus.

Vocem clarificando ſiſt oleum de cartamo. oleum de nuce ſindica. oleum de granis ſiſami.

Vulnera fraudulenta expellūt ſirupus de epithymo & vnguetum de lino.

Vulneribus diſſicilis conſolidationis & incarnationis ea mūdiſicando. conse. vnguentū diaſinicoſi. deſcriptione arabica. emplastrum arabicum. vnguetum de lino.

Vulnera antiqua & recentia mundificat & incarnat vnguentū diaceraſos.

Vulnerib⁹ neruoſis in qbus eſt calefactio mundificat & incarnat

nat vnguentum basilicon magnum.

Vulnerum. tumorem soluit. oleum de grisomilis.

Vulnera putrida curat vnguentum cericinum.

Vulneribus antiquis. confe. vnguentum egyptiacū magnum.

Vulnera incarnat & cōsolidat vnguetum triafarmacum.

Vulneribus in quibus sunt contenta superflua. si autem siccare opus est. confe. emplastrum de fermēto.

Vulnera que tarde curant pfecte curat. oleū philosophorum.

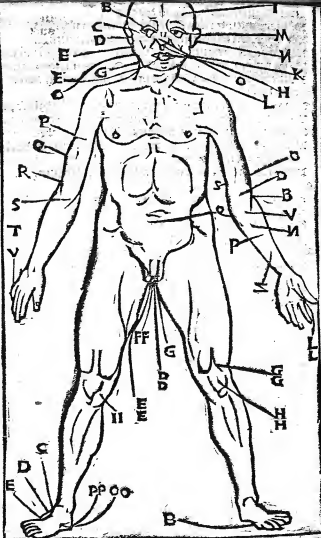
Vlcerat & cauterizat vbi opz emplastrum andromachi laud.

Vulne dolori cōfe. oleum amigdalorum dulcium.

Dermes decidunt que sunt in auribus. oleum de nudeis pī
corum & oleum benedicti.

Denarum orificia aperit. oleum philosophorum.

Finis.





Venarum que flebotomantur 16

tur quedam sunt vene tñ: quedā sunt arterie
vene tantuz que in capite sunt flebotomāde me
lius est vt trāstuerse flebotomantur excepta qui
dem cur⁹ flebotomia fiat in latitudine & non in

longitudine.

- a Vena que est in puppi capitis valet stuporis mentis & emi
grance ac antiquo dolori capitis eius.
- b Vena que est in medio frōtis valet dolori capitis antiquo
& pprie illi qui est in posteriori pte eius apostematibus ocu
lorum & passiōibus que in facie accidunt vt in morphea & va
let etiā alienationi & frenē & cōtra nouam lepram.
- c Vene timpōz que fluxuose incendunt valent cōtra dolo
rem aurium & nimiam effusionem lachrymarum & contra
emigraneam & sm auic. non debent minui in qbus requiri
tur potentia generandi qz per istas venas euacuat spiritus
qui a natura missi sunt ad fetū generandum.
- d Vene due in angulis oculorū valēt ad visum & ad dolorē
capitis ad egritudines oculorū. scilicet ad lachrymā pāntuz & ad sca
biem palpebrarū: & etiā valet optalmie antique & istis venis
nō est flebotom⁹ pfundādus ppter tumorem fistularū.
- e Venam in concauitate aurium ex vtraq; parte valet cōtra
tremorem capitis & contra tinnitum aurium etiam valet cō
tra nouellam surditatem.
- f Tres vene retro aures quarū locus est post illū vbi extre
mitas auris inde puenit ad capillos sunt ex venis tātus que
in capite solent flebotomari & vna harum trium est magis
manifesta de qua proprie fit flebothomia & valent optalmie
oculorum & in pncipio aque & cum caput a stomacho recti
pit fumum & ppter hoc conferunt viceribus aurium & colli
& posterioribus partis capitis
- g Auic. xx. p. uni dicit & Galienus quidam negat qz due sunt
vene que sunt post aures retro flebotomantur vt qui filos
gignunt ipsos nō continent. scilicet steriles sunt post auctoritate
hypocratis.
- h Vena in sumitate nasi valet cōtra grauedinē capitis & ni
mum fluxum oculorum si timor in eis existit.
- i Vena iuxta nares purgat caput & iuuat auditum.
- k Due vene in faucibus oris quelibet valet contra puscū

las faciei & contra scabiem capitis & contra dolorem dentium & mandibularum & etiam valent contra grauedines capitis gutturis & oris.

I Due vene sub lingua valent ambe contra dolores dentium & gingivarum & contra reuma capitis & pro apostemata gutturis & pro squamantia & contra omnia vicia oris.

M Vene interiores labiorum quatuor superiorum & inferiorum valent apertibus oris & gingivarum & doloribus earum & reumati & vlceribus & fistulis que sunt in eis.

N Vena sub mento valet contra dolorem maxillarum & contra pruritum & fetorem narium & dolores faciei & contra dolores & pustulas faciei.

O Vene due que sunt in collo vocate guidegi quasi flebotomantur valent in principio lepre & forti squamantie & coangustationi anhelitus & asinati acuto & raucedini vocis & habent apostemata in pulmone & etiam valent egritudinibus splenis & laterum. Nota quod omnes vene capitis post comestionem sunt minuende excepta vena sub mento.

Notandum est vltterius quod semper in istis venis .s. a capite vsque ad collum quod sunt tanquam vene particulares si oportet quod flebotomenf semper prius capha. vena brachij flebotomenf atque iste particulares flebotomenf.

Vena autem fercule que est in inferiori thorace .s. in fundo colli valet secundum Auic. in passionibus stomachi.

Due sunt arterie retro aures que flebotomate secundum Auic. valent optalmie lachrymis panno noctilope & antiquis doloribus capitis sed timor existit in arterijs & specialiter predictis sed cum pilis leporis & thure & album ne ouis .s. cum emplastro gra. est sanguis refrigerendus si nimis fluere & cum aloë.

Item dicit Auic. quod arteria temporum quandoque flebotomatur & quandoque extrahitur & quandoque aduritur & hoc fit propterea ut acuti reumatismi & subtiles construantur qui ad oculos descendunt & propter dilatationem superfluum foraminis vnde tunice.

Vena sub utraque parte aselle incisa facit hominem mori ridendo & talis vena balsetes appellatur.

Q Vena que est supra cubitum a parte siluestri & proprie inuenitur in brachio sinistro que a quibusdam vocatur vena circularis .s. splenis valet in cardiaca passione & asinati & contra ptismi & emphyema & emopneothoracem passionem & valet

dolori pectoris & pulmonis & dolori dyaphragmatis & diffi-
cultati anhelitus: & quando inciditur solet inflari & valet
etiam differre: & quia ignota est. ideo non vtuntur ea vel
raro.

q Vena cephalica seu capitalis valet passionibus que in col-
lo & capite sunt: & ideo valet dolori capitis & aurium & dolori
oculorum & squinantias. Et nota q nullus est timoris quia
neruū musculum vel arteriam non habet sub ea.

r Vena basilica seu epatica valet passionibus que in toto cor-
pore & ventre sunt: & ideo stomacho epati pulmōi cordi
pleuresi spleni dolori spatularum & ad sanguis de naribus
restringendus. Et inter ceteras venas brachij est maioris ti-
moris in flebotomia quia sub ea est arteria neruus & muscu-
lus fm Huic.

f Basilica sinistra est flebotomanda in mala complexione
cordis calida & in mala complexione calida stomachi. vt bi-
cit constantinus li. iij. sue practice. & ideo dicit Huicē. iij. capi-
fen. ij. circa principium capituli sexti. q basilica sinistra incidē-
da est in amplitudine cordis.

s Mediana valet doloribus & passionibus equaliter supe-
rioribus & inferioribus. & ideo confert vniuersali repletioni
corporis vel quando non pōt inueniri basilica aut cephalica.
Et sub ea est neruus solum.

t Vena que funis brachij dicitur que supra cephalicam exi-
sit & est ramus cephalice tendens supra ptem siluestre & va-
let ad ea que valet cephalice.

u Vena cardica seu cordialis hoc est vena mediana incidi-
tur pro passionibus spirituum & plenius in manu sinistra va-
lo: eius declaratur.

v Vena purpurea contra passiones interiorum minus.

x Vena autem que dicit affellaris posita est sub basilica. s. pa-
rum & est ramus basilice & valet que basilica & cum sit ligatur
brachij aparet & vocatur affellaris q: venit ab affella & valet
passionibus pectoris & pulmonis.

y Vena in ambobus laterib⁹ corpis debet incidī contra pu-
stulas antiquas & contra infirmitatē frigidā & liēteriā & qñ
homo non pōt habere digestionē.

z Vena pylorica & miliaris aperitur pro passionibus inferi-
orum.

g Motādū est sūm Auicēnā fen. iij. pmi sic dicentem. Et in
venis que in corpe flebotomentur sunt due vene supra vē-
trem posite quarum vna super epar consistit: & altera super
splenem est posita illa de super epar valet hydropisi & sin-
stra in egritudinib⁹ splenis.

2 Vena inter auricularem & anularem que dicitur fide siue
saluatella valet dextra flebotomata in passionibus epatis &
sinistra passionibus splenis & debet poni manus in aqua cali-
da ne sanguis cito restringat.

z Vena inter pollicem & indicem valet capiti & passionibus
eius & valet passionibus oculorum.

aa Vena in vraq³ manu supra minimum digitum valet con-
tra pteritiam & contra omnia vicia splenis & contra frene-
sim & quacūq³ febrem.

bb Vena veniēs ad pollicē incisa valet hydropicis & inflatis
& etiam contra ventositatem.

cc Vene autem in circuitu ani sunt. s. emorroy de quando in
scidunt per se temperate aut cum flebotemo valent omni-
bus egritudinibus melancolie aduste & corrupte sicut maur
melancolie lepre & inferioribus cutis & etiam quartane & pas-
sionibus splenis & hydropisi.

dd Vena sub preputio valet contra hydropisim & ptra om-
nes corporis tumores.

ee Due vene inferiores iuxta spūtiū valēt tumoribus te-
sticulorum & dolori renum.

ff Vene que dicunt^r salsores cauende sunt trib⁹ digitis supra
geniculos quas qui inciderit in tibia mouet subito.

gg Vena sub vtroq³ genu valet ptra apostema & dolores re-
num & lumborum coxarū & vesice & arteticas passiones mi-
rabiler curat.

hh Due vene de coris & due de tibijs valēt contra dolores
coxarum & tibiārum & crurū vtriusq³ pedis.

ij Vena autem poplitis. scruature valet vt euacuetur san-
guis a partibus superioribus ad inferiora sicut ab epate re-
nibus matrice vesica & tñi valet sicut & saphena & magis in p-
uocando menstrua in doloribus ani & emorroydibus: sed di-
cit Auic. q^d p^{ro}pinquior est matri ci q^{uam} saphena & statica & va-
let etiam dolorib⁹ do^lis: vt dicit Auic. iij. casū.

kkk Vene autem que saphene dicūt^r habent esse sub caussa
autem supra ipsas & hoc aperte danestica sicut stiatice aperte

siluestri. Ista autem vena valet tñi sicut vena poplicis curna
tum eo modo quo dictum est supra. s. q. per eam cursatur
sanguis qui est in epate & in membris circumuicinis & vt san-
guis a ptibus superioribus ad inferiores trahat quare valet
in pleuresi epatis & capitis passiõibus maxime in repletis ad
diuertendum materiam ad oppositum & passionibus renis
& vesice & matricis menstrua puocat fortiter & orificia emor-
roydarũ aperit & passionibus vge & testiculorum.

ll Vena autem stratica est sub cauilla imediate apud calcane-
um a pte siluestri & valet dolori scie & articulorum & renum
& membrorum que sunt situata in parte siluestri melius q̃ sa-
phena & saphena melius attrahit a membris positis versus
partem domesticam & quare hoc sit nescitur : sed experimen-
to pbatur.

mm Venas aut que est in duos articulos paruos est ramus
stratice & iuueni q̃ valet optalmie oculorum pustulis crurũ
& passionib⁹ renũ & vesice & credo q̃ valet ad ea que stratica
nn Vena que dedinat ad policem pedis est ramus saphene
& opatur q̃trum & saphena sm q̃dicit Huic.

oo Vena in vtroq; pede supra pedicam maiorem valet con-
tra optalmiam & faciei pustulas & mēstruorũ retentides & cõ-
tra conceptionem & ptra pustulas crurium.

pp Due vene exteriores sub talli in vtroq; pede valent
contra dolores ancharum. & contra inflationes & apostema-
ta testiculorum.

Due etiam vene interiores sub tallis in vtroq; pede valent
contra arenam & calculum & valent mulieribus post partus
non bene purgatis valent etiam illis que non sunt bñ dispo-
site ad cõcipiendũ & etiã mulierib⁹ que ius suum nō hñt.

Nota q̃ omnes vene crurium ac pedum post comessionem
sunt minuende. Item dicit Huice. q̃ flebotomia harum ve-
narum. s. crurium & pedum plus debilitat virtutem q̃ flebo-
somia venarum manuum.

Notandum est in generali q̄ quinq; sunt proprie consideranda in flebotomia. s. tempus: etas: complexio: humor: & v̄tus. & p̄ ceteris rebus virtus. vt patet per Auice. quando dicit q̄ aliquando possumus facere flebotomiaz vsq; ad syncopis sicut in febribus: sinochis: & in p̄ncipio apoplexie: & in squinatia: & in magnis apostematibus perniciosis: & fortibus doloribus. hoc tamē facere debemus si v̄tus sit fortis. alia aut̄ sex necessaria ad bonam euacuationem addit p̄dictis Auk. sen. iij. c. 3. & qualiter & quando.

Longiorē vitam & sanitatē ministrat.

Sanguinem alienum eiicit.
Proprium sanguinem nutrit.
Tristiciam aufert.
Memoriā prebet.
Deficam purgat.
Cerebrum temperat.
Stimulū libidinis fugat.
Auditum aperit.
Lachrymas stringit.

Stomachum purgat.
Digestionem inuitat.
Rensorē p̄ducit vocem.
Visum acuit.
Ventrem coerct.
Somnum minuit.
Anxiētatē tollit.
Ingeniū acuit.
Medullas calefacit.

Sed flebotomia non tantum est utilis: sed necessaria.

Impressum lugduni.

